

Thorvaldsens Biographi.

Efter den afdøde Kunstners Breuvelinger, egenhændige Optegnelser
og andre efterladte Papirer.

Af

S. M. Thiele.

fjerde Deel.

Thorvaldsen i Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn.

Forlagt af C. A. Reitzel's So og Arvinger.

Thieles Bogtrykkeri.

1856.

Ergebnisse der Untersuchungen

über die Wirkung der verschiedenen

Arten der

Arten der

Arten der

Arten der

Arten der

Arten der

Thorvaldsen i Kiøbenhavn.

1839 — 1844.

Efter den afdøde Kunstners Brevvevlinger, egenhændige
Ottegninger og andre efterladte Papirer.

Af

S. M. Thiele.

Kiøbenhavn.

Førlagt af C. A. Reitzel's So og Arvinger.

Thieles Bogtrykkeri.

1856.

Portretter i Nisboendann

1833 - 1844

Udvalgte af de i Nisboendann
førte af de i Nisboendann

af Nisboendann

Nisboendann

af Nisboendann

Indhold.

Side.

I.

Efterretningen om Thorvaldsens Afreise kommer til Kiøbenhavn. Foranstaltninger til hans Modtagelse. Han udnævnes til Conferensraad. Fregatten Rota i Sundet. Nødvind. Feslig Modtagelse i Hornbeksbugten. Nordlys. En Meddelelse af Admiral Zahrtmann 1

II.

Rota bugseres ind igiennem Sundet. Flaget paa Nicolai = Laarn heises. Virkningen deraf. Fesstoget roer ham imøde. Modtagelsen under en Regnbue. Situationen ombord i Fregatten. Thorvaldsen landsættes. En Regatta paa Kiøbenhavns Rhed. Modtagelse paa Toldboden. Hestene spændes fra Vognen, og Thorvaldsen trækkes igiennem Byens Gader 7

III.

Ankomst paa Charlottenborg. Besøg i Studierne der. Charlottenborgs Beleiring. Thorvaldsen maa vise sig; han sammenligner sig i Spøg med Paven. Jubel paa Torvet. De unge danske Kunstneres Hilsen i en Sang og med Fakler i Botanisk Have. Et Besøg „hos Hornemanns.“ Den næste Dag en Skovtour med Akademiet. En af de gamle Venner fra Grønnegade. Medlem af Rhode-Island Historical Society . . 13

IV

IV.

- Modtagelse i Kunstakademiet. Den Thorvaldsenske Medaille.
Magistraten og Industriforeningen hilse paa ham. Voresmedlem
af Studenterforeningen. Skrivelse fra Prinds Christian
Frederik 19

V.

- Det romerske Selskabs Fest. Besøg hos Stænderne i Roes-
kilde. Illumination og Orgelconcert. Poetisk-musikalsk Akademi
i Hôtel d'Angleterre. Studenterforeningens Fest 25

VI.

- Kjøbenhavns Universitetets Hilsen. Consistoriets Skrivelse, angaaende
Arbejder til Frue Kirke. Thorvaldsens Svar. Consistoriets Tak-
sigelse. Beretning om Indstillingen og den kongelige Approbation.
Arbejder til Frue Kirke 37

VII.

- Prof. Herman Freund. Frontonen til Frue Kirke. Thorvalds-
sens Fødselsdag. Møde i Magistraten. Thorvaldsen,
Vresborger i Kjøbenhavn, indsender sit Gavebrev. Skrivelse
fra Magistraten. Skrivelse fra Borgerrepræsentanterne. Testa-
mentet 45

VIII.

- Boligen og det daglige Liv paa Charlottenborg. Thorvaldsen
længes efter Arbejde, og modelerer Bæsr. Barnets Skytseangel. 57

IX.

- Modtagelse i Theatret. Om Arbejder til Slottet. Thorvaldsen
skriver til Slotsbygningss Commissionen og modtager dens
Svar. Skizzer til de fire colossale Statuer. Arbejder til Frue
Kirke. Flytningen af Kristusstatuen. Kirken indvies.
Døbefontens Indvielse. En anden Døbefont opstillet i
Reikevig Domkirke. Taksigelse fra Island 62

X.

- Corvetten Galathea affendes til Livorno. Thorvaldsen drager
til Nysø. Gjør en Udflugt til Altona. Vender tilbage og reiser

V

til Sverrig; besøger Kullen. Fester i Helsingborg og i Helsingør.
Tilbage til Kiøbenhavn og begynder at arbejde, Holbergs
Buste. Drager atter til Nyfø; men besøger først Moen. Fest
i Stege. Besøg paa Klinten. Studiet i Nyfø's Have indvies.
Holbergs Buste fuldføres i Model. Dehlensslægers
Buste. Thorvaldsens egen Portraitstatue. En
Psyche med Amors Piil. Skizze til en knælende Engel.
Frisen til Frue Kirke, Jesu Indtog i Jerusalem . . . 68

XI.

Frisen: Jesu Gang fra Pilati Huus til Golgatha . . . 77

XII.

Schillers Monument afdekkes i Stuttgart. Skrivelse fra Hof-
raad v. Reinbeck og fra Comiteen i denne Anledning. Kongen
af Würtemberg i Thorvaldsens Studier i Rom. Bestil-
linger paa Arbejder i Marmor. Maximilian=Statuens
Afdækning i München forestaaer. Kong Ludwig af Bayern
til Prinds Christian Frederik i denne Anledning. Thor-
valdsen indbydes atter i et Brev fra Prof. Gaertner. Mere
om Goethes Monument for Frankfurt. Skrivelse des-
angaende fra Comiteen til Thorvaldsen 83

XIII.

Thorvaldsens Museum skal paabegyndes. Spørgsmaalet om Pladsen
dertil. Frederik d. 6te skienker en Grund. Et Brev fra Thor-
valdsen i denne Anledning. Bindebølls Udkaft til Projectet. 93

XIV.

Corvetten Galathea sendes til Middelhavet. Spørgsmaalet om de
endnu tilbagestaaende Sager. Thorvaldsen forstømt; vil reise til-
bage. Skrivelse fra Conferentsraad Collin til Thorvaldsen.
Bindebølls Plan til Museet approberes. Storkors af Danne-
brog. Hans Vaabenstjold 98

XV.

Udkaft til et Monument for Kong Frederik VI. Bestilling paa Bas-
relieffer til et Monument for Frederik VI. til Skanderborgs

VI

Slotsbanke. Skrivelse til Thorvaldsen desangaaende. Bestilling paa et Monument for Christian IV. Rescript desangaaende. Basrelief til Reversstemplet for Tronbestigelses = Medaillen. Christian VIII's Skrivelse til Thorvaldsen i denne Anledning. Basrelief til Solybryllups-Medaillen. En anden Composition til Solybryllups-Medaillen: Hymen og Amor. Basr. Amor og Psyche. Basr. Diana hos Jupiter. Basr. Hygæa og Amor. Basr. Christus i Emaus 106

XVI.

Portraitmedaillon af Henrik Steffens. Et Brev fra Steffens til Thorvaldsen. Arbejder paa Nysø. Basr. Perseus og Andromeda. Basr. Jesus velsigner Børnene. Basr. Thorvaldsen paa Nysø. Basr. En Badescene ved Stranden. Thorvaldsen i Familielivet paa Nysø To Basrelieffer Amor paa Svanen. Basr. Rebekka og Eliefer ved Brønden, paabegyndt. Buste af Grevinde Dannefskiold-Samsø, af Admiral Holsten og af Conferentsraad C. H. Donner 116

XVII.

Et Spor af en Bestilling paa et Monument for Napoleon. Museumsbygningen standses. Capt. Muurmester Sibbern contra Bindebøll — Communalbestyrelsens Erklæring. Thorvaldsen skriver til sine Executores Testamenti. Overpræsidentens Skrivelse til Thorvaldsen. Om Monumentet for Goethe. Tre Skrivelser fra Frankfurt. To Skizzer affendte. Modellen afbestilles 124

XVIII.

Mere om Thorvaldsen paa Charlottenborg 136

XIX.

Thorvaldsen arbejder paa Nysø. Nytaarsbasr.: Aarets Genius. Basr. Leda med Svanen. Basr. Jesus og den samaritanske Qvinde. To Basrelieffer: Amor og Psyche. Basr. Præsten Hans Madsen og Johan Mantzau. Basr. Jesus lærer i Templet. To Basr. En Satyr og en Bacchantinde. Lysets Genius . . . 151

VII

XX.

Paa Nysø forberedes Afreisen. Basr. Rejsfærdigheden. Basr. Amor og Psyche. Festlig Afreise. Ophold i Berlin. Dresden. Frankfurt. Mainz. Stuttgart. Gresborger. Ankomst i München. „Die Zwanglosen“. Kunstforeningens Fest. Skrivelse fra Kong Ludwig. Storkors af St. Michaels Ordenen. Skrivelse fra Kong Christian den Ottende. Afreise gennem Schweiz. Florents. Modtagelse i la Storta. Akademiet S. Luca hilser ham. Fest i Anledning af Tilbagekomsten 156

XXI.

Danskt Familieliv i Rom. Digteren H. P. Holst. Skizzerede Udkast: De syv Ugedage. Skizzer til de to Apostle. Thorvaldsen befinder sig ikke vel i Rom. Museet i Kiøbenhavn under Tag. Historiemaler Adam Müllers sidste Arbejde. Skrivelse til Thorvaldsen fra Christian d. 8de. Zulefest i Rom . . . 169

XXII.

Nytaarsbasrelieffet Hyrdernes Tilbedelse. Udkast til en Cyklus af Basrel. Jesu Liv paa Jorden, deels i Skizzer, deels i Tegninger. Akademiet S. Luca og Thorvaldsen. Statuen Vulkan udføres i Marmor; Apostlene Andreas og Thadæus i Modeller. Thorvaldsen skriver til Kong Christian den Ottende 174

XXIII.

Gruppen Gratierne omarbejdes. To Basrelieffer til en Campo santo. En tredie derhenhørende. Buste af Baronesse Stampa. Et paatænkt Monument for Kong Ludwig af Bayern. Den preussiske Orden, pour le mérite 181

XXIV.

Fregatten Thetis affendes til Livorno. Spørgsmaalet om Thorvaldsens Hjemreise. Sagerne affendes til Livorno og Bravo følger med. Fr. Frederikke Wallich. Thorvaldsen beslutter at reise. Ankomst til Livorno. Forstemthed. Beslutter at reise overland. Marseille. Lyon, Strasburg. Paa Rhinen

VIII

til Mannheim. Modtagelse i Frankfurt. Göttingen. Upas-
lighed. Ankomst til Altona. Over Kiel til Kiøbenhavn . . . 186

XXV.

Thorvaldsens første Besøg i Museet. En Sang af H. P. Holst.
Eftener endvidere en betydelig Gave til sit Museum. Arbejder
til Christian d. 4des Monument, Basrel. Regna firmat
pietas. Arbejder til Frederik den 6tes Monument: fire Bas-
relieffer og nogle Udkast. Basrelieffet Juleglæder i Himmelen. 199

XXVI.

Skitse til Alberto Paulsens Statue. Thorvaldsen gjør
nogle Tillægsbestemmelser til sit Testament 205

XXVII.

Det første Forsøg i Kiøbenhavn paa at brænde Terracotta. Lykkes
for Guldsmed J Dalhoff. Thorvaldsen skriver til Slots-
bygningens-Commissionen. Et allerhøieste Rescript i samme An-
ledning. Slotsbygningens-Commissionens allerunderdanigste Ind-
beretning, og Sammes Svarfrivelse til Thorvaldsen. Fron-
tonen til Christiansborg foretages. Om Luthers Sta-
tue. En Adresse fra Universitetets Studerende 213

XXVIII.

Paa Nyse. Basr. Amors Svanesang. Basr. Thalia og
Melpomene. Basr. Malerkunstens Genius. Basr.
Poesien og Harmonien. Statuen Herkules. Statuen
Uffulay, anlagt. Retouche af Basr. Kiærlighedens
Aldere 225

XXIX.

Paa Nyse. Basr. Architecturens Genius. Basr. De tre
dannende Kunster. Basr. Hymen. Statuen Uffulay
falder sammen. Thorvaldsen er syg. Nytaarsdag hengaaer
uden Arbeide. Basr. Fredens Genius. Andet Udkast til
Basr. Sculpturens Genius. Endnu et Forsøg; men for-
gieves. Luthers Buste vaabegyndes. Døden indfinder sig. 230

XXX.

Sørgefest og Bisættelse i Frue Kirke. Akademiets Jubelfest i Sorg;
Secretairens Tale. Begravelsen i Museet 240

Thorvaldsen i Kiøbenhavn.

1839—44.

Verordnungen i. d. Reichsstadt

1830—31

I.
Efterretningen om Thorvaldsens Afreise kommer til Kiøbenhavn. Foranstaltninger til hans Modtagelse. Han udnævnes til Conferentsraad. Fregatten Nota i Sundet. Modvind. Festlig Modtagelse i Hornbeksbugten. Nordlys. En Meddelelse af Admiral Bahr mann.

„Nu kommer Thorvaldsen! Nu er det Alvor!“
hed det i Kiøbenhavn ved Begyndelsen af August 1838. De Fleste smilede med lidt Medynk til saadanne enthousiastiske Uttringer, og forsøgte man at bekræfte det med, at der var en officiel Indberetning fra Fregatten Notas Chef, saa blev det endnu kun besvaret med et medlidende Skuldertræk.

Men inden føie Lid maatte man dog tro paa denne Usandsynlighed, og for dem, som stode Sagen nærmest, var det en Jubel! — Det var dem næsten som en Gresgiæld, de havde frygtet ikke at kunne betale, — en Vexel, som de, maaskee noget letfindigt, havde truffet paa den fiære Thorvaldsen.

I den engere Kreds opkastedes nu det Spørgsmaal, hvorledes den store Kunstner her skulde modtages, og hvad der i denne Henseende burde forberedes. En Forening traadte sammen til disse Spørgsmaals Besvarelse; Fregattens Ankomst var maaskee nær forestaaende, og nærmere

Efterretninger kunde ikke afventes, naar man ikke vilde løbe Fare for at blive overrasket.

Paa Helsingøers Rhed laa Bagtskibet Diana, commanderet af Capt. Zahrtmann. Til ham henvendte man sig og fik usfortovet det Tilsagn, ved Tilbud at skulle blive underrettet, naar Fregatten Rota nærmede sig Sundet.

I et Brev til Rota's Chef, Capitain Dahlerup, underrettedes han om, at man i Kiøbenhavn havde beredet Thorvaldsen en festlig Modtagelse, og dette Brev blev overdraget Capt. Zahrtmanns Belvillie.

I Kiøbenhavn mødte Festscomiteen allevegne, hos Autoriteterne og hos Private, den samme beredvillige Imødekønst, og da Alt var forberedet, reistes paa Nicolai = Taarn en høi Flagstang, paa hvilken et stort Flag vilde blive heiset, saasnart der indløb Efterretning om, at Fregatten Rota var under Opseiling.

Den tomme Flagstang stod nu der Dag for Dag og besvarede de længselsfulde Blik, kun ved at pege mod Himlen! Festscomiteen holdt Møder, Foreninger gjorde Aftale, Forretningsmændene havde travlt med at faae Alt i Orden og paa rede Haand; — under den utaalmødige Venten gif Dagene hen.

Den 10de Sept. 1838 udnævnedes Etatsraad Thorvaldsen til Conferentsraad; — Bestallingen sendtes ham imøde til Helsingøer.

Endeligt den 15de indløb med Tilbud fra Capitain Zahrtmann den Efterretning: „at Fregatten Rota nu, Kl. 6½ Estermiddag, er under Opkrydsning lidt udenfor Hammerøllen. Strømmen

er saa stærk imod, og Binden af S. D. t. D. saa svag, at Fregatten neppe naaer ind paa Rheden i aften; i alle Tilfælde kommer den neppe til Kiøbenhavn, førend det imorgen er fuldkommen Dag."

Altjaa holdtes Flaget rede, og en Mand stilledes paa Udfig paa Nyholms yderste Bynt.

Den næste Dag var det en lang Søndag; hvert Dieblif kunde Budskabet komme, — men det kom ikke.

Jmedens Dagen hengik under urolig Venten i Kiøbenhavn, blev Thorvaldsen festligt modtagen oppe i Sundet, hvor Fregatten var gaaet tilankers i Hornbeksbugten. En Indbydelse var fra Helsingøer gaaet over til Helsingborg, og om Søndagen førte Dampskibet, Dronning Maria, en Forening af Danske og Svenske Nordens store Kunstner imøde.

Under begge Nationers Flag og med et Musikcorps ombord nærmede Dampskibet sig den hjemkomne Fregat Søndag Estermiddag. Med Sang og Jubel, som fyldigt besvaredes af Rota's Mandskab, gif Dampskibet om Fregatten og lagde sig ved dens Side.

Thorvaldsen, som nu kom ombord i Dampskibet, blev der hilset med en festlig Sang og med en Tale af Pastor Boye fra Helsingøer. Med en ikke ganske ærlig, — men den store Kunstner karakteristisk, — Beskedenhed udlagde han alt dette, som om det dog egentlig gialdt den lykkeligt tilbagevendte Seiler. Han undgif derved, — hvad han saa gjerne vilde undgaa, — at besvare denne ham beviste Ære og Hyldest. Dette Træk udhæve vi saameget mere, som noget Lignende oftere kan paavises i hans Hyldingers Historie.

Upaatvivleligt har det ikke manglet paa Opfordringer til, nu at benytte Dampstibet, for at lade sig land-sætte enten i Helsingøer eller i Kiøbenhavn; men deels har Thorvaldsen formodentlig fundet det paa seligst at følge med Rota ligetil Hiemstedet, deels har vel ogsaa Fregattens Chef, der var underrettet om, hvad der forberedtes i Kiøbenhavn, modarbejdet dette.

Da Festen paa Dampstibet var tilende, gif Thorvaldsen tilbage ombord i Fregatten og fulgte, saa godt som Taagen tillod det, de bortdragende Venner.

Natten brød nu frem og den rullende Søes eensformige Slag afløste de jublende Sange. Stille og taus gif han endnu paa Skandsen, lænede sig engang imellem paa sine Arme, for at see ud over Relingen, og sænkede sit store, klare Blik ind i det dybe Mørke.

Da bragte ogsaa Nordens Himmelsphære sin store Son en festlig Hilsen.

Fra den fjerne Horizont udsendte Thor sine skønneste Lys, hvilke Havet opfangede i det mørke Speil.

Beretninger om saadanne Phænomener som disse, i Forbindelse med Begivenheder som denne, ville maaskee med Tiden blive førte over paa den poetiserende Stils Conto, og vistnok med god Grund.

Der indtræder imidlertid i vor Kunstners Livsbegivenheder saamange af disse smaa Under, der røre og vække Jagttageren, medens man forresten lader dem staae ved sit Værd, at vi ikke kunne undlade her endnu at bemærke og at udhæve det allerede dengang Bemærkede.

Dg saameget mere maa vi her fremhæve disse, dengang saa meget omtalte, Nordlys, som det allerede ved hans første Besøg i 1819 blev bemærket, at da han dengang saae Fædrelandet igien, modtog han Hilsener fra den fierne Pol i knyttrende Nordlys.

For at dog dette ikke skal forarge Nogen som svulstig Tant og Digt, maa vi her belægge vor Beretning med en prosaisk Udskrift af en astronomisk Journal, idet vi benytte følgende Meddelelse fra nu afdøde Admiral Zahrtmanns Haand til Udgiveren:

„Da Thorvaldsen i Selskab med Prof. Lund i Efteraaaret 1819 førstegang vendte tilbage til Fædrelandet, saae jeg ham paa Augustenborg hos Enkehertuginde Lovisa Augusta. Jeg var nemlig dengang ansat ved Grademaalningen under Prof. Schumacher og foretog med ham og to Ingenieurofficerer astronomiske Observationer ved Lysabel paa Als. Det undgik derfor ikke vor Opmærksomhed, at der, saa Dage senere, viste sig, to til tre Aftener efter hinanden, Nordlys, der ingenlunde vare saa stærke, som jeg tidligere havde seet dem i Norge, men dog viste de sig aldeles hvide, og gjorde Indtryk, som om de knyttrede. Det var dengang saalænge siden, at Nordlys havde været seete i Danmark, at de meget fængslede Opmærksomheden. De bleve naturligviis noterede i Observatoriets Protokol, og Prof. Schumacher bemærkede selv spøgende: „Dette maa være til Ære for Thorvaldsen!“

Denne Dittning mindebes jeg, da Thorvaldsen i September 1838 andengang var vendt tilbage til Danmark med Fregatten Rota. Jeg commanderede dengang Corvetten Diana som Bagtskib paa Helsingørs Rye og iagttog derfor netop den Aften, da Rota var kommen

isigte og for Strøm og Modvind var ankret i Sundet udenfor Hammermøllen, de stærkeste og skønneste Nordlys, jeg nogensinde har seet. Det havde i høi Grad det rosenrøde Skær, der udmærkede de Nordlys, der med forskellige Mellemrum vare synlige her i de 6 til 7 paafølgende Aar.

For Paalideligheden heraf indestaar

Deres

Zahrtmann."

Kiøbenhavn den 14de Januar 1852.

II.

Rota bugseres ind igiennem Sundet. Flaget paa Nicolai-Taarn heises. Virkningen deraf. Festsloget roer ham imøde. Modtagelsen under en Regnbue. Situationen ombord i Fregatten. Thorvaldsen landsættes. En Regatta paa Kiøbenhavns Vhed. Modtagelse paa Coldbøden. Gestene spændes fra Vognen, og Thorvaldsen trækkes igiennem Byens Gader.

Dampfskibet havde allerede om Søndagen forgievet forsøgt at bugserer Fregatten ind forbi Kronborg; først om Mandagmorgen lykkedes det.

Alt var indhyllet i en tæt Taage; det skionne Syn af Kronborg var aldeles tilfløret. Igiennem denne tætte Sky gled Rota sagte frem i Sporet af den arbejdende Damper.

Det skal derfor have været en forunderlig Overraskelse, da der igiennem Taagen, vejelviis fra Styrbord og Bagbord, høstes Musik og Sang, som steg op fra tvende Baade, en svensk og en dansk, der, neppe synlige, geleidede Fregatten igiennem Sundet.

Og nu nærmede Thorvaldsen sig sin Fødeby, hvor Alle med spændt Forventning vare rede til at modtage ham. Men Flaget viste sig ikke paa den tomme Flagstang, og fra Manden der stod paa Udkig ved Sextus, hørte man kun, at den stærke Taage hindrede al Fiernsigt.

Et Par Timer efter Middag begyndte Luften at klare, og nu led Budskabet, at Fregatten var under Opseiling.

Forfatteren var netop den, der paa Comitens Begne skulde modtage Esterretningen og bringe den til videre Kundskab, og han kan ikke forbigaa, som til et Udtryk af den almindelige Stemning og Forventning, her at anføre, at da Budet var løbet fra Charlottenborg hen til Nicolai-Taarn, for at lade Bedkommende vide, at Flaget nu kunde heises, stod han i sit Vindue, forventningsfuld efter at see Flaget flyve iveiret. Og næsten i samme Nu, da dette havde viist sig, foregik der en pludselig Forandring paa Torvet og i alle de tilstødende Gader. Alles Skridt vare pludseligt vendte ud imod Toldboden, og i de næste Dieblikke betegnede store Stimer af Folk, som hastede over Torvet og ud igiennem Norgesgaden, en ganske mærkværdig Deeltagelse i Dagens Anliggende.

Fra Festsomiteen var allerede tidligere udgaaet et Program, ifølge hvilket de deeltagende Corporationer vilde drage den Kommende imøde i festligt smykkede Baade. Fra Nyhavns Canal og langs med Bolværket forbi Larsens Plads, havde disse Baade ligget ventende. Nu ilede Besætningen til fra alle Kanter.

Veiret var raat, og en tæt Støvregn faldt fra de lavthængende Skyer. Men ikke destomindre saae man inden ganske kort Tid de med Flag, Blomsterkieder og vaiende Billeder smykkede Baade i lang Række glide hen forbi Flaadens Leie og ud igiennem Bommen.

Hver Baad angav ved Flagets og Vimplernes Mærker, hvilken Forenings Udsendinge den førte.

I Kunstneres Flag saae man Thorvaldsens Grattier, Dagen og hans siddende Amor. Studenterforeningen førte Minerva i Flaget, Industri = Foreningen Vulkan. Lægernes Baad havde en Uffulap, og et Fartoi, som var bestemt for Danmarks udmærkede Digtere, seilede under en Pegasus. Endeel af Baadene, henhørende til forskjellige Foreninger, førte Musikkor, og Manoeuvren blev styret af en almeenyndet Søofficer, som paa sin lille Baad førte Neptun i Standeren.

Fregatten Nota laa allerede indensfor Tre Kroners Batteri, da Baadene kom tilsyne udenfor Lodboddbommen, hvor deres Antal sørgedes og deelte sig i to Rækker for at omkredse den.

I dette Dieblif brød Solen igiennem Skylaget, og en skion Regnbue hvælvede sig næsten ligeover Skibet. For at ikke heller Beretningen om dette overrassende Skue i Fremtiden skal blive betragtet som Forsatterens Colorit, henvise vi til det Billede, hvori Eckersberg har bevaret dette festlige Moment paa Søen.

Imedens Baadene med deres tonende Musik søgte at ordne sig paa begge Sider, for at omgive Fregatten i en nærmere Kreds, roede en, med pompeianske Dekorationer smykket, Baad hen under Nota, for at bringe Thorvaldsens kiæreste Medarbejder og hans Biograph som Deputerede ombord.

Thorvaldsen stod paa Skandsen ved Relingen, som om det ikke var ham, alle disse Festsigheder nærmest angik. Men da han saae sine Benner, omfavnede han dem hierteligt og gav dem neppe Leilighed til at overbringe Budskabet.

I det næste Dieblif tonede følgende Sang af J. L.
Heiberg fra de omleirende Vaade:

Baa Danstæs Bei til Roes og Magt
Vi hilsse Dig, hvis Hæder
Har Fædrelandets Hæder bragt
Lil Verdens fierne Stæder.
Da Hiertet under Nordens Pol
Dig sendte Længsel-Sukke,
Da drog Du fra din varme Sol
Hib til din kolde Bugge.

Fregatten heiser Kongeflag,
Den stolt vor Stolthed bringer,
Den ghynger sig med Velbehag,
Den slaaer med sine Vinger;
Dg Nereus Døttre titte frem
Af Søens dybe Bunde,
For ham at see, som, skult for dem,
Kan deres Villed danne.

Hin gamle, gyldne Morgenstund
De drage sig til Minde,
Da Skionhed steg fra Havets Bund
Dg fødtes som Gudinde.
Dg see, paa Havets hvide Skum
Idag med ham de mødes,
Hvis Tanke har for Skionhed Rum
Dg lod den atter fødes.

Dg Volgen jubler anden Gang
Dg høit mod Skibet stormer,
Dg om dets Concha toner Sang
For Ham, den Gudeformer;

Dg Danstes Bei til Roes og Magt
 Nu fører Danstes Brimmel
 Mod Ham, som Danmarks Navn har bragt
 Til Glands paa Kunstens Himmel!

Et rungende Hurra fulgte paa Sangen, og det fandt sit fuldtonende Echo hos de mange Tusinder, der i tætte Masser, amphitheatralst bedækkede hele Toldbodpladsen, Langelinie og Kastelsvolden.

Nu nærmede Baadene sig Fregatten, for at sætte alle dem ombord, der længtes efter at trykke den hædrede Oldings Haand, og denne Mylren omkring Skibet og paa Skibet, havde i nogle Dieblikke et saa betænkeligt Udseende, at man vel maatte befrygte, at et eller andet Uheld kunde tilstøde.

Imidlertid laa Chefens Chaluppe rede til at sætte Thorvaldsen iland, og næsten maatte han fralistes den altid tilstrømmende Mængde, som kom ombord.

Da han omsider lykkeligt var kommen ned i Baaden og sad der ved Capitain Dahlerups Side, med dennes lille Son foran sig, opdagedes det først af Mængden, at han allerede var fra Borde, og nu stormede man fra Styrbord og fra Bagbord, for saa hurtigt som muligt at komme i Baadene.

Men Chaluppen havde allerede sat af og ilede mod Land under de pyntede Roerkarles taktfaste Aarslag, medens der i dens Riølvand viste sig Billedet af en malerisk Regatta mellem de agterud ilende Baade.

Fregattens hele Mandskab var iveiret paa Ræerne og udtordnede et Hurra for den store, danske Mand, som Rota havde haft den Ære at have ombord og at føre til Danmark.

Paa Toldboden var endeel af Thorvaldsens gamle Benner, deriblandt ogsaa Kunstakademiets Medlemmer, tilstede, for at tage imod ham. Fra alle Sider strømmede Folk til, for blot at see ham, og af de Yttringer, som krydsede fra Mund til Ore i Brimlen omkring ham, kunde man slutte sig til det Indtryk, hans ædle Skikkelse gjorde paa Almuen, hos hvem endog hans simple Paaklædning vakte Sympathier.

Da det i denne Lummel var lykkedes at faae ham ind i Karreten, hvor den gamle Conferentsraad Hansen sad og ventede, og Freund og Capitain Dahlerup med sin Søn fulgte ham, vare Hestene allerede spændte fra Bognen, og ligesom omstykket af et bølgende Menneſtehav, saae man kun den øverste Deel af Karreten langsomt bevæge sig igiennem Amaliegaden og over Amalienborg, under jublende Raab fra de voxende Mæsker.

III.

Ankomst paa Charlottenborg. Besøg i Studierne der. Charlottenborgs Beleiring. Thorvaldsen maa vise sig, han sammenligner sig i Spøg med Paven. Jubel paa Corvet. De unge danske Kunstneres Gilsen i en Sang og med Fakler i Botanisk Have. Et Besøg „hos Horne-manns." Den næste Dag en Skovtour med Akademiet. En af de gamle Venner fra Grønnegade. Medlem af Rhode-Island Historical Society.

Saadanne Vresbeviisninger, som den at blive trukken igiennem Gaderne af Folk, istedetfor af Heste, var ikke efter Thorvaldsens Sind. Da han senere, om Aftenen ved et Familiebord, hørte det omtale, at man havde trukket Bognen heelt ind i Charlottenborg, vilde han — idetmindste syntes det saa — længe ikke tro det. Om det var Undseelse over at have været Gienstand for en saadan Vresbeviisning, eller om han ærgrede sig over at „Folk ville gjøre sig til Heste," lade vi henstaa.

Bognen blev, som sagt, trukken igiennem Charlottenborgs Port og heelt ind i Gaarden, hen foran Indgangen til hans kiøbenhavnste Studio. Der blev han, i de oplyste og med Blomster smykkede Rum, først hilset af sine gamle Venner fra Rom, hans egne hidsendte Arbeider, og ret vel tilmode tilkastede han dem, en efter anden en venlig Gilsen.

Døren ud til Gaarden stod aldeles aaben og var opfyldt af Tilskuere, som med Interesse fulgte hans Blik og Bevægelser, medens han saaledes gik omkring mellem sine Bærker. Da han bemærkede, at de Nærmeststaaende befredent holdt sig nedefor Dørtærskelen, gik han venligt hen til dem og bød dem dog at træde indensfor, og denne Indbydelse blev benyttet med al sømmelig Tilbageholdenhed.

Men udenfor Charlottenborgs Port, som den nidiære Portner havde fundet det nødvendigt at lukke, var den forsamlede Mængde ikke saa tilbageholdende. Der blev dundret paa, Portkloffen kime, og der blev raabt, at man vilde see Thorvaldsen. Denne Opfordring blev omsider bragt ind i Huset af en Udsending, der havde vidst at skaffe sig Udgang igiennem Portnerens Vindue. Budskabet lod, at man gik ikke bort, førend Thorvaldsen havde viist sig.

Forfatteren, som var hos Thorvaldsen i disse Dieblikke, meddeelte ham denne Hilsen fra de mange forsamlede Benner derudensfor, og ved min Arm lod han sig nu føre op i Akademiets Festivitetsaal, hvorfra, som bekiendt, en Balcon vender ud imod Torvet.

De, som kiendte Thorvaldsen nærmere, ville finde det karakteristisk, at han i et saadant Dieblik kunde skiemte over Situationen.

Da han, støttet paa min Arm, nærmede sig Vinduesdøren, for i det næste Dieblik at træde frem for den jublende Mennekevrimmel, sagde han til mig med sit skielmste Smil: „Det er jo akkurat, ligesom naar Paven skal uddele Belsignelsen!“

Dg med disse Ord til mig blottede han sit Hoved og traadte ærbødigt frem for den jublende Folkemasse, og han stod der i Sandhed ligesom Paven paa St. Peder i Rom.

En Storm af den begejstrede Mængdes Raab omfusede ham og syntes at gribe ind i hans slagrende Solvhaar. Den hele Plads var at see til som et Tæppe, flettet af opadvendte Ansigter og Arme med svingede Hatte, af hvis Midtparti Heststatuen og Vygtepælene, rigt dekorerede med klavrende Dreng, hævede sig frem.

Da Thorvaldsen om Aftenen var kommen tilbage til sin Dagligstue, som vendte ud imod den botaniske Have, underrettedes han om, at de yngre, danske Kunstnere ønskede at bringe ham en Hilsen. Med et Musikkor i Spidsen nærmede Fakkeltoget sig igiennem Havens Gange, og i det aabne Vindue modtog han deres Hilsen i en Sang af Christian Winther.

Da Sangen var endt og alle Faklerne opstablede i et blusfende Baal, gik han ned til sine unge Venner og tilbragte nogen Tid i deres Omgivelse.

Under denne Promenade hørte han det nævnes, at „Hornemann“ boede her, og da han saa Boligen oplyst og Familien samlet, foreslog han sin Vedsager, at besøge „Hornemanns.“ Dette skete, og hans Besøg vakte i denne Kreds megen Glæde. Den elskværdige Botaniker, Jens Wilken Hornemann, tog imod Besøget med den naturlige Hiertelighed, som var ham saa egen, og Thorvaldsen var en god Stund der som imellem gamle Venner og Bekjendte. Han talede med Hornemann og med den ene og den anden af de Tilstedeværende, men, da han var kommen tilbage, spurgte han mig — om Hornemann?

Ham havde han ikke seet? — Og nu oplystes det, at han stod i den Tro, at han her havde besøgt sin Ungdomsven, Portraitmaleren Hornemann, et qui pro quo, som nu kom for Dagen og som under Besøget hverken var bemærket af ham selv, eller af nogen Anden.

Men saaledes gif det ham oftere i det selstabelige Liv, og vi ville i det Følgende komme til at meddele et andet, ikke mindre karakteristisk Exempel i denne Retning.

Den sidste Deel af Aftenen tilbragte han i en stille Familiekreds, omgiven af nogle faa af hans nærmeste Venner.

Næste Morgen, da nogle af Kunstakademiets Medlemmer atter saaledes paa Charlottenborg, og det netop var den Høie Præsidis, den fraværende Prinds Christian Frederiks, Fødselsdag, blev det hurtigt besluttet, at Akademiet paa denne Dag vilde holde Møde i Skoven og, samlet med Thorvaldsen, drage til Sorgenfri.

Thorvaldsen var altid en færdig Deeltager til saadanne Foretagender. Paa den skionne Septemberdag rullede nu en Række af Vogne med et muntert Selskab ad Skoven til, og efter den lange Søreise tog den muntre Olding sig med Belyst et friskt Græsbad under de løvrige Bøgekroner. Hovedmaaltidet paa Bellevue sprudlede med Champagne, og den gamle Blomstermaler Frijsch, Thorvaldsens Ungdomsven, opfriskede hans Grindringer fra hine Dage under megen Lystighed med sin buldrende Basstemme.

Næsten alle Kiøbenhavns Dagblade bragte den hjemkomne Kunstner Hilsener i Digt og i Prosa, og paa hans

Bord opdyngedes Vers, „Ansøgninger“ og Breve. Deriblandt laa der et, som var kommet langveis fra og allerede i nogen Tid havde afventet hans Ankomst paa Charlottenborg; det var fra Nord-Amerika, og sendtes ham fra Secretairen ved det Historiske Selskab paa Rhode=Jøland, Mr. Thomas S. Webb.

Ved dette Brev, dateret Providence R. J. 30te Januar 1838, underrettedes han om, at det lærde Selskab under 24de s. M. havde optaget ham til Væresmedlem.

Vi bør ikke forbigaae nærmere at meddele dette Brevs Indhold.

Det synes underligt, hedder det i Skrivelsen, at et lokalt historiskt Selskab i et saa affides Land som Rhode=Jøland, optager en Mand, der kun er det bekiendt ved sit store Rygte, men Grunden til denne Optagelse er af en ganske særegen Beskaffenhed.

Det Kongelige Nordiske Oldskrift Selskab i Kiøbenhavn har, som bekiendt, med stor Flid bestræbt sig for at oplyse Amerika's ældre Historie, og Resultatet af disse Bestræbelser, som ere udgivne i 1837*), har afgivet Motivet til den store Kunstners Optagelse i dette Historiske Selskab paa Rhode=Jøland.

Det er nemlig, iblandt andre tilstræffeligt beviste Kiendsgierninger, lagt for Dagen, at disse Egne her (Rhode = Jøland) i Aaret 1007 ere blevne besøgte af et Tog fra Jøland under Anførsel af Thorfinne Karlsefne, som bosatte sig en Vinter ved »Mount Hope,» hvor hans Hustru Gudrid næste Foraar bragte en Søn til Verden,

*) Antiquitates americanæ. Hafniæ, 1837. 4to.

som fik Navnet Snome. Af en, det nævnte Bærf vedføjet, Genealogisk Tavle over denne Snomes Efterkommere, erfares det, at Bertel Thorvaldsen nedstammer i lige Linie fra ham, og af den Grund maa den store Kunstner ansees at repræsentere den første Amerikaner af europæisk Slægt. («by which it will be seen, that the present lineal descendent and representative of Snomi Thorfinnson, the first native American of European descent, is Bertel Thorwaldsen»)

IV.

Modtagelse i Kunstakademiet. Den Thorvaldsenske Medaille. Magistraten og Industriforeningen hilse paa ham. Eresmedlem af Studenterforeningen. Skrivelse fra Prinds Christian Frederik.

Dagen efter Skovtouren modtog Kunstakademiet sin Directeur i Forsamlingen d. 19de Septbr. 1838. Secretairen bragte ham i Akademiets Navn følgende Hilsen:

„Thorvaldsen! Vi hilse Dem først ved det Navn alene, som er denne Stiftelses Stolthed, — Danmark en Ære og vor Tidkalder et uforgængeligt Smykke!

„Thorvaldsen! Saa er De da atter i Danmark! Saa indtager De omstøder her, i Akademiets Forsamling, — den Plads, som vi alt længe kun besatte med Deres høitberømmelige Navn, medens vi, Aar for Aar, knyttede os fastere til det Haab, som nu, til Akademiets, — til Danmarks Glæde! endelig opfyldes.

„To Decennier ere nu snart henrundne, siden dette Akademi sidst favnede Dem! Imedens den, med Udlandets Æder og Ære hjemkomne Søn, atter saasnart drog bort og fulgte sin evigunge Musa's høre, altid høiere Kald, sad Moderen her hjemme ved Huset, omhyggelig for at opdrage de yngre Sønner, dem hun saaoft, med Stolthed, foreholdt den ældre Broders lysende Exempel.

„Saa vær os da atter velkommen her tilbage! Og lad Danmark nu ikke altfor snart sige: „Han drager atter bort! Naar kommer han nu igjen? — Italien har jo dog sin Ære af Dem sikker nok, og Deres Værker befrandtse jo Europa trindtom! Maatte dog Deres skønne Aftensol, skyfri og stille, straalet hen over de elskelige, danske Sletter, medens Deres Værker reises i vore Templer og i vore Borge, medens Deres beundrende Landsmænd sætte Dem det Mindesmærke, som skal være vor Nutid og vor Fremtid til Beundring og til Taknemlighed!

„Akademiet hilser dernæst sin høitærede Directeur! Vor Hyldest grunder sig paa en dyb og levende Erkiendelse af Deres uomtvistelige Kunstnerrang; men vi nære tillige den sikre Overbeviisning, at Deres store, danske Hierte her, — paa dette Sted, — der gemmer saamange af Deres tidligste Minder, — staaer med Omhed mod den danske Kunstskoles moderglade Barm!

„Vi bringe Dem denne, Akademiets, Hilsen og saa i den høie og ædle Fyrstes Navn, der omfatter alle denne Stiftelses Anliggender med den høieste Velvillie, med den varmeste Interesse, med saa stelden Indsigt og saa urættelige Bestræbelser!

„Hvor dybt savne vi ikke i dette Dieblit vor dyrebare Præsidents høie Nærværelse, — ved et Møde med Thorvaldsen, — et Møde, der vilde have været ham saa kiært, saa dyrebart, som det er os Alle!

„I dette Savn og i denne Overbeviisning have vi troet, at burde udsætte indtil Høisammes lykkelige Tilbagekomst en yderligere Bevidnelse af den Høiagtelse og Erkiendtlighed, som Akademiet kan ønske at bringe sin Thorvaldsen!

„Vi forbeholde os derfor den Glæde, at see vor høie Præsens selv overrække Dem den Skuemynt, som ved Akademiets Foranstaltning engang skal fortælle vore sildigste Efterkommere, at Danmark var taknemlig for de

Værker, Thorvaldsen hidsendte! Denne Medaille, som bærer Deres Billede, er bestemt til, under deres Navn at tilkiendes Arbejder af yngre Kunstnere, der i ualmindelig Grad udmærke sig ved de aarlige, akademiske Udstillinger, og det er os en Glæde at kunne tilføie, at den allerede har fundet en værdig Anvendelse.*)

„Efter saa lang en Fraværelse vil De finde, at denne Stiftelse er undergaaet betydelige Forandringer, ikke blot ved et større, udvortes Smykke i vore Sale og Samlinger, i Skolernes hensigtsmæssigere Indretning, i det forøgede Antal af Elever og Lærlinge, — men ogsaa i den indre Organisation og Virksomhed. Dette vil imidlertid snart udfolde sig mere levende for Dem, end mine Ord formaa at skildre, naar nu, om saa Dage, Underviisningen træder i fuld Virksomhed. De ville da, — haabe vi! — stienke vore forenede Bestræbelser Deres Bifald, og vi forvente tillidsfulde, at De selv, paa den Plads, De — til Akademiets Væge — indtager, vil ved en høiere og mere omfattende Indsigt og ved den Indflydelse, som er knyttet til Deres store Kunstnernavn, bringe denne Stiftelse sit skønne og hæderlige Formaal endnu nærmere!

„I Høie Præsids, i Akademiets og i mit eget Navn: Thorvaldsen! Velkommen! Ret hjerteligt velkommen!“

Efter denne Hilsen præsenteredes ham, i foreløbigt tagne Aftryk af Stemplerne, den Medaille, som Professor Chr. Christensen havde under Arbejde for Akademiet og som under Navn af den Thorvaldsenske Medaille funderedes som en aarligt udsat Præmie for Arbejder paa

*) I Forsamlingen d. 7de Mai 1838 blev denne Medaille førstegang tilkiendt, nemlig Maleren Martinus Rørby.

Udstillingen, der fortrinligt udmærke sig ved Talent og heldig Bestræbelse.

Dagen efter modtog Thorvaldsen Magistratens og Industriforeningens Velkomsthilsener.

Studentereforeningen, som i en Generalforsamling den 24de Septbr. havde valgt Thorvaldsen til Wresmedlem, oversendte ham følgende Skrivelse:

„Høivelbaarne

Hr. Conferentsraad Thorvaldsen,
Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd,
Kunstacademiets Directeur!

„Ved en Generalforsamling af 24de d. M. har Studentereforeningen besluttet at indbyde Dem til som Wresmedlem at indtræde i Selskabet.

„Ibet Foreningen i taknemmelig Anerkiendelse af Deres store Fortienester og den uberegnelige Indflydelse, De i aandelig Henseende har havt paa Deres Tid, har glædet sig til at kunne tælle Dem i sin Midte, har den tillige følt, af hvor ringe Betydning den Hyldest er, som den er istand til at hyde Dem, og hvorlidet den svarer til Deres høie Værd; den har imidlertid troet, at det ikke vilde være Dem ukært at indtage en Plads i en Forening af Videnskaberne unge Dyrkere, for hvis hele Udvikling Deres u dødelige Værker have en saa dyb Betydning.

„Som Selskabets Seniorer tillade vi os i denne Anledning at frembære detts Duffe.

Studentereforeningen, d. 30te Septbr. 1838.

N. Suenson. Sager. L. G. Lassen. S. P. Holst.

I den foransførte Velkomsthilsen, som Kunstacademiet bragte sin Directeur, er det allerede anført, at den Fyrste, som i en Række af Aar saa stadigt havde bestræbt sig for

at drage Thorvaldsen tilbage, og som saa ofte havde glædet sig til den Dag, da Han skulde modtage ham i Akademiet, nu, da Thorvaldsen omsider kom, ikke var tilstede.

Prinds Christian Frederik, som havde tiltraadt en Rejse i Udlandet, var paa denne Tid i München, og fra denne fremmede Kunstnerstad sendte han Thorvaldsen sin Hilsen i følgende Skrivelse:

„Hr. Directeur, Conferentsraad Thorvaldsen!

„Underrettet om deres Ankomst til Kiøbenhavn, er det mig en sand Glæde at kunne lykønske Dem til saa heldigen at have udført den for os alle saa ønskelige Rejse til Fædrenelandet; men jeg lykønsker i særdeleshed Kunstens Dyrkere og det akademiske Samfund, hvis Directeur De er, til at besøge Dem iblandt sig.

„Selv maa jeg beklage, for Tiden at være fraværende, men inden to Maaneder haaber jeg at samles med Dem, og Intet skal da være mig glædeligere, end at kunne virke med Dem til Kunstens Fremme og de unge Kunstneres Dannelse i og udenfor Akademiet.

„De vil finde nogle fortienstfulde unge Kunstnere og lovende Kunst = Elever; disse ville opmuntres ved Deres Raad og Veiledning, og ei alene for disse Kunstens Dyrkere, — ogsaa for Haandværkeren, vil Deres Nærværelse virke heldbringende. En stor Kunstners Bisald er den bedste Løn, hans Raad den gavnligste Veiledning!

„Akademiet og dets Skoler vil De, som jeg haaber, finde i god Fremgang.

„Gid De nu ret maatte finde sig tilfreds i Hjemmet og paa Charlottenborg! Skulde der være noget at forandre i Henseende til Bolig og Bequemmelighed, beder jeg Dem indstændigt at sige det til Prof. Thiele, som paa det Bedste vil sørge for Alt.

„Kongen af Bayern, som jeg nylig har seet i Berchtesgaden, har paalagt mig, hierteligen at hilse Dem. Næste Aar, den 13. Octbr., skal Maximilians Statuen indvies.

„Min Kone hilser Dem og lykønsker Dem til Ankomsten til Fædrelandet. Jeg henlever med særdeles Hoiagtelse og Venstabs, Hr. Directeur, Conferentsraad Thorvaldsen,

Deres

forbundne og velvilligste

Christian Frederik.“

München den 29de Septbr. 1838.

V.

Det romerske Selskabs Fest. Besøg hos Stænderne i Koeskilde.
 Illumination og Orgelconcert. Poetisk-musikalsk Akademi i Götet
 d'Angleterre. Studenterforeningens Fest.

Der blev strax fra alle Sider lagt Beslag paa den vidtberømte Thorvaldsens Middagstider og Aftener, og det var et Kunststykke, som han rigtignok i lang Tid overlod Tilfældet, hvorledes han skulde kunne dele sig imellem alle dem, der ifølge hans Tilsagn troede at kunne giøre sikker Regning paa hans Tilstedeværelse.

Imellem de rivaliserende Saloner og Dineer og de mere offentlige Fester kom det hyggelige Familieliv med sine Tillokkelser, for hvilke han gjerne havde opoffret alt det Øvrige. Og det gjorde han da ogsaa, baade frivilligt og ufrivilligt, til stor Ulempe for mangan, ham aldeles ubekjendt, Kreds, der havde „indbudet paa ham“.

De ikke faa Danske, som tidligere havde tilbragt lykkelige Dage i Rom og saaledes stode i personligt Kiendskab til ham, havde allerede i flere Aar høitideligholdt Thorvaldsens „romerske Fødselsdag“, den 8de Marts, i det saakaldte Romerske Selskab.

Det hørte til denne Forenings Eiendommeligheder, at Alt var der stilet paa, at fremkalde Grindringer fra de

romerske Dage, og derfor vare alle Omgivelser, lignede til det romerske Ofterivæsen, saameget som muligt efterlignet.

At dette Selskab aabnede Rækken af Festerne til Thorvaldsjens Velkomst, var vistnok i sin Orden.

I dette Aar, om Aftenen den 2den October, var Ofteriet indrettet i et Theaterlocale paa Oftergade, og da „den Gamle“ indsendt sig, bar han den Romerske Bajoc-Orden, en Kobberstilling i et grønt Vaand, paa Brystet. Tonen havde han altsaa selv angivet, og Harmonien udeblev ikke.

Gerat alle de, der som Sangere, eller som Fortællere, kunde fremtrylle kiære Grindringer og karakteristiske Træk, havde moret ham og fremlokket adskillige af hans egne, gode Historier, indtog han Højsædet ved det simple, romerske Taffel, og en Laurbærkrands snoede sig om hans Jupiters Hoved, medens lystige Bacchanter, bekrandsede med Gpheu og Viinløv, med Folietterne fyldte over det romerske Mærke, omgave ham i glad Begeistring.

Dehlenschlaeger udbragte Thorvaldsjens Skaal, da en Sang havde indledet den. Det Dvrige fulgte af sig selv. Sildigt ud paa Ratten fulgte det hele Selskab Thorvaldsjen til Charlottenborg, og mangen Slumrende blev formodentlig vækket, da de gamle, rødbrune Mure kastede det sidste Hurra udover Torvet og de tilstødende Gader.

To Dage efter var der en Fest i Roeskilde, hvor Standerne paa denne Tid vare forsamlede. Paa en Indbydelse af den kongelige Commisarius, Conferentsraad Orsted, indsendt han sig der Torsdagen den 4de October, og blev ved Maaltidet, i en Kreds af mere end Hundrede

Personer, hilset af Præsidenten, Professor Schouw, og hans Skaal blev, indledet af en Sang om „Rom og Roeskilde“, udbragt under almindelig Jubel.

Da han efter Maaltidet begav sig til Ørstedes Bolig og saae, at Hovedgaden var oplyst fra Vinduerne, syntes han, at ville dække sig med den naive Bemærkning: „Her er nok Bryllup i Byen iaften, siden der illumineres?“ en Yttring, som for dem, der kiendte ham nærmere, røbede en vis, skalkagtige Side i hans Charakter, — han hialp sig, som sagt, med lidt Naivitet, naar flige Uresbeviisninger opfordrede ham til Paassjonnelse.

Om Aftenen var Domkirken oplyst, og der havde Byens Befolkning nu Leilighed til at see og at nærme sig ham, medens han gik om iblandt Monumenterne og som Tilhører bivaanede en Orgelconcert.

En større Fest ventede ham den 7de October.

Den samme Forening, som havde overtaget Ordningen af Festlighederne ved Modtagelsen paa Toldboden, havde desuden i den udkastede Plan paatænkt en Fest, hvori den dannede Deel af Hovedstadens Befolkning paa en passende Maade kunde bringe Thorvaldsen Poesiens og Musikkens Offer ved hans Hiemkomst.

Til denne Fest, som maatte antages at ville blive meget talrig, valgte man det største Locale, som Hovedstaden dengang kunde tilbyde, Salene i Hôtel d'Angleterre.

Da Festsomiteen paa denne Aften førte Thorvaldsen ind i den store Forsamling af Damer og Herrer, hilsede han med en Fanfare. Hele Forsamlingen reiste sig

og gif den Kommende imøde, og Alles kiærlige og begeistrede Blik hvilede paa den fremtrædende Olding, der, undseelig som et Barn, førtes frem til sit Sæde foran den Tribune, hvorfra Offeret skulde frembæres af Digtere og Sangere.

Til den skionne, gammeldanske Melodi, arrangeret af Rung, tonede nu denne deilige Velkomstsang af H. P. Holst ham imøde, og det dybe, høitidelige Indtryk rørte ikke blot den feirede Kunstner, men alle dem, der bragte ham denne Hilsen.

Tilføes Normannen med det blanke Bærg

Til Syden drog, det skionne Land at hærge.

Han risted røde Runer,

En blodig Seiersskrift,

Og Templer og Pauluner

Var' Spor af hans Bedrift!

Kunstens Glands, stolte Gudestærker,

Sank i Gruus, knuste af Barbarer —

Sank i Gruus.

Saa mangan Synd kan sones ud med Bøde,

Men Synd mod Kunsten er en Helligbrøde;

Thi helligt er det Skionne,

Formastelig den Gaand,

Som kan med Grumhed lønne

Hvad luttre bør vor Land.

Secler svandt, men paa hine Dage,

Stolte Nord! blev en Plet tilbage —

Stolte Nord.

Dog hvad Din vilde Søn forbrød i Tiden,

Det har en anden Søn udslettet siden;

Han risted store Runer:
 En evig Marmorstift, —
 Og Templer og Pauluner
 Bør' Spor af hans Bedrift.

Meislen klang! Alt hvad grumt forødiæs
 Fiernt i Lid, straalende gienfødiæs —
 Meislen klang.

Dg atter vaagnebe ved Meisellyden
 De skionne Guder i det fierne Syden.

Dg Syden henrykt fatted
 Hvad gudbestælt var skabt,
 Dg følte, det erstatted

Hvad længst engang var tabt!

Sydens Folk selv det maatte sande,
 Laurens Green vandt de om hans Bænde —
 Laurens Green.

Dg Dig man kalder fattig, Moder kiære!

Hvor kan med sig en Søn Du fattig være?

Reis frit og stolt Din Bænde!

En Stjerne funkler der,

Som over alle Lande

Har spredt sit lyse Skær!

Kunstens Børn skal med henrykt Die

Trindt paa Jord for dens Glænds sig boie —

Trindt paa Jord.

Da Forsamlingen derefter atter havde taget Sæde, fremstod Professor Clausen. Han skildrede i et smukt Foredrag den dannende Kunsts Indflydelse paa Menneskelivet og fremstillede den her feirede Kunstner som en af det høiere Livs sande Belgiorere.

Derefter fulgte en Chorsang af Grundtvig til Musik af Hartmann, udført af Mandstemmer. Nu fremstod Dehlenschläeger med et Digt, hvori han sammenlignede Thorvaldsens Modtagelse paa Rheden som en Kunstens Seier, med Slaget paa Rheden, den 2den April 1801.

En firestemmig Musik af Kuhlau frembar derefter et Digt af Overskou om Kunst og Kiærlighed, og derefter fulgte en Romance af Henrik Hertz: Kiærlighed til Fædrelandet. H. C. Andersen besteg Tribunen og reciterede et Digt: „Jason og Alexanderstoget“, og derefter blev et Digt af J. L. Heiberg: „Musik og Plastik“, komponeret af Weyse, affunget. Da H. P. Holst havde reciteret sit Digt: „Amor og Psyche“, fulgte i firestemmig Sang hans „Amors Triumph“, komponeret af Froelich. Tilslidst besteg Grundtvig Talerstolen og fremsagde i nordisk Mand og Kraft sit Digt: „Bing-Thors Hammer“ og endeligen gientoges i Chorsang Slutningsstrophen af det Digt, hvormed dette Sang-Akademi var indledet, og dermed sluttedes denne Deel af Festen.

Men nu vinkede Maaltidets Glæder, og de zirlige Baand, hvormed denne Krands var bundet, løsnedes efterhaanden. Den glade Stemning og stigende Begeistring, den smukke Tone i et ualmindeligt renset Samsund forenede snart Alle, Bekjendte og Ubekjendte, i et aabent og hierteligt Forhold, og i den Sal, hvor nyligt stille Opmærksomhed havde lyttet til hvert Ord, der blev talet og sunget, led nu Musikens Opfordring til en kort og improviseret Dands, hvori den bedagede Kunstner ikke slap fri for at dreie sig et Par Gange i den ungdommelige Skønheds livsglade Arme.

Studentereforeningen, hvis Voresmedlem Thorvaldsen nyligt var bleven, skulde nu ogsaa have draget ham ind i sin muntre Kreds.

En Fest var der berammet til den 13de October, og Thorvaldsen, som allerede fra yngre Dage havde en Forestilling om, hvad han kunde vente sig her, i et muntert Lag mellem Studenter, — tog mod denne Indbydelse med en Glæde, der let kunde være oprigtigere, end den, han yttrede ved mange andre Indbydelser.

Vor Kunstners Forventninger skuffedes ikke. Modtagelsen var mere hiertelig, end festlig, og der var Intet, som forstyrrede ham i den Forestilling, at han kun mødte her som en glad Deeltager i et Studentergilde.

Da han sad ved det lange, til bacchantiske Glæder vel udrustede, Bord, mødte hans Blik strax en Spøg, ganske efter hans Sind. Midt paa Bordet tilhøire hævede den gamle, romerske Fæstning, Engelsborg, sine Mure af Rage, stærkt armeret med Conditori-Kanoner; tilvenstre taarnede Kronborg med sine Kanoner af samme Malm paa de omliggende grønne Volde.

Der var altsaa Udsigt baade til en Girandola fra Engelsborg og til en Salut fra Kronborg!

En Sang af Dehlenschlaeger, med Musik af Krøyer indlede imidlertid Festen hoitideligt:

Dig, som Fader Homer har viist de blomstrende Guder,
 Som dem Phibias saae, som dem Praxiteles saae;
 Du, som Grækernes Skjønhed og Kraft, med Ynde, med
 Enfold,
 Kaldte tilbage, befriet fra den fordærvede Kunst;

Dig med Jubel hilse, med Sang, høit Musernes Søner,
Laurbærkrandsen dig længst Guderne vandt om din Lof.

Du, som Romerne hist har lært med kraftige Meisel
Hvad af Grækeren før lærtes, men glemtes forlængst;
Du, som øste saa reent og saa dybt af liflige Kilde!
Stenen, som Moses, du slog, Kilden af Marmoret sprang;
Dig med Jubel hilse, med Sang, høit Musernes Søner,
Laurbærkrandsen dig længst Heltene vandt om din Lof.

Du, som barnlig og fromt har stuet Christus, vor Frelser,
Kjærligt strække sin Arm ned mod den troende Kreds;
Der Apostlernes Ansigter os saa tydeligt viste,
Som Michel Angelo dem og som dem Raphael saae;
Dig med Jubel hilser, med Sang, høit Unglingestæren;
Eriekrandsen engang Englene stænke din Lof!

Du, som vender saa tro til gamle Danmark tilbage
Skiondt Europa dig rundt vinker til prægtige Fæst;
Du, som stænkte vort Fædreland din Kraft og dit Kunst-
værk!
Dresundet er stolt! Liberer misted sin Skat!
Dig med Jubel hilse, med Sang, høit Dannemarks Søner;
Flærter i Laurbærret dig Egens ærværdige Blad!

Men disse Virakffyer leirede sig snart i Horizonten,
og fra sit store Væld sendte Glæden sine opvarmende
Straaler. Da det bevistes, aldeles tilfredsstillende, at det
nye Medlem var Student, løsnedes det sidste
Baand, der kunde hindre Skibet i at seile ud i rum Sø,
og dette Beviis førte H. C. Andersen i følgende Sang,
der blev sunget med en Begeistring, som om alle Studen-
terne var Videns Forfatter:

October bliver man Student,
 At sige, naar man staaer sin Prøve,
 Kan Græsk og Romersk excellent,
 Samt Archimedis Kunst udøve;
 Fortælle snilt hvad Klio skrev —
 At har vi stikkelig forklaret,
 Men Du fik stoltest Borgerbrev,
 Thi Du i Marmor svared'.

Du blev Student, og Du kan troe,
 Just i October maa det være.
 Du hugged' Dig igiennem jo,
 Saa Talemaaden kom til Gre.
 „Hvad giver op Du af Homer?“
 Blev spurgt, og man jo vented' Blade:
 Da formed' Du til Liv i Leer
 Den hele Iliade.

Det Sprog, Praxiteles har talt,
 Det talte Du, som ingen Anden,
 Hvad Placcus har i Toner malt,
 Du plastisk gav, Du fatted' Manden.
 Du dristig Skionhedscircelen slog,
 Beregned' alle Former nøie,
 Og i Historien Du tog
 Jo Klio selv den høie.

Man spurgte Dig i Christendom,
 Og Du lod Stenen for Dig tale;
 See Christus i vort Tempel kom,
 Med Kraft og Mildhed at husvale.
 Svar gav Du i Astronomie,
 Saa selv Copernicus gienleved';
 Dit Marmor=Orb er Poesie,
 Slig Stil har Du os skrevet.

Dans og Latin med Marmor=Orb,
 Du talte, saa det Døde leved?
 De bleve hørt i Syd og Nord,
 Stolt Danmarks Moderhierte hæved?
 Den yngste Kreds Du om Dig seer,
 Hvert Die er en Glædens Kierte.
 Hvo elsker og beundrer meer,
 End just det unge Hierte!

At der ved Skaalen for Thorvaldsen blev saluteret baade fra Engelsborg og fra Kronborg, behøver neppe at bemærkes.

Henimod Slutningen af Maaltidet viste sig et andet Skuespil, som berørte ganske andre Strengte i Kunstnerens Hierte, og som blev saameget mere høitideligt, da det, uden at forstyrre Glæden, tværtimod forhoiede den ved et Blik ind i den nærmeste Fremtid. Det var, saa at sige, den første Proclamation af det vordende Thorvaldsens Museum i Kiøbenhavn.

Spisefalens ene Endeparti, som i Almindelighed benyttedes til et Theater, havde hidtil været tilsløret af et Fortæppe, og man vidste vel, at der var Noget skjult der bagved, men ikke, hvad det kunde være.

Til Melodien af det bekiendte Chor af Jægerbruden lod følgende Stropher af H. P. Holst:

Venner, endnu et Ord!
 Nødigt fra dette Bord,
 Mener jeg, at I vil stilles.
 Følger min Sangs Compas,
 Endnu for Ham et Glas!
 Lad ei Secunderne spilles!

Vel i Jert Bryst der staaer,
 Trodsfende Lid og Aar,
 Stolt et Musee for hans Værker; —
 Vender dog Sind og Hu
 Hen til det andet nu —
 Sta det for Mesterens Værker!

Samles skal der i Chor
 Alt, hvad saa vidt paa Jord
 Spredtes, sin Glæds at forøde!
 Stjerne ved Stjerne sat —
 Ha, hvilken nordist Nat!
 Ha, hvilket straalende Møde!

Nu rullede Tæppet op, og i et Transparentmaleri viste sig
 Thorvaldsens Museum, medens der fra et usynligt
 Chor lod følgende Stropher, til Musik af Hartmann:

Snart skal det reise sig
 Her paa hans Fædrekyst,
 Brede din Stolthed ud,
 Fædreneland!

Sildigste Slægter skal
 Undrende skue det,
 Verden misunde Dig,
 Fædreneland!

Og da Tæppet atter skjulte dette Billede af et fælles
 Haab, istemmedes Slutningsstrophen:

Da stiger Skionheds Sol
Hvit paa sin Kongestol,
Lyser sin Glæde over Jorden!
Syd, med Din Billedhær,
Ost, med Dit Farvestær,
Vei Dig for Glæden fra Norden!

VI.

Kiøbenhavns Universitets Hilsen. Consistoriets Skrivelse, angaaende Arbeider til Frue Kirke. Thorvaldsens Svar. Consistoriets Taksigelse. Beretning om Indstillingen og den kongelige Approbation. Arbeider til Frue Kirke.

Kiøbenhavns Universitet bragte Thorvaldsen sin Hilsen ved, som Bærges for Frue Kirke, at stille en betydelig Sum til hans Raadighed, hvorved denne Kirke kunde modtage et endnu rigere Smykke fra hans Haand. Consistoriets Skrivelse i denne Anledning lyder saaledes:

„So mere Consistorium deler den almindelige Interesse ved, at Danmarks Hovedkirke er udseet til, ved en Række af plastiske Værker, at blive et Hovedsæde for den christelige Kunst, destomere maa Ønsket opstaae om at see Kirkens kunstneriske Decoration efterhaanden nærmet dens Fuldbendelse.

„Ved Kongelig Resolution af 25de December 1832 ere særegne Indtægter henlagte til at danne et Fond, som i Særdeleshed er bestemt til at udrede de Omkostninger, der ville være forbundne med Anskaffelse, Transport og Opstilling af de Kunstarbeider, som Kirken endnu enten ganske mangler, eller ikkun har i Gibsafføbning. Denne Fond er opvoret til omtrent 46,000 Rd., af hvilke vi antage, at de tre Fierdedele kunne anvendes til den ovenfor angivne Bestemmelse.

„Ogsaa med Hensyn til denne Sags Fremme have Consistoriums Medlemmer med Glæde seet Hr. Conferentsraadens Ankomst til Fædrelandet imøde.

„Vi haabe, at De med Interesse vil modtage Efterretningen om de Pengemidler, der for Tiden haves til Raadighed, for at arbejde til den kunstneriske Forstjønnelse, Kirken skal modtage fra Deres Haand, og for hvilken Deres Fædrelandskiærlighed har bragt saa store Offere; og vi tillade os at yttre Ønske om, at De velvilligen vil meddele os Deres Tanker om, hvorvidt der for Diebliffet er Udvei til at forstaffe hine Penge en Anvendelse, svarende til Bestemmelsen.

Kiøbenhavn, den 12. Octob. 1838.

H. N. Clausen.

A. W. Scheel.

J. Reinhardt.

Secret. Consistor.“

Universitetet vilde ikke ved nogen foranstaltet Festlighed til Ære for den tilbagevendte Kunstner kunne have skienket ham en Modtagelse, mere efter hans Sind, end denne. „Saaledes“, — yttrede han ofte, — „paa saadan Maade er det, at man skal være en Kunstner!“

Her, hvor der ikke var Spørgsmaal om at beskæftige ham, der allerede havde overtaget meget mere, end det var tænkeligt, at han kunde udføre i de saa Nar, der endnu kunde være tilbage, her var det det Glædelige, at man hjalp ham til at kunne realisere en af sine Yndlingsideer.

Landets Hovedkirke skulde samle hans Arbejder i christelig Kunst under et Hele; hans Værker skulde her ikke være betroet et saa skrøbeligt Stof, som man hidtil havde anseet

tilstrækkeligt, for at de kunde tiene Kirkens Architectur som Smykke; Sculpturen skulde ikke i den Grad her være Architecturens Tienerinde.

Det længe drøftede Project, at den til Slotskirken bestilte Christusstatue i Marmor burde stilles ved Frue Kirkes Alter, og at Apostlerne, som man havde bestilt i Gips til denne Kirke, skulde udføres i Marmor, var Hovedsagen. Omkring denne Tanke grupperede han alt det Dvrige, og naar man hørte ham tale herom, var der ikke Spørgsmaal, om at afvente Bestillinger, eller om hvad det vilde koste; — det var ham nok, at faae Leilighed til at udføre sin store og skionne Idee.

Han besvarede, allerede under 16de October s. A., Universitetets Skrivelse saaledes:

„Det har været mig særdeles behageligt at modtage Consistoriets ærede Skrivelse af 12 October d. A., i hvilken Samme har ytret saamegen Interesse for, at Danmark Hovedkirke maatte forene et Antal af mine Arbeider til en passende Heelhed af christelig Plastik.

„Dette Consistoriets Ønske er ogsaa mit, og med denne Plan for Diet, har jeg, som bekendt, allerede udført et betydeligt Antal af mine Værker i christelig Kunst.

„Vel er Christus-Statuen hos mig bestilt af, og udført i Marmor for den Kongelige Slotsbygningss Commission. Ikke bestomindre kan jeg ikke unblade at nære det Haab, at Hans Majestæt muligen, til ovennævnte Plans fuldkomne Iværksættelse, vilde paa Consistoriets nærmere allerunderdanigste Andragende, allernaadigst bevilge, at denne Statue maatte opstilles i bemeldte Kirke.

„Med Hensyn til Consistoriets Spørgsmaal, hvorvidt der for nærværende Tid maatte være Leilighed til at anvende en Sum, som Kirken har disponibel, af omtrent

34,000 Rbd., til forommeldte Hensigt, er det mig kiært at kunne tilføie, at jeg med Hensyn til Sagens særegne Omstændigheder tilbyder at ville levere de 12 Apostelfigurer i Marmor og dernæst fire Prophet-Statuer til Nischerne under Portalet, ligeledes i Marmor, for 2000 Rbd. for hver Figur, hvilket omtrent er Beløbet af de med disse Statuers Udførelse i Marmor forbundne Omkostninger.

„Henseende til samme Kirkes videre Smykke bemærkes fremdeles, at jeg, foruden Frontonen, som nu opstilles, agter under mit Ophold her at udføre en Frise, fremstillende Christi Vandring til Golgatha, hvilken vil kunne leveres i brændt Leer. Endvidere er det mit Ønske, senere at udføre tvende Statuer af den christelige Religions Reformatorer, hvilke passende kunde anbringes i Kirkens Vestibule, angaaende hvilken Frise og tvende sidstnævnte Statuer en nærmere Overeenskomst vilde være at træffe.

„I den Formodning, at jeg ved dette mit Forslag kommer Consistoriets Ønske imøde med mit eget, har jeg kun endnu at tilføie, at da Apostelfigurerne i Marmor af mig hidtil ere blevne betragtede som henhørende til det vordende Museum for mine Arbeider, vil den ovennævnte Sum, saavel for Apostlerne som for Propheterne, 32,000 Rbd., behageligst være at udbetale til Comitteen for bemeldte Museums Udførelse, saafremt mit Forslag desangaaende, som jeg formoder, antages.

Med Høiagtelse

Albert Thorvaldsen.“

Charlottenborg, d. 16. Octbr. 1838.

Denne Thorvaldsens Skrivelse fremkaldte en Taksigelses Adresse, som samtlige Consistoriets Medlemmer sølte Trang til at underskrive:

„Deres Høivelbaareheds Skrivelse af 16de d. M., som Stensvar paa Consistoriums Tilskrift af 12te dennes har aabnet os Udsigten til at see Frue Kirke beriget med en Række af Kunstværker, der ville hæve den til den høieste Rang iblandt Christenhedens Kirker, og Consistorium har, som Kirkens Patron, ilet med at gjøre de fornødne Skridt, for at erhverve Bemyndigelse til at modtage de i nysnævnte Skrivelse fremsatte Tilbud.

„Efter de Beviser, Fædrelandet har modtaget paa det Sindelag, med hvilket De i sjerne Egne er kommen det ihu, have vi ikke kunnet overrasses ved den Høimodighed, der her har paa eengang omfatter Landets Hovedkirke og det vordende National-Museum. Det er et heelt Folks Erkiendtlighed, i Nutid og Eftertid, der maa besvare dette Sindelag, men det er en høi Tilfredsstillelse for os, at være de Organer, igiennem hvilke Nationens Tak til den saa ædle, som store Kunstner nærmest udtales sig. I dens Dittring, der bringes Dem i Danmarks Høisfoles Navn af et Samsund af Videnskabsmænd, og hvori hver Enkelt har lige Deel, ville De tillige see et Tegn paa den Pagt imellem Kunst og Videnskab, som til Velsignelse for begge vil knyttes altid fastere i Danmark, og i hvis Besæftelse Thorvaldsens høie Kunst har den største Andeel.

Kjøbenhavn, d. 26. October 1838.

H. N. Clausen, Sartorph. M. S. Bornemann.

p. t. Universitetets Rector.

L. Engelstoft. H. C. Orsted. D. Bang.

W. Hornemann. A. Dehlenschläger. Werlauff.

F. C. Sibbern. S. Reinhardt. M. S. Hohlenberg.

C. C. Scharling. Eschricht. S. C. Larsen. A. W. Scheel.

Høivelbaarne

Hr. Conferentsraad Thorvaldsen,

Commandeur af Dbr. og Obmand p. p.“

Dagen efter, den 27de October 1838, forelagde Consistoriet sin Indstilling til Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, og under 17de November nød denne Indstilling allerhøieste Approbation, hvilket vil erfares af følgende Skrivelse fra Consistoriet til Thorvaldsen:

„Den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler har under 1ste denne Maaned tilstrevet Consistorium saaledes:

„Efterat Directionen havde modtaget Dhr. Rectors og Professorers behagelige Skrivelse af 27 Octob. d. A., hvori deels oplyses, at den, ifølge allerhøieste Resolution af 25 Decemb. 1832 oprettede, særegne Fond til Bestrielse af Omkostningerne ved Frue Kirkes kunstneriske Decoration nu er opvoret til et Beløb af 46,000 Rdlr., deels anbraget paa, at en Deel af dette Beløb maatte anvendes til Anskaffelse af flere af Conferensraad Thorvaldsens Kunstværker, har Directionen desangaaende nedlagt allerunderdanigst Forestilling, og i samme, overensstemmende med Consistorii Forslag, indstiller:

- 1) at det allernaadigst maatte bifaldes, at den af Conferensraad Thorvaldsen, efter Bestilling af Slotsbygningsscommissjonen, i Marmor udførte Christus-Statue overlades Frue Kirke;
- 2) at i saa Fald den for bemeldte Statue accorderede Pritis 16,000 Rb. saavel som den af Kunstneren forlangte Betaling for de nu færdige 10 Apostelstatuer i Marmor, 2000 Rb. for hver, maatte udredes af den ved allerhøieste Resolution af 25 Dec. 1832 bestemte, Kirken tilhørende Bygningsfond med 36,000 Rb.;
- 3) at det af Conferensraad Thorvaldsen endvidere gjorde Tilbud af at ville levere, foruden de 2de endnu manglende Apostler, endvidere 4 Prophetstatuer og tvende

Reformatorer i Marmor, samt en Frise af brændt Leer, maatte antages, hvorfor Directionen udbad sig

Gans Majestæts Approbation paa den tidligere stete Udbetaling af fornævnte Fond af 8000 Rd. for de Figurer af brændt Leer, der nu ere opstillede i Kirkens Fronton, samt 2256 for samme Figurers Transport.

„Herpaa har det allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen, under 17de forrige Maaned allernaadigst at resolvere saaledes:

„Vi bifalde allernaadigst i Gæt og Alt de heri af Vor Direction for Universitetet og de lærde Skoler allerunderdanigst fremsatte Indstillingspunkter.

„Foranstaaende har man den Fornoielse, i Forbindelse med Confftoriums Skrivelse af 24de Octob. d. A. at kunne communicere Hr. Conferentsraaden.

Kiøbenhavn, d. 24 Decbr. 1838.

J. G. Larsen.

A. W. Scheel.

J. Reinhardt.

Resultatet af disse Forhandlinger blev altsaa, at Christusstatuen i Marmor, som var udført til Slotskirken, nu blev Frue Kirke overladt til en Pris af 16,000 Rdlr., og at samme Kirke kiøbte de, af Thorvaldsen paa egen Regning i Marmor udførte, ti Apostle til en Pris af 2000 Rdlr. for hver. Hertil søiedes en Bestilling paa de to manglende Apostle, som endnu ikke vare udførte i Marmor, da Thorvaldsen hidtil havde udsat at omarbeide Modellerne. Foruden disse giordes der Bestilling paa fire

Prophet=Statuer i Marmor til Nischerne ved Kirkens Indgang, og paa to Statuer i Marmor, Martin Luther og Philip Melancton, hvilke, som Kirkens Reformatorer skulde opstilles i Forhallen.

Endelig overtog Thorvaldsen i brændt Leer at udføre en Frise, som under Peristylen skulde smykke Kirkens Hoved=Indgang.

VII.

Prof. Herman Freund. Frontonen til Frue Kirke. Thorvaldsens Fødselsdag. Møde i Magistraten. Thorvaldsen, Bredesborger i Kiøbenhavn, indsender sit Gavebrev. Skrivelse fra Magistraten.

Skrivelse fra Borgerrepræsentanterne. Testamentet.

Imedens Fæstligheder og Velkomsthilsener i adskillige Uger optog Thorvaldsens Tid, var hans trofaste Ven, Prof. Freund, uden at det synderligen bemærkedes, ivrigt beskæftiget med at bringe det saavidt med Opstillingen af Frontonen over Frue Kirkes Portal, at Alt kunde være færdigt til at afdækkes den 19de November, Thorvaldsens Fødselsdag.

Uagtet Sammenstillingen af Figurerne og Udsættningen krævede baade Overlæg og gientagne Forsøg, hvorved vor Kunstners egen Deeltagelse og Skion ikke kunde undværes, og uagtet et Par af de hidsendte, til Gruppen hørende, Statuer havde lidt saameget ved Transporten, at de maatte undergaa en betydelig Restauration, lykkedes det dog Freund, paa denne Dag, da Thorvaldsen ved Middagstid indfandt sig, at kunne lade Dækket falde.

At denne Handling saaledes blev mere en privat Førelse for Thorvaldsen og et Par af hans indviede Venner, og at endogsaa hans Fødselsdag gik hen uden

nogensomhelst Festlighed, lader sig nu kun forklare af, at man var næsten træet af Festligheder; for Thorvaldsen selv havde det intet Paasaldende, da han igiennem en saa lang Marsrække havde været uvidende om sin Fødselsdag og altid endnu tillagde den 8de Marts denne Ære.

Et Par Dage efter, — det var den 21de November 1838, — indsendt Overpræsidenten, Conferentsraad Riæ-rulff sig i Thorvaldsens Bolig, for paa Stadens Vegne at indbyde ham til et festligt Møde i Raadhuset. I Magistratens og Borgerrepræsentanternes Overværelse blev ham her overrakt et Diplom som Æresborger af Staden Kiøbenhavn, — en Fest, som sluttedes med et muntert Middagselskab paa Skydebanen.

Som allerede omtalt, havde Thorvaldsen længe været betænkt paa, formeligt at bringe Sagen, angaaende Gavebrevet i fuldkommen Orden, og siden Ankomsten havde han jevnligt raadfort sig med de Retslærde, under hvis Beiledning han vilde bestemme sin sidste Billie.

Dette var nu paa denne Tid tilendebragt, og den 5te December underskrev han, i Overværelse af Notarius publ. sit Gavebrev, som under 11te s. M. affendtes til Magistraten med følgende Skrivelse:

„Til Magistraten i Kiøbenhavn!

Det af mig under 5te d. M. oprettede og under 8de næstefter allernaadigst confererede Gavebrev til Staden Kiøbenhavn og Testamente, som er en Gientagelse og Bekræftelse af det af mig i Rom under 24de Aug. 1837 udfærdigede, hvorved jeg stienker alle mine Kunstsamlinger til bemeldte min Fødeby, har jeg herved den Fornøielse at tilstille Stadens meget ærede Magistrat, med det Ønske

og Haab, at den og Stadens deputerede Borgere ville i Forening med Comiteen for Museets Oprettelse velvilligen og kraftigen virke til, at det af mig tilstgtede Diemed faasnart som muligt opnaaes.

Jeg har den Ære at undertegne mig Velbem. Magistrats
 ærbødigst hengivne

Thorvaldsen."

D. 11. Decbr. 1838.

Magistraten besvarede denne Skrivelse saaledes:

„Med Hr. Conferentsraadens meget ærede Skrivelse, dateret 11te dennes, have vi havt den Fornøielse at modtage et nyt Beviis paa Deres fædrelandske Sindelag og Kiærlighed til Deres Fødested, idet De ved det medfulgte, under 8de næstforhen allernaadigst confirmerede, Gavebrev og Testamente har stienket Staden Kiøbenhavn alle de Kunstfager, De ved Deres Død maatte efterlade Dem.

„Idet vi erkende dette Deres Dffers fulde Værd, undlade vi ikke, paa Stadens Vegne, at bevidne Hr. Conferentsraaden vor hierteligste Tak herfor.

Kiøbenhavn's Raadstue, d. 19. Decbr. 1838.

Kierulff.

**Schäffer. Bentlei. Mundt. Skibsted. Riis Lowson.
 Dahl. E. Münter. Drieser.**

Golmer.

Fra Borgerrepræsentanterne fulgte i samme Anledning en Skrivelse, som følger:

„Efterat den for Oprettelsen af et, ved Deres Høi-
 baarenheds berømte Navn hædret, Kunst-Museum sammen-
 traadte Committee, under 14 Mai sidstleden havde tilstillet
 Staden Kiøbenhavn's undertegnede Borger-Representation en

notarialiter bekræftet Oversættelse af en af Dem, under 10 April næstforhen i Rom oprettet, testamentarisk Disposition, hvorved De til Staden Kiøbenhavn havde testamenteret familige Kunstfager, De i sin Tid maatte efterlade, under Betingelse af, at de blive opbevarede i et dertil indrettet Museum m. v., tilskreve vi Stadens Magistrat angaaende det nærmere Fornødne til Opnaaelsen af Deres veldædige og fædrelandskjærlige Hensigter.

„Vi have derefter fra Magistraten erholdt meddeelt en Afskrift af Deres Høivelbaarenheds, under 5te dennes oprettede og den 8de næstefter allernaadigst confirmerede, endelige, Disposition, hvorved ovennævnte Gave er bleven nærmere bestemt og formeligen stadfæstet.

„Som Repræsentanter for Stadens Borgerstab, af hvilket Deres Høivelbaarenhed nu er Medlem, føle vi os, efterat have modtaget de fornævnte Meddelelser, i høieste Grad opfordrede til herved at bringe Dem vor Tak for den uvurdeelige Gave, Deres Kjærlighed til Fædreland og Fødestad har bevæget Dem til at stienke denne Sidste, idet vi forsiikre Dem, at De derved i Deres Medborgeres Hjærter har reist Dem et Ueresminde, som ingen Storm kan omstyrte, og ingen Tid nedbryde.

Kiøbenhavn, den 29. Decbr. 1838.

Joh. Hammerich. P. Friedenreich. H. Thyberg.
 G. Schaper. H. P. Hansen. Dahl. Seidelin.
 H. Caspersen. Prætorius. Jens Hofstrup Schulz.
 H. Gamst. Müffelmann. G. Sibbern. Marcusfen.
 Kernn. C. Hedeman. Borgen. A. H. Pierre.
 F. P. Hagen. K. C. Mundt. J. C. Lund. Meinert.
 J. H. Lund. H. Kyhl. P. C. Hansen.
 W. Dunsfelt. Krenzmann. A. Ost.

Det indsendte Gavebrev lyder saaledes:

Undertegnede, Billedhugger Bertel Thorvaldsen, Conferensraad, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, p. t. Directeur for det Kongelige Akademie for de skønne Kunster i Kiøbenhavn, erklærer herved, at ligesom jeg under mit Ophold i Rom, deels i et den 24de August 1837 i Notarii publici Torriani Contoir deponeret Document, deels i en senere ligeledes i bemeldte Contoir deponeret Codicil af 25. Julii dette Aar, har tilkiendegivet min sidste Villie om, hvorledes der efter min Død skulde forholde sig med mine Efterladenskaber, saaledes har jeg, der som Kongelig dansk Embedsmand, navnlig som Professor ved Akademiet for de skønne Kunster i Kiøbenhavn, hører hjemme i denne Stad, i Betragtning heraf, og med Hensyn til, at den Hovedstiftelsebehandling, der i sin Tid efter min dødelige Afgang vil finde Sted, maa blive at afholde her i Staden, besluttet, ved mit Ophold her at gjentage og bestemme, hvad der skal ansees for min sidste Villie, og ubrødelig overholdes.

Thi fastsætter jeg herved:

- 1) Til min Fødeby Kiøbenhavn stienker jeg alle mig tilhørende Kunstgjenstande, saavel de, der allerede ere her i Hovedstaden, som den langt større Deel deraf, der endnu er i Rom, tilligemed den Tilvært, de endvidere indtil min Død maatte erholde, det Hele bestaaende af Statuer og Basrelieffer i Marmor og i Gips, antike Vaser, udstaarne Stene, Paster, Bronzer, Terracotter, Medailler, Malerier, Pragtværker, stukne Kobberplader, løse Kobbere og Lithographier, Haandtegninger, Bøger og hvilkensomhelst andre antike og moderne Gjenstande, der henhøre til Videnskaberne og de skønne Kunster. (De af mine Arbejder, som i sin Tid ere bestilte af Commissjonen for Christiansborg Slots og Frue Kirkes Opførelse, og som tildeels ere anbragte paa de for

dem bestemte Steder, ere selvfølgeligen ikke herunder indbegrebne.)

Forbemeldte min uroffkelige og uigientfædelige Gave er underkastet følgende Betingelser:

- a. at alle de ovenfor anførte Gienstande skulle udgøre et eneste og særskilt Museum, der skal bære mit Navn, saaledes at det aldrig skal kunne blandes med hvilket som helst andre Samlinger, og selvfølgeligen heller ikke formindskes, deles eller forandres under nogetsomhelst Paastub eller af nogensomhelst Aarsag;
- b. at Staden Kiøbenhavn skal lade indrette et passende, særskilt, og for Udsyaaede sikkert, Locale for dette Museum;
- c. at jeg forbeholder mig, dersom det skulde møde Vanskeligheder med at faae bemeldte Locale i Stand, at forandre min Disposition over den Deel af ovennævnte Kunstgjenstande, som er i Rom, hvorimod den Deel deraf, som er ankommen, eller endnu maatte ankomme til Danmark, er og forbliver Staden Kiøbenhavns Eiendom.
- d. at de Statuer og Vasrelieffer, som ved min Død skulde findes usfuldendte, paa mit Stervboes Bekostning skulle fuldføres af Hr. Prof. Freund og Hr. Pietro Galli, min Elev, hvorefter disse saaledes fuldendte Arbejder skulle forenes med og indbefattes i denne Donation under samme Betingelser.

2) Med Hensyn til at jeg i Overensstemmelse med den mig allernaadigst forundte Bevilling af 12te Marts 1833 har som min Datter adopteret Frue Elisa Sophia Charlotte, i Ægteskab med Hr. Oberst v. Paulsen, ligesom og bemeldte Ægteskab er blevet autoriseret af den pavelige Stol, erklærer jeg herved, at, da jeg, ifølge min tidligere Bestemmelse, ved et Depositum i

Nationalbanken, har sikket bemeldte min adopterede Datter Renterne af 40,000 Rd. Sølvs saalænge hun lever; saa er det min bestemte Villie, at hun hermed skal lade sig nøie, da det altid har været og fremdeles er min Mening, at fornævnte hende, for Livstid tillagte aarlige Rente skal træde istedetfor og betragtes som hendes Arvelod, hvorfor jeg herved gientager de i min ovennævnte Codicil indeholdte Bestemmelser, ifølge hvilke hverken hun eller hendes Mand skal kunne fremsætte nogen videre Paastand efter min Død, hvorimod fornævnte Rente efter hendes dødelige Afgang skal tilfalde hendes i Ægteskab med Oberst v. Paulsen, eller i hvilket andet Ægteskab, hun, dersom hun blev Enke, maatte indgaae, avlede Børn og deres Descendentere, saalænge nogen af disse er til, men naar de alle maatte være uddøde, anvendes saaledes, som jeg nedenfor har bestemt angaaende den Deel af mine Efterladenskaber, over hvilke jeg ikke specielt har disponeret.

- 3) Jeg forbeholder mig at kunne disponere til Fordeel for hvilken som helst Person, der er mig kjær og som har fortjent det af mig, over hvad jeg maatte ansee for passende, og derfor erklærer jeg herved, at naar der findes imellem mine Papirer og i min Skriverpult noget Blad Papir med specielle Legater eller Dispositioner, som maa antages at være skrevne og underskrevne af mig, efter Udfærdigelsen af denne min sidste Villie, da skal et saadant Blad Papir ansees at udgjøre en Deel af dette mit Testament, og mine Arvinger skulle være forpligtede til, nøiagtigen at opfylde, hvad der saaledes af mig maatte være anordnet, ligesom ogsaa mine Testaments Executorer i Kiøbenhavn skulle med den største Nøiagtighed fuldbyrde disse Legater, uden at Nogen paa nogen som helst Maade skal kunne

modsatte sig, hvad jeg, som ovenfor anført, specielt maatte have anordnet, dog er det en Selvfølge, at det skal være bemeldte Executorer forbeholdt at undersøge, saavel Ægtheden af et saadant Document, der maatte paaberaabes, som i Særdeleshed hvorvidt det maatte antages at være ældre end den 24de August 1837, efterdi jeg herved erklærer enhver angaaende min Formue forinden bemeldte Datum affattet Disposition for ugyldig, forsaavidt den ellers ikke maatte kunne ansees udtrykkeligen eller stiltiende gientaget ved nærværende Document.

4) Jeg bekræfter herved min tidligere til Fordeel for min ovennævnte adopterede Datters i Ægteskab med Oberst v. Paulsen fødte tvende Børn, Albert og Carl, fastsatte Bestemmelse, ifølge hvilken jeg for hvert af dem har hos Handelskøbet C. H. Donner i Altona deponeret en Capital af 6000 Species, altsaa for begge tilsammen en Sum af 12,000 Species, af hvilken sidstnævnte Sum (der, forsaavidt jeg ikke i saa Henseende maatte træffe nogen anden Foranstaltning, i alt Fald efter min Død skal indsættes i Kiøbenhavns Overformynderie, for der at gøres frugtbringende) Halvdelen for hvert af fornævnte Børn forøges med de Renter og Renters Renter, som deraf svares, indtil det har opnaaet den Alder af 18 Aar, fra hvilken Tid Enhver af dem skal være berettiget til, under en paa lovlig Maade bestiftet Curators Tilsyn, der dog ophører, naar de have fyldt det 25de Aar, selv at oppebære og disponere over Renterne af den for samme udsatte og paa fornævnte Maade forøgede Kapital. Det er fremdeles min Villie, at saafremt fornævnte min adopterede Datter enten i hendes nuværende eller hvilket andet Ægteskab, hun muligens i Tiden kunde indgaae, faaer flere Børn, da skal der,

forsaavidt ingen anden speciel Bestemmelse er gjort over den Formue, jeg efterlader mig, tillægges hvert af bemeldte Børn, som medens jeg lever opnaaer en Alder af idetmindste et Aar, Renterne af en ligesaa stor Sum, som der er deponeret for hver af de ovennævnte Børn, nemlig 6000 Specier, som i saa Fald ligeledes indsættes i og forrentes af Kiøbenhavns Overformynderi, men hvoraf Renterne, saalænge Børnene forblive hos deres Fader, af denne oppebæres for at anvendes til deres Fordeel, og efter hans Død paa lige Maade oppebæres af deres Børge, men derimod, naar nogen af Sønerne har opnaaet en Alder af 18 Aar, overlades samme til Brug under en beskiftet Curators Tilsyn og udbetales dem fra den Tid, de have fuldendt den Alder af 25 Aar. Naar Noget af de tvende ovennævngivne eller noget andet af Frue Paulsens Børn, der i Overeensstemmelse med Foransførte kommer til at nyde forbemeldte Renter, ved sin Død efterlader sig Børn eller fiernere Descendentere, da arve disse in capita, i uendelige Grader, de saaledes ledige Renter, som deles imellem Arvingerne i lige Lodder, uden Hensyn til Kønnet, og saaledes, at de af een Green, som ere fiernere i Grad, forsaavidt deres Ascendentere ere bortdøde, tilstødes Afgang til Renterne lige med de nærmere af en anden Green i samme Linie. Men naar een af disse Linier skulde uddøe, da tilfalde de ledige Renter den eller de andre paa lige Maade begunstigede Linier, i hver af hvilke de fiernere i een Green ligeledes arve in capita til ligemed de nærmere af en anden Green. Men naar ingen af disse Linier mere er til, da tilfalde Renterne de øvrige af Frue Paulsens Descendentere i Overeensstemmelse med foransførte Regler, og naar alle disse Linier maatte være uddøde, da skulde de om-

handlede Renter tilfalde det Museum, der, som ovenmeldt, skal oprettes og bære mit Navn, og dermed saaledes forholdes paa samme Maade, som jeg nedenunder vil bestemme angaaende de af mine Efterladenskaber, over hvilke jeg ingen anden speciel Bestemmelse har gjort.

5) Hvad angaaer de af mine Efterladenskaber, over hvilke jeg ingen særdeles Bestemmelse har fastsat eller endnu maatte fastsætte, da er det min Villie, at efter min Død alle Fordringer og udestaaende Kapitaler indtages, at alt andet, der kan henføres til min efterladte Formue (forsaavidt samme ikke bestaae i rede Penge), saasom Kongelige Obligationer og andre Statspapirer, Løsøre, faste Eiendomme, Rettigheder, Intet undtaget, skal realiseres, og at det Beløb, som deraf tilligemed de rede Penge, som forefindes efter mig, bliver tilbage, efterat min Begravelse og andre paa Stervboet hvilende Udgifter ere udrede, for bestandigt indsættes i Overformynderiet heri Staden, hvorimod Renterne deraf skulle tilfalde alle, min ovennævnte adopterede Datters, ved min Død i Live værende Børn, hvilke som mine Universal-Arvinger, uden Hensyn til Kønnet, skulle nyde, hver en lige Andeel, dog saaledes, at Faderen, saalænge Børnene underholdes paa hans Befordring, oppebærer de dem tilfaldne Renter for at anvende samme til deres Fordeel, hvorimod hver af dem, efterat have opnaaet 18 Aars Alder, overlades de Samme tillagte Renter under en Curators Tilsyn, som dog for Sønnernes Vedkommende bortfalder, naar de have fyldt det 25de Aar. Iøvrigt vil jeg, at de under nærværende Post omhandlede Renter, som jeg har tillagt min adopterede Datters Børn, efter disses Død i uendelige Grader skulle arves af deres Descendentere, iblandt

hvilke jeg vil, at der i saa Henseende skal forholdes ligesom ovenfor under 4de Post er bestemt i Henseende til de der omhandlede Nenter, saa at naar Nogen døer uden Livsarving, den saaledes ledige Andeel alene tilfalder Arvingerne af samme Linie, men uden at den nærmere af een Green udelukker de fiernere af en anden Green, men at i Tilfælde af at Alle af en Linie uddøe, den ledige Lod da arves in capita af alle Arvingerne af den eller de andre Linier, i hvilke der da fremdeles arves paa foransførte Maade, saalænge Nogen er til. Men naar de alle ere uddøde, skulle samtlige Nenter, forsaavidt jeg ikke paa anden Maade har disponeret over dem, tilfalde ovennævnte Museum for at anvendes til Bestillinger til Fordeel for danske Kunstnere, i det Viemed at befordre de stionne Kunstner i Danmark og at berige mit Museum med de saaledes af dem udførte Arbejder, hvorhos jeg indstærper og udtrykkelig bestemmer, at Kapitalerne stedsse skulle være uafhængelige, og at de af ingensomhelst Aarsag eller under intet Vaastud skulle nogenfinde kunne formindstes eller forbruges.

- 6) Min tidligere Udnævnelse af Hr. Filippo Ricci og mine Landsmænd, Hr. Johan Bravo og Hr. Albert Kuchler, til som Testaments Executorer at sørge for den prompte og nøiagtige Fuldbgyrdelse af Alt, hvad jeg har bestemt, paa den Maade og i den Form, som de maatte ansee for rigtigst, og med Myndighed til Hr. Ricci, eller, hvis han døer, til de overlevende Executorer, at udnævne en Anden istedetfor den, der maatte være død, eller muligen ikke vilde befatte sig hermed, stadfæster jeg herved i Henseende til de Forretninger, som Behandlingen af mit Stervbo maatte foranledige i Stalien; men forsaavidt Skiftet bliver at behandle her i Staden, udnævner jeg herved Hr. Conferentsraad

Collin, Hr. Professor Freund og Hr. Professor Thiele til saavel i Egenkab af Executorer i det Hele, efter bedste Skjønnende at overholde og fuldbyrde min i dette Document udtrykte sidste Willie, som i Særdeleshed til at besørge den fastsatte Fordeling af Renter, hvorhos det er mit Ønske, at Een af Kiøbenhavns Magistrats Midte maatte autoriseres til at besørge det Fornødne i Forening med de Executorer, som af mig ere valgte, hvilke herved bemyndiges til, forsaavidt dette bliver fornødent, at udnævne deres Eftermænd, hvilke for Fremtiden tillægges en lige Myndighed til at udnævne Andre, som dertil kunne ansees stikede, med hvilke jeg dog ønsker, at stedse Een af Magistratens Medlemmer tager Deel i Bestyrelsen.

Kiøbenhavn, den 5te December 1838.

VIII.

**Følgen og det daglige Liv paa Charlottenborg. Thorvaldsen læn-
ges efter Arbeide, og modelerer Basr. Barnets Skytsengel.**

Paa Charlottenborg beboede Thorvaldsen den Stue-
Etage ud imod den botaniske Have, som siden Akademiets
Stiftelse havde været Professoren i Billedhuggerkunsten
indrømmet. Siden 1805 havde den ventet paa ham, uden
at være benyttet af ham selv mere end i Aaret 1819—20,
da han sidst var i Kiøbenhavn. Dette Locale var nu ud-
videt med rummelige Studier, hvor endeel af de hiemsendte
Arbeider midlertidigt vare opstillede.

Det varede ikke længe, førend han ogsaa i de øvrige
Børelser omgav sig med endeel af de Kunstgjenstande, han
i Rom var vant til at have om sig, og som han nu, rig-
tig nok kun for en ringere Deel, havde faaet med sig.

Malerisamlingen forøgedes hurtigt med nye Billeder,
som her kom ham imøde, og han havde sin Glæde af, her
førstegang at see det Arbeide af den afdøde Wilh. Bendz,
Kaffehuset i München, som han havde kjøbt for flere
Aar siden, uden endnu at have seet det.

Vasesamlingen og de antike Bronzer vare ordnede i
opstillede Skabe og Monter, og nu længtes han kun efter
at komme til at udpakke sine øvrige Skatte fra Italien.

Myntsamlingen og Samlingen af skaarne Stene m. m., Skatte, som endnu vare ukiendte for alle dem, der ikke havde besøgt ham i Rom.

Men der var endnu ikke No til at foretage saadanne stille Syssler. Han var neppe kommen i Klæderne om Morgenens — og dermed hastede han, som bekiendt, ingenlunde, — førend han overraskedes af Besøg, og nu afløste Bisiterne hinanden, medens han var utrættelig i at modtage Alle, Bekiendte og Fremmede, med en — idetmindste tilsyneladende — Utrættelighed.

Da det jo ikke var hans Sag at conversere, tog han i denne Forlegenhed som oftest sin Tilflugt til at forevise Malerierne paa Bæggene og hvad Andet, han havde omkring sig, men da Folk i Almindelighed vare saa høflige, at de dog helst vilde see hans egne Arbejder, levede han den største Deel af Dagen, undertiden aldeles ikke paaflædt, som Omviser af sine egne Værker nede i de kolde Studier.

Correspondancen tiltog ogsaa Dag for Dag, — det vil sige — den passive, og det blev ham snart formeget, at giennemlæse alt dette; — denne Deel af Forretninger henviste han til Akademiets Secretair, som ved Leilighed refererede de indkomne Sager, der ialmindelighed forraadte en ikke ringe Tro til hans Godmodighed og Rigdom. I Begyndelsen gif dette ganske godt, og de rede Penge, han havde i sin Skuffe, vare snart uddeelte, uden at han yttrede Andet end Beredvillighed til at opfylde alle Ønsker. Da han derefter havde skaffet sig flere, og nu mærkede, at disse Speciesruller ogsaa rullede let ud af Skuffen, fandt han dog selv, at dette gif noget for stærkt paa. De ind-

komne „Ansøgninger“ underkastedes derfor en strengere Kritik, — dog ikke anderledes, end at han, om hvem man jo har sagt, at han var gierrig, — ikke kunde lade være, endog saa sfiult for sin Secretair og Raadgiver, at handle paa egen Haand.

Referenten kan, til nærmere Belysning af denne Side af hans Charakter, som man har giort megen Uret, ikke undlade, her at nævne kun eet Exempel paa, hvorledes han uddeelte milde Gaver.

Han havde nemlig allerede tilfredsstillet en bønssaldende Moder ganske klæffeligt, og hun var nu med et lettet Sierte gaaet bort igien, da Thorvaldsen bemærkede at hun dog saae ud til at være ualmindeligt værdig, og efter denne Bemærkning fortrod, at han ikke havde givet hende mere, hvilket endte med, at Konen blev hentet tilbage, for endnu at modtage et Par Species.

Men det var ikke alene milde Gaver, man ønskede af ham, — det var ogsaa — Laan, undertiden af ikke ganske smaa Summer, — og hvad der var det Værste af Alt — det var meget hyppigt — Anbefalinger, Paategning af Ansøgninger og Cautioner.

I denne Henseende var det endnu vanskeligere at være Thorvaldsens Raadgiver, da det ikke var ham muligt at begribe Andet, end at, naar man dog kunde hjælpe Noget, blot ved at skrive sit Navn, saa kunde en saadan Billighed ikke nægtes.

Der var ogsaa en forfærdelig Mængde Mennesker, der forlangte, at han skulde staa Fadder til deres Børn! Vel blev det som oftest ved, at han lovede at indfinde sig; thi saaledes raadede han ikke over sin Tid eller over sin Hu-

kommelse, at han jo som oftest glemte det. Men hvor Gudbydelsen var af den Natur, at det bagefter kunde gøres godt igien med en Fadder gave, hjalp han sig paa den Maade.

Ja — der speculeredes allerede paa hans Tilbage reise til Italien! Personer, — af begge Kion — som havde Lyst til at see „det skionne Italien“, — yttrede sig beredte til at følge med ham og at leve et Par Aar paa hans Bekostning i Rom.

Fra alle Rigets Provindsjer strømmede Folk til, som hed Thorvaldsen, for, personligt eller skriftligt, at underrette ham om deres Tilværelse, fuldkomment forvisjede om, at de, — om endogsaa maaskee lidt langt ude, — vare i Familie med den store Kunstner.

Under saadanne Forhold hengik fordetmeste Formiddagen. Middagselskaber og Fester optog den øvrige Deel af Dagene, og, lidt træt af alt dette, længtes han omsider efter at komme lidt mere til Ro og især efter at komme til at arbeide igien.

Han havde længe troet, at det ikke gif an at arbeide, naar der saa hyppigt kom Besøg, men da han omsider havde faaet en Staffeli, en Skifertavle og noget Leer, begyndte han i et ledigt Dieblif, og gjorde nu snart den Erfaring, at de Besøgende vare allergladest ved at træffe ham med Pousserestoffen i Haanden.

Det første lille Arbeide modelerede han i Slutningen af Aaret; det var bestemt til Frue Kirke.

Hans tidligere udførte Basrelief, Caritas, var nemlig bestemt til at anbringes over Kirkens ene Fattigblok. Nu saae han, at der var Plads til to Kirkeblokke og alt-

faa ogsaa Anledning til et Sideslykke til Caritas, og til denne Blads begyndte han nu et andet lille Basrelief. Da Anvendelsen af de milde Gaver, som faldt i denne Kirke-blof var bestemt til Spagnets fattige Børns Underviisning, fremstillede han: Barnets Skytsengel.

Dette skionne, fordringsløse Billede, hvori det uskyl-dige Barn sees at træde frem mod sin Fremtid med Hæn-derne foldede i Gudsfrugt, medens den bestærmende Engel følger bagefter, veiledende og velsignende, blev kort Tid efter udført i Marmor og anbragt efter Bestemmelsen.

IX.

Modtagelse i Theatret. Om Arbeider til Slottet. Thorvaldsen skriver til Slotsbyggnings Commissionen og modtager dens Svar. Skizzer til de fire colossale Statuer. Arbeider til frue Kirke. Flytningen af Christusstatuen. Kirken indvies. Døbefontens Indvielse. En anden Døbefont opstillet i Keikevig Domkirke.

Taksigelse fra Island.

De offentlige Festligheder i Anledning af Ankomsten vare efterhaanden afløste af Selstabslivet, men dette i en saa vid Udstrækning, at det, som sagt, næsten ganske optog hans Tid, og endog maatte befrygtes at blive farligt for hans Sundhed. „Jeg driver nok paa Grund her!“ sagde han en Dag, da han selv fandt, at det gik for vidt. Men alligevel fandt han Behag i denne Levemaade, og desuden var han ogsaa for høflig til at afflaa alle de Indbydelser, som kappedes om at lægge Beslag paa ham.

I Theatret, som han dog satte saa megen Pris paa, kunde han derfor længe ikke komme, førend man ogsaa bragte dette ind i Indbydelsernes Række. Han havde endnu ikke i dette Kunstens Tempel modtaget nogen Hilsen. En saadan skulde nu ikke længer udeblive. Søndag-aften den 20. Januar 1839 bivaanede han en Forestilling, der aabnedes med en Prolog af Dehlenschläeger, frem-

sagt af Instructeur Nielsen, og et fyldigt Thorvaldsen leve! hilsende ham ved Dehlenichlaegers Side i en af første Stages Loger.

Ihenseende til de forestaaende Arbeider for Frue Kirke var han nu saa temmelig paa det Rene. Med Slotsbygnings Commissionen var han endnu ikke saavidt, og da der fra denne Side ikke var berammet nogen Tid til at gienoptage disse Forhandlinger, besluttede han nu, selv at nærme sig.

Bed Udgangen af Januar henvendte han sig derfor til Slotsbygnings Commissionens Præsident med følgende Skrivelse:

„Deres Excellence

har tilladt mig at maatte bringe i Deres bevaagne Erindring mit Ønske om at kunne, saameget som muligt benytte mit Ophold her til at fremme de mig betroede Arbeider til Christiansborg Slot.

„Til saadanne Arbeider, hvorpaa der, under mit Tilsyn og under min Veiledning strax kunde begyndes, høre den store Fronton paa Slottet, Frontonen over Slotskirken og adskillige udvendige Basrelieffer; ogsaa Frontonen over Raad- og Domhuset vilde kunne sættes i Arbeide.

„Den Bevaagenhed, hvorpaa Deres Excellence har givet mig saamange Beviser, lader mig haabe, at De undskylder min Bøn om Deres formaaende Bistand til hint Ønskes Opfyldelse.

Deres Excellences

allerærbødigste

Thorvaldsen.“

Kiøbenhavn, den 28de Januar 1839.

Paa denne Skrivelse modtog han under 2den Februar 1839 Slotsbygningss Commissionens Svar, saaledes lydende:

„Slotsbygningss Commissionen har havt den Fornøielse at modtage en Skrivelse af 28de f. M., hvori Hr. Conferentsraaden yttre det Ønske, at kunne saameget som muligt benytte Opholdet her i Staden til at udføre nogle bestilte Kunstarbejder, af hvilke opgives den store Fronton paa Christianiøborg Slot, en mindre til Slotskirken og derhos Frontonen til Raad- og Domhuset.

„Da et saadant Ønske ikke kan andet end være aldeles overeensstemmende med Commissionens, har man strax ladet undersøge, hvad der vel stod tilbage fra dens Side at udrette, for at bringe de nævnte Arbejder til Udførelse; men ligesom det maa bemærkes, hvad Raad- og Domhuset angaaer, at denne Bygning forlængst er afleveret til Stadens Magistrat og de eligerede Borgere, følgelig maa ansees at være Slotsbygningss Commissionen uvedkommende, saaledes har det af Commissionens Protocoller ikke været muligt at udfinde, hvilke Kunstværker, der, foruden de allerede modtagne, maatte i sin Tid være bestemte for Slottet. Dog maa herfra undtages 4 Figurer, som det, ifølge allerhøieste Resolution af 4de August 1832, ved Skrivelse af 21de f. M. blev overladt Hr. Conferentsraaden selv at vælge som meest passende for det Gemak paa Slottet, hvor Frisen, Alexanders Indtog, nu opsættes; men hvorpaa man siden ikke modtog noget Svar*).

„Vel erindrer jeg, Conferentsraad Hansen, som det ældste Medlem af Commissionen, at der har været omtalt

*) I sin Svarskrivelse af 24de Novbr. 1832 (Thorvaldsen i Rom II. Pag. 471) svarede Thorv. at dette vilde bedst kunne afgøres, naar han selv kom til Kiøbenhavn. Det var altsaa nu først Tiden til at foretage dette Spørgsmaal.

et Basrelief til den store Fronton paa Slottet, forestillende Jupiter m. m. og et andet til Kirkeportalet, forestillende Opstandelsen, samt til Raadstueportalet ligeledes et Basrelief, forestillende Salomons Dom; men til noget bestemt eller afgjørende Forslag er det ikke kommet, og saaledes har man hidtil været uvidende om, hvorvidt der turde gøres Regning paa at erholde saadanne Prydelser for de paagiældende Bygninger fra Hr. Conferentsraadens Atelier, og under hvilke Betingelser de maatte være at vente.

„Man griber imidlertid begiærligen et saa behageligt Tilbud som det nu fremsatte, og for at kunne lede Sagen til et forønsket Maal, har man troet, at det muligen maatte behage Hr. Conferentsraaden enten at tiltræde et nærmere bestemmende Commissionsmøde, hvor da Alt mundtiligt kunde omhandles til Niemedets Opnaaelse, eller ogsaa at meddele Commissionen de manglende skriftlige Efterretninger og Forslag, for saavidt Arbejder til Slottet angaaer, hvorefter man da vilde være istand til uopholdeligt at indhente Hans Majestæts allerhøieste Resolution desangaaende.“

Forhandlingerne i de paafølgende Commissionsmøder havde kun tilfølg, at nogle ældre Bestillinger oprisfledes. Til Slottets Fronton var allerede Skizzen forlængst indsendt, og efter denne, antog Thorvaldsen, kunde Arbeidet overdrages en yngre Kunstner. Til Slotskirkens Portal havde han i 1835 udkastet den for mange Aar siden belovede Skizze, hvilken han indleverede, uden at man endnu har ladet den komme til Udførelse.

Det eneste Resultat blev for nærværende Tid, at han modelerede fire Skizzer til de colossale Figurer, der skulde anbringes i Slottets Façade.

Decorationen af Frue Kirke syntes altsaa mere at have grebet ham paa denne Tid, og her laa ogsaa Udsigten nærmere til at den udkastede Plan kunde i sin Heelhed blive realiseret.

Da Kirken ønskedes indviet ved den forestaaende Pintsjefest, begyndte man allerede i det tidlige Foraar at ombytte Gipsmodellerne af Apostlerne med de hidsendte Marmorstatuer, og da Alt var saavidt forberedet, skulde nu ogsaa den vældige Christusstatue føres til sit Bestemmelsessted. Alle de Vanskeligheder og Farer, som man befrygtede i denne Henseende, mødte den dierve Freund med kun et Smil, og da Flytningen endelig blev lagt i hans Hænder, og han en aarle Morgen havde en Commando af Holmens Mandskab til sin Raadighed, fuldførte han dette Hverv og bragte Statuen fra Slæbestedet ved Frederiksholms Canal til Frue Kirkes sydlige Kirkedør, inden Kiøbenhavnerne endnu ret vare vaagnede.

Bed Høimesjen første Pintsjedag 1839 stode Statuerne opstillede paa deres Pladser. Foran Alteret knælede Daabens Engel med Døbefadet paa sine udstrakte Arme. Dette hellige Sted skulde paa denne Dag modtage sin Indvielse, og dette skete ved, at Thorvaldsen selv holdt Friends Datter over Daaben.

Paa samme Tid omtrent indviedes en anden Døbefont fra Thorvaldsens Haand paa hans Faders fierne D. Som tidligere omtalt, havde han stienket en Døbefont i Marmor til Domkirken i Reikevig, for hvis Modtagelse han senere modtog følgende Taksigelse:

„Den udmærket stionne Døbefont, som Hr. Conferentsraaden har stienket til Reikevig-Domkirke, ankom her-

til i sidstafvigte Foraar i ubeskadiget Tilstand og blev strax opsat til Afbenyttelse paa det Sted, vi dertil ansaae meest passende i Kirken, hvis skønneste Brydelse den nu udgjør.

„For denne Gave, der hos enhver Bestuer vil gienkalde i Erindringen, hvorledes Island føler sig stolt af at være Deres Fædreland, kunne vi, saavel paa Domkirke-Menighedens, som hele Islands Vegne, ikke undlade at aflægge Deres Høivelbaarenhed vor hierteligste Taksigelse.

Islands Stiftamtshuus og Langarnæs, den 5te September 1839.

Bardensleth.

Steingrim Johnsen.“

X.

Corvetten *Galathea* affendes til Livorno. Thorvaldsen drager til Nysø. Gjør en Udflugt til Altona. Vender tilbage og reiser til Sverrig; besøger Kullen. Fester i Helsingborg og i Helsingør. Tilbage til Kiøbenhavn og begynder et Arbeide, Holbergs Buste. Drager atter til Nysø; men besøger først Møen. Fest i Stege. Besøg paa Alinten. Studiet i Nysø's Have indvies. Holbergs Buste fuldføres i Model. Oehlenschlaegers Buste. Thorvaldsens egen Portraitstatue. En Psyche med Amors Pii. Skizze til en knælende Engel. Frisen til Frue Kirke. Jesu Indtog i Jerusalem.

Det var nu, efterat Staden Kiøbenhavn var bleven Thorvaldsens Arving og førend det Museum, som skulde modtage Arven, kunde paabegyndes, en Sag af forhøiet Interesse, at faae saameget som muligt af Thorvaldsens Arbeider og Samlinger førte til Kiøbenhavn. Conferentsraad Collin gjorde i denne Retning sin Indflydelse hos Kongen gældende.

Allerede førend Udgangen af forrige Aar havde han gjort Forestilling om, hvor ønskeligt det vilde være, om et kongeligt Skib nu atter kunde anløbe Livorno; de nødvendige Forberedelser i Rom vare allerede trufne, og i Begyndelsen af Mai 1839 afgik Corvetten *Galathea*, Capitain Seidelin, til Middelhavet i dette Grinde.

Det adspredte Liv paa Charlottenborg, hvor der kun vanskeligt kunde findes Ro i de Timer, som ellers tilhørte Arbeidet, og de trættende Selskaber, som mangengang ogsaa forstyrrede hans Nætter, havde længe ladet Thorvaldsen savne den Ro og Hvile i Arbeidet, der var hans egentlige Leven.

Imidlertid var det rolige Familieliv, med hyggelige Aftener i Kredse, hvor han kunde være som hjemme, nu omfider blevet Dagens Orden, og iblandt flere saadanne Hvilesteder efter Dage, der havde trættet ham uden Arbeide, fandt han især et Hiem i Baron Henrik Stampe's Familie. Han kiendte allerede denne Kreds fra Italien; men nu blev det skønne Nysø ved Præstø ham et Sommerhiem og indtog derved en Plads i Danmarks Kunst-historie.

I Juni 1839 fulgte han med ud til disse landlige Omgivelser mellem Skov og Strand; men kom dog alligevel ikke heller strax til Arbeidsro her, da han altid var saa villig til at følge enhver Opfordring.

Efter flere landlige Udflugter i den skønne Omegn og et kort Besøg i Sorø, den 13de Juni, fulgte han Familien paa en Lystreise over Kiel til Altona og vendte den 3die Juli over Lübeck tilbage til Kiøbenhavn, for efter nogle Dages Ophold paa Charlottenborg atter at foretage en Udflugt nordpaa i det samme Selskab.

Den 9de Juli reiste han nemlig til Helsingør, og da han Dagen efter havde modtaget denne Byes Fæstlighed og havde afslagt et Besøg paa Bagtstribet i Sundet, gif han over Helsingør til Ramløse, hvor han, som sædvanligt, var en Gienstand for Alles Hyldest. Efter Maaltidet fort-

satte han samme Dag Reisen til Kullen, hvor han overnattede, og næste Dag nød han denne Egns navnkundige Skionheder. Efter et Besøg hos Grev de Geer paa Kulla Gunnarstorp, vendte han Dagen efter tilbage til Helsingborg, blev der modtaget med et Festmaaltid, hvor en Skaal udbragtes for Raborigernes aandelige og hiertelige Forening, et Moment, som ikke er uden Betydning i de skandinaviske Sympathiers Historie, — og efter Maaltidet ledsagedes han ned til Skibsbroen, hvor en stor Deel af Helsingborgs Indvaanere havde forsamlet sig, for under Musik og Hurraraab at bringe Nordens store Kunstner et Farvel.

Det danske Bagtskibs Chaluppe havde fra Helsingør ført Thorvaldsen over Sundet; men Færgelaugget havde udbedet sig den Gæ, at føre ham tilbage.

Bed hans Ankomst til Helsingør modtoges han af Magistraten og Borgerrepræsentanterne, som førte ham til et Festmaaltid paa Skydebanen, hvor den skønne Sommeraften, den herlige Udsigt over Sundet, under Musik, Sang og Salut, forenede alle Hjerter omkring den livsglade Olding.

Efter sin Tilbagekomst til Kiøbenhavn besluttede han at begynde et lille Arbeide, som han under Besøget i Sorø havde lovet at foretage. Det skulde være Holbergs Buste til Sorø-Akademi. Ifølge hans Dnske foresandt han nu et Portraitmaleri, som fra Sorø var sendt ham til Beileddning under dette Arbeide.

Men de hyppige Afbrydelser ved de nu indtrædende Besøg, da det rygtedes, at han igien havde begyndt at arbeide paa Charlottenborg, svækkede snart hans Arbeidslyst, og nu tog han den Beslutning, at reise med den an-

lagte Leermode af Busten, for at fuldføre den i No paa Nysø. Men Veien til Nysø gif dengang over Møen, som han ogsaa skulde besøge, og i Selskab med Dehlenschlaeger og Baron Stampes Familie forlod han igien Kiøbenhavn den 18de Juli 1839.

I Stege var man forberedt paa de to, store, danske Kunstneres Besøg. Den værdige Olding, Kiøbmand Hage, havde indbudet dem til sit Huus, hvor hans 80de Fødselsdag feiredes Dagen efter. Fra Omegnen, selv fra Falster, havde Mange indfundet sig, og Dampskibet Dronning Marie bragte om Ratten et stort Antal Kiøbenhavnere til Festen.

Men den særegne, ophøiede Naturskionhed havde ogsaa Krav paa den danske Kunstner, og Klinten ønskede han at besøge i Stilhed; der vilde han tilhøre Naturen.

Men — endogsaa der maatte han modtage Gyldest! I Klinteskoven overraskedes han af et Selskab af fiernere staaende Venner, som havde forenet sig, for at bringe ham en Sang og en jublende Hilsen. Ratten tilbragte han hos Pastor Freuchen i Magleby Præstegaard, og næste Dag drog han til Nysø.

Her ventede ham nu atter en Fest.

For at han mere usforstyrret maatte kunne hengive sig til sine Arbejder, var der i Nysø's Have opført en lille Pavillon, der skulde tiene ham til Studio. Denne Gratiernes Helligdom skulde nu indvies med Sang og Tale, og foruden Dehlenschlaeger var ogsaa Grundtvig og Flere indbudet til Festen. Især overraskede det Thorvaldsen, her at favne en Ungdomsven, Præsten Pavel, som han ikke havde seet, siden han i 1797 ved Malta forlod

Fregatten *Ihetis*, paa hvilket Skib Paveles dengang var Præst.

Det nye Studio blev strax taget i Besiddelse af Kunstneren, og den fra Kiøbenhavn hidførte Leermode til *Holbergs Buste* var det første Værk, han fuldendte her.

Da hans Ven, *Dehlenschlaeger* endnu var tilstede, benyttede han denne Leilighed til, efter *Holbergs*, ogsaa at modelere *Dehlenschlaegers*, Buste.

Disse Portraiter af Danmarks store Kunstnere gave nu Anledning til det Dnske hos de omgivende Venner, at han dog skulde gjøre sin egen Portraitstatue. Dette afviste han i Begyndelsen med megen Bestemthed; — dog — da han i nogen Tid havde betænkt sig, fandt han det selv urimeligt at vige tilbage af Frygt for mulige Mistydninger. Han udkastede en lille Skizze, og da den var gjort, begyndte han snart derefter, til Samtidens og Efterverdenens Glæde, sin Egen Portraitstatue, og fremstillede sig med Mejsel og Hammer ihænde, støttet til *Haabets Statue*.

At han af sine Arbeiders Række udvalgte *Haabets Statue* at støtte sig til, deri har man lagt en Betydning, som han selv engang, da han blev spurgt derom, afviste.

Det er nemlig blevet berettet, at han skulde have sagt: „Jeg har valgt *Haabet*, og ikke, som mange Andre maaskee vilde have fundet mere passende, — *Grindringen*, fordi jeg endnu støtter mig til det *Haab*, at fuldende Værker i min Kunst, som skulde overgaa alle dem, jeg hidtil har leveret!“ Men, da denne Uttring kun lidet stemte med *Thorvaldsens* sædvanlige Maade at udtale sig paa og ikke heller med

hans eget Blik paa den tilbagelagte Virksomhed, spurgte Forf. ham engang, om han havde yttret dette? Han svarede, at han vel havde sagt Saadannoget, men Haabets Statue havde han valgt fremfor noget andet af hans Arbeider, fordi denne Statues strengere, ægnetiske Stil gjorde en bedre Modsatning til hans egen Statue, der jo skulde fremstille det Levende.

Denne hans Portraitstatue er hidtil ikke udført i Marmor, men vil, efter Forventning om soie Tid blive det ved Bissens Haand.

En Afstøbning af den lille Skizze smykkede ved hans Jordefærd Kisten og fulgte ham i Graven.

Iblandt flere, mindre betydelige Udkaft, som Thorvaldsen i denne Sommer gjorde paa Nysø, nævnes ogsaa en lille Portraitstatue af et Barn, fremstillet som Psyche, der prøver Spidsen af en af Amors Pile, ligesom ogsaa Skizzen til en knælende Engel, bestemt til et Gravmæle og bestilt hos Thorvaldsens Eleve, Mathiæ, af en Kiøbmand Jacobi i Altona.

Men der var større Arbeider, som nu forestode. Imellem dem han senest havde overtaget at udføre for Frue Kirke var en Friese, der skulde anbringes over Kirkens Hovedindgang. Et Udkaft til denne blev nu et af de første betydelige Arbeider, han foretog sig, da han endelig var kommen til Ro i det lille Studio i Haven paa Nysø.

Han havde hertil valgt Fremstillingen af Jesu Indtog i Jerusalem, og efter hans Skizze blev dette Basrelief udført af nogle yngre Kunstnere, under hans Tilsyn, i en Størrelse af 48 Fod til en Høide af 4 Fod.

Bed Sammenligning mellem denne paa Nyse udkastede Skizze og det endelig udførte Basrelief over Kirkens Indgang vil der findes Afvigelser og Forandringer, som hidrøre fra en Omflytning af enkelte Stykker i Frisen, som Kunstneren selv foretog ved den endelige Sammensøielse og Opstilling. Følgende den, af ham selv uden saadanne Hensyn lagte, Plan, beskrive vi korteligen dette Værk efter den Tegning, han lod tegne og stifte i Kobber efter sit Udkast.

Udenfor Jerusalem venter en Deel af det jødiske Folk paa Herrens Indtog.

En Fader med sine to Drengte gaaer freidigt den kommende Frelser imøde.

Bed Porten træffer han en Moder med sine to Børn, og hans Bevægelse med den udstrakte Arm opfordrer hende til at følge med tilligemed Børnene.

Nærhos staaer en gammel Israelit, som synes at underrette en af Folkets Øverste om, at Propheten fra Nazareth nærmer sig Jerusalem, og at hans Modtagelse forberedes.

En gammel, tvivlende Jøde synes overtalt af sin Datter til at følge ud med, for at modtage den kommende Messias, og medens hans høire Haand tydeligt røber Tvivleren, hæver hun i freidig Glæde sin Palmegreen og opfordrer ham til at følge. En Dreng med Palmegrene sees bagved dem.

Nærmere mod det kommende Tog staaer en yngre Mand paa Veien. I et om Livet opbundet Klæde bærer han en Mængde Blomster, som han udstrøer paa Veien. Den skionne Moder knæler ned med sin lille Dreng foran sig, og efter hendes Anviisning hæver han de smaa Hæn-

der i Bon. Den ældre Datter derimod knæler paa Beien i Tilbedelse.

Foran Toget, som nærmer sig, svinge en lille Dreng og to Ynglinge deres Palmegrene og udraabe Hosanna, medens en ældre Mand, i samme Jubelraab, breder sin Kappe paa Beien.

En ung Kvinde bestrøer Beien med Blomster, hvilke hun tager af en Kurv, som en lille Dreng bærer foran hende.

En knælende Mand udbreder et Klæde paa Jorden for den kommende Frelser, medens den høstaaende Dreng, med Blikket vendt mod Herren, jublende svinger sin Palmegreen.

Stille og sagtomdig rider Jesus paa Aseninden, der fremledes af Johannes.

Nærmest bagefter følger Simon Peder alene, og efter ham to Disciple, som synes at stride om den fornemste Plads i Herrens tilkommende Rige.

En Gruppe af syv Disciple, som under forskiellige Udtryk alle love Herren, ledsages af en jublende lille Dreng med en Palme i Haanden.

Bagefter de andre Disciple følger Judas alene; han synes at ville skjule sig under sin Kappe, men hans Afsyn forraader den onde Tanke.

Efter det inddragende Tog følger nærmest en Moder med sine to Børn, som synes at have taget Palmegrene op af Beien nu, da Skaren er vandret derover.

Den ældste Dreng holder sin Palme i den ene Haand, medens han hæver den anden; den yngste rækker Moderen den Palme, han har optaget.

Faderen følger efter med et Bundt af de opsamlde Palmegrene under sin høire Arm, idet han svinger en enkelt Green i den venstre Haand og vender sig tilbage mod dem, som paa Veien have vundet Karsthed ved Herrens Mirakler.

Dette er betegnet, først derved, at den Halte bortkaster sin Krykke og viser en Anden den helbredte Fod, og ved en blind Olding, som har faaet sit Syn igien og omfavner sit Barn med den ene Arm, medens han overfygger det endnu svage Die med den anden Haand.

Frisjen sluttes med et Palmetræ.

XI.

Frise: Jesu Gang fra Pilati Huus til Golgatha.

At giøre Frue Kirke til et Hovedsæde for Frembringelser i christelig Billedhuggerkunst, var, efterhaanden som han saae denne Tanke nærmere realiseret, blevet Thorvaldsen en Yndlingsidee, der gjorde ham modtagelig for enhver Yttring eller Meddelelse i denne Retning.

Architecten Prof. Hetsch havde nemlig, efter at Christusstatuen var opstillet i den store Alterniche, der, vel at mærke, ikke oprindelig var bestemt til at modtage denne Statue, fundet nogen Tomhed i Omgivelsen, og navnlig savnede han i Nischens øverste Parti et forbindende Led, som, efter hans Mening, bedst kunde tilveiebringes ved en Frise.

Denne burde fremstille Jesu Lidelse, efter som en saadan Fremstilling endnu savnedes mellem Kirkens Skulpturværker.

Da han havde yttret sig til Thorvaldsen herom, greb vor Kunstner øieblikkelig denne Tanke, uden at tage Hensyn til, at dette betydelige Arbeide laa udenfor Rækken af de Bestillinger, han havde modtaget af Kirkens Forstandere.

Uagtet Rummet og Høiden fordrede en Frise af større Udstrækning og Høide, end nogen, han tidligere havde udført, begyndte han dog, kort Tid efter, denne Composition, og man overraskedes snart ved at erfare, at Skizzen stod færdig i Studiet paa Nysø.

Efter denne Skizze, som bevares i Museet, lod han nu Udførelsen begynde af unge Billedhuggere i Freunds Studio i Kiøbenhavn, under sit eget jevnlige Tilsyn.

Denne Frise fremstiller Jesu Gang fra Pilati Huus til Golgatha, og er af 72 Fods Længde til en Høide af 6 Fod.

Vi beskrive ligeledes dette Værk efter den af Thorvaldsen selv os meddeelte Tegning:

Landskøvdingen, Pontius Pilatus, staaer paa Trappen udenfor sit Huus og vadsfer sine Hænder i et Bækken, som en knælende Dreng holder hen foran ham.

Paa Trappetrimmet sidder en Yngling med Haanden under Kind, bag ved ham staaer en Dreng med Armene overkors, og nærmest ved disse en Yngling, som, lidt trodsig, støtter sig med den høire Arm mod Muren. Alle tre bære Udtrykket af Misbilligelse i Landskøvdingens Færd.

En Jøde, som synes at have Noget at beklage sig over, henvises af en romersk Soldat til Landskøvdingen, men vender sit Hoved tilbage mod en anden af de foregaaende Krigsmænd, med hvem han synes at have haft en Trætte.

Denne Krigsmand gaaer, med Spydet paa sin Skulder og Ansigtet tilbagevendt, ved Siden af en Hest, som bærer en gammel, langstægget Phariseer.

Foran den nævnte Gruppe ride to andre Phariseere, den forreste paa en Hest, den bageste paa et skydende Væsel, og bagefter dem følger en Kriger.

Maria, Jesu Moder, som, ledsaget af Johannes, er fulgt efter, segner hen under sin Smerte, medens han holder hende i sine Arme, og en sorgende Kvinde knæler ned, for at understøtte og trøste hende.

Af den adspredte Apostelskare følge, foruden Johannes, kun tre Mesteren i nogen Afstand. Den sidste af disse standser i sin Gang ved Synet af den daanende Jesu-Moder; de andre To bevæge sig fremad i Udtrykket af Sorg.

En Gruppe af sex Kvinder har seet Jesus vandre forbi med sit Kors; under forskellige Smertens Bevægelser paa-falde de ham og udbryde i Klager.

Men, medens Simon fra Cyrene søger at lette Herren Korsets Byrde, standser Jesus paa Veien og vender sig tilbage mod de sorgende Kvinder og tiltaler dem.

Foran gaaer Bøddelen; han bærer en Stige over Skulderen og en Kurb med Redskaber i Haanden. Ham følger hans Dreng med en Bylt under Armen. Drengen synes at gjøre Bøddelen et Spørgsmaal, idet han peger frem mod Golgatha.

Bed Siden gaaer hans Haandlanger med et Reb, der er bundet til Korset, over sin Skulder. Ved at drage deri, søger han at fremskynde Jesu Gang, som er standset, medens han talede til Kvinderne.

En anden Bøddel fører de to Røvere, den angergivne og den halsstarrige, frem til Retterstedet; han har dem

begge bagbundne foran sig og synes i dette Dieblif at holde dem tilbage ved Rebet, som han bærer i sine Hænder.

Jesu Standøning paa Beien spores i den forandrende Gruppe af ridende Bagt. Den forreste af disse tre Ridende vender sig paa Hesten, for at paastynde Togets Gang; den bageste der ligeledes vender sig, modtager af den efterfølgende Kriger Oplysning om Grunden til Togets Standøning.

En Gruppe af Tilskuere, fire Mænd og en Dreng, ere opmærksomme paa, hvad Fodmanden beretter den Ridende.

Foran de Ridendes Gruppe gaa tre Soldater.

Bagved disse sees en Kvinde, der med sit Barn iler, for at komme foran Toget.

En Hund gaaer foran de tre Fodfolk og forstrækker en Moder, der ligeledes følger med som Tilskuer. I sin Frygt for Hunden griber hun det ene Barn op til sig, medens hun holder det andet tilbage ved Haanden.

Beien stiger her op ad en Skraaning til Bierget, og to Mænd, som ere ilede isorveien, vende sig, i det de gaa opad, for at overskue det efterfølgende Tog.

Ogsaa ved denne Frise vil man finde Uoverensstemmelser i Folgeordenen, naar man sammenligner Beskrivelsen med den til Frue Kirke modelerede og der opsatte Frise. Disse Forandringer er imidlertid af samme Natur, som de, vi have paapeget ved Beskrivelsen af Frisen: Jesu Indtog i Jerusalem.

Ved det her beskrevne Kunstværk er det dog mere iøinefaldende, end ved hint, hvorledes Opstillingen i det

givne Rum har fremkaldt Omslytninger og Forandringer, da det nemlig her viser sig som en nødvendig Fordring, hvad Kunstneren under Udkastet ikke strængt havde paaagtet, at Frisens Hovedgruppe, Jesus, bærende sit Kors, maatte indtage Midtpartiet af Richens Bue, lige ovenover den opstillede Christusstatue.

Førend vi forlade dette Thorvaldsens Arbeide, maa vi endnu, efter Prof. H. C. Andersens Fortælling*), optage en i flere Henseender karakteristisk Anecdote, som knytter sig til dette Arbeides Historie.

Professoren fortæller, at han var i Besøg paa Nysø i de Dage, da Thorvaldsen modelerede Skizzen til denne Frise. En Morgen, da han kom ind i Studiet, fandt han Thorvaldsen ifærd med Basreliefets Begyndelse og navnlig med Pilatus, om hvis Dragt Kunstneren ikke syntes at være enig med sig selv. Husets Frue, Baronesse Stampe, var tilstede, og Talen var om det Costume, Thorvaldsen havde givet Pilatus. „Siig mig“, sagde Thorvaldsen, da Andersen kom til, — „finder De, at Pilatus's Paaklædning er rigtig?“ — — „De maa ikke siige Noget!“ afbrød Baronessen, idet hun vendte sig til Andersen, „Det er rigtigt! Det er fortræffeligt! — Gaa De kun Deres Vej!“ — Men Andersen gif ikke, og da Thorvaldsen gientog sit Spørgsmaal, svarede han: „Da De spørger mig, saa maa jeg tilstaa, at det forekommer mig, at Pilatus snarere er klædt som en Ægypter, end som en Romer!“ — „Det

*) Das Märchen meines Lebens. II. 42.

er ogsaa min Mening!" svarede Thorvaldsen, greb i det Samme ind i Leret og ødelagde Pilatus's Figur. — „Undersien!" udbrød Baronessen med Hestighed, — „Nu er De Skyld i, at Thorvaldsen har ødelagt et udødeligt Værk!" — „Saa kan jeg gjøre et nyt udødeligt Værk!" svarede Kunstneren tørt og begyndte igien paa Pilatus.

XII.

Schillers Monument afdekkes i Stuttgart. Skrivelse fra Hofraad v. Reinbeck og fra Comiteen i denne Anledning. Kongen af Württemberg i Thorvaldsens Studier i Rom. Bestillinger paa Arbejder i Marmor. Maximilian-Statuens Afdekning i München forestaaer. Kong Ludwig af Bayern til Prinds Christian Frederik i denne Anledning. Thorvaldsen indbydes atter i et Brev fra Prof. Gaertner. Mere om Goethes Monument for Frankfurt. Skrivelse desang. fra Comiteen til Thorvaldsen.

De udenlandske Forhold kunne vi imidlertid ikke undlade her paa rette Sted at berøre.

Schillers Monument var blevet fuldført i Bronzestøberiet i München og, efterat det var blevet opstillet, efter Bestemmelsen, i Stuttgart, blev det med stor Festlighed afdækket den 8de Mai 1839.

Som allerede tidligere omtalt, havde Thorvaldsen yttret sig beredvillig til at stienke adskillige Afstøbninger, hvilke han havde i flere Exemplarer af sine Bærker, til Kunstskolen i Stuttgart, og denne Velvillie fra hans Side, i Forbindelse med den nylig stedsfundne Festlighed, foranledigede, at Schiller-Comiteens Formand, Hofraad Dr. G. von Reinbeck, nu sendte ham følgende Skrivelse:

„Hochwohlgeborner,

Hochverehrter Herr. Staatsrath!

In dem ich die Ehre habe, den beifolgenden schwachen Ausdrücken des innigsten Dankes für Ihre hochherzige Un-

terstützung von dem Vereine für Schillers Denkmal mitzutheilen, kann ich es mir unmöglich versagen, Ihnen noch besonders meinen persönlichen Dank darzubringen für die unschätzbare Güte und Nachsicht, mit welcher Sie allen meinen Wünschen in dieser Angelegenheit so bereitwillig entgegen gekommen sind.

Württemberg fühlt sich geehrt und beglückt, das Denkmal seines berühmtesten Sohnes von der Hand des größten Künstlers Sein nennen zu können. Der Name Thorwaldsen ist mit unverlöschlichen Zügen den Annalen Württembergs eingegraben; doch nicht durch das herrliche Denkmal Schillers allein. Es verdankt auch Ihrer Verehrung für seinen huldreichen Monarchen die unschätzbare Schenkung der Werke Ihres Genius, welcher würdige Räume bereitet werden, um sie als Thorwaldsens Museum in Deutschland der Bewunderung aller Kenner und Verehrer der Kunst darstellen zu können. Dieß Museum wird ein Wallfahrtsort werden für die Künstler des Nordens und Südens!

Wie schmerzhaft war es für den Verein, daß Sie an dem unvergeßlichen Tage der Enthüllung des Denkmals nicht unter uns sehn konnten; wir haben Sie aber beim Festmahle, an welchem die höchsten Personen der Regierung Theil nahmen, und das aus 200 Gedecken bestand, dreimal Hoch leben lassen.

Aber nicht der Verein bloß hat Ihre Abwesenheit dabei bedauert, sondern ich habe mich auch des Allergnädigsten Auftrages Seiner Majestät, unseres erhabenen Monarchen, ehrfurchtsvoll zu entledigen,

„Ew. Hochwohlgebornen Höchstdessen Bedauern zu erkennen zu geben, daß Er Ihnen nicht habe mündlich Seinen Dank und Seine Bewunderung bezeugen können; daß Höchstderselbe aber hoffe, noch dazu Gelegenheit zu finden, und es Ihm sehr angenehm seyn würde, Ew. Hochwohlgebornen hier in Stuttgart zu sehn.“

Sie werden Seiner Königlichen Majestät dieß Vergnügen nicht versagen, welches zugleich Stuttgart sehr beglücken würde, das sich sehnt, den Schöpfer seiner größten Tugenden in seiner Mitte zu verehren. Ihr Vaterland, das mit vollem Rechte auf die Ehre stolz ist, Sie zu besitzen, wird dem Bruderlande gewiß vergönnen, daß es einen Theil dieses Stolzes auch für sich in bescheidenen Anspruch nimmt. Wir leben der frohen Ueberzeugung, daß Sie auf Ihrer Rückreise nach Rom Stuttgart nicht vorbeigehen werden, wo so viele dankbare Herzen Ihnen entgegen schlagen. Möge der glückliche Augenblick, Sie hier zu begrüßen, nicht fern seyn!

Ich habe oft unsern verehrten gemeinschaftlichen Freund, Herrn Consul von Kolb in Rom, um Nachrichten von Ihnen gebeten; er schreibt mir aber noch unter 6ten Dieses, daß er nicht so glücklich gewesen sey, directe welche von Ihnen empfangen zu haben.

Gott erhalte Sie gesund und führe Sie wohlbehalten zu uns!

Schließen Sie auch ferner Württemberg wohlwollend in Ihr Herz ein, und besonders auch mich, der ich mit steter hoher Verehrung mich zu unterzeichnen die Ehre habe

Ew. Hochwohlgebornen

dankbar ergebenster

Hofrath Dr. **Georg von Reinbeck.**

Stuttgart, den 28sten Mai 1839."

Fra Schillerforeningen selv modtog Thorvaldsen følgende Skrivelse:

„Hochwohlgeborner

Hochgeehrter Herr Staatsrath!

Der ergebenst unterzeichnete Verein gab sich die Ehre, durch den Herrn Geheimen = Legationsrath v. Kölle Ihnen, verehrtester Herr Staatsrath, anzuzeigen, daß die

Aufstellung des herrlichen Denkmals unsers unsterblichen Schiller, welches Deutschland und insbesondere Württemberg Ihrer Liebe für den Dichter und Ihrer hochherzigen Theilnahme an unserm Zwecke verdankt, vollendet sey und die Enthüllung am 8 Mai, als dem Vorabende des Todestages Schillers, mit angemessener Feierlichkeit stattfinden würde. Warum konnte unser sehnlichster Wunsch nicht erfüllt werden, daß der Schöpfer dieses Meisterwerks Augenzeuge des Eindrucks gewesen wäre, den die von schönstem Wetter begünstigte Feier und besonders der zauberhafte Augenblick machte, als die leichte Hülle sank, und das herrliche, auch in seinen technischen Theilen musterhaft ausgeführte, großartige Denkmal vor den staunenden Blicken von wenigstens zehntausend Anwesenden nun frei da stand, begrüßt von dem Geläute aller Glocken der Stadt, vom tausendstimmigen Chor der Lieberkränze und vom Jubel Aller. Es war der größte Augenblick unsers Lebens und unvergeßlich für jeden, der Zeuge desselben war.

Albert Thorwaldsen! schwebt seitdem auf jeder Lippe und erfüllt die dankbaren Herzen der Unterzeichneten, welche Ihrem hohen Genius und Sinne das vollkommenste Gelingen ihres Zweckes allein beizumessen haben. Wenn Sie Zeuge der Bewunderung wären, welche die zahlreichen Gruppen, die stets das herrliche Meisterwerk umgeben, demselben zollen, Sie würden gewiß einen hohen Lohn darin finden. Es ist das schönste und großartigste Denkmal, das Deutschland, ja Europa, aufzuweisen hat! Dieß ist die allgemeine Stimme der Kenner und der Gebildeten, welche Europa aus eigener Anschauung kennen. Kommen Sie bald zu uns, verehrter Herr Staatsrath, und überzeugen Sie sich auch davon, daß nichts an der würdigen Ausführung Ihres erhabenen Werkes von unsrer Seite vernachlässigt ist. Genehmigen Sie aber einweilen diesen schwachen Ausdruck des nie erlöschenden

Dankes und der hohen Verehrung mit welcher wir zu verharren die Ehre haben

Erw. Hochwohlgeboren
ergebenste

Der Verein für das Denkmal Schillers.

Stuttgart den 29sten Mai 1839.

Der Vorstand Dr. **G. v. Reinbeck**, Hofrath.
 Dr. **v. D.**, Professor. **J. Schweicker**.
 Dr. **H. Hauff**. **Henrich Erhard**, Buchhändler.
Menzel. **A. Fischer**, Reallehrer.
 Stadtrath **Ritter**. **Fried. Federer**, Kaufmann.
Berge, Schriftgießer. **Georg Freiherr v. Cotta**.
Koller, Ober Präceptor. **L. Mäntler**.
 Dr. **Schott**. **Stabelbauer**, Minist-Kanzelist.
Obach, Maler. **Dieterich**, Maler, Prof.
Albert Doerr. **Hochstetter**, Prof.
Senger, Prokurator. **S. W. Hertz**.
 Dr. **Balz**. Abwesend Geh. Legationsrath **v. Kölle**.
Karl Elben. Professor **v. Thouret**."

Et Par Maaneder efter disse Festligheder i Stuttgart, besøgte Kongen af Würtemberg, under et kort Ophold i Rom, Thorvaldsens Studier. At Kunstneren ikke selv endnu var tilstede, blev naturligviis beklaget, men Hans Majestæt efterlod sig i de naadigste Udtryk en Hilsen til Thorvaldsen, at, da det var Allerhøiøstamme vitterligt, at Thorvaldsen havde forsikret Kong Ludwig af Bayern, som samtidigt var i Rom, om, at han ganske sikkert vilde indfinde sig i München i October d. N., saa haabede Kongen af Würtemberg, ved denne Leilighed ogsaa at see ham i Stuttgart.

Bed dette Besøg i Studiet gjorde Hans Majestæt en Bestilling paa adskillige Arbeider i Marmor, nemlig Gruppen Gratierner, Basreliefferne de fire Aars-tider, Hyrdinden med Amorrinden og Amor skulden af Bien. Basreliefferne stode dengang færdige i Studiet, Gruppen Gratierner, som skulde gientages i Marmor, anseedes færdig i Løbet af to Aar.

Det vil af det Følgende sees, at denne betydelige Bestilling gav Anledning ikke blot til en Omarbejdelse, men, saa at sige, til et helt nyt Værk fra vor Kunstners Haand.

Det nævnte Løfte, som Thorvaldsen havde givet Kong Ludwig af Bayern om et Besøg i München, dette Aars October, stod i Forbindelse med et andet af Thorvaldsens monumentale Arbeider, som ogsaa nu var færdigt til Afslutning, nemlig Maximilians Statuen, og denne Fæst var berammet til den 12te October 1839.

Allerede i et Brev af 24de Februar d. A. til Prinds Christian Frederik af Danmark havde Kong Ludwig yttret:

„So bin ich denn wieder in dem **einzig**en Rom, aber der Künstler, der **einzig**, nicht nur in ihn, sondern in der ganzen Neuer-Welt ist, Thorvaldsen, fand ich nicht! — Wie schön wäre es, wenn er am nächsten Maximilianstage (12ten Octob.) auf seiner Rückreise, in München sich befände, an welchem Tage die herrliche, von ihm verfertigte, in Erz gegossene Reiterssäule, Churfürst Maximilian I. enthüllt wird. Haben Ew. Königlichem Hoheit die Güte ihn dieses von mir zu sagen. —“

Denne Opfordring blev imidlertid, da Festen nærmede sig, gientagende lagt ham paa Hjertet i et Brev, som Professor Gaertner i München, efter Ordre skrev under 12te September og som i Forbindelse med andre Forhold, i October synes at have vakt Reiselysten hos Thorvaldsen.

Angaaende Goethes Monument til Frankfurt vare Underhandlingerne endnu nogenlunde i Gang. Vi have vel allerede i det Foregaaende antydet det endelige Udfald af denne Sag, men maa dog atter her optage den igien, saameget mere, som den dog vedblev at beskæftige vor Kunstner og endnu fremkaldte et Par mindre Arbejder fra hans Haand.

Bed mundtlig førte Forhandlinger i Kiøbenhavn om Goethe=Monumentet havde Thorvaldsen under 19de Februar 1839 skrevet til Comiteen i Frankfurt, at han om føie Tid agtede sig tilbage til Rom, og at han der vilde foretage Arbejder til Monumentet. I denne Anledning modtog han, da det erfarede, at han i September endnu ikke havde forladt Kiøbenhavn, følgende Svarskrivelse:

Frankfurt den 7ten September 1839.

„Ew. Hochwohlgeboren

geehrtes Schreiben vom 19ten Februar d. J., worinn Sie uns von Ihrer baldigen Rückreise nach Rom und dem alsdann zu erfolgenden Beginn des Goethe=Monuments zu benachrichtigen die Güte hatten, mußte uns um so mehr mit der lebhaftesten Freude erfüllen, als wir damit das geeignetste Mittel in Händen bekamen dem un-

ruhigen Drängen gar vieler Personen, welche sich thätig für dies Unternehmen interessiren, mit Erfolg zu begegnen.

Zu unserm großen Bedauern sind jedoch seitdem fast 7 Monathe verfloßen, und die Hoffnung unsere eifrigen Wünsche nach dem Anfange der Arbeit erfüllt zu sehen, tritt nun wiederum von Tage zu Tage weiter zurück. Während Ihr geehrter Brief uns die Aussicht auf Ihre Beschäftigung mit dem Monumente zu Copenhagen nimmt, und uns lediglich auf Ew. H. W. Rückkehr nach Rom verweist, scheinen wiederholte Gerüchte zu bestätigen, daß es vielleicht den Bestrebungen des Vaterlandes gelingen mögte, Sie auf immer im dasselbe zu fesseln, mindestens noch lange in seinem Schooße zu behalten. So sehen wir denn kaum ab, mit welchen Hoffnungen wir unser Publikum, welches mit uns einen so hohen Werth auf die Ausführung des Werkes durch Ihre Hände legen würde, auf unbegränzte Zeit hinaus vertrösten sollen.

In dieser auf den Fortgang des Unternehmens selbst mannigfach hemmend einwirkenden Lage der Sache, sehen wir uns nun abermals dringend veranlaßt, Sie mit der Anfrage zu belästigen, ob wir überhaupt, oder auf welche Zeit etwa wir unsere Erwartungen zu beschränken hätten. Wir verkennen keineswegs das Andringliche, was in dieser Wiederholung unsrer Anfrage liegt; allein Sie selbst werden unsere Rechtfertigung in unserer Stellung zu dem größeren Comité und dem Publikum gegenüber finden, deren ungeduldige Wünsche jetzt vorzugsweise darauf zu gehen beginnen, dem Dichter überhaupt ein Denkmal in der Vaterstadt errichtet zu sehen, wozu seit zwei Jahren bereits Beiträge gesteuert worden sind.

Uns schmeichlend, daß Sie uns entschuldigen, und hoffend, daß Sie uns durch die Erfüllung lang genährter Erwartungen erfreuen werden, bitten wir Ew. Hochwohlgeborn zugleich die Versicherung der unwandelbaren Ver-

ehrung und Hochschätzung zu genehmigen, womit wir die
Ehre haben zu unterzeichnen

Der Ausschuß des Göthe-Comittee und in dessen
Auftrag

F. S o h n,
Secretair."

Thorvaldsen, som havde den bedste Billie til at imødekomme Comittees Onsker, og som nu, i Midten af October, var kommen ud af en Crisis, der havde truet med hans sieblikkelige Afreise fra Kiøbenhavn, svarede paa dette Brev, at han agtede i Kiøbenhavn at udføre Modellen til Goethe-Monumentet og de dertil hørende Relieffer, og det vil af efterstaaende Skrivelse, som nu indløb fra Frankfurt, sees med hvilke Følelser dette Tilsagn blev modtaget.

Frankfurt a. M. d. 5 Nov. 1839.

„Ew. Hochwohlgeboren

geehrtestes Schreiben vom 18ten des vorigen Monats hat uns durch das Anerbieten, die Modelle der Statue und Basreliefs zu Göthes Denkmal dort verfertigen zu wollen, auf das lebhafteste erfreut, da wir nun die Hoffnung hegen dürfen, daß das ersehnte Werk unter Ihren schöpferischen Händen recht bald erstehen werde. Wir genehmigen also mit dem größten Vergnügen, daß Ew. Hochwohlgeboren demselben dort Ihre Muße widmen, und verfügen demnach heute, Ihrem Wunsche gemäß, bey Herrn Peter Siemsen in Hamburg, daß derselbe Ihre Verfügungen über die zur Bestreitung Ihrer Auslage nöthigen Gelder für unsere Rechnung anerkenne.

Erlauben uns Ew. Hochwohlgeboren im Vertrauen auf eine wohlwollende Berücksichtigung unsrer Stellung, gegenüber einem ungeduldigen Publikum, den Wunsch und

die Bitte auszudrücken, daß uns, sobald es füglich geschehen kann, von der Statue sowohl, als auch von den Basreliefs, wie solche in Ihrem Briefe vom 21 Jultii 1837 vorläufig angedeutet sind, die Skizzen zugesandt werden mögten. Wir bezwecken damit nur, dem nun bereits längere Zeit harrenden Publikum den Fortgang des Unternehmens für einen herrlichen Zweck, durch Anschauung zu beweisen und die allgemeine Stimmung für die Vermehrung unsrer noch unzureichenden Hülfsmittel zu gewinnen, wozu wir durch eine Vorzeigung der Skizzen am sichersten gelangen werden.

Genehmigen Ew. Hochwohlgeboren mit unsern aufrichtigsten Wünschen für Ihre Gesundheit die Versicherung unsrer vollkommensten Verehrung und Hochachtung

der engere Ausschuß
des Göthe-Committee
und in dessen Namen

F. Sohn,
Mitglied und Secret.“

XIII.

Thorvaldsens Museum skal paabegyndes. Spørgsmaalet om Pladsen dertil. Frederik d. 6te skienker en Grund. Et Brev fra Thorvaldsen i denne Anledning. Bindesbølls Udkast til Projectet.

Som en ganske naturlig Følge af Testamentets Overgivelse til Offentligheden, reistes nu allevegne det Spørgsmaal: „Hvor skal Museet staa?“

Sagen var lagt i Magistratens Hænder; men de Mange, hvis Enthousiasme allerede havde været virksom for Museums-Anliggendet, vaagede med Ridskærhed derover. Comiteen var nærmest kaldet til at indkomme med Forslag; Thorvaldsen selv mødte alle Spørgsmaal og Forslag med en ængstlig Beskedenhed, som ikke svarede til den Forventning, der allerede var vaft i det Offentlige eller til den Trang, Nationen følte til, ved denne Leilighed ogsaa at reise ham et Greminde. „Blot et Rum“, sagde han, „som er brandfrit, og — bombefrit — med et godt Lys! — Jeg har ikke Saameget! — Man maa kun ikke gjøre for meget af det!“

Men Hensyn til Stedet var det ham kun om at gjøre, at Museet kunde ligge frit og ikke stilles i Fare for Ilds-vaade eller Tilbygning. Hans Venner havde travlt med at forelægge Forslag, som han i Almindelighed gjerne gif

ind paa, naar man blot dermed ikke stillede Fordringerne for høit. Den saakaldte Marmorkirke, Rosenborg = Have, Esplanaden og flere Steder havde saaledes været Gienstande for Undersøgelserne, da man overraskedes ved at erfare, at Kong Frederik den 6te allernaadigst havde ladet forespørge hos Thorvaldsen, hvorvidt en betegnet Byggeplads paa Christiansborgslots Grund af ham ansaaes brugelig til der at opføre Museet.

Hvorledes Thorvaldsen optog dette velmeente Tilbud og paastionnede denne Naadesbevisning af en Monark, af hvem man ikke havde ventet en saadan Indrømmelse paa det kongelige Slots Territorium, fremgaaer af en Skrivelse, vi kunne forelægge.

I denne Skrivelse søgte han at møde en Misforståelse med dette Balg, der havde yttret sig hos en Deel af Comiteens Medlemmer og hos en stor Pluralitet af Kiøbenhavns Befolkning:

„Som jeg hører, har Hans Majestæt nu skriftligen gientaget, hvad han for 8 Dage siden var saa naadig at meddele mig, nemlig, at Han stienker til Locale for mine Kunstfager den Bygning, som ligger bagved Christiansborg Slotskirke, bestaaende af to Sidesløie og eet Endepartie.

„Jeg modtog min Konges Tilbud med Glæde og Taknemmelighed, og hvad jeg saaledes sagde til Hans Majestæt og til Kunstacademiets høie Præsæs, Hans Kongelige Høihed Prinds Christian, saavelsom til alle mine Venner, som derom have talt med mig, det beder jeg Dem, mine Herrer! at De uførtøvet ville, paa mine Vegne, foredrage saavel for Deres gode Colleger i Committeen, som for den ærede Magistrat og Stadens deputerede Borgere.

„Jeg miskiender sandelig ikke den Iver og gode Villie, som bestaaer nogle af mine Belyndere, idet de ønske et andet Locale, end dette, som jeg er fuldkommen tilfreds med; men det skulde smerte mig, om der derved skulde gives Anledning til den allermindeste Ddtring til Hans Majestæt eller til det Offentlige, henstigtende til at forandre hiin Kongelige Beslutning.

„Mit Ønske for mine Kunstfager er næved at opnaaes. Fundamentet er, ved denne kongelige Gave, nu lagt; Udførelsen kan, ved de af mine Landsmænd og Medborgere allerede ydede velvillige, betydelige Bidrag, som jeg erkjendtligen paastønner, og ved det Tilstrud, som der kan ventes fra denne Stads Dvrighed, der allerede har givet mig umiskiendelige Prøver paa deres Hengivenhed, ikke længe udeblive.

„Min Alder, min Kunst og mit Helbred fordrer Ro og Fred, og disse mig vigtige Goder vil Ingen, som har mig kjær, forstyrre!

Kjøbenhavn, den 5. Januar 1839.

Med Høiagtelse

Thorvaldsen.

Til

Hr. Conferentsraad Collin.

Hr. Professor Clausen.

Hr. Professor Thiele.

Herved maatte det altsaa bero! En Mangel paa taknemmelig Erkiendelse vilde upaatvivlelig have fiernet Muligheden af enhver anden Imødekønst fra Regeringens Side, og det viste sig ogsaa ved nærmere Overveielse, at der ved Valget af denne Byggeplads opnaaedes Fordele, navnlig med Hensyn til det gamle Fundament, som man ikke saa let vilde forefinde andetsteds. Det Afgjørende var imidlertid

Thorvaldsens saa bestemt udtalte Ønske. Opgaven blev Architecterne forelagt; det gialdt om at benytte det gamle, i anden Tieneste prøvede, Grundlag, og at bringe denne oekonomiske Fordring i Harmoni, ikke blot med Architecturens, men her navnlig med Sculpturens, Fordringer. Af flere, fra forskiellige Sider Thorvaldsen forelagte Projecter, foretrak han det af Bindebøll, med hvem han allerede i Rom havde arbeidet i denne Sag og hos hvem hans Ønsker og Anstuelser allerede havde fundet en frugtbar Grund.

Bindebøll havde som Architect stillet sig paa Billedhuggerens Standpunkt. Spørgsmaalet var ham ikke, at opføre et pragtfuldt, architectonisk Værk, smykket med Thorvaldsens Arbejder; — allevegne ellers kunde Sculpturen gjøre den tienende Qvindes Gierning, — her skulde hun være Konen i Huset.

Med en saadan Anstuelse af Sagen kunde man forgieves see sig om i alle Europa's fornemme Hovedstæder og søge iblandt deres Pragtbygninger om et Forbillede. Overalt var det Architecturen, som havde stillet sig selv i Glorien, selv der, hvor det gialdt om at bevare og at fremvise Billedhuggerkunstens udødelige Forbilleder.

Saaledes skulde det ikke være. Det gialdt om Thorvaldsens store Kunstnernavn; om Indtrykket af hans Værelse som Kunstner! — Disse Værker skulde kunne sees af de talrige Besøgende ved det rolige Dagslys; — man skulde ikke behøve at tænde Fakkelen, for rigtigt at see dem i den rette Belysning.

Længe nok har man i Verden gjort den Erfaring, at, for bedst at see en Billedhuggerens Arbejde, maa man besøge ham i hans Studio og see hans Arbejde i det Lys, hvori

han udfører det. Men denne Erkiendelse har dog neppe for ved denne Leilighed giort sig fuldt gjældende, saameget der endog andre Steder er ødslet paa Museer for Sculpturværker. Det gjaaldt altsaa her om at overføre Studielystet til Museet, og i dette Princip giennemførte Bindebøll sin Plan til Thorvaldsens egen, store Tilfredshed, om maaskee endog til En eller Andens Forargelse, der siden kom til Museet, for at see pragtfulde Sale, decorerede med Thorvaldsens Arbeider.

XIV.

Corvetten Galathea sendes til Middelhavet. Spørgsmaalet om de endnu tilbagestaaende Sager. Thorvaldsen forstemt; vil reise tilbage. Skrivelse fra Conferentraad Collin til Thorvaldsen. Bindsbolls Plan til Museet approberes. Storkors af Dannebrog. Hans Vaabenskiold.

Zmedens Thorvaldsen i sit lille Studio paa Nyso, frembragte, som vi have seet, det ene betydelige Arbeide efter det andet, furede Corvetten Galathea anden Gang Middelhavets og Atlanterhavets Bølger med en rig Ladning, som fra de romeriske Studier fortes til Kiøbenhavn.

Allerede siden dette Mars Begyndelse havde Conferentsraad Collin, efter Overlæg med Thorvaldsen, benyttet sin Stilling og Indflydelse til at bevirke, at der igien sendtes kongelige Skibe til Middelhavet, for at afhente flere af Thorvaldsens Sager. Efter den første Bestemmelse skulde en Corvette og en Brig beordres i dette Grinde, men det blev ved, at Corvetten Galathea udsendtes i Begyndelsen af Mai, og, da Thorvaldsen herom havde modtaget en allernaadigst Tilkiendegivelse, skrev han under 29de April 1839 til den danske Kunstagent i Rom, Hr. J. Bravo, om at overtage det Fornødne, for at Alt kunde være rede til Indsibning, naar Corvetten i Juni ankom til Livorno. Af Bravo's senere indsendte Lister sees det,

at denne Transport udgjorde 42 Kister for Thorvaldsens Bedkommende.

I Kiøbenhavn kom man imidlertid lidt i Forlegenhed med at skulle modtage disse Mærser til dem, der allerede tidligere vare modtagne og som endnu laa magasinerede, uden at man endog havde Plads til Udpakning. Man henvendte sig derfor til Slotsbygningss Commissionen for at anvises et midlertidigt Locale, indtil Museet var saavidt færdigt, at Sagerne der kunde opstilles, men der var lange Udsigter.

Bed Siden af dette reiste sig et andet Spørgsmaal, som var saameget vigtigere snart at faae besvaret, som det havde saameget at betyde med Hensyn til den Plads, der skulde forberedes i det vordende Museum.

Det var nemlig Spørgsmaalet om, hvad der endnu var tilbage i Rom. Ved hver ny Transport, som var afgaaet fra Livorno, hørte man endnu bestandigt tale om, at de romerske Studier vare opfyldte, og at det Afsendte neppe savnedes der.

Thorvaldsen selv vilde ikke indrømme dette; han yttrede altid sin Frygt for, at man ventede altfor meget, og paa=stod, at hans Arbeider ikke vilde kunne udfylde al den Plads, man tiltænkte dem. Men, det kunde vel og have været Tilfældet, at det ikke dengang var hans Mening, at alle Afstøbninger, som henstode i Rom, skulde sendes til Danmark; han havde maaskee ogsaa til Hensigt, paa anden Maade, f. Ex. til Würtemberg og til Bayern, at disponere over flere af disse.

Imidlertid var det af Vigtighed at faae Spørgsmaalet besvaret, og da Thorvaldsen ikke selv kunde, eller

vilde, giøre Rede herfor, søgte Conferentsraad Collin, paa anden Maade at faae disse Oplysninger tilveiebragte.

I et Brev til Bravo, med hvem han stod i stadig Correspondance, yttrede han det Ønske om, efter den sidste Affendelse at ville meddele en Fortegnelse paa, hvad der endnu var tilbage i Studierne.

I et Brev fra Bravo til Conferentsraad Collin, som blev modtaget i September 1839, fulgte denne Fortegnelse, og det fremgik heraf, at der endnu i Studierne henstode: 6 Statuer, 30 Basreliefs og 16 Buste, i Marmor. 40 Gipsmodeller af Statuer, 202 Basreliefs og 13 Buste i Gips; desuden nævnedes den største Deel af Thorvaldsens Bibliothek, hans Kobberstik- og Haandtegning-Samlinger, Myntsamlingen, 90 Stkr. antike Vaser, endeel antike Fragmenter, 150 Malerier og 40 Tegninger og Aquareller i Glas og Ramme.

Thorvaldsen havde allerede under det rolige Arbeide i Studiet paa Nysø nu og da ladet falde Yttringer om, at han snart maatte for en kortere Tid vende tilbage til Rom, hvor Statuen Vulkan ventede paa Fuldbendelsen, og hvor det vilde være det Hensigtsmæssigere, at han modelerede de to, endnu manglende, Apostelstatuer, for at de der kunde forberedes i Marmor. Ved Siden af denne Grund til nu at foretage Reisen laa upaatvivlelig ogsaa hans Lyst til, ifølge Kongen af Bayerns Indbydelse, at overvære den forestaaende Afdækning af Maximilian-Statuen i München, og paa denne Reise ogsaa at komme til Stuttgart. Da det nu paa denne Tid traf sig saa, at han jævnligt i den Familie, som omgav ham, hørte Tale

om, at Professor Schouw beredede sig til en Reise til Italien, vaagnede Lysten til at følge med ham.

Da Rygtet herom naaede til Kiøbenhavn, fortalte det tillige, at Thorvaldsen, i Misfornoielse med Sagernes Gang, havde taget denne Beslutning, og det tør vel ogsaa antages, at han i sine Ytringer, baade om Museets Anliggende og om de Vanfeligheder, der mødte ved Modtagelsen af den nyligt hjemkomne Transport, har givet sig Luft i lidt Bitterhed.

Dertil synes ogsaa at være kommet, at han nu, forstemt, og maaskee i et uheldigt Dieblif, erfarede, at der fra Bravo var indsendt til Conferentsraad Collin en Optegnelse over de, efter Corvettens Afgang, endnu tilbagestaaende Sager i Studierne, en Meddelelse, som Thorvaldsen, til anden Tid og under andre Omstændigheder, selv gierne havde gjort, om han havde været istand dertil. Imidlertid synes hans Misstemning ogsaa at have taget dette til Indtægt, og vi meddele et Brev, som Collin i denne Anledning skrev til ham, hvoraf Forholdene nærmere fremgaae:

„Kiære, gode Ven!

„Da jeg i Gaar sluttede mit Brev til Dem, kunde jeg ikke ahne, at jeg saasnart igien skulde gribe Pennen, for at tilskrive Dem. Men en Efterretning, som jeg fra to forskjellige Kilder erholdt i Gaar og som meget har overrasket mig, opfordrer mig dertil. Det er nemlig Efterretningen om, at det var muligt, at De i denne Maaned vilde forlade Deres Fødeland. Hvorvel det meget vilde smerte mig, at see Dem drage fra os, saa vil jeg dog aldeles ikke plage Dem med Overtalelser

til at blive her, thi jeg har for lidt Tillid til min Indfyldelse, at jeg skulde tro, jeg var istand til at faae Dem til at forandre en Beslutning, som De engang havde taget.

„Smidlertid kan jeg ikke tilbageholde Dittringen af en Betymring, som Professor Schouw har vaakt, nemlig, at De af Utilfredshed over de, desvære langt udtrukne, Forberedelser til Museet, skulde med Uvillie forlade Deres Fødestad. Jeg billiget gjerne, at denne Forhaling kieder Dem; ogsaa jeg har ærgret mig derover, men et bestemt Ord fra Dem vilde bidrage meget til Sagens snarlige Afgiørelse, hvorimod Deres Vortreise let kunde have den modsatte Virkning.

„Forsaavidt Professor Schouw iøvrigt bemærkede, at De med megen Mishag havde erfaret, at Bravo havde forfattet en Optegnelse over Deres Sager i Rom, saa maa derved ligge en Misforstaaelse til Grund. Hvad man desangaaende kan have tilskrevet eller sagt Dem, min gode Ven! veed jeg ikke, men Sagen er den alleruslydigste i Verden, thi det kunde vist aldrig falde mig ind, at gjøre noget Skridt, som var Dem ubehageligt, og mig er det, som har foranlediget Optegnelsen.

„Tilfidsat, hvor gavnligt det rimeligviis havde været, i Henseende til at afgjøre de stridige Meninger om den Plads, som behøvedes i Museet, naar man strax havde havt en nøiagtig Fortegnelse over de Sager, som De havde stienket dertil, maa jeg gjøre opmærksom paa, at i en anden Henseende er en saadan Efterretning aldeles nødvendig, nemlig for at afgjøre, hvor meget Skibsrum der vil behøves, for at hidbringe de Sager, der endnu ere tilbage, og dette var Bevæggrunden til mit Ønske, at faae en saadan Notice. Havde De været her tilstede, saa havde jeg naturligviis talt med Dem derom først; men, da jeg meldte Bravo, at Corvetten Iykkelig var kommen, faldt det mig ind, ved samme Leilighed at sige ham, at det i forommeldte Diemed vilde være mig,

og sagtens Flere, kiært at vide, hvormeget der omtrent var tilbage, Noget, som jo forresten Enhver i Rom daglig kunde see, og derfor bad jeg ham at sende mig en Fortegnelse derover. Denne Liste, som kun angaaer Sagerne i Gips og Marmor, har jeg faaet, og det var min Hensigt, naar De kom til Kiøbenhavn, at bede Dem giennemgaae den med mig, for at bestemme, om det Alt skulde søres hertil.

„Nok derom for Diebliffet; mundtlig mere, hvis Gud vil, at vi sees. Lev vel!

Deres hengivne Ven

Collin.“

Kiøbenhavn, den 5te October 1839.

Samme Dag dette Brev blev skrevet, ankom Thorvaldsen til Charlottenborg, og der blev imellem disse To ikke Skygge tilbage af Misforstaaelse; derimod synes det, at Collin, ved at benytte Thorvaldsens Tilstedeværelse og de truende Forhold, har bidraget væsentligt til paa forskellige Sider at fremme de dvælende Afgiørelser til Thorvaldsens Dymuntring og Tilfredsstillelse.

Allerede Dagen efter meldte Overpræsidenten Thorvaldsen, som endnu antoges at være paa Nysø, at han „meget gjerne vilde tale med ham om Museet, for derved at sættes istand til, lettest, rigtigst og hurtigst at bringe denne Sag til en ønskelig Afgiørelse“ — og Dagen efter synes dette Møde at have fundet Sted.

Fra Slotsbygningens Commissionen indløb faa Dage efter en Skrivelse, hvori det meddeelttes ham, at der til det allerede tidligere indrømmede Locale paa Christiansborg, nu endvidere var anvist flere Bærelser til den midlertidige Opstilling af de hjemkomne Sager.

Under 13de November 1839 approberede Hans Majestæt Kongen Magistratens Indstilling angaaende Museet. Denne Indstilling gif ud paa, at Bindebølls Project skulde følges, at Staden skulde tilskyde, hvad der ikke var tilveiebragt ved Subscriptionen til Omkostningernes Bestridelse, og at Arbeidet strax skulde paabegyndes og fremmes med al mulig Kraft og Hurtighed og være Bindebøll overdraget under Tilsyn af en Bygnings-Commission.

Der var nu ikke længer Tale om at reise til Rom i Aar.

Thorvaldsen vendte tilbage til Nysø, hvor hans Fødselsdag skulde hoitideligholdes, og paa denne Festsdag modtog han en Skrivelse fra Ordens Capitulet, ifølge hvilken Hans Majestæt havde benaadet ham med Storkorset.

Der blev nu, nogen Tid efter, som Følge af denne allernaadigste Udnævnelse, Spørgsmaal om — Thorvaldsens Baaben! — Det skulde efter Statutterne ophænges i den fornemme Række af Skioldmærker paa Frederiksborg! Thorvaldsen havde hidtil ikke haft Brug for noget saadant; — hans Fader havde ikke efterladt ham andet end en gammelt Signet med et T.

Imidlertid saae man dog, efter denne Tid, naar han nu og da bladede om mellem de mange Breve, der bedækkede hans Bord, at der paa nogle af disse var gjort Udkast til Noget, der saae ud som en Thor med en Hammer, og at der var en Omskrift derom! Disse Producter af ledige Dieblikke bleve dog henliggende, uden at han selv kom saavidt med det Arbeide, at han fuldførte det. Endnu tre Aar efter, under 16de Marts 1843, mindede Ordens Capitulet om, at det begierede Baaben endnu ikke var

indsendt; — men det varede jo undertiden længe med Thorvaldsens Arbejder, inden de bleve afleverede, og dette blev ikke heller indsendt, medens han levede. Efter de omtalte Udkast, som nu opbevares mellem hans skizzerede Tegninger i Museet, paatog Bissen sig, efter Thorvaldsens Død, at levere den fornødne Tegning, og vor Kunstners Vaabenstiold: En Thor med sin Hammer og Devisen: „Frihed og Kiærlighed til Fædrelandet“ ophængtes i Salen paa Frederiksborg.

XV.

Udkast til et Monument for Kong Frederik VI. Bestilling paa Basrelieffer til et Monument for Frederik VI. til Skanderborgs Slotsbakke. Skrivelse til Thorvaldsen desangaaende. Bestilling paa et Monument for Christian IV. Rescript desangaaende. Basrelief til Reversstemplet for Cronbestigelses-Medaillen. Christian VIII's Skriv. til Thorvaldsen i denne Anledning. Basrelief til Solbryllups-Medaillen. En anden Composition til Solbryllupsmedaillen: Hymen og Amor. Basr. Amor og Psyche. Basr. Diana hos Jupiter. Basr. Hygea og Amor. Basr. Christus i Emaus.

Den 3die December 1839 havde Kong Frederik den Siette sluttet sin jordiske Bane. Det er bekiendt, at denne Konge ikke havde synderlig Interesse for Kunsten og dens Frembringelser, og det er sagt om ham, at han ikke yndede fremtrædende Personligheder. I ingen af disse Henseender har vor Kunstner kunnet beklage sig. For Thorvaldsen var det nok, at Kongen, uden at indlade sig videre derpaa, erkjendte Kunsten som et Led i Udviklingens Kiæde, og Kunstnerens jevne og fordringsløse Væsen havde alt tidligere vundet Kongens Hierte, ligesom ogsaa Frederik den Siettes Personlighed i høi Grad maatte tiltrække Thorvaldsen.

Dette Dødsfald gjorde derfor et dybt Indtryk paa vor Kunstner, og, uden Opfordring eller Paavirkning, udfastede han i al Stilhed en Skizze til et Monument, som han tænkte sig opreist i Rosenborghave paa det Sted, der ind-

tages af den saakaldte Herkules=Pavillon. I denne Skizze fremstillede han den afdøde Konge, siddende i Kroningsdragt paa sin Trone, og den opbevares nu i Museet.

Samtidigt hermed hævdede sig i det Offentlige nogle Roster for Oprettelsen af et saadant Monument, men disse mødte Modyttringer, og Spørgsmaalet syntes nærved at hendsø, da en Forening i Jylland atter optog Sagen og gav vor Kunstner Leilighed til, under en anden Form, at tilfredsstille sit Hjertes Trang. Han modtog nemlig følgende Skrivelse fra denne Forenings Formand:

„Høivelbaarne

Hr. Conferentsraad Thorvaldsen!

„Efter Anmodning af den Comitee, som er sammentraadt, for at foranstalte et Gresminde opreist for afdøde Kong Frederik den Siette, tillader jeg mig ærbødigt at henvende mig til Dem. Om søie Tid vil der fra Indbyderne udgaa Opfordring over hele Danmark, at yde Bidrag til en Mindestøtte for Frederik den Siette, som skal reises paa et af de skønneste Steder i Landet, nemlig Skanderborg Slotsbakke, tæved Hovedlandeveien. Om Pladsen ere vi i Underhandling med Stifts Øvrigheden, og vi tvivle ikke paa, at Handelen snart bliver affluttet. Støtten, have vi tænkt os, skulde være en firkantet Obelisk paa en høi Fod, der stod paa fire Trappetrin, alt af Granit. Paa hver Side skulde være en Medaillon af hvidt Marmor. Den ene skulde forestille Kongens Portrait i Basrelief, og paa de tre andre skulde afbildes, ogsaa i Basrelief, Sindbilleder eller Grupper, der havde Hensyn til Stavnsbaandets Løsning, Stænder=Institutionen og Skoleundervisningen. Det Hele skulde omgives af et Jernstakit, og hele Slotsbakken omdannes til en smuk Have.

„Vi ønske alle, at Deres Høivelbaarenhed ville paa- tage Dem Forsærdigelsen af Medaillonerne, og at vi i vor Opfordring til Danmarks taknemlige Borgere maatte bekiendtgjøre dette.

„Hele Værkets Størrelse kan naturligviis et bestem- mes, førend vi see, hvormange Penge der indkommer, men enkelte Sogne have allerede, paa det blotte Rygte, stude sammen og sendt mig Pengene, og efter den Maale- stof antage vi, at der fra Jylland alene vil indkomme 14,000 Rd.

„Derksom Deres Høivelbaarenhed vil inklade sig med os paa denne Idee, skal jeg tage mig den Frihed nærmere at underrette Dem om Subscriptionens Udfald, hvorfor vi aldeles overlade til Dem at gjøre Udkaft til hele Støtten.

„Jeg veed ikke, om Deres Høivelbaarenhed endnu erindrer mig. For 20 Aar siden havde jeg den Ære, at gjøre Deres Bekiendtskab i Kiøbenhavn giennem vor sæl- les Ven, Professor Schouw, som da boede hos mig. Jeg var dengang Assessor i Hof- og Stadsretten; nu boer jeg som Herredsfoged i Daugaard pr. Weile.

Med største Høilagtelse

Deres ærbødige

P. With.“

Daugaard, den 28. Julii 1840.

Vi kiende kun Thorvaldsens Svar paa denne Opfor- dring af det, som derefter skete. To Aar senere skulle vi finde vor Kunstner isærd med fire Basrelieffer til dette Monument.

Dagen efterat Frederik den Siettes Liig var blevet bisat i Roeskilde, lod Kong Christian den Ottende Thorvaldsen kalde, for at meddele ham, at han, ved at see Christian den Fierdes Kapel i Domkirken, havde be- sluttet, naar Forholdene efterhaanden begunstigede et saa-

dant Foretagende, at lade dette Kapel undergaa en Restauration, og, at han ønskede, at Thorvaldsen vilde overtage at udføre Modellen til en Statue af Christian den Fjerde, som da skulde støbes i Bronze og forgyldes, til dette Gravkapel.

Da Kunstneren med Glæde tog imod denne Opfordring, blev Bestillingen formeligt overdraget ham ved følgende allerhøieste Rescript:

„Vi have isinde at reise vor store Forgænger paa Thronen, Kong Christian den Fjerde, et Mindesmærke paa Hans Grav i det efter Ham benævnte Capel i Roeskilde Domkirke, og er det Vor Hensigt, at dette skulde bestaae af en Sarcophag, i hvilken den Høisaliges Kiste kunde indsættes og som skulde staa foran Kongens Statue af forgyldt Bronze, saaledes som slige Statuer nu forfærdiges i det Kongelige Metalstøberie i München.

„Vi benytte derfor med Glæde Dit Tilbud, at ville modellere denne Statue saavel som Sarcophagens Basreliefs eller Forzettinger, men ønske dog nøiere allerunderdanigst opgivet de Beføstninger, som dette Arbeide maatte medføre. Efter hvad Vi have bragt i Erfaring, koster i München en saadan Bronze-Statue i naturlig Størrelse 10,000 Gylden. Hvorvidt Bronze-Arbeidere, forinden Støbningen foretages, burde besøge Stieglmayers Officin i München, derom ønske Vi at modtage Din allerunderdanigste Formenting.

„Befalende Dig Gud!

„Givet i vor Residentsstad,

Kiøbenhavn, den 19. Februar 1840.

Christian R.

„Til

Os ælfelige Conferentsraad, Directeur for Vort Academie for de skønne Kunster, Storkors af Dannebrogens Thorvaldsen, Dannebrogsmænd.“

Skizzen til denne Statue var hurtigt udkastet. Billedet af den folkelige Konge fremstilledes saaledes, som det er os efterladt i Carel von Manderens bekiendte Maleri. Med den venstre Arm støttet mod Sværdet og med Fiederhatten i sin høire Haand, staaer Christian den Fierde mandig og skuer opmærksom hen foran sig. Fra hans Hoved nedhænger paa venstre Side den bekiendte Marelok; omkring Halsen, under den stukne Krave, Elephantordenen.

Efter denne Skizze blev Statuen modeleret og i de følgende Aar afstøbt i Bronze og ciseleret af J. Dahlhoff. Ifølge den Plan for Kapellets Restauration og Monumentets Anbringelse, som Prof. Hetsch, i Overlæg med Thorvaldsen, havde udkastet, skal nu, ifølge en senere Bestemmelse, denne Statue, uden Forgyltning, opstilles paa en Sarkophag, som skal giemme Kongens Kiste, der hidindtil er hensat i en Gravkelder under Kapellet. Til Sarkophagen, som bliver udført af mørkt Marmor med giennembrudte Dekorationer af Bronze, udførte Thorvaldsen senere, i 1842, følgende Hetsch's Idee, et Basrelief, som udtaler Christian den Fierdes Valgsprog. Dette Basrelief vil paa sit Sted nærmere blive omtalt.

Paa Kong Christian den Ottendes Opfordring gjorde Thorvaldsen nu ogsaa nogle mindre Compositioner til Medailler, hvortil den nærværende Tid gav Anledning.

Bed sin Tronbestigelse havde Kongen allerede i December f. A. overdraget Medailleuren F. Krohn, at modelere en Revers til en Medaille i Anledning af Tronbestigelsen. Kongen havde selv opgivet Kunstneren den Tanke, han her vilde have udtalt, nemlig: Danmark beder for Kongen,

og efter Sigende endog antydet, hvorledes denne Tanke skulde fremstilles. Den udkastede Composition fremstillede Danmark, under Billedet af en muurkronet Kvinde, knæ-lende i Bøn. Da Kunstakademiet, som ifølge allerhøieste Befaling skulde yttre sig over denne Reverscomposition, gjorde den Bemærkning, at Fremstillingen af Folket, knæ-lende, ikke stemmede med den antike Kunsts Sym-bolik, og forelagde Kongen et Par andre Compositioner, som man hellere vilde anbefale til denne Medaille, over-drog Kongen Thorvaldsen denne Sag til Afgiørelse, efterat han, ved at modtage Erklæringer fra Brøndsted og fra Kammerherre C. F. v. Numohr, ikke havde fundet den Understøttelse for sin egen, oprindelige Tanke, som han maaskee dog havde ønsket her at møde. Idet Hans Maje-stæt imidlertid, — vistnok ikke meget gierne — gav efter for disse Autoriteter i Kunstens Rige, skrev han under 23 Januar 1840 følgende Linier til Thorvaldsen, ved at lægge Sagen og dens Forhandlinger i hans Hænder:

„*Gr. Conferentsraad, Directeur Thorvaldsen!*

„De vil af vedfølgende Academiets Betænkning om Reversen til Medailleur Krohns Medaille i Anledning af min Thronbestigelse see, at Meningen, at den af mig angivne bedende Figur (Dania, der antaaber Forsynet for sin Konge) bør være staaende, er den meest gjældende, og jeg finder dette bekræftet ved Kunstkiendernes, Kammerherre Numohrs og Etatsraad Brøndsteds, Uttringer i vedlagte Linier. Jeg tiltræder gierne denne Mening, naar Figuren i kunst-nerisk Henseende kan gives det Udtryk som Omstriften: Gud velsigne Kongen! bedst angiver.

„Til ingen bedre, end til den store Kunstner, Vi i Dem besiddede, kan jeg henvende mig med Anmodning om at ville modelere denne Figur og siden vejlede Medailleuren under Arbejdets Udførelse, og jeg tør forud regne paa, at De vil opfylde dette mit Ønske.

Velvilligst

Christian R.“

Den 23. Januar 1840.

Thorvaldsen fulgte ikke alene denne kongelige Opfordring, — men, — da han meget godt kiendte Kongens Forskiærlighed for Allerhøiøstsammes egen, første Tanke, brød han sig kun lidet om, at den bedende Figur, ifølge Archæologernes Erklæring, burde fremstilles staaende; — han leverede en Model, hvori Danmark knælende beder for Kongen.

En anden Anledning til en Medailles Udprægning var samtidigt forhaanden. Den 22de Mai 1840 skulde festlig holdes som Kongens og Dronningens Solbryllupsfest, og til den Medaille, som i denne Anledning skulde udpræges, havde Thorvaldsen lovet at ville levere en Composition til Reversstemplet.

Han modelerede hertil et lille Basrelief, som fremstiller Amor, der med et Rosenbaand omvinder to Fakler, som Hymen holder i sine Hænder.

Den billedlige Fremstilling af et Solbryllup havde ikke været ham saa ganske let en Opgave, og Tanken befastigede ham endnu, da han henimod Foraaret var kommen i Ro paa Nysø. Han havde lovet Digteren H. C. An-

dersen en Tegning, og, da han nu traf ham her, vilde han opfylde sit Løfte. Men, endnu bestandig med Amor og Hymen i Tankerne, componerede han derfor paa Papiret en saadan Gruppe, og denne behagede ham selv saa godt, at han Dagen efter bad Anderssen om at laane Tegningen, da han havde Lust til at modelere denne Composition. Saaledes fremstod Basrelieffet Hymen og Amor, i hvilket han fremstillede Hymen, som paa udslagne Vinger hæver begge sine Arme med en Fakkell i hver Haand, medens Amor flyver forbi under venstre Arm og udsender en Piiil fra Buestrængen. Idet Pilen naaer sit Maal, — er Tanken, — tænder Hymen den ene Fakkell ved den anden.

Dette Basrelief lod Thorvaldsen udføre i Marmor til sit Museum. Compositionen blev anvendt til Revers for en Medaille i Anledning af Kronprinds Frederik Carl Christians Formæling.

Ligesom her den ene Basrelief-Composition havde fremkaldt den anden, saaledes fremkaldte nu ogsaa den anden en tredie, thi det sidstnævnte Basrelief behagede Thorvaldsen selv saameget, at han nu ogsaa vilde skaffe det et Sidedestykke.

Dette modelerede han ogsaa paa Nysø, og Gienstanden blev Amor og Psyche, men ganske eiendommeligt og svarende til det foregaaende baade i Composition og i Størrelse. Det fremstiller Amor, som kommer flyvende til Psyche, der, halvt tilhyllet i sit Klædemon, svæver paa de udslagne Sommerfugle-Vinger, og omslynger ham med sin venstre Arm, idet hun modtager hans Kiærtegn.

Nogen Tid efter, eller maaskee samtidigt med disse sidstnævnte Compositioner, modelerede Thorvaldsen paa Nysø to mindre Basrelieffer, hvis Tilblivelsestid saameget lettere kan bestemmes, som de ere daterede af Kunstneren selv, og ifølge heraf ere modelerede henimod Slutningen af April 1840.

Til Fru Baronesse Stampe's Fødselsdag bragte Thorvaldsen som Foræring et Basrelief, der forestiller Diana, som, staaende for Jupiters Trone, udbeder sig at maatte forblive Mø og hellige sig Jagtlivet.

Dette Basrelief, som ikke er udført i Marmor, bærer Indskriften: „Nysøe d. 20 April 1840“.

Det andet Basrelief, som nogle Dage efter udgik fra hans Haand, var fremkaldt i Anledning af den nylig omtalte, kongelige Solbryllupsfest. Endeel Damer havde nemlig forenet sig, for i denne festlige Anledning at bringe Majestæterne deres Gaver af qvindeligt Haandarbeide. Iblandt disse havde Fru Baronesse Stampe udført et Broderi til en Kaffelovnsstierm, hvortil Thorvaldsen havde lovet at ville modelere et Midtparti. Hertil valgte han en Fremstilling i et, foroven afrundet, Basrelief af Hygæa og Amor, nemlig Amor, som bekrandser Hygæa, medens hun fodrer Slangen.

Dette Basrelief, som ikke heller er udført i Marmor, bærer Indskriften: „Nysøe, d. 24 April 1840“.

Endnu et andet Arbeide, hvortil Opholdet paa Nysø gav Foranledning, nævne vi i denne Forbindelse, uden dog at kunne angive dets Tid nærmere, end at det er modeleret i disse Maaneder. Dette Basrelief, Christus

i Emaus, var bestemt til Alterbillede for Stavreby Kirke, paa Baroniet Stampenborgs Gods. Modellen sendtes senere til Rom, for der at udføres i Marmor af Billedhugger Holbeck.

Under 21de Marts 1840 var Thorvaldsen bleven optagen til Medlem af Akademiet i Stofholm.

Transcription of the text on the reverse side of the page, which is mirrored and mostly illegible due to bleed-through from the other side of the paper.

Transcription of the text on the reverse side of the page, which is mirrored and mostly illegible due to bleed-through from the other side of the paper.

XVI.

Portraitmedaillon af Henrik Steffens. Et Brev fra Steffens til Thorvaldsen. Arbejder paa Nysø. Basr. Perseus og Andromeda. Basr. Jesus velsigner Børnene. Basr. Thorvaldsen paa Nysø. Basr. En Badescene ved Stranden. Thorvaldsen i Familielivet paa Nysø. To Basrelieffer Amor paa Svanen. Basr. Rebekka og Elieser ved Brønden, paabegyndt. Buster af Grevinde Panneskiold-Samsø, af Admiral Holsten og af Conferentsraad C. H. Donner.

Thorvaldsen var endnu paa Nysø, da Kroningsfesten nærmede sig. Kongen indbød ham til at indfinde sig og at smykke denne Fest med sin Nærværelse, men han undskyldte sig med, at en Beenflade, hvorunder han i længere Tid havde lidt, forhindrede ham i at møde i den Dragt, han som Storkors af Dannebrog havde at møde i. Desuagtet modtog han en gientagen Opsordring til dog at indfinde sig, uden at lade sig hindre af noget Hensyn til Dragten; men han lod sig ikke bevæge, og hans Udeblivelse blev ikke ubemærket.

En af hans Venner fra Ungdomsaaarene, Philosophen, Henrik Steffens, havde modtaget en lignende Indbydelse, og han var fra Berlin kommen til Hoffet i Kiøbenhavn. Da han ikke fandt Thorvaldsen der, reiste han til Nysø, for at see ham igjen.

Dette Møde gav Anledning til et mindre Arbejde af Thorvaldsen, som han ved denne Leilighed udkastede, nemlig en Portrait-Medaille af Henrik Steffens.

Om dette sidste Møde mellem disse to Venner fra Borups Selskab, finde vi et Brev, som Steffens skrev til Thorvaldsen:

„Berlin d. 18. September 1840.

„Kiære Thorvaldsen!

„Du veed, — hvorledes skulde Du ikke have mærket det? — at jeg, min Kone og Datter, holde de Timer, vi tilbragte med Dig, for de fortrinligste, herligste paa vor Reise. Med hvilken uhyre Kraft har Gud begavet Dig, at Du, i Din høie Alder, ikke alene er hjemme i Gudernes, men ogsaa i de christelige Aanders Verden, at et høiere Liv uophørlig fremvælder af Din skabende Haand, at Du, endnu paa Dine gamle Dage, tør vove at fornye en Kunst, som kun i svage Efterlignelser kom tilsyne i Aarhundreder, ja — siden Grækernes herligste Tid forsvandt! — Bestandig svæver denne Fylde af herlige Gestalter som en Drøm for min Siæl!

„Du kommer dog til Berlin? Vi vente Dig med Længsel. Kongen kommer i Overmorgen, og ham finder Du her. — Det skulde ikke smerte mig, dersom dette Brev ikke traf Dig i Kiøbenhavn, men paa Veien hertil. Dersom Du ikke er reist og kunde, blot med et Par Linier, lade os vide, naar Du kom og i hvilket Høtel, Du vil boe, saa gjorde Du os en stor Tieneste.

„Jeg beder Dig hiertelig at hilse den elskværdige, fortræffelige Baronesse fra os alle. Jeg er hende et vidtløftigere Brev skyldig og vil opfylde min Forpligtelse.

„Gud velsigne Dig for de skønne Dage, Du skiænkede os!

Din troefaste

Steffens.”

Foruden de allerede anførte, mindre Arbejder, som i disse Sommermaaneder, nu og da, droge Kunstneren fra de større Værker, der samtidigt beskæftigede ham, maa vi ved dette Tidspunkt nævne to Basrelieffer, om hvis Tilblivelse vi kun kunne meddele, at de bleve modellerede i Sommeren 1840 paa Nysø.

Det ene af disse fremstiller i et rundt Basrelief Mythen om Perseus og Andromeda; det andet er et Basrelief, som Thorvaldsen modellerede til Smykke for det Asyl for smaa Børn, der stiftedes til Minde om Kong Frederik den Siette. Det fremstiller Jesus, som velsigner Børnene.

Det stille Kunstnerliv i Familien paa Nysø blev paa denne Tid foreviget i et Basrelief, som vi kalde: Thorvaldsen paa Nysø.

Han har i dette Basrelief bevaret Billedet af en af de Familiescener, som stadigt omgav ham, medens han paa denne Gaard frembragte nye Værker. Han selv staaer ved Modelerebordet, hvor han har giort en Skizze til Apostelstatuen Andreas, der altsaa allerede paa denne Tid har

beskæftiget ham. Hans venstre Arm hviler paa Cavaletten, medens han taler med Husets Frue, som sidder hos og synes at have læst for ham. Den yngste Datter klynger sig op til Moderen, som for at bede om Noget, medens den ældre, der staaer bag hendes Stol, synes at ville henlede Kunstnerens Opmærksomhed paa sig. Bag ved Thorvaldsen paa Gulvet staaer hans Forraad af blødt Leer i en Bøtte, under det vaade Klæde, og af dette Leer har den lille Dreng taget sig en Klump og deraf dannet en Skaal.

Da Thorvaldsen havde modeleret dette Basrelief, og det skulde have et Sidesykke, valgte han i Modsætning til Huuslivet, en Scene af det friske Landliv, som hørte med til de daglige Fornøielser, nemlig En Badescene ved Stranden.

Her er det Familiefaderen og de to ældre Sønner, hvis Sommerliv Kunstneren har villet karakterisere. Faderen er stegen op af det kislige Bad og er ifærd med at astørre sig. Den yngre Søn har med sin Hest været ude i Stranden, for at bade sig, og vender sig mod den ældre Broder, der med sin Hund kommer fra Jagten og viser sit Bytte.

Familien paa Nysø skienkede i Reglen vor Kunstner rolige Arbeidstimer, forfriskende Udflugter og selfabelig Udspreddelse, naar ikke Besøg og Indbydelsler til de omliggende Herresæder nu og da afbrød Dagens sædvanlige Orden.

Fra den tidlige Morgen fandt han sig, som oftest, oplagt til Arbeide, og, naar han var kommen godt ind deri, lod han sig ikke gierne afbryde, før han, henimod

Middag var saa træt, at han bedst kunde søge Hvile ved i en god Vogn at lade sig fiøre en smuk Tour giennem Strandbreddens deilige Skovpartier.

Efter Bordet hvilede han sig gjerne som en Bedstefader i den bløde Hyndestol. Der sad han med halvt til-lukkede Dine og nikkede, medens hans Yndlingsmelodier lullede ham i et roligt Blund. Naar han derefter vaagnede og begyndte at muntre sig, ved at gaa lidt om i Stuen, hvor Digteren Andersen undertiden sad underholdende i en af Selskabets Grupper, gif han stundom hen til ham, klappede ham paa Skulderen og sagde med dette elskelige Skielmeri, som var ham saa egent: „Faaer vi Børn saa ikke et Eventyr iaften?“ — Og med sin fine Følelse for disse Fortællingers dybe Værd, gottede han sig da, ved at høre om Toppen og Boldten og om den grimme Kelling.

Naar saa Mørket faldt paa og Lysene tændtes, hørte det til Thorvaldsens daglige Brød, at komme til at spille det bekiendte Selskabspil, Lotteri. Han kunde blive gnaven, naar der kom en eller anden Forhindring iveien, og Selskabet maatte derfor i Almindelighed finde sig i at tilbringe et Par Timer ved denne, for Alle, paa Thorvaldsen nær, kiedelige Fornøielse. Men, naar han saa havde faaet sig sin gamle Plads, havde udsøgt sig sit Antal af Lotteriscedler, og havde sine Kobberskillinger paa Bordet foran sig, saa blev Spillet ham snart ikke længer en Lidsfordriv, men en Lidenskab, og, skiondt Gevinsten eller Tabet kun var ringe, kunde han dog ikke finde sig i, at Lykken gif ham imod. De Kobberskillinger, han vandt, bragte han Wil-

Æns, som skulde giemme dem, for at han kunde være forsynet til en anden Gang, og efter hans Død fandtes den store, grønne Silkepung spækket med en Mængde af disse raa Skillinger, som han havde vundet i Lotteriet.

Under saadanne Dage paa Nysø fyldtes efterhaanden den lille Havepavillon, som var hans Studio, med endeel større og mindre Arbeider.

Denne lille Bygning i Nysøs Have ligger bagved en Gruppe Træer paa en Græsplet, som befyldes af en Dam, der omgiver Gaarden. I denne Dam svømmede nogle Svaner, og, da Thorvaldsen altid i en ualmindelig Grad interesserede sig for alt Levende, kunde disse ædle Dyr naturligtviis ikke undgaa hans Kunstnerblik. At give dem Brød og at lokke dem op paa Græsset, hørte til hans daglige Forretninger, og det varede ikke længe, førend de ogsaa bleve Gienstande for hans Studium og for hans Kunst.

Det første Arbeide, hvori dette viste sig, var et rundt Basrelief, Amor paa Svanen, og det var især den eien=dommelige Maade, paa hvilken Svanen fra Landet træder ud i Vandet, der her synes at have fængslet ham, idet han fremstillede Amor paa Ryggen af en Svane, som er ifærd med at vralte ud i Vandet.

I et andet lille Basrelief synes det at have været Svanens kraftfulde Hengsliden over Vandspeilet, der var den sande Gienstand for hans Fremstilling.

I dette Basrelief, sidder Amor, knælende som en Skytte, imellem Svanens brusende Binger og udsender en Piiil fra Buestrængen, som han netop har sluppen.

Dette Basrelief blev modeleret i November 1840 og afføbtes i Gips paa Thorvaldsens Fødselsdag.

Samtidigt med disse mindre Arbeider, havde Thorvaldsen paa denne Tid gjort Udkast til et større Basrelief, som banede sig Vej giennem de mange Ideer, der alle gjorde Fordring paa at fremtræde fra hans Haand, og Anlægget til dette stod den nævnte Fødselsdag, d. 19. Nov. som et netop begyndt Arbeide paa Staffelien, da det sidstnævnte Basrelief blev afføbt.

Dette Basrelief, Rebekka og Elieser ved Brønden, kunde med Grund henføres til det følgende Aars Frembringelser, da det bærer Indskriften: „Nysø d. 26. Januar 1841“. Men da Compositionen hører til dette Aar og kun den omhyggeligere Udførelse til det næste, henføre vi det, uagtet Indskriften, til 1840.

Det fremstiller den ofte behandlede Fortælling om den tro Tjeners, Eliesers, Frieri for Abrahams Søn, Isaa. I Midten af Basrelieffet staaer Elieser og drikker af Vandkrukken, som Rebekka holder op for ham. En Dreng bærer det Skrin, hvori Abrahams Foræringer bringes Brønden, og bagved staaer Eliesers Kameler og deres Fører. Paa den anden Side sees to Qvinder, der ere komne til Brønden, for at hente Vand.

Til denne Række af Arbeider, som Thorvaldsen udkastede under dette Ophold paa Nysø, have vi endnu at nævne to Buste, til hvilke Familieforholdene paa denne Tid gave Anledning. Den ene af disse er Busten af Enkegrevinde Henriette af Danneberg-Samsø, hvilken blev modeleret paa Gisselsfeldt under et Besøg fra

Rysø; den anden er Busten af Admiral Hans Holsten, dateret den 17de November 1840, Oldingens Fødselsdag, til hvilken Fæst dette Arbeide udførtes.

En tredie Buste, Conferentsraad Conrad Heinrich Donners, er, saavidt vi have erfaret, ogsaa at hense til dette Aar.

III

Denne Buste er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners. Den er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners. Den er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners.

Denne Buste er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners. Den er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners. Den er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners.

Denne Buste er af den samme Art som den af Admiral Holsten, og den af Conferentsraad Donners.

XVII.

Et Spor af en Bestilling paa et Monument for Napoleon. Museumsbygningen standses. Capt. Muurmester Sibbern contra Bindeshøll — Communalbestyrelsens Erklæring. Thorvaldsen skriver til sine Executores Testamenti. Overpræsidentens Skrivelse til Thorvaldsen. Om Monumentet for Goethe. Tre Skrivelser fra Frankfurt. Et Skizzer affendte. Modellen afbestilles.

Sommerlivet paa Nysø synes at være hengaaet temmelig uforstyrret af den store Verdens ellers sædvanlige Paavirken. Vi kunne dog imidlertid ikke forbigaa at berøre de Spor af Sligt, som ligge tilbage i hans Brevskaber.

Vi have allerede tidligere omtalt, at han under dette rolige Landliv overraskedes ved et Besøg af sin Ven, Paveles, Skibspræsten paa Thetis i 1796, der nu fra sit Præstekald i Norge var kommen til Danmark, for at favne den fiære Ven, der var bleven saa berømt siden sidst. Efter nogle Dages Samliv paa Nysø, adskiltes disse Venner i det Haab, om fire Aar at mødes igien, og det er begribeligt, at Thorvaldsen ikke har afflaaet den venlige Indbydelse til et Besøg i Sandeherreds Præstegaard, hvor man endnu bevarede den Tegning „af den lette og lustige Maltheserridder“, som Thorvaldsen dengang tegnede „i Pallatsoet paa Maltha“*).

*) Thorv.'s Ungdomshist. Pag. 73.

Et Brev af 29de Juni 1840, som Thorvaldsen nu modtog fra Pavels og hvoraf vi saaledes have meddeelt det Bæsentlige, blev det Sidste mellem disse to Venner.

Samtidigt hermed modtog Thorvaldsen en Opfordring af en anden Art, nemlig til at overtage Udførelsen til et Monument for Napoleon, i Anledning af hvilket „la loi a été rendue le 26 Mai (1840) à la Chambre des Deputés.” Denne Plan, som, ifølge Correspondancen, gif ud paa, „que Votre illustration fût attachée à l’immortalité qui suivra le monument Européen que la France va élever pour recueillir les Cendres du Grand homme”, har, saavidt vi vide, ikke efterladt andet Spor end en Skrivelse af 3 Juni 1840, undertegnet Châteauneuf, paa hvilken vor Kunstner dog neppe har indladt sig videre.

Mere end af saadanne indløbne Sager foruroligedes han, som det synes, af Efterretninger fra Kiøbenhavn, hvor Arbeidet paa Museet var i fuld Gang, men nu truedes med nye Hindringer.

Vi have i et foregaaende Afsnit anført, at Architect Bindebølls Project til et Thorvaldsens Museum, under 13de November f. A. havde nydt Allerhøieste Approbation og at Arbeidet skulde være Bindebøll overdraget — under Tilsyn af en Bygnings-Commission.

Thorvaldsen havde efter dette troet Sagen velforvaret, men overraskedes snart ved at erfare, at de af Bindebøll Bygnings-Commissionen forelagte Tegninger gave en af Communalbestyrelsens Delegerede, Capitain, Muurmester Sibbern, Anledning til i Commissionen at rejse

stærke Tvivl med Hensyn til den paatænkte Bygningssoliditet.

Sagen blev af Magistraten forelagt Akademiet til Erklæring, og uagtet det der blev oplyst, at de af Bindebøll hidtil forelagte Tegninger ingenlunde vare at betragte som Arbejdstegninger til en saa compliceret Bygningsspractiske Udførelse og at det var at forvente, at Architecten ved den successivt detaillerede Udførelse vilde vide at hæve de practiske Vanskeligheder, tog dog Communalbestyrelsen Anledning af den nævnte Delegeredes fortsatte Bemærkninger i et Repræsentantmøde den 6te Aug. s. A. til at anmode begge sine Delegerede i Bygningsscommissjonen om — „uopholdeligt at nedlægge Protest imod Bygningsarbejdets Fortsættelse, indtil et, til den endelige Udførelse skiftet, Project med tilhørende Detailtegninger og Beregninger var bleven indgivet og af **rette Bedkommende** antaget, samt at give Bygningsscommissjonen tilkiende, at man fandt sig foranlediget til, ei alene at gjøre alle Bedkommende personlig ansvarlige for en mulig Tilfidesættelse af denne Protest, men og at reservere Communens Ret med Hensyn til det Ansvar, som maatte være en Følge af den Maade, hvorpaa Arbejdet allerede er paabegyndt.“

Da denne Forhandling i Borgerrepræsentanternes Møde den 6 Aug. 1840 var offentliggjort i Berlingske Tidende 1840 Nr. 182, og et Exemplar af Avisen var kommet til Nyse, var dette mere end nok, for at vække alle Mistænkelighedens Dæmoner i hans Siæl, og han fandt sig, formodentligt af et enkelt Udtryk, saa ubehageligt berørt, at

han forlod sit Asyl paa Nysø, for i Kiøbenhavn at finde Bistand til at møde dette formeentlige Angreb.

Allerede et Par Dage efter skrev han i sin Forstemhed følgende Brev til Executorerne af hans sidste Willie:

„Jeg har i disse Dage i de offentlige Blade læst en Bekjendtgjørelse fra Borger-Repræsentanterne, hvilken har gjort et høist ubehageligt Indtryk paa mig, og som mere end noget andet kan paaafnynde min Afreise fra mit ellers saa kiære Fødehem. Jeg styer Strid og Trætte, som ere uforenelige med den Sindsro, jeg som Kunstner behøver og i mit Livs Aften trænger til, og jeg afholder mig derfor helst fra al umiddelbar Deeltagelse i denne Sag; men jeg kan for mine Venner ikke tilbageholde den Uttring, at ligesom det har smertet mig at erfare de uforsthyldte Ubehageligheder, som paaadrages den talentfulde Bygmester, saaledes har det krænket mig, at man vil drage Mænd, som af Kiærlighed til min Kunst og mig have været de første og vigtigste Drivstædre til at faae Museet tilveiebragt, til pecuniært Ansvar for mulige Bygningsfeil.

„Dengang jeg i mit Gavebrev af 5te Decb. 1838 skrev, at jeg forbeholdt mig, dersom det skulde møde Vanskeligheder, at faae Museet istand, at forandre min Disposition over den Deel af mine Kunstsager, som er i Rom, ahnede jeg mindst, at jeg skulde møde Krænkelse af den Natur og fra den Kant, men derfor er det ogsaa vist, at saadanne Begivenheder høre til de Vanskeligheder, der fortrinsviis kunde bestemme mig til, paa anden Maade at anvende hin tilbageblivende Deel.

„Dem, mine Herrer! som jeg har udnævnt som Executorer af mit Gavebrev og Testament, beder jeg at modtage denne min Erklæring og benytte den efter Behag.

„Jeg finder mig iøvrigt foranlediget til at gientage, hvad jeg forhen har bestemt, at de Summer, som til Comiteen ere indkomne for mine Værker, Christus og Apostlerne, saavel som hvad der fremdeles paa denne Maade tilflyde Museums=Fonden, maa ligesaa lidt som hvad der ellers af min Formue kunde blive bestemt for Museet, anvendes til Bygnings=Arbeidet, men skal alene bruges til de indvendige Indretninger og til Museets Forøgelse med Kunstsager.

Kiøbenhavn, den 10. August 1840.

Erbødigt

Albert Thorvaldsen.

Til Dhr. Executorer af min sidste Villie:

Conferentsraad Collin,
Justitsraad Thiele,
Professur Clausen og
Professur Schouw.“

Svorledes denne Sag igien ordnedes, erfares af en Skrivelse som Dverpræsidenten faa Dage efter skrev til Thorvaldsen i denne Anledning:

„Lørdagen den 29de August d. A. blev afholdt paa Raadstuen et Plenar=Møde af den samlede Communal=bestyrelse og Comiteen for Hr. Conferentsraadens Museum, for at tage under Dverveielse og Afgjørelse, under hvilken Form fremtidige, muelige Differentser i Bygnings=sagen skulle behandles og bringes til Afgjørelse.

„Det blev derefter vedtaget:

„Den nærmere Plan for dette Museum med Detail=tegninger og Calculer forelægges de 3de Authoriteter til Bedømmelse, efterat Bygnings=commissionen derom har afgivet Betænkning, og naar Approbation er meddeelt, over=

lades det til Commissionen at afgjøre Alt, Arbeidets videre Udførelse betræffende.

„I Commissionen skal indtræde et nyt bygningsskyndigt Medlem, efter fælleds Valg af samtlige Auctoriteter. Skulde der opstaae Meningsforskjellighed angaaende Hovedplanen, og Minoriteten ei vil erkiende Majoritetens Beslutning, da skal, paa 2de Medlemmers Forlangende, Sagen forelægges samtlige 3de fornævnte Auctoriteter til endelig Afgjorelse.

„Forsamlingen stred derpaa til Valg af det 3die bygningsskyndige Medlem, og blev dertil ved Stemmesleerhed udvalgt Theatermaler Troels Lund.

„Borgerrepræsentanterne erklærede slutteligen, at de frasaftt den af dem under 6te d. M. nedlagte Protest.

„Denne Beslutning er jeg af de ved ovennævnte Leilighed forsamlede Auctoriteter bleven paadraget at meddele Hr. Conferentsraaden, der med saamegen Interessse følger i sin Fremgang det Museum, som opføres til Opbevaring af de af Dem, Kiøbenhavns Bye stienkede, Kunstsager, hvilke tildeels allerede ere hertil ankomne eller forventes fremdeles at ville komme.

Kiøbenhavn, den 31te August 1840.

Kiærulff.

Thorvaldsen var snart igien tilbage paa Nyse medlem de Arbeider, han havde forladt, for at komme sin Architect til Bistand i Kiøbenhavn. Imidlertid taledede han dog stadigt om, at maaatte berede sig til Afreisen til Rom, hvorfra han jevnligt modtog Paamindelser om, dog snart at komme, medens det var høist betænkeligt for Kiøbenhavn, at see ham drage did med det friske Indtryk, han endnu havde af denne sidste Sag.

Fra Hs. Majestæt, Kong Christian den Ottende, som paa denne Tid var i Ploen, modtog han i denne Anledning følgende Skrivelse:

„Sr. Conferentsraad Thorvaldsen!

„Man siger mig, at De vil reise i dette Efteraar; men jeg haaber dog endnu at see Dem ved min Tilbagekomst, som bliver d. 3die Octob., til Sorgenfri; ogsaa er det min Hensigt, den 2 Octob. at besøge Nysø, for at see Deres Arbejder; muligens jeg da turde vente at see Dem der.

„Gierne vilde jeg overtale Dem til at blive Vinteren med os; thi allerede er Aarstiden noget seen til Rejsen, og Deres Helbred og Liv er mig altfor dyrebart, til at jeg uden Bekymring kan see Dem udsat for en Reise i den senere Aarstid.

„I det Haab, endnu at træffe Dem ved min Ankomst til Stælland, henlever jeg

Deres velvilligt forbundne
Christian R.

Ploen d. 7. Septbr. 1840.“

Hvormeget det muligens kan have bidraget til, at Thorvaldsen ikke heller i dette Efteraar kom til at reise tilbage, at Kongen i dette Brev saaledes havde meldt sig til et Besøg i Studiet paa Nysø, skulle vi ikke kunne sige, men han kom ikke heller i Aar til at reise, og denne Omstændighed satte nu omfider en Grændse for de mange og frugtesløse Forhandlinger med Frankfurt angaaende Goethes Monument.

Vi have, ved at omtale denne Sag, under Aaret 1837, allerede antydet Udsaldet, men optage den dog her igien til fuldkommen Afslutning.

Som tidligere bemærket, havde han udkastet en Skizze til dette Monuments Hovedfigur, men, lige imod det yttrede Dunst, havde han valgt en siddende Stilling for denne og i indeværende Aar assendt Skizzen til Comiteen.

At man med Glæde og uden Bemærkninger ihenseende til Stillingen har modtaget denne Skizze i Frankfurt, vil erfares af efterstaaende Skrivelse, som nu indløb derfra:

„Hochzuverehrender Herr. Staatsrath!

„Wir beieilen uns Ew. Hochwohlgebornen den Empfang der kleinen Skizze zu Goethes Monument anzuzeigen, welche Herr. Minister Pauli uns zu übersenden die Güte hatte.

„Dieselbe hat unsern vollkommenen Beifall, und wir erkennen darin ganz den Geist und das Talent des großen Meisters. Genehmigen Ew. Hochwohlgeborn für die Befriedigung dieses unsers sehnlichen Wunsches unsern verbindlichsten Dank (—) und machen ihn vollkommen durch baldmöglichste Fertigung und Anherosendung der zu dem Monumente gehörigen Basreliefs.

„In hohem Grade erfreulich ist uns die Aussicht, Ew. Hochwohlgeborn im Laufe dieses Sommers hier zu begrüßen, und uns über die weitere Ausführung unsers Unternehmens mündlich mit Ihnen zu besprechen und zu berathen.

„Sollten jedoch Hindernisse Ihre Reise unmöglich machen, so sind wir gern bereit, Ew. Hochwohlgeborn einen geschickten Abformer zu übersenden, da wir nicht zweifeln, einen tüchtigen Mann zu finden, der Ihren Absichten und Bedürfnissen entsprechen und sonach die Verrfertigung des großen Modells in Copenhagen möglich machen dürfte.

„Indem wir mit Verlangen Ew. Hochwohlgeborn
 baldigen Nachrichten und Bestimmungen entgegen sehen,
 erneuern wir die Versicherung der ausgezeichnetsten Hoch-
 achtung, womit wir zu verharren die Ehre haben

Ew. Hochwohlgeborn
 Ergebenste

Das Goethe Comité
 in dessen Namen

Georg v. St. George.

Frankfurt, den 16 April 1840.“

Senere havde Thorvaldsen — vi kunne ikke angive
 af hvilken Grund — sendt en anden Skizze til Frankfurt,
 og denne gang var Hovedfigurens Stilling staaende, maa-
 skee for at give Leilighed til et friere Valg.

Denne Opmærksomhed besvaredes med en lignende
 Skrivelse, som følger:

„Ew. Hochwohlgeborn

beehren wir uns hiemit, den Empfang der uns durch
 Herrn Minister Pauli übersandten neuen Skizze zu Goethe
 Monument anzuzeigen.

„Auch diese hat, wie alle Ihre erhabenen Schöpfun-
 gen unsern vollkommensten Beifall und befriedigt uns aus
 denselben Gründen vorzugsweise, welche Ew. Hochwohl-
 geboren veranlaßt haben, die Aenderung von einer sitzen-
 der in eine stehende Figur vorzunehmen.

„Die Schnelligkeit, womit Sie, Hochzuverehrender Herr
 Conferenzrath, unsern Wünschen hierin nachgekommen sind,
 verpflichtet uns zu verbindlichstem Danke und läßt uns
 zugleich die Hoffnung ein, daß das längst projectirte
 Werk nun bald zur Ausführung kommen werde.

„In hohem Grade erfreulich ist uns die Aussicht, Ew. Hochwohlgeborn recht bald in unsrer Mitte zu besitzen, und uns über die Basreliefs mündlich besprechen zu können.

„Einsweilen geben wir uns dieser schönen Hofnung mit voller Zuversicht hin und wiederholen die Versicherung der vollkommensten Hochachtung, womit wir verharren die Ehre zu haben

Ew. Hochwohlgeborn

ergebenste Diener

Das Goethe Comité

G. v. St. George.

Frankfurt den 18 Junii 1840.“

Saaledes stode Sagerne overmaade godt, men der var ogsaa endnu bestandig Haab om, at Thorvaldsen henimod Efteraaret vilde tiltræde Tilbagereisen og undervejs besøge Frankfurt.

Da dette ikke skete, og det i November erfarede, at han endnu var i Kiøbenhavn og endnu ikke havde begyndt at arbejde paa Udførelsen af Modellen, skrev Comiteen igjen til ham under 12te November 1840. Men denne Skrivelse foresindes ikke, — maaskee har den været vor Kunstner saa ubehagelig, at han siebliffelig har — efter sin Sædvane — tilintetgjort den.

Da den formodentlig ogsaa blev aldeles ubesvaret, fulgte kort Tid efter en anden Skrivelse med det afgjørende Indhold.

Denne Skrivelse, som slutter disse Forhandlinger, kunne vi forelægge:

Frankfurt d. 12 Dec. 1840.

„Ew. Hochwohlgeborn

werden aus unserm durch Herrn Minister-Resident Pauli übergebenen Schreiben von 12ten v. M. ersehen

haben, daß die Ungebuld unsrer Committenten, so wie das allgemeine laute Verlangen des Publikums nach einem thätigen Anfange der Arbeiten am Denkmale Goethes den Beschluß veranlassete, den zu diesem Zwecke in Ihre Hände gegebenen Auftrag für den Fall zurückzunehmen, daß uns nicht in diesem Jahre die lange gehoffte Ehre Ihres Besuchs und damit zugleich die Gelegenheit zu Theil würde, uns über mehrere gewünschte Aenderungen der Skizze, so wie über manche andere auf das Monument bezügliche Gegenstände mit Ew. Hochwohlgeboren mündlich zu verständigen und so den endlichen Beginn und die in Ihrem verehrten Schreiben von 21ten Julii 1837 schon innerhalb eines Jahres uns zugesagte Vollendung der Hauptfigur verbürgt zu sehen.

„Durch Herrn Minister-Resident Pauli erfuhren wir nun aber zu unserm größten Bedauern, daß Ew. Hochwohlgeboren beabsichtigte Reise nach Rom, mithin auch Ihre Ankunft dahier, dieses Jahr abermals nicht stattfinden wird. Auch geben dessen übrigen Mittheilungen keine so befriedigende Aussicht auf eine in nächster Zeit zu erwartende Vollendung des großen Modells, wie solche von unsern Committenten schon längst erwartet worden ist.

„Wir sehen uns demnach zu unserm großen Leidwesen bewogen, nunmehr, und wie wir bereits in unserm letzten Briefe anzuzeigen die Ehre hatten, von der Fertigung des Modells durch Ihre Meisterhand abzusehen und unsere dieserhalb gegebenen Auftrag hiemit gänzlich zurückzunehmen, wobei wir nicht unterlassen können, unser tiefstes Bedauern über unsere durch unzubeseitigende Hindernisse unerfüllt gebliebenen Hoffnungen und den innigsten Dank für Ihre Vereingilligkeit zur Einsendung zweier Skizzen auszudrücken.

„Wir haben die Ehre mit der vollkommensten Hochschätzung und Verehrung zu zeichnen

Die Mitglieder des Ausschusses des Goethe
Comitées und in deren Namen

F. S o h n s,

Secretair.“

Saaledes endte altsaa en Sag, der for tyve Aar siden i et begejstret Dieblif var bleven Thorvaldsen inspireret ved Goethes Jubilæum, for snart igien at falde sammen under Byrden af alt for store Planer. Først da det var lykkedes Stuttgart at reise Schiller et Monument ved Thorvaldsens Haand, vaagnede Tanken, at sætte Goethe et Monument, efter 17 Aars Forløb, atter op igien i Frankfurt, og nu, da vor Kunstner, med samme Beredvilighed, som han stienkede alle saadanne Foretagender, havde raft Haanden, var det Frankfurter Comitéens indre Partibevægelser, som strax paa en træffende Maade skulde svække hans Interesse for et Foretagende af denne Natur, — Partibevægelser som lige indtil det Sidste kunne bemærkes i den forelagte Correspondance.

At Thorvaldsen dog, under saadanne Forhold, lod sig bevæge til at indsende to Skizzer, som begge, efter hvad man maa slutte, have vundet en Majoritets Bisald, var imidlertid ikke tilstrækkeligt; — han skulde selv indfinde sig, og, for dette enestaaende og i sin fremtidige Skiebne saa usikre Arbeides Skyld, foretage en Tilbagereise til Italien og komme til Frankfurt, paa en Tid, da hans øvrige Forhold gjorde ham det vigtigere, endnu at dvæle nogen Tid i Nærheden af Sager, der laa ham langt mere paa Hjertet!

XVIII.

Mere om Thorvaldsen paa Charlottenborg.

Bed at berette om Thorvaldsens Ankomst til Kjøbenhavn, have vi allerede omtalt hans Bolig paa Charlottenborg, som nu var bleven mere og mere hyggelig, deels ved de mange Gaver af qvindeligt Haandarbeide, et heelt Ameublement, hvormed en Forening af Damer forsynede hans Bærelser, deels ved Ordningen af de forskjellige mindre Kunstsamlinger, i hvis Omgivelse han saa gjerne levede.

I kort Tid havde han gjort utroligt mange Bekiendtskaber og modtog uafsladeligt Besøg. Da disse i Almindelighed vare ham meget velkomne, og da Alle, som kom til ham, bleve modtagne med en Hiertelighed, som om de vare gamle Venner og Bekiendtere, sluttede han efterhaanden en Mængde Ansigtsbekiendtskaber med Personer, om hvem han ikke vidste Andet, end at han havde seet dem tilforn. Han kom derfor tidt i Forlegenhed, naar han, for Exempel ved Indbydelsler, blev nødt til at spørge om Navnet.

Allerede i længere Tid havde man lagt Mærke til en gammel, simpellædt Mand, som næsten hver Søndag Formiddag gjorde Thorvaldsen et Besøg, og som altid maatte sætte sig ind i Sofaen, hvor disse to Gamle da

syntes at underholde sig meget godt i hinandens Selskab. En Dag, efter et saadant Besøg, spurgte Thorvaldsen sin Opvarter, om han kiendte denne Mand, og da Wilkens benegtede det, fortalte Thorvaldsen ham, at det var Brovægteren paa Knippelsbro, en Islænder, som ogsaa hed Thorvaldsen. „Han troer, at han er i Familie med mig!“ tilføiede vor Kunstner.

Da Wilkens nu yttrede, at Manden maasse trængte til en lille Understøttelse, afbrød Thorvaldsen ham med disse Ord: „Nei! han siger, at han ikke trænger til Noget, og vil ikke have Noget; men det glæder ham, at han er i Familie med mig! — Og kan det glæde ham, saa lad ham kun blive i den Tro!“

Thorvaldsens Levemaade var, saavidt det stod til hans egen Raadighed, meget simpel og tarvelig, og indtil Middagstid uforandret den samme. Om Morgenen tidlig lod han sig bringe en Pot Melk i to store Glas og dertil to Edebakker. Andet nød han ikke gierne, førend Middagsmaaltidet, der som oftest først kom henimod Aftenen, naar han skulde følge den af de mange Indbydelsler, Wilkens havde overst paa sin Liste.

Men førend en saadan Orden var indført, og Wilkens var bemyndiget til paa Thorvaldsens Vegne at modtage Indbydelsene, skete det ofte, at Familier, som troede at være sikke paa den berømte Thorvaldsens Komme, fordi han selv havde taget mod Invitationen, omfinder, efter længe at have ventet forgieves, maatte gaa tilbords uden ham. Saaledes gik det en Tid, uden at Thorvaldsen selv lagde Mærke dertil; thi naar Middagstiden kom, saae han efter paa sit Skrivebord, og der fandt

han da altid en eller anden Billet, som indbød ham til et Maaltid. Men efterhaanden fik han dog at vide, at man her eller der havde ventet ham forgieves, og nu gjorde han sin Wilkens ansvarlig i dette Capitel.

En Dag, da Wilkens hjalp ham med Paaklædningen, spurgte han: „Hvor skal jeg spise idag?“ — „Ja, jeg veed ikke,“ svarede Wilkens, „hvor Conferentsraaden har bestemt at ville spise!“ — „Ja, det veed jeg ikke heller!“ svarede Thorvaldsen. — „Hvor er Conferentsraaden først indbudet?“ — „Ja, det veed jeg ikke! Det maa De sørge for!“ — „Ja, saa bliver det nok det Bedste“, svarede Wilkens, „at Conferentsraaden herefter viser Indbydelserne til mig, for at jeg kan skrive dem op.“ — „Ja, det bliver nok det Bedste!“

Den næste Dag, da Thorvaldsen atter spurgte: „Hvor skal jeg idag spise til Middag?“ havde Wilkens sex Indbydelsler paa sin Liste. — „Nei,“ sagde Thorvaldsen, „i saa mange Dele kan jeg ikke dele mig! Hvor er jeg først indbudet?“ Dette fik han nu at vide, gif derhen og fandt, at Sagen nu saaledes var i god Orden! Det varede derfor ikke længe, førend de, der ønskede at være sikkre paa at see Thorvaldsen hos sig, henvendte sig blot til Wilkens, og kom Nogen til Thorvaldsen selv med en Indbydelse, svarede han: „Ja! det kan jeg ikke love, for jeg veed ikke, om jeg er andetsteds indbudet; men vil De tale med Wilkens derom!“

Efterat denne Orden var indført, som Wilkens søgte at overholde med Strengthed, kom Kongen, Christian den Ottende, en Dag med Dronningen i Studiet, for at see den nyligt modelerede Statue af Christian den Fierde.

Bed Afskeden indbød Hs. Maj. Thorvaldsen til at spise hos sig næste Torsdag. Wilkens stod ved Døren, og ved Kongens Indbydelse kastede Thorvaldsen et spørgende Blik til ham med de Ord: „Kan jeg, Wilkens?“ Tjeneren blev noget forlegen ved denne Situation, men Thorvaldsen gientog sit Spørgsmaal: „Er der Noget iveien?“ — Wilkens yttrede blot Navnet: Drsted. — „Ja! det er sandt!“ sagde Thorvaldsen til Majestæten, „Nei! saa kan jeg ikke! Det er Drsted's Fødselsdag paa Torsdag, og jeg har lovet at komme til Roeskilde!“ Da nu Kongen venligt smilende sagde: „Det var jo slemt!“ vedblev Thorvaldsen: „Nei! jeg har lovet det ganske bestemt, og der kommer Bogn efter mig!“

Da Wilkens holdt Bog, og søgte paa bedste Maade at disponere retfærdigt over Thorvaldsen, bekymrede Kunstneren sig, nu meget mindre end før, om disse Anliggender. Han lod sig mangengang ved Middagstid føre derhen, hvor han skulde spise, og, da Wilkens afleverede og afhentede ham, vidste han som oftest ikke, hvor han havde været, eller hvad den Familie hed, hos hvem han havde spist til Middag.

Saaledes gik det ham en Dag, da han med Den, som skriver dette, havde spist i et stort Selskab hos Geheimeraad Møsting. Da vi tilsammen gik derfra, standfede Thorvaldsen paa St. Annaplad's og gjorde mig det Spørgsmaal: „Hvad er han egentlig — han, Stemann?“ — „Stemann?“ spurgte jeg forundret. — „Ja! han, hos hvem vi spiste til Middag?“ — „Men Thorvaldsen!“ svarede jeg, „Vi var jo hos Møstings!“ — „Naa!“ sagde Thorvaldsen, „Var det Møstings?“

Bed Aftenselskaberne kom Wilkens lettere ud af det, da han til disse kunde dele sin berømte Herre. Men Opvartningen blev rigtignok derved meget besværlig, da den Gamle skulde følges fra et Selskab til et andet, og, naar han fandt sig vel et Sted, ikke tænkte paa, at Wilkens ventede ved aftalt Klokkeslet paa at følge ham videre. Det gif derfor som oftest seent ud paa Natten, og ikke fieldet skete det, at Thorvaldsen indsandt sig, naar det Selskab, som var indbudet paa ham, allerede var ved at adskilles. Naar Wilkens da beklagede for Thorvaldsen, at det var gaaet saa galt med dette Besøg, trøstede den Gamle ham med de Ord: „Ja, men nu har vi dog holdt Ord!“

Efter de mange Arbeidstimer, eller den megen Stillefiddn om Formiddagen, havde det vistnok været gavnligt for Thorvaldsens Helbred at bevæge sig lidt i det Frie, men det lykkedes fieldet at saa ham ud, naar det blot var for at røre sig. Wilkens foreslog ham derfor, naar Veiret var godt, at besøge en eller anden Kunstners Atelier, og det gjorde han gierne. Veien blev da oftere forlænget ved Omveie, og især glædede det Thorvaldsen, at komme igiennem de Gader, hvor han i sin Ungdom havde boet hos Forældrene. Vandringen blev saaledes ofte lagt igiennem Nabenraa. Der standsede de udenfor Huset Nr. 226, som Thorvaldsen betragtede og viste Wilkens, at der, paa første Sal, havde hans Forældre boet, at der, ligeover Gadedøren, havde han haft sit Arbeidskammer, o. s. v. En Dag yttrede han Vyst til at gaa ind i Huset, for at see, om det endnu var saaledes, som da han boede der. Men de vare netop komne indenfor Gadedøren, da de hørte

at Nogen kom ned ad Trappegangen, og nu vendte Thorvaldsen om, idet han sagde: „Nei! det gaaer ikke an! Man var istand til at spørge os, hvor vi skulle hen!“

Undertiden kunde det hænde, at han sad hjemme i sin Sofafrog, mismodig og uden Lyst til at foretage sig Noget. Naar Wilkens mærkede dette, gjorde han sig Umage for at faa ham lidt adspredt, og sendte derfor Bud til en eller anden af de nærmeste Venner. En Dag i Udstillingstiden havde Wilkens forgieves søgt saaledes at faae ham adspredt, og foreslog ham da, at gaa lidt op paa Udstillingen. Men dette vilde han ikke. „Naar jeg kommer derop,“ svarede han, „saa gaaer Folk og seer paa mig, istedetfor at see paa Malerierne, og det er dog det, de har givet deres Penge ud for!“

Naar man traf ham i saadanne Stemninger, kunde han, trods sin sædvanlige Blidhed og Elskværdighed, være meget vanskelig og ofte urimelig. Han kunde da fremsøge Ubetydeligheder, som ellers Ingen tænkte paa, for deraf at udlede Slutninger og Mistænkeligheder, hvilke han da med et forunderligt Velbehag gav Næring, saalænge denne Stemning varede; han fremdrog da, under en saadan Sindets Sciroffo, gamle Forurettelser, som han i sin Tid havde lidt under, fortalte om de kostbare Erfaringer, han havde gjort, om Menneskenes Redelighed og desl., og desværre havde disse Erfaringer ikke alene været kostbare, men efterhaanden i hans Sind udviklet en Mistænkelighed, som selv ikke hans bedste Venner altid kunde undgaa, naar Binden blæste fra den Kant. Den store Mand var da i saadanne Dieblikke kun et Menneske af Leer, og hans Siæl et Bytte for Lidelser, som mest hvilede paa ham selv, og mod hvilke

ethvert Forsøg paa at overbevise eller berolige ham, vilde have været forgiebes. Men naar Binden siden dreiede sig, og han ved klarere Veir indsaa, at han havde været for slem, eller havde gjort Nogen Uret, saa kom han dem med en paafaldende Venlighed imøde.

I sin Strid mod en bedragerisk Verden, som han rigtignok stundom troede meget værre, end den virkelig er, havde han forsynet sig med et Baaben, som han brugte med en vis Behændighed. Han var, i Ordets mildere Betydning, begavet med en Listighed, som det morede ham at anvende, naar der tilbød sig Leilighed. For ikke at misforstaaes, ville vi til hans Charakteristik i denne Henseende kun meddele et Exempel.

Til Opbevarelsen af sine kostbareste Sager, Prætiøsa, Guldmynter, Medailler og deslige, havde han medbragt et Meubel, som var forsynet med hemmelige Gemmer, og som efter hans Hidkomst stod i hans Sovekammer. Da hans Bolig var i Stue-Etagen, og Binduerne vendte ud mod en stor Have, tænkte han sig Muligheden af et Indbrud, saameget mere, som han dog oftere var fraværende. Han gjorde derfor Bestilling paa en stor Pengekiste af Jern, for, som det hed, deri at giemme sine Kostbarheder. Da den var bragt til ham paa Charlottenborg, spurgte Wilkens ham en Dag, om han nu ikke vilde have Sagerne lagte i Kisten. „Nei!“ svarede Thorvaldsen med sit skalkagtige Smil, „Sagerne ligge meget godt der, hvor de ligge. Men nu kunde det være morsomt, hvis her kom Tyve, at lade dem slæbe den tomme Jernkiste med sig!“

Angaaende den temmelig udbredte Mening, at Thorvaldsen skulde have været gierrig, have vi allerede tid-

ligere taget til Gienmæle. Bistnok viste sig mange Smaa-træk, hvoraf man med nogen Grund kunde tillægge ham en Grad af denne Lidenfkap; men for en Lidenfkap til at sanle paa Penge var han aldeles reen. Det skulde da snarest være i en vis Paaholdenhed, at denne Feil skulde søges, men da er det uimodsigeligt, at om han end holdt paa Skillingen, var han dog ikke bange for at lade Daleren gaa. I mindre Pengesager var han ængstlig og mistroisk, — det er unægteligt; — i større Sager var han som oftest rundhaandet, ja endog grandios. Frygten for at blive narret var, som allerede sagt, et sørgeligt Udbytte af hans formeentlige Mennefskundfkap, og denne Frygt var det upaatvivleligt der ofte lod ham dreie Skillingen i Haanden, inden han gav den ud.

At han paa sin Person eller sin Paaklædning ikke vilde anvende mere, end det Allernødvendigste, dette laa oprindeligen i, at han ikke satte Pris paa noget Saadant; i en Række af Aar havde været vant til at undvære Sligt, og nu satte han en Vre i, at have saa faa Fornødenheder som muligt. Naar han i det ene Dieblif havde kjøbt et Maleri eller en Tegning af en ung Kunstner og betalt bedre, end Sligt i Almindelighed betales, og Wilkens i næste Dieblif viste ham, at hans Sko vare itu, og at det hvide Foder tittede igiennem en Sprække paa Overlæderet, saa svarede han: „De kan jo smøre lidt Blæk paa, saa sees det ikke!“ Og foreholdt Wilkens ham da, at dette ikke gif an, blev han undertiden gnaven og svarede: „Det er det samme! Ingen kan forbyde mig det!“ Tabte han ude, eller hjemme, en Knap af sine Klæder, bukkede han sig besværligt, for at tage den op, og bragte den siden

til Wilkens med de Ord: „Giv den til Deres Kone, at hun ikke kjober nogen anden!“

Naturligviis faldt det da vanskeligt, naar han omsider skulde anskaffe noget Nytt. Engang havde han ladet sine to Frakker vende, men da Skrædderen bragte dem, fandt han Regningen for høi. Han havde maaskee ogsaa gjort den Erfaring, at en Skrædderregning som oftest trænger til Revision, og havde Arbejdslønnen været ansat endnu lavere, vilde han ikke destomindre have antaget, at der maatte slaaes Noget af. Men Tilfældet skulde være, at han her havde med en meget skikkelig Mand at gjøre, som kun havde forlangt, hvad der med Billighed tilkom ham. Da Thorvaldsen nu principmæssigt vilde afkorte noget i Beløbet, indlod han sig i en Disput, hvori Skrædderen anførte til sit Forsvar, at det kostede ligesaa meget at vende to gamle Frakker, som at sy to nye. Denne Sætning bragte vor Kunstners Tanker lidt i Vildrede, og han blev nu hidsig og spurgte Skrædderen, om han meente, at han var saa taabelig, at ville betale det samme for to gamle Frakker, som han kunde have to nye for. Alt, hvad Manden protesterede og vilde forklare, fandt nu ikke længer Indgang hos Thorvaldsen, som var overbevist om, at Skrædderen havde villet trække ham op, og i sin Brede lod han nu falde et Ord om Kieltringestreger. Men dette kunde den ærlige Skrædder ikke lade sidde paa sig. Han talte nu vor Kunstner med rolig Alvor tilrette og foreholdt ham, at Wren kunde sidde ligesaa høit hos den simple Haandværker, som hos den fornemme Kunstner, at han nu helst skienkede ham den hele Arbejdsløn, og dermed gif han bort i retmæssig Brede. Dette slog Thorvaldsen, som

nu søgte at retfærdiggjøre sig, ved at deducere Sagen om igien for Wilkens. „Den Mand maa jo være gal!“ sagde han, „Naar jeg kunde have en ny Frakke for det samme, som jeg skulde give for en gammel, hvorfor skulde jeg saa ikke hellere tage en ny, end at lade den gamle vende?“ — „Men Tøiet, Hr. Conferentsraad!“ bemærkede Wilkens, „Tøiet maatte jo ogsaa regnes med.“ — „Tøiet!“ gientog Thorvaldsen, — og nu gif der et Lys op for ham. „Ja! saa har jeg nok gjort Manden Uret!“ tilføiede han, efter at have betænkt sig lidt. Da Wilkens bekræftede dette og erklærede, at Skrædderen var en meget skikkelig og ærlig Mand, svarede Thorvaldsen: „Ja det maa han vist være, siden han blev saa vred, da jeg kom til at tale om Kieltringestreger! — Men saa maa jeg hen og bede ham om Forladelse!“ — Da de kom ud paa Torvet, for at søge Skrædderen i hans Bolig, skulde det hælde sig, at de mødte Manden. Ved at see ham, raabte Thorvaldsen til ham: „Jeg beder Dem mange Gange om Forladelse! Jeg har misforstaaet Dem! Nu har Wilkens forklaret mig Sagen! Vær saa god at komme ind til mig!“ Og med disse Ord trykkede han Mandens Hænder i sine og nødte ham til at komme ind. Skrædderen var ligesaa forsonlig, som Thorvaldsen var skamfuld og forlegen, og nu endtes denne Scene paa en for vor Menneskekiender ligesaa karakteristisk Maade; thi for at gjøre det godt igien, troede han det nødvendigt, at forsjone Skrædderen, og dette meente han, kunde ikke stee bedre, end ved at gjøre en heel Deel Bestillinger paa nye Klædningsstykker, som han ellers ikke havde tænkt paa at lade forfærdige.

Den Mand, der fra en Barndom i Armod, en Ungdom i Nødtørst havde hævet sig til Velstand igiennem alle Anseelsens og den verdslige Væs Grader, ligeindtil den største, jordiske Forherligelse, glemte aldrig, at han var et Menneske iblandt Mennesker. Aldrig har Nogen hørt ham hovmode sig af sin Betydning i Verden; ved enkelte Leiligheder kunde han med retmæssig Selvsølelse og uden falsk Betsedenhed udtale sig over sit vellykkede Arbeide, men da var det, som om han glædede sig over et Bærk af en Anden. Aldrig har han i Kunsten nedtrykt Nogen ved sin Overlegenhed, og i Livet selv følte han sig altid trængende til Overbærelse. Som Kunstner var han endogsaa mere billig og overbærende med Andre, end naar han som Menneske kom i Collision med Verden. Af ethvert nogenlunde ærligt Kunstværk vidste hans store Aand at udfinde den Funke, som ufuldkomment laa deri, og enhver saadan Funke, var den end nok saa svag, var for ham en Deel af den store Flamme, hvoraf han følte sig selv opvarmet. Han forsaldt derfor stundom til en mindre heldig Protection af det, som søgte hans Beskyttelse, til Tab for hans egen critiske Myndighed og til Skade for dem, som lode sig noie med hans gunstige og milde Dom.

Men enhver ærlig Stræben efter at frembringe Noget, var ham hellig, og det ikke alene i Kunsten, men ligesaa meget i Haandværket. Et godt Haandværksarbeide kunde, til Exempel, glæde ham ligesaa meget, ja mere end et jevnt Kunstværk, og i en høiere Grad og med mere Varme, end Sligt i Almindelighed paastionnes.

I sine Forhold til den omgivende Verden forbeholdt han saaledes Dygtigheden i hvilketsomhest Sag, sin virke-

lige Agtelse, medens han ellers, ligesom af Frygt for Verden, skjulte sig under en Artighed og Belevenhed, som han bar udenpaa og havde tilvant sig som et Skjold mod Verden. Mærkede han derimod, at Nogen mødte ham med en vis fornem Fordring, saa blev han kold, tør, stundom spydig og trak sig gierne tilbage, for bagefter at give Dndt af sig.

Rangsforshold og deslige var ham en ligesaa ubekjendt, som uinteressant Sphære. Ordensdekorationer betragtede han som Prætiøsa, der have en vedtagen Værdi, og med hvilke man kunde smykke sig ved visse Leiligheder naar man var imellem det Slags Folk.

Han var imidlertid ikke ufølsom for disse Smykker, som han nu i en Række af Aar var bleven vant til, at Fyrsterne hængte paa ham. Da deres Antal begyndte at blive betydeligt, bleve de for ham som en anden af hans Samlinger, og han morede sig ved, nu og da at see den forøget med et nyt Stykke. Denne Samling af Ordener opbevarede han i et særegent, lille Skrin, og naar unge Damer besøgte ham, fremviste han den gierne.

Skulde han til Høve eller i et Ministerselskab, saa var det ham en Sag af Bigtighed, hvilke Ordener han den Dag burde bære, for ikke at støde Den eller Den. Men i Slutningen af 1838 gav det Anledning til en lystig Scene, da han havde ladet sig overtale til, ved en Hoffest engang at bære alle sine Ordener. Det viste sig nemlig aldeles umuligt at faae dem alle anbragte, og da den største Deel var sprættet af igien, var der endnu nok tilbage, for at vække alle deres Beundring, som kun kunde vurdere ham efter Antallet af hans Ordener.

Uagtet Thorvaldsen var intet mindre end et saakaldet Selskabsmenneske, forstod han dog, naar han nolens volens skulde paa Parade, i store og fornemme Cirkler at føre sin Person med Elegance og Værdighed, og aldrig har han i denne Henseende kunnet give Satiren nogen Anledning til Spottegloser, om han endog var „uden Fødsel“. Han bevægede sig i dette, ham ellers lidet behagelige, Element, naar det kom an derpaa, med en Ministerværdighed, og i en Kreds af galante og courtiserende Damer var han galant og courtiserende som en Hofmand.

Men for at see ham, saaledes som han virkelig var, maatte man træffe ham ved sit Arbeide, eller kiende hans daglige Liv i det ugeneerte Hiem, naar han enten sad, neppe paaflædt, i sin graa Silke-Morgenfrakke med den sorte Fløiels Barret paa det store, graa Hoved og søgte under en munter Conversation at skjule, at han kun var i sine Underbeenklæder, eller naar han satte al Undseelse tilside og i dette Costume gik omkring, for at vise Selskabet sine Arbeider og Malerierne paa Bæggen.

Naar han sad alene, havde han som oftest Blyanten i Haanden, og benyttede de Breve og Convoluter, han sidst havde modtaget og som laa ham nærmest, til derpaa at giøre Udkast til Billeder, der i saadanne Timer steg frem i hans Siæl. Men desuagtet var han meget fornøiet, naar der bankedes paa Døren. Han dreiede da blot Papiret om, eller skjulte det under en Bog, og lod sig nu gierne fortælle Et og Andet, der førte hans Tanker langt bort fra, hvor de havde været et Dieblif tilforn.

Var der en Indbydelse forbundet med dette Besøg, saa maatte Wilkens kaldes til, for at afgiøre om Thor-

valdsen var ledig, eller for at notere den; og inden det ene Besøg var tilende, bankedes der igjen, og saaledes gif mangan Formiddag, indtil Wilkens indfandt sig, for at hjælpe ham med Paaklædningen og at sige ham, hvor han idag skulde spise.

Uagtet Thorvaldsen aldrig yttrede nogen Misfor-
nøielse med, at hans Dage saaledes gif hen, blev dog den stadigt indstrømmende Masse af Indbydelsler ham efterhaanden besværlig. At hans Helbred skulde kunne lide ved disse daglige Dineer, det vilde han slet ikke indrømme; ligesaa-
lidt flagede han over, at han hindredes i at arbeide, thi naar han ret begyndte, stod han tidligt op om Morgen
og arbeidede da med en mageløs Hurtighed. Men i en anden Henseende beklagede han sig derimod oftere over, at han næsten daglig maatte spise ude, nemlig, fordi han der ved som oftest hindredes i at komme i Theatret, thi der fandt han stadigt en Nydelse, som han satte overmaade megen Pris paa.

Efter mange forgieves Forsøg paa at faae lidt mere Raadighed over sin Tid og sine Fornøielser, tog han derfor den Beslutning, da dog Wilkens var gift og førte sin Huusholdning i Boligen, i Reglen at ville spise hjemme, naar kun Wilkens's Kone vilde paatage sig at sørge for Middagsmaaltidet. Der blev naturligviis fra denne Side gjort Alt, for at opfylde hans Ønske, og var der ham i denne Henseende noget iveien, saa var det, at han troede at bemærke, at man vilde gjøre det altfor godt, og at han paa den Maade var den stille og indstrænkede Familie til megen Uleilighed.

En Dag ved et saadant Maaltid udtalte han denne Beflagelse for Wilkens, og yttrede, at det dog var urimeligt, at hans Kone skulde have saamegen Uleilighed med Opdækning for ham alene; han bad derfor Wilkens, at spørge sin Kone, om han ikke i Fremtiden maatte spise ved deres eget Bord. Wilkens, som havde sine gode Grunde for ikke at gaa videre ind herpaa, blev imidlertid nødt til at søge Udflugter.

En Dag, da han atter trængte paa med denne Begiering, bemærkede Wilkens, at han og hans Kone vare vante til at spise meget tidligere, end „Conferentsraaden“. — „Aah! er der ikke andet iveien,“ sagde Thorvaldsen, „saa kan vi jo let komme ud af det! Lad os rette os lidt efter hinanden! Naar De herefter spiser en Time sildigere, og jeg en Time tidligere, saa passer det jo!“ — Der maatte altsaa en anden Grund til, for at møde Thorvaldsen, og Wilkens havde kun den egentlige tilbage, og med den maatte han nu rykke frem. „Hvad troer Conferentsraaden, at Folk ville sige, naar man hørte, at De sad tilbods med Deres Tiener!“ — „Kommer De nu igien med Deres „Folk“?“ svarede Thorvaldsen ærgerlig. „Jeg har tidnok sagt Dem, at jeg bryder mig ikke om, hvad Folk siger. Jeg er min egen Herre og har Lov til at gjøre, som jeg vil!“ — Og efter at have brummet lidt, tilfoiede han: „De er i Deres Stand ligesaa god, som jeg i min!“

XIX.

Thorvaldsen arbejder paa Nysø. Nytaarsbasr.: Aarets Genius. Basr. Leda med Svanen. Basr. Jesus og den samaritanske Kvinde. To Basrelieffer: Amor og Psyche. Basr. Præsten Hans Madsen og Johan Kantzau; Basr. Jesus lærer i Templet. To Basrel. En Satyr og en Bacchantinde og Lysets Genius.

Paa Nysø begyndte Thorvaldsen det nye Aar med et lille Arbejde, der skulde være hans saakaldte Nytaarsbasrelief, hvilket ogsaa ved sin Gjenstand, mere end noget andet af hans Nytaarsbasrelieffer, udtaler sig som saadant.

Det var Aarets Genius, som han lod flyve op fra den kolde Leerdynge, han havde ved sin Fod, og med et næsten overgivent Lune udkastede han i de faa Arbejdstimer et Basrelief, der i barnligt Haab og Glæde hilsende det kommende Aar.

Med en Krands af Vaarens Blomster paa Armen, en Høstkniv og affkaarne Ax i høire Haand og den sydlige Sommers Druer i den venstre, lod han sin bevingede Genius glide paa — Skoiter — igiennem Dyrfredsens Vintermærke.

Nogle Uger derefter tog han fat paa et andet Basrelief, der var en Frugt af de Studier, han forrige Sommer havde gjort mellem Svanerne i Nysø's Borggrav,

nemlig Leda, som modtager Jupiter i en Svanes Skiffelse, medens Amor flyver bort med Tordengudens Baaben.

Denne Gipsmodel bærer Indskriften: „Den 3die Februar 1841“.

Faa Dage efter finde vi ham beskæftiget med et christeligt Basrelief: Jesus i Samtale med Samaritanerinden, en Gipsmodel, som var fuldført til Afstøbning den 11te Februar 1841.

Hvor hurtigt disse Emners Behandling fulgte paa hinanden i den usforstyrrede Arbejdstid, og, — som man rigtignok siger, — under en vel stærk Tilskyndelse udenfra — have vi saameget lettere kunnet iagttage, da Thorvaldsen nu syntes at have gjort sig det til Regel, at betegne hvert Arbejde med Angivelse af den Dag, da han fuldførte det. Imidlertid glemte han det dog undertiden; men i saadanne Tilfælde have Gipserens Regninger nogenlunde kunnet hjælpe os paa Spor, eftersom Thorvaldsen som oftest havde en Gipser med sig, naar han var paa Nyse, for strax at faae afformet, hvad han producerede.

Den 18de Februar s. A. findes saaledes atter et Par Basrelieffer færdige. Her var det ikke nye Ideer, som satte hans Haand i Virksomhed, men snarere, hvad vi af hans efterladte Blyantsudkast maa antage, ældre Tanker, han nu gav Form i to skizzerede Basrelieffer af Mythen om Amor og Psyche. I det ene slumrer Psyche endnu paa Leiet, medens Amor vaersomt reiser sig, for at forlade hende; i det andet slumrer Amor, medens Psyche lister sig til Leiet med sin Lampe, for at see den ubekjendte Elsker.

Samme Dag, da disse Basrelieffer bleve afformede, den 18de Febr. 1841, skrev Thorvaldsen til Forfatteren blandt Andet saaledes:

„Hvad mig angaaer, saa har jeg af og til været lidt upasselig; dog er jeg nu fuldkommen vel og har stadig arbeidet, saa jeg har forfærdiget forstieilige Basforilliever, iblandt Andet Rebecka ved Brønden, den sovende Psyche, som Amor forlader, og som Pendant den sovende Amor, som Psyche med sin Lampe i Haanden overraster, Leda med Svanen, Christus ved Brønden med den samaritanske Dvinde. — Først i næste Maaned tager jeg til Byen. Imorgen tager jeg fat paa Bassorilieviet Hans Madsen.“

Paa dette sidstnævnte Basrelief: Præsten Hans Madsen og Johan Ranzau, havde Thorvaldsen allerede i October f. A. modtaget en Bestilling fra Grev Bille Brahe, Gieren af Svanninge Kirke i Fyen.

Istandsættelsen af denne Kirke havde nemlig foranlediget Kirkeeieren til at ønske et Monument opreist til Grindring om Præsten Hans Madsen, som under den saakaldte Grevens Feide havde erhvervet sig et Navn i den danske Historie, og havde været Præst ved denne Kirke.

Thorvaldsen, som fra Ungdommen af havde Preislers Kobberstik efter Pouelsens Maleri i frisk Minde, havde overtaget Bestillingen og fremstillede nu i sit Basrelief Præsten Hans Madsen, der, undsløjet fra Lybekkernes Hær og med en Humlestang i Haanden, hvormed han, efter Sagnet, havde staget sig over Vandet, meddeler Feltherren Johan Ranzau, hvad han under sit Fangenskab har erfaret om Fiendens Planer.

Dette Basrelief fuldførtes, ifølge Indskriften, den 5te Marts 1841, i Leermode og blev senere afføbt i Bronze og indsat i et Monument i Svanninge Kirkes Baabenhuus.

Endnu et lille Arbeide modeleredes i Marts d. A. paa Nyso, forestillende Jesus, som lærer i Templet.

Efter denne travle Virksomhed paa Nyso, synes Thorvaldsen at have villet udhvile lidt i Kiøbenhavn, og under et kortere Ophold paa Charlottenborg modelerede han der et Par Smaaarbeider.

Siden forrige Sommer henstod et Basrelief, hvortil nogle spanske Dandsere, der havde viist sig paa Theatret i Kiøbenhavn, havde givet Anledning.

Den sædvanlige Theaterdands, som gjør vel megen Fordring paa plastisk Bærd, tiltalte i Almindelighed ikke vor Kunstner og havde i hans Dine Intet at gjøre med Sculpturen; kun hvor noget Nationalt characteristisk fremtraadte under Dandsens Bevægelser, tiltalte den ham.

De nævnte spanske Dandsere havde saaledes vaft hans Interesse i en ualmindelig høi Grad, og hvad Mange, med mere eller mindre Grund, fandt anstødeligt i disse Dandse, foragede ikke ham, men forsynede ham derimod med nye Motiver, og et saadant henstod, som sagt, allerede fra forrige Aar, da han nu, formodentlig for at adspredde sig, gjorde Udkaft til et Sidestykke.

Disse to Basrelieffer, som hver for sig fremstille En Satyr, dandsende med en Bacchantinde, ere imidlertid noget forskiellige ihenseende til Størrelserne. I det ene omslynger den med Bedbende befrandsede Bacchantinde en dandsende Satyr med sin høire Arm og svinger Thyrsustaven i høire Haand, medens Satyren flaaer Bækkenerne

sammen over hendes Hoved; i det andet Basrelief holde de Dandsende hinanden om Livet med høire Arm og svinge venstre Arm, Haand i Haand, over Hovedet.

Til dette kortvarige Ophold i Kiøbenhavn henføre vi ogsaa et lille, skizzeret Basrelief, som Thorvaldsen udfastede efter Anmodning af Kong Christian den Ottende, for et Reversstempel til en Medaille, der skulde tiene til Udmærkelse for saadanne litteraire og artistiske Fortjenester, der nærmest berørte fædrelandskke Interesser. Medaillens Omkrift: „Ingenio et Arti“, blev ham opgivet, og i en lille Medaille fremstillede han Lysets Genius, staaende, med sin Fakkell; ved Siden et Skrin med Skriftruller og en Lyra.

XX.

Paa Nysø forberedes Afreisen. Basr. Retfærdigheden. Basr. Amor og Psyche. Festlig Afreise. Ophold i Berlin. Dresden. Frankfurt. Mainz. Stuttgart. Bresborger. Ankomst til München. „Die Zwanglosen“. Kunstforeningens Fest. Skrivelse fra Kong Ludvig. Storkors af St. Michaels Ordenen. Skrivelse fra Kong Christian den Ottende. Afreise giennem Schweiz. Florents. Modtagelse i la Storta. Akademiet S. Luca hilser ham. Fest i Anledning af Tilbagekomsten.

Da Sommeren 1841 nærmede sig, og Thorvaldsen var bestemt paa, at ville benytte den gunstige Aarstid, for at komme tilbage til Rom, hvor han endnu havde ufuldendte Arbejder henstaaende, blev denne Plan ham nu saameget lettere at udføre, som Familien Stampe besluttede at følge med til Italien.

Efterat Alt var forberedet til denne Reise, som fra Præsto skulde begyndes med et Kongeligt Dampskib, havde Thorvaldsen, efter et kort Besøg i Kiøbenhavn, endnu et Par Dage tilovers paa Nysø. Under denne Mangel paa Bestæftigelse, erindrede han, at han havde givet Overpræsidenten, Kiærulff, et Løfte, som han ikke havde indfriet.

Medens Andre sørgede for Indpakningen af hans Sager til Reisen, tog han derfor igjen fat paa Leret og udkastede et lille Basrelief, forestillende Retfærdigheden,

under Billedet af en Kvinde, som paa en Bægtstaaal veier Kongens Krone og Bondens Leer. Dette Basrelief bærer Indskriften: „Nysø, den 23. Mai 1841“.

Da Basrelieffet var færdigt, og han havde betegnet det med Datum, var der endnu en Klump Leer, et Hjørne af Skifertavlen og lidt Tid tilbage. For at benytte denne Overflødighed af Tid, Plads og Leer, gjorde han endnu et lille Udkast til et Basrelief: Amor og Psyche tage Afsked, svævende mod hinanden. Dette lille Basrelief, hvori han udtalte sin Afsked med Nysø, betegnede han med Indskriften: „Nysøe, d. 24. Mai 1841“, og gav sig nu til selv at afstøbe begge disse Leermodeller i Gips.

Smedens han var saaledes beskæftiget, ankom Dampskibet Kiel fra Kiøbenhavn og kastede Anker udenfor Præstø Bugt. Blandt flere af Thorvaldsens Venner havde ogsaa hans Wilkens ønsket, at see sin kiære, gamle Herre endnu engang før Afreisen og at følge ham over Østersøen. Wilkens lod sig strax ilandsætte, og da Thorvaldsen erfarede, at han var kommen til Nysø, løb han ham imøde og kysfede ham.

Nu skulde Wilkens see Alting, hvorledes han havde det, og hvad han senest havde gjort, og den godmodige Herre førte nu selv sin Tiener om. „See,“ sagde han, da han viste ham den endnu ganske vaade Gipsmodel af Basrelieffet Retfærdigheden, „dette Stykke har jeg gjort til Overpræsidenten! Det, synes jeg, er saa passende til ham! — Og det der“, sagde han, idet han pegede paa Tavlens Hjørne, „har jeg modeleret af lidt Leer, jeg fik tilovers!“

Næste Dag, Tirsdagen den 25de Mai 1841, henimod Aften, gik Reiseselskabet ombord, og Wilkens fulgte med Thorvaldsen. Paa Brohovedet ved Præsto havde Byens Indvaanere opført en Uereport. Havnebroen var smykket med Blomster og Inscriptioner, og, under en Afkedsang, bragte unge Damer vor Kunstner en Krands af Skovens Egelov. Da Chaluppen stødte fra Land hilsendes han under Kanonsalut med Hurraraab fra Strandbredden. Dampskibet laa henved en Fierdingmil ude fra Land, og under den nedgaaende Sols skionne Belysning fulgtes Chaluppen af flere Baade med Benner der fra Eggen.

Paa Overreisen var Thorvaldsen meget stille og alvorlig, og da han næste Dag steg iland ved Warnemünde, omfavnede han Wilkens og var meget bevæget ved at sige ham Farvel.

Fra Rostock, hvor han var bleven modtaget med Festligheder, reiste han, isølge en Indbydelse, til Hoffet i Neustrelitz, og ankom til Berlin den 29de Mai. Her blev nu mange, gamle Bekendtskaber fornyede, og da han medbragte Contourtegninger af de Arbeider, han havde udført i Kiøbenhavn og paa Nysø, kunde han i Benneres Kredss tilfredsstille deres Begierlighed efter at kiende Compositioner, hvis Nygte vare komne til dem fra Norden.

Den 30te Mai tilbragte han Aftenen i den Kongelige Familie paa Lysslottet Schonhausen, og til den 3die Juni var et stort Festmaal tid foranstaltet af Berlins ældre Kunstnere i den saakaldte Jagorste Sal.

Paa denne Dag, Kl. 3, førtes Thorvaldsen af en Deputation ind i Kredsen af denne Byes første Kunstnere og Videnskabsmænd. I Baggrunden af Salen var Thor-

valdsens Buste opstillet i en Niche af Løvværk, og Rauchs bekiendte Victoria, var stillet saaledes i Forbindelse med Busten, at hun bekrandsede den. I Beretningen om denne Fest (Tüb. Kunstblatt 1841 Pag. 252) hedder det, at vor Kunstners Fremtræden i denne Kreds gjorde et ubeskriveligt Indtryk, og at hans barnlige Genfold, i Forening med Udtrykket af genial Kraft, gav det selvomlokkede Hoved en uimodstaaelig Gratie. Festmaaltidet forskjønedes ved en-
 deel sundrige Toaster og ved Digte, der deels bleve frem-
 sagte, deels afsiungne.

I de følgende Dage fortes han omkring i Kunstner-
 nes Ateliers og i de interessanteste Samlinger, og førend
 Afreisen maatte han endnu engang sidde for Professorerne
 Begasse og Krüger. Den første malede hans Portrait
 à la prima; den anden tegnede det i Crayon og udførte det
 siden som Kobberstik i Aquatinta Maneer.

Efter otte Dages Ophold i Berlin forlod han sine
 derværende Venner Søndagen den 6te Juni, og reiste til
 Dresden. Ogjaa der nød han den sædvanlige Modtagelse
 hos alle de Samsundsklasser, han kom i Berøring med.

Løverdagen den 12te Juni var han af Kongen af
 Sachsen indbudet til at bivaane en Forestilling i det ny
 Theater. En kongelig Equipage afhentede ham fra Hotellet,
 og, da han viste sig i den kongelig Loge, blev han hilset
 af det tilstedeværende Publikum med stormende Acclama-
 tioner. Efter Forestillingen blev Dækket atter hævet, og en
 yndet Skuespillerinde bragte ham i en Epilog Kunstens
 Hilsen fra Scenen. Et Festmaaltid i Theatrets Foyer slut-
 tede derefter Dagen.

Allerede i Kiøbenhavn havde han modtaget venlige Indbydelsler fra Familien De Serre paa Landstedet Margen, i Nærheden af Dresden, til at dvæle nogle Dage i Familielivets Ro og skionne Dmgivelsler.

Fra Margen skrev han under 19de Juni 1841 til Hs. Maj. Kong Christian den Ottende, men vi have kun en Svarskrivelse, som han modtog under Opholdet i München, senere at forelægge.

Fra Dresden begav han sig over Leipzig til Frankfurt. I Leipzig havde Mendelssohn-Bartholdy ved hans Giennemreise arrangeret en musikalsk Fest, som han bivaanede, og efter et Maaltid i Gavesalen ved Høtel de Saxe, hvori 80 Damer og Herrer deeltog, reiste han videre.

Søndagen den 27de Juni ankom han til Frankfurt. Det Forhold, hvori han ved Goethe-Monumentet var stillet til denne Stad, synes ikke fra nogen af Siderne at være blevet videre berørt. Blandt flere Venner og Bekjendte fra Rom traf han her en Madame L. Gontard, som Aftenen efter hans Ankomst samlede Frankfurts Kunstnere om ham i en livlig Fest. Næste Dag, den 29de Juni, reiste han til Mainz med Længsel efter at see sit Monument over Guttenberg, der allerede i flere Aar havde været opstillet. Her blev han af Byens Repræsentanter festligt modtagen med Musik og flammende Fakler, og Dagen efter afhentedes han af Regieringspræsidenten med Følge og førtes til Guttenbergs Monument, der fandtes bekrandsset med Blomsterguirlander, og her hilsendes han af den Folkemasse, som opfyldte hele Pladsen, med et Længe leve.

Paa Mainzer Stadt-Theater gaves den 1ste Juli en Forestilling „zur Feier der Anwesenheit des allverehrten Meisters und Ehren-Mitbürgers Ritter Thorwaldsen,“ og to Dage hengik i Mainz under Fester og Maaltider; hver Aften var Monumentet belyst.

Den 3die Juli forlod Thorwaldsen Mainz og reiste over Mannheim og Karlsruhe til Stuttgart, hvor han ankom Tirsdagen den 6te. Endstjøndt det ved hans Ankomst i Hotellet Zum Könige von England var Aften, begav han sig strax ned paa Pladsen for nærmere at see sit Monument over Schiller, som han havde lige udenfor sine Vinduer. Men medens han her gif stille omkring, havde Rygtet forkyndt hans Ankomst, og en Deputation af Formanden for Monumentets Oprettelse, Hofraad v. Reinbeck, og Directeuren for de offentlige Kunstsamlinger, Hr. v. Köstlin, søgte ham forgieves i Hotellet og fandt ham omsider i Beskuelser af sit Værk. Pludselig fyldtes Pladsen af en Menneskemasse, bengalske Flammer forvandlede Mørket til en blendende Klarhed, og efter en Serenade af Selskabet Liederkrantz fulgte et tusindstemmigt Leve fra den samlede Mængde.

Næste Formiddag overraskedes han i Hotellet af en Deputation fra Magistraten og Borgerrepræsentanterne, som i Stadens Navn bragte ham Hilsen og Tak for det herlige Mindesmærke og indbød ham først til en Fest den følgende Dag, den 8de Juli, i Kuursalen i Rannstadt og derefter til en Aftenfest, den 9de, paa Silberburg. Ved denne Fest overrattes ham Diplom som Gressborger af Stuttgart — „en Gressbeviisning“ — hed det i Repræsentationens Tale — „der hædrede dem selv mere, end ham,

hvem den stienkedes." Efter et tredobbelt „Hoch!“ for Thorvaldsen og for Schiller, førtes Kunstneren ved Midnat i et Fakkeltog tilbage til Staden, som han Dagen efter forlod, for at reise til Augsburg.

Her opholdt han sig kun een Dag og besøgte de vigtigste Kunstsamlinger den 12te Juli, reiste om Aftenen videre og naaede München næste Formiddag.

I München var Thorvaldsens Ankomst en Overraskelse, da Rygtet havde fortalt, at det var hans Plan, ligesaa fra Stuttgart at reise igiennem Schweiz og over Alperne.

Saa meget større var derfor den almindelige Glæde. Thorvaldsens første Udflugt var til Wittelsbacher-Pladsen, for der at see, hvorledes hans Monument for Maximilian tog sig ud i Omgivelsen. De mange Benner og Landsmænd flokkedes snart om ham, men Kongen af Bayern var paa den Tid ved Badestedet Brückenau.

To Dage efter Ankomsten, den 15de Juli, var Thorvaldsen indbudet af Selskabet Die Zwanglosen, en aandrig Kreds af Videnskabsmænd og Kunstnere. I et simpelt og fordringsløst Locale, der stemmede med dette Selskabs Aand og Bedtægter, mødtes vor Kunstner her med ældre Benner, og blandt disse nævnes Schelling, Thiersch, Hofraad Walthers, Boisseree, v. Heydeck, Grev v. Seinsheim, Naturforskeren Martius, Billedhuggeren Prof. Wagner fra Rom og flere. I denne Kreds, hvor Binguden snart løste Læberne til tvangfri Tale og livfulde Sange, udbroge Schelling „Das Begehoch und Bebelang“ for Thorvaldsen. Martius fremmanede Naturens Aander og den tropiske Varme til Dagens

Forherligelse; Kurlænderen Stieglicz priste Selskabets Lykke i gammelgræske Rhytmer; Orientalisten Neumann forkyndte Thorvaldsens Roes i fem levende Sprog, chinesisk, armenisk, fransk, engelsk og tydsk; Weichselbrenner foretog en Udsigt over Thorvaldsens Liv og Værker; Hocheder en humoristisk Reflexion om Kunst og Industri, en Strid mellem Thorvaldsen og Diævelen. Med et Digt indlede Ernst Forster en Skaal for Thorvaldsens Elskede, den med Myrther og Laurbær bekrandsede, altid med Vin fyldte, Foglietta; Thiersch reciterede en Sonnet som Indledning til en Skaal for „das edle Greifenpaar“ Thorvaldsen og Schelling, mod hvilket Udtryk Hofraad Walthers protesterede i et Impromptu, som igien besvaredes af Thiersch, og saaledes afveglede endnu længe livfuld Sang og Tale til vor Kunstners Pris.

Ligesom de Eldre havde fejret Thorvaldsen i deres „tvangfri“ Kreds, saaledes vilde ogsaa de yngre Kunstnere berede ham en Fest, der paa eengang skulde bære Præget af Tvangfrihed og festlig Glæde.

Den 17de Juli overrakte ham Patent som Medlem af Kunstforeningen, og til den forberedede Fest havde Kunstnerne valgt den Knorrste Olkielder ved Marsfeld. Denne Halle, der egentlig ikke var andet end en stor Ladebygning, blev ved Kunstnernes bekiendte Opfindsomhed og Lethed i at udføre de dristigste Projecter, i to Dage omflabt til en festlig Tron-, Baaben- og Banket-Sal af imponerende Skønhed. De raa Bægge bleve skjulte under store, vævede Tæpper, der fremstillede Otto von Wittelsbachs Heltegierninger; Loftbalkerne bemaledes med architectoniske Ornamente; Guirlander af Egeløv med Lyskroner anbragtes

under Loftet; Trophæer af Faner og gamle Vaaben opreistes midt i Salen og ved de med Tæpper skjulte Sidevægge. De lange Borde smykkedes, mellem Blomster og Frugter, med Statuetter, tildeels efter Thorvaldsens egne Bærker. Midt paa den ene Side af Salen, ligeoverfor Vressædet, opreistes en Tribune, som var smykket med Kongens Buste af Thorvaldsen.

Da Dagen kom, og Thorvaldsen havde taget Plads i Højsædet, omgiven af mere end 300 Gæster, aabnedes Festen med Kongens og derefter Thorvaldsens Skaal. Under Maaltidets stigende Begeistring forhøiedes dette Skuespil ved Indladelsen af de mange Tilskuere, som nu opfyldte alle ledige Pladser i Salen.

I denne brogede Brimmel indtraadte en Stilhed, da Mercurius, indhyllet i en tyk Pels, (fordi Münchens Clima var ham utaaleligt,) indfandt sig og anmeldte som Prologus en dramatisk Forestilling. Gienstanden for denne Spøg var en endelig Afgiørelse af det meget omtvistede Spørgsmaal, hvilken By Thorvaldsen nærmest tilhørte. Som Advokat for Mainz fremtraadte Guttenberg, for Stuttgart Schiller, for München Maximilian, og denne sidste indfandt sig endog tilhest. For Danmark talte Christian den Fjerde; Amerika, Rom med Flere fremkom ligeledes med deres Fordringer. Jupiter sad paa Dommersædet, og Juno ved hans Side; men da ogsaa hun blandede sig i Striden og vilde gjøre Olympens Fordringer giældende, blev Jupiter vred og dømte, at Thorvaldsen tilhørte den hele Verden.

Mod Slutningen antog Festen en høitideligere Tone, da Münchens Liedertafel hævdede sine fulde og kraftige

Stemmer, og i den ualmindelig skønne, stjerneklare Nat førtes Thorvaldsen med Sang til sin Bolig.

Fra Kongen af Bayern, der, som allerede sagt, paa denne Tid var i Brückenau, indløb under 17de Juli følgende, egenhændige Skrivelse:

„Mein lebhafter Wunsch war es, Thorvaldsen, meinen alten, guten Bekannten, den größten aller Bildhauer seit Hellas blühender Zeit, in München wieder zu sehen, wo das schönste Denkmahl, welches er verfertigt, Bewunderung erregt. Unerreicht ist Churfürst Maximilian I. Reiter säule.

„Da ich es ja nicht selbst überreichen kann, so trage ich meinen Minister des Hauses und des Aeußern, Freiherrn von (—) auf, Ihnen das Großkreuz des Verdienstordens des heil. Michael zuzustellen. Nehmen Sie es an als ein neues Merkmahl, daß Sie zu würdigen weiß der, was die Welt in Ihnen besitzt

erkennender

Ludwig.“

Bad Brückenau, 17. Juli 1841.

Ifølge heraf modtog Thorvaldsen et Brevet, dat. 20de Juli 1841, fra Ministeren for det Kongelige Hus med ovennævnte Storkors.

I de samme Dage modtog han den allerede ovenfor nævnte Svarskrivelse fra Kongen af Danmark, saaledes lydende:

„Kiære Hr. Conferenzraad Thorvaldsen!

„I det Haab, at disse Linier endnu skulle træffe Dem i München, tilsender jeg Dem min hierteligste Taksigelse for Deres Brev af 19 Junii fra Marren ved Dresden. —

„Jeg haaber, at Reisen giennem Tybftland i alle Henseender har været behagelig for Dem. De vil have

havt megen Interesse ved at see Monumenterne af Deres Haand i Mainz og i Stuttgart.

„I München vil Opholdet ikke være Dem mindre kjær; jeg kender Kongens Sindelag for Dem og beder Dem at hilse Kongen paa det venstabeligste fra mig, hans gamle Ven.

„Snart vil De naae Italien og Rom! Gid De maa finde Dem vel der, men endnu bedre for os, naar De vender tilbage.

„Jeg beder Dem hilse Deres Reiseselskab, og i München som i Rom de danske Kunstnere, der vil være lykkelige ved at besidde Dem.

„Et mig tilstødt Uheld, at faare det ene Been, har nødt mig, siden den 25 Juni, at holde mig rolig paa Sophaen, men jeg kan berolige Dem med den Forsikkring, at jeg iøvrigt befinder mig vel, og at det locale Saar dagligen bedres. Om faa Uger haaber jeg, at kunne tage paa Landet.

„Jeg henlever med særdeles Høiagtelse, Hr. Conferenzaad Thorvaldsen, Deres

forbundne og velvilligste

Christian R.“

Christiansborg, den 11. Junii 1841.

Ingen Dag, skrev man fra München, hengik, paa hvilken Thorvaldsen ikke var Gienstand for Opmærksomheder af de forsielligste Slags, og, da Kunstnerens egne Landsmænd i München endnu ikke som saadanne havde samlet sig om ham, forbeholdt de sig den sidste Aften, han tilbragte der, til en roligere, men ikke mindre hiertelig, Afledsfeft, om Aftenen, den 21de Juli.

Den 22de reiste han til Hohenschwangau, en af den daværende Kronprinds af Bayern restaureret, gammel Borg

i Nærheden af den Tyrolske Grændse. Her vilde han, førend han forlod Bayern, hilse paa den kongelige Familie.

Derfra gik Reisen over Lindau til Schaffhausen, hvor han den 26de Juli for førstegang saae Rhinfaldet. Igien- nem Zürich passerede han ubemærket, da en Fest i Anled- ning af et Capels Indvielse paa den Dag havde draget de fleste Indvaanere ud af Byen; derimod blev hans Besøg i Luzern, den 30te Juli, festligholdt ved Schweizer-Monnu- mentet, da han kom derud, for at see det.

Efter de mange, trættende Fester, for hvilke han i saa lang Tid havde været Gienstand, nød han nu i en Maanedstid den store, opløstende Biergnatur som et kiseligt Bad efter en hed Sommerdag. Igiennem Berner-Oberland be- steg han St. Gotthard og var nu atter i sit elskede Italien. Over Mailand, Genua og Livorno naaede han Florents den 2den September. I det Selskab, som Storhertugen her, Dagen efter hans Ankomst, forsamlede om ham, fandt han Stadens mest ansete Kunstnere og deriblandt flere kiære Venner. Desuagtet afreiste han allerede næste Dag, den 4de Sept. over Peruggia til Rom. Først den 12te naaede han la Storta, hvor hans Landsmænd havde forsam- let sig til hans Modtagelse. Da han kom til Ponte Molle, hilsendes han af de tydske Kunstnere, i hvis Navn Dr. Schulz toskede Giensynets Glæde. Samme Dag modtog han ved sin Ankomst til Rom en Skrivelse fra Præsidenten i St. Luca, Cav. Folchi, som under- rettede ham om, at en Deputation fra Akademiet, bestaaende af Præsidenten, Vicepræsidenten og Expræsidenten, næste Dag vilde bringe ham Akademiets Lykønskning. Da Thor-

valdsen derefter aflagde sit første Besøg i dette Akademie, blev han ved Indgangen modtagen af alle Medlemmerne, som med brændende Bøxfakler høifideligt indførte ham i Forsamlingsſalen.

Den 19de Sept. var en Fest foranstaltet i Anledning af Thorvaldsens Tilbagekomst, og i denne deeltog Kunstnere af alle i Rom værende Nationaliteter, med Undtagelse, hedder det, af Franskmændene, af hvilke ikke en eneste indfandt sig.

Ved sin Ankomst til Rom havde han modtaget en Skrivelse fra Selskabet: *Arti et Amicitiaë* i Amsterdam, til hvis Væresmedlem han var valgt den 1ste August 1841, og en anden fra Lissabon, som meldte ham, at han under 3die Marts d. A. var optagen som Medlem af *Academia dos bellos artes* i denne Stad.

XXI.

Dansk Familieliv i Rom. Digteren H. P. Holst. Skizzerede Udkast: De syv Ugedage. Skizzer til de to Apostle. Thorvaldsen besinder sig ikke vel i Rom. Museet i Kiøbenhavn under Tag. Historiemaler Adam Müllers sidste Arbeide. Skrivelse til Thorvaldsen fra Christian d. Sde. Julefest i Rom.

De første Maaneder efter Tilbagekomsten til Rom hengik, uden at Thorvaldsen foretog sig noget Arbeide. Han havde saa aldeles sluttet sig til sit Reiseselskab, at han selv ikke i Rom flyttede ind i sit eget Huus, men fortsatte det nordiske Familieliv i Kredsen af sine Landsmænd, hvilken nu livligt forøgedes baade ved de danske Kunstneres og andre Reisesendes stadige Besøg.

Iblandt Landsmændene traf han her Digteren H. P. Holst, som under Aftenernes Hvile forelæste, blandt flere Digterværker, ogsaa en Oversættelse af Dvids Forvandlinger, der især skal have interesseret ham.

Under disse Foredrag sad Thorvaldsen med Blyant og Papir for sig og udkastede Compositioner, som Diebliffet fremkaldte, og paa denne Maade siges han, at have efterladt sig endeel tegnede Udkast, som hans omgivende Venner bevarede.

Iblandt saadanne Tegninger nævnes fortrinligt De syv Ugedage som Genier.

Med Veret synes han derimod ikke at have befattet sig synderligt paa denne Tid; kun nævnes, at, efterat han i November var flyttet ind i sin egen Bolig, modelerede han i December to Skizzer til de to Apostle, han havde foresat sig at udføre under dette Ophold i Rom.

Men han besandt sig dog mindre vel i Italien, end man havde haabet, klagede nu og da over Forkiølelser, som han i Norden ikke havde mærket det mindste til, og allerede begyndte han at yttre, at han næste Foraar vilde vende tilbage til Danmark. I et Brev fra Rom, dat. d. 8de Novbr. 1841 hedder det, „at han troer, at han har Svindsøet, og at dette vil blive hans Død,“ formodentlig Symptomer af den organiske Feil i Brystet, han allerede havde sporet for endeel Aar siden, og som nu nærmede sig sin Udvikling.

I Begyndelsen af December berettede imidlertid den samme Correspondent fra Rom, „at nu har Thorvaldsen det igien godt og er sund og munter.“

Efterretningerne fra Kiøbenhavn om Museets Fremgang glædede ham meget, og da han fra sin Ven Collin og Flere fik Efterretning om, at Taget over Museet var reist og Reisegildet holdt, begyndte han stærkt at længes efter at vende tilbage.

Det var ham paa denne Tid smerteligt, iblandt de fiære Landsmænd at see en ung, rigtbegavet Kunstner, Historiemaleren Adam Müller, dagligt mere og mere nærme sig sin Grav i den classiske Jord, og han rakte i

disse Dage den unge døende Kunstner Krandsen, ved at købe hans sidste Arbeide til sit Museum.

Tildeels i denne Anledning modtog Thorvaldsen følgende Skrivelse fra Kong Christian den Ottende:

„*Fr. Conferenzraad Thorvaldsen!*

„Disse Linier overbringes Dem af *Fr. Müller*, adjungeret Inspecteur ved det Kongelige Mynt-Cabinet, som reiser til Rom, for at pleie sin — desværre — syge Broder, Historiemaler *Müller*. Dennes eneste, store Arbeide, som endnu bestæftiger ham, skal De have acquireret, og det glæder mig, at det paa den Maade ei vil tabes for Fædrelandet.

„Min Omsorg er nu rettet paa, at Deres Kunstværker og øvrige Kunstsamlinger skulle finde betryggende Transportmiddel til Danmark. En stor Fregat skal til den Ende foretage et Logt til Middelhavet i Sommeren og anløbe Livorno, saaledes at hvad De didhen sender kan affibes i Juli Maaned, for derfra directe at hjemføres. De ville nu træffe de fornødne Foranstaltninger og sørge for, at de affibende Kunstfager betimeligen indtræffe i Livorno.

„Skulde De selv ville benytte Leiligheden til at reise hid, tilføes, hellere end tillands, da skal alt dertil være indrettet.

„Det har isøvrigt glædet mig at erfare, at Deres Reise giennem Tydskland og Italien tilbagemagtes saa heldigen og til Deres Tilfredshed.

„Man har sagt mig, at De stundom var forkjølet i Rom, men snart indtræder der den bedre Aarstid og med den, haaber jeg, Deres fuldkomne Velbefindende.

„Afstøbningen af *Chr. IV.s* Statue er meget vel lyk-

ledes. Hvad man skylder Dem for Modellen til denne skønne Statue, ønsker jeg at erfare.

„Endnu ønskes et Basrelief af Deres Haand, der skulde støbes til Sarcophagen som Middelparte paa Forsiden, og man har tænkt sig en Allegorie paa Symbolet, eller Valgsproget *Regna firmat pietas*.

„Ved Udførelsen af det paatænkte Grav=Monument over Prindsesse Charlotte Frederikke, angaaende hvilket Oberst Paulsen har Ordre, ville De yde den Bistand, som Deres Hengivenhed for den Afbdøde vil tilstige Dem og som jeg vil erkende.

„Jeg kan give Dem de meest tilfredsstillende Efterretninger om mit og Dronningens Velgaaende, og til Storhertuginde af Mecklenborg=Strelitz, som jeg beder hilse meget fra os, ville De sige, hvor lykkelige vi ere, ved at see Hendes Datter, Kronprindsessen, saa vel og tilfreds hos os.

„De ville hilse Baronesse Stampe. Med de bedste Onsker for Deres Velgaaende henlever jeg, Hr. Conferenzraad Thorvaldsen,

Deres forbundne og velvilligste

Christian R.

Kjøbenhavn, den 23. Decbr. 1841.

„Deres Museumsbygning er under Tag.“

Da Julen nu kom med sin glade Fest, kunde Thorvaldsen iaar feire den i Rom paa Dansk i Familielivet og bedre end sædvanligt følge den nordiske Skik. Paa Juletræet var der Foræringer og Gienforæringer og iblandt disse en til Thorvaldsen fra H. P. Holst, som ret var efter hans Smag og glædede ham meget. Det var en Pousserestof med følgende Devise:

„For at pousfere sig paa Jord en Tomme over Brimlen,
 Saa mange Vidler bruges der — dem alle kiender Himlen.
 Du har med denne lille Stok for Alle, som forstaae Dig,
 Pousferet Dig saa høit tilveirs, at Ingen meer kan naae Dig.“

Under muntre Skaaler ved Julegrøden gjorde Thor =
 valdsen det Lofte, at han med den Pousserestok, som
 Holst havde stienket ham, vilde giøre et Julebasrelief til
 Grindring for alle de Tilstedeværende om denne Aften.

XXII.

Nytaarsbasrelieffet Hyrdernes Tilbedelse. Udkast til en Cklus af Basrel. Jesu Liv paa Jorden, deels i Skizzer, deels i Tegninger. Akademiet S. Luca og Thorvaldsen. Statuen Vulkan udføres i Marmor; Apostlene Andreas og Thaddæus i Modeller. Thorvaldsen skriver til Kong Christian den Ottende.

Uagtet vi ikke vide det med Sikkerhed, maa vi dog antage, at det belovede Julebasrelief tillige blev Thorvaldsens Nytaarsbasrelief for 1842. Kun saameget vides, at han i de første Dage af det nye Aar havde udkastet Skizzen til et Basrelief: Hyrderne, som Julenat tilbede Jesus i Krybben, et Arbeide, som, — hvad vi see af Breve fra denne Tid, — vakte megen Opmærksomhed, og hvorpaa der allerede, førend den 16de i denne Maaned, var indkommet Bestillinger.

Som sædvanligt ledede nu denne Composition Kunstneren til en anden, og hans, allerede tidligere forladte, Plan, i en Række af Basrelieffer at fremstille Jesu Liv paa Jorden, syntes paa engang og med overordentlig Kraft at have grebet ham.

Det næste Basrelief, som hurtigt afløste dette, synes at have været Behudelsen; derefter fulgte Flugten til Ægypten og Børnemordet i Bethlehem, hvilke

tvende sidstnævnte han derefter samlede i eet Basrelief og kun adskilte ved en svævende Engel, der beftiermende udstrækker sin ene Haand over den foran bortdragende Familie og med den anden bortvender den truende Fare, som bagved er betegnet i en Scene af Bornemordet.

I en fjerde Skizze fremstillede Thorvaldsen Jesus, som i sit tolvte Aar lærer i Templet, dernæst Jesu Daab; men under Skizzeringen af det fiette Basrelief: Jesu Indtog i Jerusalem, synes han at være bleven afbrudt og at have maattet lade Skizzen afstøbe, førend den var ganske færdig.

Den Række af smaa, skizzerede Basrelieffer, som alle have omtrent 2 Fods Høide, finde vi fortsat i endeel Tegninger med Pen eller med Blyant, hvilke efter Kunstnerens Død laa imellem hans Papirer og nu opbevares i Museet i den betydelige Samling af hans efterladte Tegninger, som vi have forefundet, ligegyldigt henkastede mellem alle de øvrige Papirer.

Disse Fragmenter og løst udkastede Ideer oplyse os om, hvilke Momenter han har tænkt sig at ville optage i denne Cyklus, nemlig Maria's Trolovelse med Joseph, Joseph's Drøm, hvori han advares, Kongerne, som komme at tilbede Jesus, Omskiærelsen, Fristelsen i Ørkenen, Sairi Datters Opvækkelse, Jesus i Samtale med den cananæiske Kvinde, Jesus ud-driver de Handlende af Templet, Jesus forraades og gribes af Bagten, og endelig Gravlæggelsen.

Disse Udkast til Basrelieffer ere imidlertid ikke alle at hense til Begyndelsen af dette Aar. De synes snarere at være fremkomne, et efter andet, i Løbet af de Maanedes,

han nu opholdt sig i Rom, beskæftiget i Hovedsagen med større Arbejder, paa samme Tid sysslende med Fuldendelsen af de foromtalte Gientagelser i Marmor af ældre Basrelieffer for Kongen af Würtemberg.

Under de tilsyneladende ledige Dage, han saaledes havde tilbragt i Rom, gjorde Akademiet S. Luca nogle Skridt, for atter at drage Thorvaldsen ind i sin Sphære. I Haab om, at han nu vilde blive i Rom, søgte man at formaa ham til, atter at indtage sin Plads i Akademiet og navnlig at overtage de yngre Kunstners Veiledning i Sculpturen. Under 7de Januar 1842 modtog han til denne Hensigt en smigrende Skrivelse fra Cardinal Giustiniani, men, isølge en Concept til en Svarskrivelse, undskyldte han sig med sin fremrykkede Alder og med det Ubehagelige, han fandt ved Skolelocalet. („per la mia avanzata età, e dirò pur francamente, per l'insalubrità ed indecenza del luogo destinato alla Scuola.") Derimod tilbød han, at veilede og undervise de unge Kunstnere, som henvendte sig til ham, i hans eget Studio („con massimo impegno mi occuperò del correzziarli, dirigerli e consigliargli in tutto ciò concerne stilo e composizione,") og henviste iøvrigt til Prof. Tenerani, der Intet vilde lade tilbage at ønske, saavidt det stod til ham.

Iblandt Thorvaldsens større Foretagender paa denne Tid nævne vi først, at han nu atter foretog Udførelsen af Statuen Vulkan, som siden hans forrige Ophold i Rom henstod bozzeret i Studiet; men dette Arbejde krævede for Tiden kun hans Tilsyn under den fremskridende Udførelse.

Efter hvad han omtrent paa denne Tid, eller noget senere, tilskrev Kong Christian den Ottende, var det nu

hans Plan, først at modelere de fire store Propheter til Frue Kirkes Indgang, men han synes ikke at være kommen videre dermed, end til adskillige Udkast med Pen og Blyant, som senere fandtes efter ham.

Derimod lykkedes det bedre med Apostlene, Andreas og Thaddæus, som endnu manglede og kun repræsenteredes i Frue Kirke af to Gipsafstøbninger, der skulde forkastes, fordi han selv var misfornøiet med dem.

For en stor Deel var det, for at faae disse to manglende Statuer fra Haanden, at han var reist tilbage til Rom; nu var det hans Hensigt, at modelere dem fra Nyt af, og strax at lade Udførelsen i Marmor begynde. Vi have allerede nævnet, at han i December f. A. gjorde Skizzerne; Anlægget af den første Model, Andreas, begyndte strax efter Nytaar.

Det var hændet ham ganske forunderligt, at da den nye Skizze til denne Apostelstatue var færdig, fandt han tilfældigviis i sin Kielder i Rom, den allerførste, allerede langt tidligere forkastede, Skizze til samme Statue, og det var ham en Overraskelse, ved nu at sammenligne denne med den sidstcomponerede, at finde, at de vare hinanden ganske lige, og at han, uden at vide det, var, i Henseende til Compositionen, ført tilbage til sin første, oprindelige Idee. Apostelen fatter med sin høire Haand det Øverste af sit liggende Kors og holder en Skriftrulle i den sankede, venstre Haand; han er iført en Kiortel, og Kappen hænger over den venstre Skulder.

I en Beretning fra Rom af 12te Marts 1842 hedder det: „Sein Apostel Andreas ist fast fertig; aber wie er

den læsten, Thaddæus, ohne Hülfe vollenden will, begreife ich nicht.“ —

Thorvaldsen havde nemlig, af en Slags Caprice, besluttet, at foretage denne sidste Apostelstatue uden at benytte nogen Andens Hiælp, og han gif endog saavidt i denne Egenwillie, at han selv bragte hele Jernforbindingen istand, et Arbeide, som ellers altid besørjes af Haandværkere. Naar man nu dertil betænker, hvilken Masse af Leer der skal opstables og paaklines, inden endnu den raaeste Form kan fremtræde, saa bliver det næsten ubegribeligt, hvad der er berettet af Dienvidner og som bekræftes i Kunstesterrættningerne fra Rom paa denne Tid, at ti Dage, efterat Thorvaldsen havde begyndt dette Arbeide, stod den colossale Model færdig til at afstobes.

I denne Composition fulgte Kunstneren i det Væsentligste sin oprindelige Tanke. Thaddæus er fremstillet staaende med Hænderne i bedende Stilling foran Brystet, medens Stridsøgen hælder op mod Skulderen under den venstre Arm.

Det var omtrent paa denne Tid, at Thorvaldsen til Svar paa den Skrivelse, han forrige Aar havde modtaget fra Kong Christian den Ottende, gjorde følgende Indberetning angaaende Sagernes Stilling og Gang:

„Allernaadigste Konge!

„Det var mig en sand Glæde ved Hr. Müller at modtage en Skrivelse fra Deres Majestæts egen Haand, og ikke mindre kjærkommen var mig den Meddelelse deri indeholdtes, at der i Sommer vil blive sendt en Fregat

til Middelhavet, med hvilken Deres Majestæt tillader mig at hiemsende mine Kunstfager. I alt dette seer jeg nye Beviser paa Deres Majestæts Naade for mig, hvilket jeg tilfulde paastønner, og for hvilke jeg aflægger min allerunderdanigste Taksigelse.

„At saavel Deres Majestæt selv som vor ophøiede Dronning og den øvrige kongelige Familie nyde det bedste Velbefindende, glædede det mig ved Deres Majestæts Skrivelse at forvisse om.

„Her er en stor Sorg, Hendes Høihed Storhertuginde af Mecklenborg=Strelitz har havt: at miste sin Datter; jeg tager ret megen Deel i den Bedrøvelse, som dette Dødsfald maa forarsage Moderen og Søsteren, vor høie Kronprindsesse. Jeg havde for nogen Tid siden den Ære at hilse paa Storhertuginde, der ved denne Leilighed yttrede sin Glæde over de gode Efterretninger fra Kiøbenhavn.

„At Christian den 4des Statue er lykkelig saaa godt i Støbningen, har været mig meget behageligt at erfare; det Basrelief, som Deres Majestæt ønsker udført af mig til Sarkophagen, skal det være mig en Glæde at modelere, saasnart jeg faaer Maalet tilsendt. Hvad angaaer Tegningen til den afdøde Prindsesses Gravminde, da er den blevet mig vist af Oberst Paulsen, og jeg har meddeelt ham min Mening om den.

„Min Reise i afvigte Sommer igiennem Tydskland og Schweiz til Italien gik lykkelig for sig, men efter min Ankomst til Rom var jeg i nogen Tid meget syg; nu er min Sundheds Tilstand, Gud stee Lov! igien god, og jeg har begyndt det nye Aar med at arbejde flittigt. Saaledes har jeg i Januar Maaned modeleret et Basrelief, forestillende Christus i Krybben, og Skizzen til Judas Thaddæus's Statue, hvilken vil blive gjort colosalt, saasnart Andreas's Statue, der fortiden ud-

føres af Galli under mit Tilsyn, er færdig. Desuden har jeg været sysselsat med at retouchere nogle af mine ældre, for længere Tid siden af Kongen af Würtemberg og til England bestilte, Marmor-Basrelieffer, der snart skulle bortsendes. Dernæst er det min Hensigt at modelere de 4 store Propheter til Frue Kirke og at begynde paa en Række af Basrelieffer, der skulle fremstille Hovedmomenterne i Christi Liv og slutte sig til det ovennævnte af Christi Fødsel. Til den for Christiansborg=Slot udførte Vulcans Statue bliver i mit Studio en Marmorblok tilhugget.

„Der er allerede begyndt paa Indpakningen af mine Sager: et Arbeide, hvilket Hr. Bravo har den Godhed at hjælpe mig med. Jeg agter at hiemsende alt, hvad jeg nogenledes kan undvære her, mit Bibliothek, mine Malerier, min Samling af Gemmer og Mynter, og alle de i mine Studier staaende Værker, deels i Gips, deels i Marmor, som ikke allerede haves i Kiøbenhavn; af disse ere adskillige kun præparerede og bestemte til, hiemme, om Gud vil, at fuldføres af mig. Inden Juli Maaned skal det alt staae beredt i Livorno til at indstibes.

„Baron Stampes Huus, hvilket under mit nærværende Ophold i Rom har været mig som et Hiem, har i den senere Tid desværre været meget plaget af Sygdom; Moderen og fornemmeligen den ældste Datter ere endnu meget angrebne. Baronessen har bedet mig at bringe Deres Majestæt hendes allerunderdanigste Hilsen.

„Idet jeg endnu engang af Hjertet takker for al den Naade, Deres Majestæt har for mig, slutter jeg med det Ønske, at Gud vil bevare Deres Majestæt og hele den kongelige Familie.

Allerunderdanigst

Thorvaldsen.“

XXIII.

Gruppen Gratierne omarbeides. To Basrelieffer til en Campo santo. Et tredje derhen hørende. Buste af Baronesse Stampa. Et paatænkt Monument for Kong Ludvig af Bayern. Den preussiske Orden, pour le mérite.

Det er allerede oftere omtalt, at Kongen af Würtemberg under Thorvaldsens Fraværelse havde i 1839 afslagt et Besøg i Studierne og gjort adskillige Bestillinger paa Gientagelser i Marmor af flere mindre Basrelieffer og af Gruppen Gratierne.

Men en Gientagelse af denne Gruppe var Thorvaldsen en saa vigtig Opfordring, at den krævede hans hele Opmærksomhed. Thi ved nu nærmere at undersøge dette berømte Arbejde, hvis Model henstod i Studiet mellem saamange nyere Bærker siden 1819, fattede han snart den Beslutning, at foretage nogle Forandringer; altsaa blev Marmorblokken, som allerede var bestilt i Saravezza, afbestilt, eftersom Modellen vilde komme til at undergaa nogle Forandringer. Og som Thorvaldsen næsten aldrig har kunnet gientage sig selv, uden at hans altid stæbende Aand bragte noget Nyt ind deri, saa forte nu ogsaa denne Retouche ham snart saavidt, at han besluttede, ganske at omarbejde den hele Gruppe.

Dette skete i Begyndelsen af Mai 1842, og Arbeidet greb ham i den Grad, at han fra den aarle Morgen indtil efter Middag, Klokken sem, ikke lod sig drage fra Studiet, saalænge Modellen var under Arbeide. Digteren H. P. Holst mødte ham en Morgen paa Veien til Studiet og spurgte til hans Befindende. „Jeg kan ikke sove;“ — svarede han, — „Gratierne forstyrre min Nattero!“

Til denne Gruppe af Gratierne havde Thorvaldsen nu valgt et nyt Motiv, og, som en Folge heraf, uindergik Figurernes Stilling og Udtryk væsentlige Forandringer.

I den ældre Composition havde han fremstillet de skionne Søstre armomshyngede, saaledes at den midterste holder de to andre i sine Arme og bøier Hovedet mod Søsteren paa venstre Side, der kærligt spørger hende med Pegefingeren under Hagen.

I den nye Composition skulde derimod Handlingen dreie sig om en af Amors Pile, som den tredie af Gratierne rækker hen til den anden, for at hun skal prøve dens Od med sin Finger. Ved deres Fod sidder Amor, ligesom i den første Composition, men her er tilføiet hans Bue og Roggeret, hvoraf Pilen er taget.

I Begyndelsen af Juli var denne Gruppe færdig. Den blev strax afstøbt, og Udførelsen i Marmor paa-begyndt. Dog skulde den kun bozzeres i Rom og derpaa sendes tilligemed Modellen til Kiøbenhavn, hvor Thorvaldsen glædede sig til, da i god Ro at kunne fuldende et Arbeide, som i den Grad tilfredsstillede ham selv, at han vistnok sieldent, saa gierne og saa usorbeholdent, har udtalt sig om noget andet af sine Værker, som om dette.

Saameget mere smerteligt var det ham derfor, at netop den Kiste, hvori Modellen befandtes, ved Udfibningen, Naret efter, paa Kiøbenhavns Rhed, gled ud af Lougværket og styrtede fra en betydelig Høide ned i Barkassen.

Thorvaldsen sad ene hjemme i sin Stue paa Charlottenborg, da Wilckens bragte ham Budskabet om dette Uheld. Wilckens forsikkrer, at han neppe nogensinde har seet Thorvaldsen saa bedrøvet, som han blev ved denne Efterretning; han satte sig til at græde, vilde ikke see Nogen og var længe ikke til at trøste. Ved nærmere Undersøgelse fandtes det dog, at Skaden var ikke saa stor, som man havde haft Grund at befrygte, og, da Kunstneren i nogen Tid selv havde syleslet med Fragmenterne, stod Modellen omsider for ham, som om den aldrig havde lidt noget.

I Thorvaldsens egenhændige Optegnelser over Arbejder fra denne Tid finde vi endnu nogle Basrelieffer anførte, om hvilke vi kun vide, at de ere modelerede under dette Ophold i Rom, hvorfor vi optage dem her efter Bærker, hvis Tilblivelse sikkrere kunne bestemmes.

For en Campo santo, eller Kirkegaard, modelerede han saaledes to Basrelieffer, hvilke, at dømme efter Compositionerne og Storrelsen, ere Sidestykker. Et tredie, som er større og som ikke findes anført paa Thorvaldsens Liste, turde maaskee være en Composition, som har maattet vige Pladsen for et af de andre.

De to førstnævnte Basrelieffer fremstille, det ene En Engel med Basunen, det andet En Engel med Sværdet.

Det tredie, enestaaende, fremstiller ogsaa En Engel med Basunen. Dette Basrelief er ovalt, og en Stjerne er anbragt over Engelenes Hoved.

Siden Begyndelsen af Juni Maaned havde Thorvaldsen været mere ene i Rom, da hans Reiseselskab forlod ham. Førend denne Skilsmisse havde han modeleret en Buste af Baronesse Stampe, som senere blev udført i Marmor.

Netop paa denne Tid, da Fuldførelsen af ældre og nyere Bærker holdt ham saa virksom i Studiet og den forestaaende Siemsendelse af Kunstsager til Museet optog alle hans øvrige Timer, indløb der et Brev fra hans Ven, Maleren Freiherr v. Heydeck, dateret Ascaguano bei Perugia, d. 12. Junii 1842, som formodentlig dog satte ham noget i Forlegenhed.

Det synes at Thorvaldsen under det sidste Ophold i München med den sædvanlige Beredvillighed er gaaet ind paa et stort Kunstnerforetagende, hvis Omfang han neppe alvorligt havde beregnet. Det var intet mindre end Oprettelsen af et Monument for Kong Ludwig af Bayern, — en Heststatue, hvortil vor Kunstner skulde skienke Modellen, medens det øvrige Fornødne til Indkjøb af Bronze, Transport og Monumentets Oprettelse skulde tilveiebringes ved Sammenstud af Kunstnerne. Med Hensyn til Støbningen ventede man sig at møde samme Beredvillighed hos Stiegelmayr, som hos Thorvaldsen.

Vi antage, at Thorvaldsen neppe har faaet Tid til nærmere at overveie denne Sag, som under disse Forhold ikke kunde være ham behagelig, især da han af samme Brev erfarede, at Projectet allerede var forebragt Kongen.

Jalsfald svarede han ikke, og da den næste Skrivelse i September indløb med den Bemærkning, at Sagen i høi Grad interesserede Hans Majestæt, og at man i München dog haabede, at Thorvaldsen nu havde begyndt paa Arbejdet, var han, som vi strax skulde erfare, i en Situation, der gjorde det utilregneligt, at han ikke engang med et Par Ord afviste det Haab, man i denne Henseende havde sat til ham.

Under 16de Juni d. A. udmærkede Kongen af Preussen vor Kunstner med Ordenen pour le mérite, og under 12te Juli udnævnedes han til Voresmedlem af Det Islandske litteraire Selskab i Reikevig.

XXIV.

Fregatten *Chetis* affendes til Livorno. Spørgsmaalet om Thorvaldsens Hjemreise. Sagerne affendes til Livorno og Bravo følger med. Jfr. Frederikke Wallich. Thorvaldsen beslutter at reise. Ankomst til Livorno. Forstemthed. Beslutter at reise overland. Marseille. Lyon, Strassburg. Paa Rhinen til Mannheim. Modtagelse i Frankfurt. Göttingen. Upasselighed. Ankomst til Altona. Over Kiel til Kiøbenhavn.

Det Tilbud, Kong Christian den Ottende, i sin sidst meddeelte Skrivelse, havde gjort vor Kunstner, at ville sende et Skib til Livorno for at afhente de færdige Sager, og om muligt ham selv, var af Thorvaldsen modtaget kun forsaavidt, at en Fregat dog alligevel skulde anløbe Livorno. I dette Tilfælde vilde han benytte Leiligheden til at hiemsende sine Malerier, Bøger og øvrige Samlinger. Angaaende sin egen Person yttrede han, at det vistnok var hans bestemte Hensigt at vende tilbage til Danmark, men i 1842 kunde det endnu ikke skee, da saamange Arbejder ventede paa ham.

Hans Beslutning var imidlertid ikke fastere, end at han allerede i Marts d. A., da han erfarede, at Fregatten paa Tilbagereisen fra Levanten vilde anløbe Livorno, erklærede, at han dog maaskee vilde benytte denne Leilighed for at komme hjem, „da han ikke havde Lyst til at

trækkes om i Europa som et Bidunder." Dette skulde imidlertid holdes hemmeligt; der maatte hverken tales derom i Rom, eller skrives derom til Kiøbenhavn, og medens nu Maaneder hengif, arbeidedes der fra forskjellige Sider og i forskjellige Interesser paa hans endnu uklare Beslutning.

I Begyndelsen af Juni, da hans Reiseselskab fra Nysø igien vendte tilbage til Danmark og endnu i Livorno i nogen Tid afventede en forandret Beslutning, lod han sig ikke bevæge til at gjøre Følgeskab tilbage, og Fuldførelsen af Modellen til den nye Gruppe af Gratiernerne optog nu hans Tid og hele Tanke.

Senere, da dette Arbeide var fra Haanden, saae han sig om efter en eller anden hjemreisende Kunstner, med hvem han kunde følge overland, og da, i September, Kisterne vare affendte til Livorno og Fregatten der ventedes, gav han Anledning til at tro, at han vilde indfinde sig der ved Sagernes Indstibning og maaskee endogsaa følge med.

Men i det afgjørende Dieblif var han atter tvivlsraadig, og i sin Vaklen overdrog han Bravo, som havde staaet ham bi i alle disse Forretninger, at tage hans Plads og at følge med Sagerne til Kiøbenhavn; om hvorvidt han vilde indfinde sig i Livorno, forend Fregatten lettede, derom yttrede han sig kun ubestemt.

Da Bravo var afreist fra Rom, steg Thorvaldsens Raadvildhed ud over alle Grændser, og det saameget mere, som han nu fandt det nødvendigt, selv at følge med. Men paa den anden Side var han aldeles tilgængelig for deres Raad, der helst vilde beholde ham i Rom.

Dertil kom, at hans Helbred var temmelig nedbrudt, og hans Sind, som en Folge deraf, forstemt og uroligt.

I denne Forfatning besøgte han af en Landsmandinde, *Jfr. Frederikke Wallich*, en Søster af hans gamle Ven, Theatermaleren. Hun var, paa en Tilbagereise fra sine Slægtringe i Algier, netop ankommen til Rom og kunde ikke reise videre, førend hun havde hilset paa *Thorvaldsen*.

Det er denne Dames Meddelelser, vi skyldte, hvad her kan berettes om vor Kunstners *Hjemreise*.

Da hun besøgte *Thorvaldsen*, fandt hun ham i høieste Grad mismodig. Han havde allerede i nogen Tid lidt af *Gigtanfald* og fandt sig uhyggelig i en Bolig, der nu var øde, da alle dens Prydelser, Kunstsagerne, vare bortsendte. Han fandt det nu af største Vigtighed, at han fulgte med sine Sager til Danmark, men havde dog ikke kunnet beslutte sig dertil; hans Læge fraraadede ham det paa det bestemteste, og nu var det maaskee ogsaa forsilde.

Jfr. Wallichs Reise overland var nær forestaaende, og da hun, Dagen for hun skulde tiltræde den, endnu engang besøgte *Thorvaldsen*, fandt hun ham, til hendes *Overraskelse*, i et fortræffeligt Lune. Han havde netop modtaget et Brev fra den danske Consul i Livorno, som opfordrede ham til, snarest muligt at komme, da Fregatten i dette Tilfælde endnu vilde vente indtil den 2den eller 3die October. Munter gik han om og syslede med Indpakningen af sit Reiseskrin, hvori han selv vilde føre sine kostbareste Sager med sig, og foreslog nu sin Landsmandinde, at hun skulde lægge sin Reise over Livorno,

for at de kunde følges ad saalangt. Denne Opfordring fulgte hun med Fornoielse, og næste Dag gif Reisen til Civita vecchia, hvorfra et neapolitanst Dampskib førte dem til Livorno.

Kl. 3 om Morgenen den 3die Octbr. nærmede Dampskibet sig Livorno's Havn. Thorvaldsens Die speidede efter det danske Flag, men han erfarede snart, at Fregatten Dagen før var affeilet. Bor Kunstner havde formodentlig meent, at det var nok, at han selv besluttede at ville følge med, og havde saaledes ganske glemmt, ved et Svar at underrette Consulen. Da dette Svar udeblev, var der ikke nogen Grund for Fregatten til at vente længer.

Thorvaldsen var fortvivlet og saa vred, at da alle de andre Passagerer forlode Skibet, for at røre sig iland, erklærede han, at han blev ombord og vilde følge med Dampskibet, naar det om Aftenen skulde fortsætte Reisen til Marseille. Derimod bad han sin Vedsagerinde om at gaa iland, for at melde Consulen hans Ankomst og at bede ham om et Pas til Marseille.

Forgieves indfandt Consul Dalgas sig ombord paa Dampskibet og gientog dette Besøg tre Gange samme Dag, for at formaa Thorvaldsen til dog at nyde noget Giestevenskab i Livorno. Men han var ubøielig og saa stivfindet i sin Brede, at han ikke engang vilde yttre sig om, hvorvidt han agtede at vende tilbage fra Marseille, eller fortsætte Reisen overland til Danmark. Dertil havde han i denne sin Stemning en egen Grund. Han antog nemlig, at hvis Consulen fik hans Plan at vide, vilde han allerede med næste Post indberette til Danmark, at Thorvaldsen

var reist overland. „Dette skal de ikke blive flog paa!“ sagde han til sin Reisesælle, „Har de narret mig, saa skal jeg narre dem igjen!“

Fra nu af var det hans vigtigste Diemed, at kunne naa Kiøbenhavn, førend Fregatten. Der blev lagt en Plan til den hurtigst mulige Reise overland, og hans Ledfagerinde fandt sig i Alt, hvad han onskede.

Under de skyndsomme Forberedelser til Reisen havde Thorvaldsen nærmest kun tænkt paa at føre det Reiseskrin med sig, hvori han havde sine Kostbarheder og den uvurdeerlige Samling af Ringe med antikke Stene. Paa rede Penge eller Creditbreve havde han ikke tænkt; kun havde han i Lommen en gammel, grøn Silkepung med adskillige Guldmynter, som han under Indpakningen havde stiftet til sig. Til Lykke var hans Reisesælle saa godt forsynet, at hun kunde overtage alle de fælleds Udgifter. Thorvaldsens første Plan var nu at reise over Paris til Havre, for derfra at gaae til Kiøbenhavn med et Dampskib. Men da han aldrig før havde været i Paris, sølte han, at dette nok vilde standse ham i hans Tilreise, og han besluttede derfor, at vælge den nærmeste Wei over Straßburg og Frankfurt. Denne Plan blev lagt paa Dampskibet mellem Livorno og Marseille, og da der var Udsigt til, at han saaledes efter sytten Dages Reise kunde være i Kiøbenhavn, vendte hans gode Lune tilbage, og han glædede sig nu ved alt det, som nylig havde været ham saa fortrædeligt.

I Marseille, hvor han ankom d. 5te Octbr. om Morgenens, blev han imidlertid strag opholdt i to Dage, fordi han maatte afvente en Diligence, som gik over Lyon

til Straßburg. Under dette Ophold var den Bistand, som den derværende, danske Consul ydede ham, saa ringe, at han med Nød og neppe kunde faae sit Pas paategnet, hvorfor han ogsaa forlod Consulens Huus med de Ord: „Saadan en Grobian har jeg dog aldrig før truffet paa!“ Til Lykke havde hans Ledfagerinde en Veninde i Marseille, en Mad. de Salle, som aldrig saasnart fik Underretning om, at den berømte Thorvaldsen var i Marseille, før hun afhentede ham fra Høtellet, før i sit Huus at modtage ham med den største Giestfrihed. Den 6te Oct. om Aftenen skulde Diligencen afgaa. Det omtalte Skrin med Kostbarhederne truede med at skaffe de Rejsende Bryderier ved Douanen, men da Thorvaldsen forgieves havde søgt om Consulens Bistand i denne Henseende og dertil var urolig ved at aflevere denne Skat i fremmede Hænder, skienkede Mad. de Salle og hans Ledfagerinde ham den yderligste Bistand og bragte ham og hans Reiseskrin lykkelig i Diligencen.

Tre Nætter og to Dage tilbragte nu vor Gamle i Bognen, inden han naaede Straßburg. Den omhyggelige Medreisende tilbragte denne Tid under stigende Vængstelse for, hvorledes han skulde kunne udholde denne Anstrængelse og søgte forgieves, at formaa ham til at overnatte i Lyon. Men hun blev snart beroliget ved at see, hvorledes Thorvaldsen, efter engang imellem at have taget sig en Luur, vaagnede styrket og munter, uden Spor af Afkræftelse. Han underholdt sig da livligt med de andre Rejsende, paa hvem allerede hans Ydre havde gjort et slaaende Indtryk og som begejstredes, da de erfarede, at de havde den berømte Thorvaldsen i deres Selskab.

Fra Strasburg blev Reisen uopholdeligt fortsat ned ad Rhinen paa de der stationerende Dampskibe, og de samme Overtøffelsens og Begeistringens Scener gientog sig dagligt ved alle Stationer mellem de tilkomne Passagerer.

Paa Stationen til Mannheim var der adskillige Englændere ombord, for hvem Thorvaldsens Tilstedeværelse endnu var ubekjendt. Med en af dem kom Jfr. Wallich i Samtale; han var paa Tilbagereisen fra Rom og fortalte om Alt, hvad han havde seet. Iblandt de Sager, han der havde kjøbt, nævnede han en udskaaen Conchyliæ med Thorvaldsens knælende Ganymed og kom saaledes til at beklage, at han ikke havde faaet Originalen at see, som var bortsendt. Medens Englænderen sad i Begeistring paa den ene Side af Jfr. Wallich, sad Thorvaldsen paa hendes anden Side og morede sig ved sit Incognito. Paa hendes Spørgsmaal, om han da ikke heller havde seet Thorvaldsen, svarede den Rejsende med et Suk: "Unfortunately no!" — "Well!" gientog hun da, "You can see him here on my side!" I sin Overtøffelse og med det Udraab: "You don't mean it!" greb han hende i Skulderen, sprang op og stillede sig hen for vor Kunstner, og yttrede, saa godt han kunde, i det franske Sprog sin Lykke ved dette Møde. Fra dette Dieblik af veg han ikke fra Thorvaldsens Side, og i det næste flokkedes alle de andre Englændere omkring ham og søgte paa alle Maader og ved alle Leiligheder at vise vor Kunstner en Hyldest, som han tog imod med rolig og naturlig Bæredighed.

Da Skibet lagde an ved Mannheim, var det fulde ud paa Aftenen, og Thorvaldsen, som under hele Reisen havde ruget over Skrinet med Kostbarhederne, var nu meget bekymret for at faae sine Sager i Sikkerhed under al den Uro og Færden ved Landsætningen. Men nu fik den unge Engländer en forønsket Veilighed til at vise Thorvaldsen sin Beredvillighed; trolig stod han Zfr. Wallich bi, ja bar endog endeel af Reisetøiet, medens hun fik Thorvaldsen under Armen og ledede ham iland. De andre reisende Englændere kom nu allerede tilbage fra Høtallet, hvor de havde forberedet Thorvaldsens Modtagelse, og hvorfra man kom ham imøde med Lys paa Gaden og førte ham op i Salen. Her, ved Table d'hôte, vilde de alle sidde i hans Nærhed, og efter et fornøieligt Maaltid, maatte han, ihvor meget han end trængte til Hvile, dog først sætte sig til at skrive, for at forsyne dem med Autographa. Hvilen blev saaledes kun kort; Kl. 3 samme Nat gik han med sin Vedsagerinde ombord paa det næste Dampskib, der skulde føre dem til Mainz. Medens han nu søgte at finde et Par Timers Søvn, holdt hun Bagt paa Dækket ved Sagerne, for at de ikke, som saa let skeer, skulde blive forbyttede paa de mellemliggende Stationer. Forgieves var det lykkedes hende at skaffe Thorvaldsen en særskilt Kabyt; Nyttet om hans Tilstedeværelse paaførte ham uafsladeligt Visiter, saa at Capitainen tilsidst maatte tage Nøglen af Døren og sætte en Skibsdreng paa Bagt udenfor.

I Mainz, hvor Thorvaldsen havde saamange Venner og Bekjendte, blev han smuglet igjennem Byen, for ikke at blive forhindret i, strax at reise videre. Saa heldig

var han ikke i Frankfurt, hvor han ankom den 12te Octbr. Formiddag Kl. 10. Da han steg af i Høtellet, kiendte man ham, og Alt kom nu i Bevægelse. Han havde neppe lagt sig til Ro, førend Rygtet om hans Ankomst viste sine Virkninger i endeel Besøg af Benner og Beninder, og snart var han omgivet af en henrykt Kreds, hvis eenstemmige Begiering var, at han her vilde tage Hvile i et Par Dage. Men de elskværdige Damers Bonner havde denne gang ingen Magt over ham. Kun lovede han sin Ven, Billedhuggeren Prof. Launig, at han vilde tilbringe Aftenen i hans Familie indtil Kl. 9, da Diligencen skulde afgaa til Cassel. Denne Ven fra Rom veeg nu ikke fra hans Side, men spiste med ham i Høtellet, medens hans Damer hjemme forberedte de festlige Diebliffe, som den store Kunstner denne Aften vilde tilbringe i deres Kreds.

Efter Maaltidet i Høtellet fik hans Ledsagerinde ham til at udhvile nogle Timer, medens hun forlod ham, for at aflægge et Par Besøg. Men da hun kort Tid efter vender tilbage til Høtellet, overrastes hun paa Gaden, ved at see Thorvaldsen fiøre forbi i en Equipage med en fornem Herre, der, som hun i Høtellet erfarede, havde bortført ham. Ved Thorvaldsens Tilbagekomst opdagedes det, at han havde et utilbørlig langt Skiæg, og en Barber maatte ihast hentes. Barberen var saa henrykt over den Gæst at have en saa „großmächtig“ Hage under sine Hænder, at han forhøiede sig Rydelsen ved Dvalen. Nu skulde Reisetøiet indpakkes og Sagerne sendes til Postgaarden, og hos Launig ventedes hans Ankomst i et stort og yderst elegant Selskab, hvor Thorvaldsen og hans Ledsagerinde maatte indfinde sig i Reisecostumet. I

de rigt oplyste Bærelser, hvor endeel af vor Kunstners Arbejder vare opstillede og omslyngeede af friske Blomsterfrandsje, bevægede han sig i det fornemme Selskab med sin majestætiske Simpleshed, mere udmærket i den gamle, graa Frakke, end om han havde baaret alle sine Baand og Stierner. Mellem Damerne besandt han sig saa fortræffeligt, at han upaatvivleligt ganske havde glemt Diligencen, hvis hans Ledsagerinde ikke efter Aftale havde givet ham et Vink, da Tiden var forhaanden, og i al Stilhed fulgte nu Launis de to Rejsende til Postgaarden.

Her havde de øvrige Rejsende af Conducteuren erfaret, at Thorvaldsen skulde følge med, og nu vilde Alle være i samme Vogn, som han skulde fiøre i, saa at der, før Diligencens Afgang, maatte tages den Bestemmelse, at paa hver Station skulde Pladserne skiftes. Saaledes skete det ogsaa den hele Nat og den følgende Dag, og det er begribeligt, at Thorvaldsen ved denne Foranstaltning neppe fik Ro paa denne Deel af Rejsen.

Om Aftenen den 13de Octbr. naaede han saaledes Caspel, og her hvilede han roligt om Natten. Da Diligencen først Kl. 10 Formiddag skulde afgaa derfra, fik han i Morgentimerne Leilighed til at bevæge sig lidt omkring i Gaderne, men Nygtet havde alt forkyndt hans Ankomst, og hvor han kom, var han en Gienstand for Opmærksomhed.

Da han den 14de October kom til Göttingen, gjorde Diligencen et kort Ophold, men under dette indsendt en Deputation fra Staden sig ved Vognen med Indbydelse til at blive her Dagen over. Thorvaldsen afviste dette paa den venligste, men bestemteste Maade og fortsatte

Reisen til Hannover, hvor han ankom om Morgen den 15de og lagde sig temmelig udmattet til Hvile. Da han ved Middagstid kaldtes til Bordet, befandt han sig, efter nogle Timers Søvn, upasselig og vilde ikke nyde noget. Han klagede over Smertes i Brystet og led af en voldsom Høste. Som sædvanligt, naar han ikke befandt sig vel, var han nu meget nedstemt, og man kan tænke sig hans Ledfagerindes Uro og Bekymring ved saaledes at spore Følgerne af de overvætted Anstrængelser. Selskabet ved Table d'hôte, som havde glædet sig til at see ham i deres Midte, lod forespørge, om ikke nogen Adspredelse kunde være ham tienlig, og da Thorvaldsen erfarede det, fik han selv Lust til at indfinde sig. Imedens han nu lod sig opmuntre, søgte Jfr. Wallich Raad hos Læger og forsynede sig, efter deres Anviisning, paa Apotheket med det Fornødne.

Da hun kom tilbage, var der efter Maaltidet improviseret en Fest. En Sangerinde fra Ungarn foredrog sine Sange ved Høtellets Fortepiano, de øvrige Damer overvældede ham med Blomster, og Herrerne udtalte de Følelser, som bestjalede den hele Kreds ved hans Nærværelse. Flere af de tilstedeværende Forældre havde endogsaa ladet deres Børn hente fra Hjemmet, for at de engang, naar de bleve ældre, skulde mindes, at de havde seet Thorvaldsen. Alt dette havde ladet Thorvaldsen glemme sit Befindende, saa at han nu neppe var at formaa til at bruge de Lægemidler, hans dristige og omhyggelige Ledfagerinde bragte ham.

Fra Hannover gif Reisen over Harburg til Hamburg, og om Eftermiddagen den 17de October ankom han

lykkeligt i Altona, og blev, idet han steg ud af Bognen im hollsteinischen Hause, hilset af Portneren med de Ord: „Mein Gott! ist es ja unser lieber, guter Hr. Conferenzrath!“

Det var Thorvaldsens Plan, uopholdeligt at fortsætte Reisen til Kiøbenhavn, men han havde giort Regning paa at kunne gaa med et Dampskib fra Lübeck, hvis Farter nu, paa Grund af Aarstiden, vare ophorte. Han maatte altsaa slaa sig til Ro, for om nogle Dage at tage med et Dampskib fra Kiel.

Den første Dag i Altona hengik under talrige Besøg; om Aftenen hilsendes han af en Sangforening udenfor Høtallet. Den næste Aften havde Verten i Høtallet ladet den hele Bygning illuminere, og Altonas Liedertafel indfandt sig, for efter en festlig Tale at hilse Kunstneren med deres Sange: Efter et Par Dages Ophold under Fest og Udspredelse, afreiste Thorvaldsen den 21de October om Morgenen Kl. 5 med Diligencen til Kiel, og samme Dag besteg han Dampskibet, Frederik den Siette.

Imidlertid havde Budskabet om Thorvaldsens Ankomst til Altona naaet Kiøbenhavn og i høieste Grad overrasket alle dem, som ved Efterretningen om, at han ikke var fulgt med Fregatten Thetis, næsten mistviede om, nogenstunde at see ham igien i Danmark.

Nu derimod var det ikke uden Bekymring at man imødesaa Dampskibet fra Kiel, thi Veiret stormede med Sneesog, den 23de Octbr da man vidste ham ombord, og man ventede hele Dagen forgieves, efter som Dampskibet havde maatte lægge sig for Anker ved Bordingborg.

De speidende Blik tilfredsstillendes først næste Dag henimod Aften, da Dampskibet viste sig i et raat og stormende Veir med Dannebrog paa Toppen, til Tegn paa, at det havde Danmarks Stolthed indenborde.

Den, som skriver dette, var imellem dem, som, næsten under Fare, først naaede ud til Dampskibet i en lille Baad. Da vi vare komne ombord, fandt vi Thorvaldsen nede i Kabytten ved et Bord, hvorpaa et Lys var ved at brænde ned i Stagen, medens hans Ledsjagerinde var sysselsat med at samle Reisetøiet. Han syntes, ved første Blik i denne Uhyggelighed, at være nedstemt, men da han havde savnet sine Venner og erfaret, at Thetis endnu ventedes, opklaredes det lidt efter lidt for ham. Paa Toldeboden blev han modtaget af sin Datter og hendes Børn, og i deres Kreds tilbragte han Aftenen, medens hans trofaste Ledsjagerinde, der ved sin Omhyggelighed havde gjort sig saa fortient af os Alle, stille og beskeden trak sig tilbage med den glade Bevidsthed, at hun havde været „den store Thorvaldsen“ til god Hjælp og Bistand paa denne hans Tilreise.

XXV.

Thorvaldsens første Besøg i Museet. En Sang af H. P. Holst. Skienker endvidere en betydelig Gave til sit Museum. Arbejder til Christian d. 4des Monument, Basrel. Regna firmat pietas. Arbejder til Frederik den 6tes Monument: fire Basrelieffer og nogle Udkaft. Basrelieffet Iuleglæder i Himmelen.

Dagen efter sin Ankomst, den 25de October 1842, besøgte Thorvaldsen sit Museum, som nu var under Tag. Communalbestyrelsen modtog ham der i Forening med Museums- og Bygnings-Comiteerne og førte ham ind imellem de med Krands og med Grupper af Haandværkerne smykkede Mure.

I en Tale hilsende Overpræsidenten ham, og fra den midterste Halle, Museets Allerhelligste, tonede følgende Sang af H. P. Holst, affjungen af Studenternes Sangforening ud i den aabne Gaardsplads, der nu i mild Alvor freder om den stille Grav:

Mellem disse Mure, som skal giemme
Dine underfulde Værker trygt,
Byder Sangen Dig velkommen hjemme
I det Tempel, Folket Dig har bygt.

Tomme staae endnu de store Galler —
 Lad da Sangen med sin stærke Magt
 Smukt dem vie ind, nu Tiden kalder,
 Til et Værn om hvad Du har fuldbragt.

Har I hørt det, stærke Tempelsider!
 Har Du hørt det, høie Soilehal!
 Alt med Trostfab giennem alle Tider
 Om en Kunstners Arv I frede skal!
 Ei hans Arvelod fra Fader, Moder —
 Nei, men den, han fik fra Himlens Blaa!
 Ei hans Arvelod af Jordens Goder —
 Nei, men den, der aldrig kan forgaa!

Veed I og, at mens I kærligt frede
 Om hvad Kunsten deiligst har frembragt,
 Er en Guddom mellem Jer tilstede
 Med sin stærke, underfulde Magt:
 Ligt et evigt Guddomspræg der luer
 Paa hvert Værk, Geniet har fuldbragt —
 Svælver derfor trostigt Jer, I Vuer:
 Høie Viller! holder trostigt Vagt!

Dette Sted vil Tusinder betræde
 Med et høiet, sorgbetyngt Sind —
 Lad dem komme alle de, som græde,
 Nabner Jer, I Porte! luk dem ind!
 De skal see, at Kunsten kan husvæle
 Jordens Smerter med en himmelft Trost!
 De skal see, at Marmor og kan tale
 Med en Guddoms naaderige Røst!

Derfor hører det, I stærke Sider!
 Derfor hør det, høie Tempelhal!
 Alt med Trostfab giennem alle Tider
 Om en Kunstners Arv I frede skal!

Hvælver Eder dristigt, stærke Buer!

Høie Piller, holder trolig Vagt:

Hvad der luttret er i Mandens Luer,

Staaer alt her med Evighed i Vagt.

Thorvaldsen gif efter denne høitidelige Act omkring i hele Bygningen og lod sig den forevise. Sin Tilfredshed, som han udtalte med den sædvanlige Beskedenhed, viste han, nogle Dage efter i Gierningen, idet han, foruden hvad han allerede tidligere havde skienket til Museumsbygningen, nu endvidere anviste en Sum af 25,000 Rdl., hvis Renter skulde anvendes til en stadig Udførelse i Marmor af de ikke særdige Arbeider, til Anskaffelse af Fodstykker og til andre Fornødenheder ved Arbeidernes fremtidige Opstilling.

Som allerede nævnet i et af de foregaaende Breve, var Støbningen i Bronze af Statuen, Christian den Fierde, lykkeligt fuldført, og Arbeidet ved Eiseringen fremrykket. Professor Hetsch havde udkastet Planen til dette Monuments Opstilling og Omgivelse i Kapellet i Roeskilde, og ifølge denne, skulde Fodstykkets Ornering billedligt udtale Christian den Fierdes bekiendte Valgsprog: Regna firmat pietas.

Thorvaldsen gav denne Tanke sit Bisald, og da han nogentid efter sin Tilbagekomst igien begyndte at arbeide paa Nyso, modelerede han dette Basrelief, der skal smykke Sarkophagens Forside, idet han fremstillede Rigsstyrelsens, Styrkens og Gudsfrygtighedens Genier; den første med en Roerstav i Armen og Muurkronen paa sit Hoved, den anden iført en Lovehud og væbnet med

Køllen og den tredie med Psyches Binger, Straalefrands om Hovedet og det christelige Kors i Armen.

Dette Relief, som senere udfortes i Bronze, bærer Indskriften: „Nysøe den 25 Nov. 1842.“

Et andet Foretagende, som var blevet afbrudt af Rejsen og som nu skulde nyde Fremgang, var Basreliefferne til det Monument, der skulde reises paa Skanderborgs Slotsbanke til Frederik den Siettes Amindelse. Vi have allerede i det Foregaaende omtalt dette Monuments Oprindelse og den Plan, der i denne Henseende var udkastet.

I Forhandlingerne med Foreningens Formænd og Professor Hetsch blev det nu vedtaget, at Monumentet skulde bestaae af den afdøde Konges colossale Buste paa en Granitblok, hvis fire Sider skulde smykkes med Basrelieffer, der skulde betegne den forevigeede Konges mest fremtrædende Fortienester af Landet.

Busten blev, under Torvaldsens Tilsyn, udført efter hans eget, tidligere Forbillede. Til Fodstykket modellerede han i Løbet af de følgende Maaneder fire Basrelieffer, som vel ikke umiddelbart fulgte hinanden, men som vi desuagtet her nævne i deres Forbindelse.

Det første var Stavnsbaandets Løsning, — en Genius der sonderbryder et Nag; ved dens Side ligge de afløste Lænker.

Dette Basrelief bærer Indskriften: „den 12te Dec. 1842“. Det var imidlertid ikke den første Behandling af Emnet, men en forandret Gientagelse af et tidligere, hvortil Modellen bevares i Museet.

Det andet Basrelief: Provindsialstændernes Indførelse, fremstiller en Genius, som holder et oprullet Blad, det kongelige Budskab.

Det tredje fremstiller Retfærdighedens Pleie under Billedet af en Genius, som paa sin Bægt veier Bondens Lee mod Kongens Krone, støttende sig til Lovens Sværd. Ved Foden sidder Wiisdommens Ugle.

Dette Basrelief er signeret: „den 6te Marts 1843“, og er ihenseende til Tanken en Gientagelse af det, han forend Afreisen i 1841 modelerede til Overpræsident Riørulff. Men foruden disse havde han i de første Dage af Januar 1843 modeleret et andet Basrelief til denne Bestemmelse, hvilket bærer Mærket: „Kjøbenhavn, den 9de Januar 1843“ og nu bevares i Museet. I dette sidstnævnte havde han fremstillet Retfærdigheden og Styrken under to Qvinder, som række hinanden Haanden over Lovens Bog.

Det fjerde Basrelief Videnskabens og Kunstens Beskyttelse, fremstiller en Genius, som med Lyren i Armen griber en af de Greskrandsje, der ligge ved Siden. Paa Jorden staaer en Gista med Skriftruller.

Ogsaa dette Basrelief, som blev modeleret i Marts 1843, havde en Forgænger i et andet, som, signeret: Kjøbenhavn, d. 15de Januar 1843, fremstiller to Genier, som svæve med Blomster og Krandsje over et Alter, der omgives af Kunstens og Videnskabens Attributer.

Slutningen af Aaret 1842 tilbragte Thorvaldsen paa Nysø. Den forrige Juul havde han høitideligholdt i Rom, for en stor Deel i den samme Kred, som nu omgav ham her, og han var dengang kommen bagefter med

sit Julebasrelief. Denne gang havde han i al Stilhed forberedt sig til den kommende Fest, og, da Juletræets Lys vare tændte, bragte han sin Julegave, det skønne Basrelief Juleglæder i Himmelen.

En Medaillon af 3' 3" Diam. havde han fremstillet tre store, svævende Engle, som lovsynge Frelserens Fødsel. De to holde det oprullede Blad, hvorefter de synge; den Tredie ledsager deres Sang med Harpens Toner. Rundtom spores den himmelske Glorie i en Mængde Smaaengle, som hver paa sit Instrument følger Sangens Jubel, og Julens Stjernefrands straaler ned over den hele Gruppe.

Dette Basrelief blev senere bestilt i Marmor af Kong Christian den Ottende; det paabegyndtes, — men Kunstneren oplevede ikke dets Fuldførelse.

Fregatten Thetis var lykkeligt ankommen til Kiøbenhavn nogle Uger efter Thorvaldsens Tilbagekomst, og Alt var vel indenborde. Derimod stededes et andet Skib, die gute Hoffnung, som var fragtet fra Livorno med endeel senere indpakkede Kunstværker til Museet, i en ikke ringe Fare. Det strandede den 27 December 1842, men Kunstsagerne bleve reddede, og Skaden fandtes ubetydelig.

XXVI.

Skizze til Alberto Poulsens Statue. Thorvaldsen gjør nogle
Tillægsbestemmelser til sit Testament.

Til sit Nytaarsarbejde for 1843 valgte Thorvaldsen, som endnu var paa Nysø, at gjøre Skizzen til en Portraitstatue af sin Datter søn, Alberto Poulsen, en ti-aars Dreng, som med Forældrene var kommen i Besøg til Danmark og nu og da saaes hos Bedstefaderen paa Charlottenborg. Der havde Kong Christian den Ottende en Dag seet den smukke Dreng og i Samtale med Thorvaldsen gjort ham det Forslag at tage ham til Model for en lille Statue, paa hvilken Kongen da gjorde en Bestilling at udføres i Marmor.

Thorvaldsen var gaaet ind paa dette Forslag, og da han nu paa Nysø saae sig om efter en Gienstand for et Nytaarsarbejde, tog han sig for, paa denne Dag at gjøre Skizzen til Alberto's Statue, og fremstillede ham som en lille Jægerdreng, der med den ene Fod stillet mod en Træstub, fiærtegner en Hund, som springer op mod ham.

Desværre kom det ikke til Udførelsen med dette Arbejde. Kun Skizzen, som Thorvaldsen i Januar 1843

bragte med sig, da han vendte tilbage fra Nysø, blev itide afstøbt og bevares nu i Museet.

Hans Tilbagekomst til Charlottenborg paa denne Tid, blev foranlediget af Forretninger, hvortil han maatte have sine lovfyndige Venner i Nærheden. Saavel Freund's Død, som ogsaa forandrede Forhold i hans Datters Familie havde foranlediget ham til at gjøre nogle Tillægsbestemmelser ved sit Testamente og Gavebrev, og disse, lyde saaledes:

Tillægsbestemmelser til mit under 5te December 1838 oprettede og under 8de næstefter allernaadigst konfirmerede Testamente og Gavebrev.

Efterat det for mine Arbejder og det øvrige mig tilhørende Konstgjenstande bestemte Museum er, ved de af den oprindelige Committee for dets Oprettelse indsamlede Bidrag af over 60,000 Rbd. og ved min kjære Fødestads betydelige Tilskud opført paa en til mine Ønsker svarende Maade, og nu er saavidt færdigt, at jeg kan have Haab om i indeværende Aar at tage det i Brug, saa finder jeg mig foranlediget til at foreskrive og fastsætte følgende Tillæg, Forandringer og nærmere Bestemmelser af mit Testament og Gavebrev af 5te Decbr. 1838:

§ 1.

I § 1 litr. d er bestemt, at de Stauer og Basrelieffer, som ved min Død maatte findes usfuldendte, skulde paa mit Sterboes Bekostning fuldføres af (siden afdøde) Professor Freund og Pietro Galli. Dette forandres herhen, at denne Fuldførelse af mine usfuldendte Værker skal, mod Godtgjørelse af Museumsfonden, anbeføres Professor Bissen, som jeg herved udnævner til Med-Executor af mit Testament, og som jeg haaber vil isærdeleshed paa=

tage sig det specielle konfirmeriske Tilsyn med Museet i det Hele.

§ 2.

De i § 2 af mit Testament indeholdte Bestemmelser blive, forsaavidt min adopterede Datter, Kammerherrinde Poulsen, angaaer; men, med Hensyn til hendes Børn og Descendenter, er det min Villie, at der i Gæt og Alt skal forholdes efter de nedenfor under § 4 anførte For-
skrifter.

§ 3.

I Testamentets § 3 har jeg erklæret, at, hvis der imellem mine Papirer eller i mine Gjemmer skulde findes noget Blad Papir med specielle Legater eller Dispositioner, da skulde et saadant Blad Papir ansees at udgøre en Deel af mit Testament, naar det var udfærdiget af mig efter 5te Decbr. 1838. Endskjøndt jeg ikke siden den Tid har gjort nogen Disposition, saa finder jeg det dog ikke overflødigt at erklære enhver saadan Disposition, ældre end disse Tillægsbestemmelser, for aldeles ugyldig.

§ 4.

I Testamentets § 4 havde jeg for hver af mine 2 Datter sønner, Albert og Carl, bestemt Renterne af 12,000 Rbd., som skulde accumuleres indtil deres 18de Aar. Denne Kapital, som ved Udgangen af Aaret 1840 var opvoret til 30,100 Rbd., er indsat i Kiøbenhavns Overformynderie i Januar 1841. Da Carl i 1840 døde, var det min Villie, at Albert skulde erholde den hele Sum, men da han siden har faaet en Søster Augusta, som nu er noget over 1 Aar gammel, saa skal hende af Renterne af hine 30,100 Rbd. tillægges en saadan Andeel, som svarer til Renten af 12,000 Rbd. eller aarligen 480 Rbd., og som beregnes hende tilgode fra 11te December

1842. Dersom enten Albert eller Augusta skulde ved Døden afgaae førend deres Moder, og hun paa den Tid ikke maatte have nogen anden Livsarving, da skulle de Renter, som den Afsøde har nydt, tilfalde den Overlevende, som saaledes bliver berettiget til alle de Renter, som vare bestemte for dem begge. Men saafremt Moderen, min Datter, imidlertid enten i sit nuværende eller noget andet Ægteskab, inden noget af bemeldte Børns dødelige Afgang, maatte have avlet eet eller flere Børn, da skal i første Tilfælde, den saaledes senere fødte forlods arve den Afsødes Renter, forsaavidt disse ikke overstige dem, som den ældre Overlevende ved Dødsfaldet er i Besiddelse af (thi i saa Fald skulle de fordeles saaledes, at begge erholde en lige aarlig Rente); og i sidste Tilfælde, naar nemlig flere Børn maatte være fødte, da skulle de ved Dødsfaldet ledigblevne Renter fordeles lige imellem dem. Skulde saavel Albert som Augusta bortdøe førend deres Moder, da er det en Selsfølge, at de andre Livsarvinger, hun muligens paa den Tid maatte have, arve de ledigblevne Renter. Men, naar ingen andre Livsarvinger maatte være til paa den Tid, da den længstlevende af de Børn, hun nu har, ved Døden maatte afgaae, da skulde de Renter, som tilhørte denne, tilflyde mit Museum, dog saaledes, at saafremt Kammerherrinde Poulsen senere maatte blive Moder til flere Børn, da skulle disse arve bemeldte Renter, som mellem flere Arvinger altid fordeles lige. Den af mig i mit fornævnte § af mit Testament givne Erklæring, ifølge hvilken der foruden de i Testamentet til Carl og Albert bestemte Renter, skulde i Kiøbenhavns Overformynderi indsættes og forrentes 12,000 Rbd. for hvert af de andre Børn, som Kammerherrinde Poulsen maatte føde, tilbagefalder jeg herved aldeles; hvorhos jeg fastsætter, at den i Testamentets § 2 indeholdte Bestemmelse, at Renterne af de i Nationalbanken deponerede 40,000 Rbd. (egentlig 40,300

Abd.) i Statspapirer skulle, efter oftnævnte min Datters Død, tilfalde hendes Børn, bliver saaledes at forstaae, at i det Tilfælde, at hun faaer flere Børn, da skulle disse senere avlede Børn, ved deres Moders dødelige Afgang, fortrinsviis nyde Godt af disse Renter, som (naar flere Børn ere til) skulle fordeles saaledes, at alle mine Datterbørn, saavidt muligt, i det Hele erholde hver en lige stor Andeel; men, som i Tilfælde, at hun ikkun efterlader sig Et i Live, tilfalde denne alene foruden de Renter, som ifølge Foransførte maatte tilflyde Samme. Forsaavidt mine Datterbørn maatte efterlade sig Descendenter, da er det min Villie, at de, hine ifølge ovenansførte Bestemmelser tilkommende Renter, efter deres Død skulle gaae i Arv til Descendenterne, saalænge Nogen af dem er til, i Overensstemmelse med de almindelige Arvelove, som for Kongeriget Danmark ere givne eller herefter maatte gives for Descendents Arv, dog saaledes, at Renterne altid uden Hensyn til Kønnet fordeles lige mellem flere Arvinger; og skal derfor Alt, hvad i Testamentet er bestemt angaaende Arvesølgen, forsaavidt det ikke stemmer hermed, være tilbagekaldt. De Kapitaler, hvoraf Renterne, som ovenmeldt, ere tillagte deels min adopterede Datter, Kammerherrinde Poulsen, deels hendes Børn og Descendenter, skulle, naar Alle disse ere bortdøde, tilfalde mit Museum, til hvis Fordeel Renterne blive at anvende. De i Testamentets 4de § indeholdte Bestemmelser angaaende Raadigheden over de Renter, som i Overensstemmelse med denne Tillægspost tilfalde mine Datterbørn og deres Descendenter, blive iøvrigt at tage tilfølg.

§ 5.

Den 5te § i mit Testament angaaende de af mine Efterladenskaber, over hvilke jeg ingen særdeles Bestemmelse havde fastsat, ophæves og tilbagekaldes herved aldeles, forsaavidt dens Forskrifter ikke her gjentages. Derimod

fastsætter jeg, at Alt, hvad jeg efter min Død efterlader mig, skal tilfalde mit Museum, med Undtagelse af, hvad jeg indtil en Sum af 4000 Rbd. inden min Død maatte finde for godt, in eventum mortis, at disponere over. Alle Kunstsagerne skulle optages i Museet og alt det Dvrige skal gjøres i Penge og henlægges til Museets Fond, hvis Renter skulle anvendes til Bestillinger til Fordeel for danske Konstnere, i det Viemed at befordre de sjønne Konster i Danmark og at berige mit Museum med de saaledes af dem udførte Arbejder; hvorhos jeg indstærper og udtrykkelig bestemmer, at Kapitalerne stedse skulle være uafhængelige, og at de af ingensomhelst Aarsag eller under intet Paastud, skulle nogenstinde kunne formindskes eller forbruges.

§ 6.

Begyndelsen til den i forrige § omtalte Fond er gjort ved den Kapital af omtrent 25,000 Rbd., som jeg allerede har stænket til Museet og afleveret til Testaments-Executorerne, og hvis Renter maa af disse anvendes til Anskaffelsen af hvad der hører til Konstsagernes hensigtsmæssige Opstilling og til Museets indvendige Forstjønne.

§ 7.

Som Følge af de i de tvende næstforegaaende §§ indeholdte Bestemmelser, vil den umiddelbare og udelukkende Bestyrelse af Museet tilkomme og paaligge meerbemeldte Executorer, som jeg herved ydermere bemyndiger til at anvende de til deres Disposition satte Midler for at vedligeholde og forøge Museets Konstsager og at forstjønne dets Indre, saa at det altid kan blive et hæderligt Monument for Dansk Kunst og Danske Konstneres Præstationer.

§ 8.

Over alle til Museet hørende Konstsager, af hvad Navn nævnes kan, skal et nøiagtigt Katalog forfattes og ved Trykken bekjendtgjøres.

§ 9.

Ligesom Alt, hvad der hører til Vedligeholdelse og Forøgelse af Museet (o: Konstværkerne) skal, som meldt, udføres ved de Pengemidler, som af mig dertil ere skjænkede, saaledes haaber jeg, at Kommunalbestyrelsen, som saa velvilligen har sørget for, at den af Architecten Bindeshöll udkastede smukke Plan er ved ham bleven heldigen udført, vil ogsaa for Fremtiden sørge for, at denne kostbare Bygning paa Kommunens Bekostning stedse forsvarligt vedligeholdes, og paalideligt Tilsyn dermed stedse føres, saa at den altid kan blive et sikkert og anstændigt Opbevaringssted for de kostbare Konstsager, jeg har skænket Staden Kjøbenhavn.

§ 10.

Executores testamenti ere for nærværende Tid de Herrer Conferentsraad Collin, Justitsraad Thiele, Professorerne Clausen, Schouw og Bissen, samt et Medlem af Kjøbenhavns Magistrat. De bemyndiges til at udnævne Eftermænd i de Fratrædendes Sted, hvilken Bemyndigelse skal tilkomme deres eventuelle Eftermænd. Ligesom de nuværende Executorer af Venstrib for mig og af Kjærlighed til Konsten, have paataget sig dette Arbejde uden noget vederlag, saaledes antager jeg ogsaa, at deres Eftermænd ville gjøre det. Naar Nogen af de Nuværende fratræder, indskrænkes deres Tal til 5; og skal det ved Afgang og ved en ny Executors Udnævnelse være en Regel, at der imellem Executorerne altid ere tvende Professorer af Akademiet for de skjønne Konster, 1 Medlem

af Kjøbenhavns Magistrat, og idetmindste 1 Lovkyndig, som vælges enten mellem de Tilforordnede i Høiesteret eller i Lands=Over= samt Hof= og Stads=Retten. Forsædet imellem dem har bestandigt den, som længst har været i denne Function; i Tilfælde af Meningsforskjellighed skeer Afgjørelsen ved de fleste Stemmer.

Kjøbenhavn, den 25de Januar 1843.

Albert Thorvaldsen.

XXVII.

Det første Forsøg i Kiøbenhavn paa at brænde Terracotta. Lykkes for Guldsmed J. Dalhoff. Thorvaldsen skriver til Slotsbygning-Commissionen. Et allerhoieste Rescript i samme Anledning. Slotsbygning-Commissionens allerunderdanigste Indberetning, og Sammes Svarskrivelse til Thorvaldsen. Frontonen til Christiansborg foretages. Om Luthers Statue. En Adresse fra Universitetets Studerende.

Allerede tidligere, i Rom, havde Thorvaldsen ofte glædet sig ved Tanken om, hvorledes han efter sit Livs travle Dagværk vilde tilbringe den stille Aften i Kiøbenhavn med mindre Arbeider, som kunde blive hans kiære Fødeby til Smykke og hvorved hans unge Kunstbrødre derhjemme kunde finde baade Dvelse og Erhverv.

Storre Arbeider i Marmor eller Bronze vilde findes for bekoftelige, Arbeider i Stucco vare saa forgængelige, men i Terracotta maatte der jo kunde gøres mangfoldige Sager uden stor Bekoftning.

Frontonen til Christiansborg, hvortil Skizzen allerede var indsendt for mange Aar siden, skulde giøre Begyndelsen; til to andre Frontoner, til Slotskirken og Raadhuset, havde han nu ogsaa Skizzerne færdige. Der skulde kun forsøges.

Uf den førstnævnte Fronton havde han allerede førend Reisen ladet Mathiæ modelere Figuren Oceanus, som i Leer blev overgivet til Porcellainsfabrikken i Kiøbenhavn, for at en Brænding skulde forsøges. Men det faldt uheldigt ud; Proven var ubrugelig, og Sagen blev opgivet for det Første.

Men nu, under den sidste Fraværelse havde en driftig og talentfuld Techniker, Guldsmed J. Dalhoff, hvis Bekjendtskab Thorvaldsen allerede havde gjort i Rom, sat sig det som Opgave, at kunne producere Terracottearbejder af det Materiale, som her forefindes, og under Kongens umiddelbare Tilskyndelser og Understøttelse, var det lykkedes ham ved Thorvaldsens Tilbagekomst at kunne præsentere tilfredsstillende Prover paa, at Tingene ogsaa her lod sig giøre. Dette fornøiede Thorvaldsen i den Grad, at han nu optog den gamle Plan, og, for at faae en Begyndelse gjort, henvendte han sig til Slotsbygningss-Commissionen i følgende Skrivelse:

„Det vil være i den ærede Slotsbygningss-Commissionens Grindring, at der, under mit forrige Ophold her, begyndtes under min Veiledning paa Udførelsen af Frontonen til Christiansborg Slots Façade, men at dette Foretagende desværre blev hindret ved de Banstieligheder, som Brændingen af Leer mødte i det Kongelige Porcellainsfabrik.

„Det har derfor ved min Tilbagekomst været mig en sand Glæde at erfare, med hvormeget Held Hr. Dalhoff har bestræbt sig for, ved sine dertil indrettede Dyne at aabne en Udsigt til, at Anvendelsen af Terracotta dog omstøder ogsaa her i Landet maa nyde Fremgang, og at det til ovennævnte Fronton modelerede Parti nu

afgiver en Prøve paa, at Sagen ikke længer i denne Henseende vil møde væsentlige Hindringer.

„Idet jeg har den Ære at indberette den ærede Commission dette, forventer jeg med Glæde, at der for Sommes Vedkommende Intet vil være til Hinder for, at forbemeldte Arbejde nu forfættes under min Anviisning af hertilstedeværende, unge Kunstnere, angaaende hvilket jeg dog ikke undlader herved tienstligst at ubede mig den ærede Commissions behagelige Meddelelse.“

Charlottenborg, d. 1ste Febr. 1843.

Albert Thorvaldsen.

„Til
Commissionen angaaende
Christiansborg Slots Opbygning.“

Om vor Kunstner har gjort denne Indberetning til Slotsbygningss-Commissionen, tilskyndet af Kongen, eller om han har troet det fornødent, at der ogsaa fra høiere Steder skienkedes hans Sag nogen Understøttelse, foreligger ikke klart. Vi finde kun, at Commissionen under samme Datum allernaadigst rescriberedes saaledes:

„Den store Kunstner, Conferentsraad Thorvaldsens, Nærværelse her i Staden giver Os den forønskede Anledning til at gjøre Slotsbygningsscommissionen opmærksom paa, hvor vigtigt det er at benytte dette Tidspunkt til at forsyne Christiansborg Slot med Kunstværker, der, naar de dannes ved hans Mesterhand altid ville blive Mindesmærker om Kunsten i Vort Fædreland.

„Som saadanne Kunstværker, der endnu savnes, ville Vi nævne de 4 Marmorstatuer, der foreløbigen ere bestemte til det Gemak, der prydes med Thorvaldsens

Frise, Alexanderstoget, og maatte hans endelige Forslag til disse Statuer og Bestillingen af samme fremmes.

„Fremdeles maatte det være Gienstand for Commissionens Omsorg at see de 4 Statuer til Portalet mod Slotspladsen og de tvende Statuer til Portalet mod Slotsgaarden modelerede af Thorvaldsen og senere udførte i Bronze eller brændt Leer.

„De heldige Forsøg, som nu ere udførte af Dalhoff med at brænde Billebhuggerarbejder i Leer, vil gjøre det muligt at udføre Vasrellefferne over Slotsporalet og Slotskiften i dette Materiale, hvilket ligeledes vil være til varig Prydelse for Slottet.

„Naar disse Arbejder efterhaanden anordnes udførte, da ville, som Vi forudsætte, de til Slottets Fuldsørelse og Forskønnelse bestemte Summer findes tilstrækkelige.

Befalende Eder Gud!“

Givet i Vor Residentskab Kjøbenhavn, den 1ste Februar 1843.

Christian R.

„Til

Slotsbygningss-Commissionen.“

Slotsbygningsscommissionen nedlagde ifølge heraf en allerunderdanigste Indberetning, saaledes lydende:

„Det har behaget Deres Majestæt ved allernaadigst Rescript af 1ste d. M. at paalægge undertegnede Commission, at benytte Conferentsraad Thorvaldsens Nærvarørelse her i Staden til at forsyne Christiansborg-Slot med Konstværker fra hans Atelier og navnlig til at erholde 4 Marmorstatuer til det Gemak, der er prydet med Alexanderstoget, og 4 Statuer til Nischerne i Portalet mod Slotspladsen, samt 2de Statuer til Partiet i den indre Slotsgaard, foruden de bestemte Grupper af

Figurer til den store Fronton mod Slotspladsen og til Frontonen over Slotskirkens Portal.

„I denne Anledning holder Commissionen det for sin Pligt, allerunderdanigst at indberette, hvilke Foranstaltninger der fra dens Side ere truffne, for at fremme Udførelsen af foransførte Kunstværker, hvoraf det allernaadigst vil erfares, at det flest har været dens kraftigste Ønske og Bestræbelser, at see Kongeborgen prydet med denne berømte Kunstners fortrinlige Arbejder.

„Allerede for mere end 10 Aar siden, nemlig under 21. Aug. 1832 tilskrev Commissionen Conferentsraad Thorvaldsen om at levere 4 Marmorstatuer til det fornævnte Gemak. Svar indløb imidlertid ikke*) (?), men ligesom det var overladt til ham selv at vælge Figurerne, hvorved man troede, at komme hans Ønske nærmere imøde, end ved at opgive bestemte Gienstande, saaledes drog man ikke i Tvivl, at et Valg havde fundet Sted og at Figurerne vare satte i Arbejde i Rom eller i Carara. Først i et Commissionensmøde, som fandt Sted den 22. Febr. 1839, og som Conferentsraaden efter Indbydelse bivaanede, erholdt man den Efterretning, at der i saa Henseende ikke var foretaget Noget, og at Ubeblivelsen (?) af et Svar grundede sig derpaa, at han den Tid havde bestemt sig for, ikke at antage flere Bestillinger. Imidlertid erklærede han sig dog villig til efter Tid og Leilighed og uden egen Fordeel at efterkomme det ytrede Ønske, men han saae sig dog ikke istand til at forbinde sig til Noget, eller at opgive nogen Priis.

„I samme Møde omhandlede ogsaa de øvrige 6 Figurer til Portalerne, til hvis Valg Conferentsraaden ligeledes var givet frie Hænder, saavel som de bestemte Grupper af græske Guder til Slottets store Fronton, og

*) Thorvaldsens Svar i en Skrivelse til Commissionen under 24. Nov. 1832 have vi meddeelt. Thorvaldsen i Rom. II. Pag. 470.

af Opstandelsen til Frontonen over Kirkeportalet. Man blev enig om at benytte, saavidt muligt, Terra-cotta til Udførelsen af disse Arbejder, men da Brændingen af Leer af saadan Natur og i den Størrelse, som blev fornøden, var ubekendt her i Staden, vedtoges det efter Conferentsraadens eget Forslag, at lade anstille Forsøg dermed i Porcellainsfabrikken, som det eneste Sted, hvor man formeente, at det lod sig udføre. En Figur, forestillende Oceanus, blev saaledes modelleret i Thorvaldsens Atelier af Mathiæ og overladt Porcellainsfabrikken til Prøve, men da Forsøget erkjendtes for mislykket, var der for Tiden ingen Udfigt til Anvendelsen af Terracotta.

„Imidlertid var Conferentsraaden allerede under 20. Februar 1840 efter Begjæring anvist 1000 Rdr. af Slotsbygningsskassen som et Forskud paa disse forventende Konstsager, ligesom man ogsaa forud, under 30. April 1839 fra Finantsdeputationen var communiceret en allerhøieste Resolution af 27. f. M., hvorefter det blev paa-lagt Commissjonen at foranstalte en Sum af 2700 Specier liquideret i Betalingen for Arbejder til Slottet, hvilken Sum tilkommer Frue-Kirke, som Conferentsraaden betalt i Aaret 1827 for Christusfiguren og de 12 Apostler i Gips, men ikke taget i Beregning til Liquidation ved den til Aarets Udgang 1838 imellem ham og Finantsferne opgiorte Afregning. Thorvaldsen afrejste til Italien, uden at efterlade flere Modeller, end fornævnte Oceanus; men Formen til denne Figur blev, ifølge Deres Majestæts allerhøieste Rescript af 30. October 1841 ubleveret fra Porcellainsfabrikken til Hofguldsmed Dalhoff, der først nylig har underrettet Commissjonen om, at de af ham anstillede Prøver med at brænde Terracotta i den af ham i hans Gaard i Adelgaden indrettede Dvn, have været aldeles tilfredsstillende.

„Herom har ogsaa Conferentsraad Thorvaldsen under 1ste d. M. meddeelt Commissionen Efterretning og ligesom man derefter paany har bragt de 4 forlængst bestilte Marmorstatuer i Grindring, saaledes har man ogsaa anmodet ham om, at forsyne Dalhoff med de fornødne Modeller til de Figurer i Basrelief, som blive at udføre i Terracotta til Frontonerne paa Slottet og Kirken. Hvad derimod angaaer de 6 Statuer til Portalerne, da er det saavel Conferentsraad Thorvaldsens som Commissionens Mening, at disse burde udføres i Bronze, saameget mere som det er bekiendt, at Dalhoff ogsaa er istand til at paatage sig Metalstøbning, skøndt vistnok kun til en Priis, der langt overstiger den, for hvilken slige Figurer lade sig udføre i Terracotta.

„Vel har det hidtil ikke været muligt at erholde nogen Opgave paa de Bekostninger, som disse betydelige Konstarbejder ville medføre for Slottets Bygningskasse, men da det er en Selvfølge, at Arbejderne kun efterhaanden, maastee endog i temmelig lange Mellemrum af Tid, kunne leveres, saa har dette ikke i nogen Maade lagt Hindringer iveien for Commissionen at søge Sagen fremmet, idet man stedse har havt (for Die) og fremdeles nærer det Haab, at Kassen, under Forudsætning, at ingen særdeles extraordinaire Udgifter paalægges den, vil i Tidens Løb kunne udrede den succesfulde Betaling.

Slotsbygningens-Commissionen d. 15. Febr. 1843.“

Til Thorvaldsen selv skrev Slotsbygningens-Commissionen saaledes:

„Undertegnede Commission har med stor Fornøielse modtaget Hr. Conferentsraadens behagelige Skrivelse af 1ste d. M., ved hvilken man underrettes om, at de Forsøg,

som ere anstillede hos Hofguldsmed Dalhoff med at brænde Terracotta i den af ham indrettede Ovn, ere befundne tilfredsstillende, og at saaledes det store Parti: Jupiter med flere Figurer, som er bestemt for Christiansborg Slots Fronton ud til Slotspladsen, saavel som det mindre, forestillende Opstandelsen, som er bestemt for Slotskirkens Portal, nu kunne udsøres i Terracotta, overeensstemmende med det Bifald, Hans Majestæt Kongen allernaadigst har skænket Brugten af dette Material til fornævnte Arbejder.

„I Genhold hertil kan Commissionen, som med Begjærlighed seer den Tid imøde, da Foranstaltninger til disse Kunstværkers Anbringelse paa Slottet blive at træffe, alene yttre det Ønske, at de fornødne Modeller maatte vorde Hofguldsmed Dalhoff tilstillede til videre Udførelse og Brænding, samt at man om Bekostningen i det Hele maatte erholde Efterretning, for efterhaanden, som Arbeidet fremmes, at kunne anvise Beløbet, efter Liquidation af forudbetalte Summer.

„Det vil imidlertid være i Hr. Conferentsraadens gode Grindring, at der, foruden foransførte Basreliefs, ogsaa savnes nogle Statuer paa Slottet, om hvilke man, saavel i Skrivelsen af 21. August 1832 og 2. Febr. 1839, som i det af Hr. Conferentsraaden den 22. Febr. 1839 bivaanede Commissionensmøde, har yttret sig, men derefter ikke modtaget nogen Bestemmelse. Disse Statuer ere:

- a) 4 Stykker til det Gemak, hvor Alexanders Indtog er opsat.
- b) 4 Stykker til Nischerne i Portalet til Slotspladsen, og
- c) 2 Do. til Portalet i den indre Slotsgaard.

„Det blev i hiint Møde vedtaget, at de under a) benævnte Statuer maatte være i Marmor, hvorimod det

formeentes, at de øvrige 6 kunde være at udføre i det mindre bekvæmlige Terracotta, eller i Bronze, i hvilken Henseende man nu, efter nærmere Overveielse, troer at burde give Bronze Fortrinet, saameget mere som det er bekendt, at Hofguldsmed Dalhoff ogsaa kan paatage sig Metalstøbning, uden tvivl for en temmelig billig Priis, skøndt denne vistnok langt vil overstige, hvad slige Figurer kunne koste at udføre af Terracotta.

„Foruden at det stedse har været og fremdeles er Commissionens ivrigste Ønske at kunne fremme Udførelsen af disse Kunstværker fra Hr. Conferentsraadens Atelier, saa har man ogsaa modtaget Hans Majestæts udtrykkelige Befaling, at det skal skee, overeensstemmende med de Medlemmer, der ved Normalreglementet ere satte til Commissionens Disposition, og det er med Hensyn hertil, at man gjentagende udbeder sig en foreløbig Efterretning om, hvilke Figurer der maatte være valgte til Fremstilling, samt naar, og under hvilke Betingelser de efterhaanden maatte være at vente.

Slotsbygningens-Commissionen d. 15. Febr. 1843.“

A. W. Moltke.

J. G. v. Levegau.

C. F. Hansen.

Kongslev.

Schram.

Den nærmeste Folge af disse Forhandlinger var, at Thorvaldsen overdrog sin Elev G. Borup at foretage den colossale Udførelse af Frontonen til Christiansborg Slot: Jupiter, Minerva, Nemesis, Oceanus og Gæa, hvilken, efterat den var fuldført med Held i brændt Leer, omfider i 1847 opstilledes paa Stedet, fyrgetyve Aar efter at Thorvaldsen i Rom havde modeleret Skizzen.

Selv vilde Thorvaldsen nu paa Kraft tage fat paa de fire colossale Statuer til Nicherne i Slottets Façade. Men da han til denne Hensigt tog de gamle Skizzer frem, tilfredsstillede de ham ikke længer, og han maatte endnu i nogen Tid udsætte disse Arbeider, inden han blev ret enig med sig selv om, hvorledes han vilde forandre disse Compositioner.

Hiernere laa endnu de to Statuer, som han havde overtaget til Nicherne i Portalet til Slotsgaarden, og hvad endelig de fire Marmorstatuer angaaer til det Gemak i Slottet, hvor Alexanderstoget var opsat, syntes han endnu ikke enig med sig selv, hvorvidt han vilde holde sig til det allerede tidligere giorte Forslag.

Der forestod altsaa Thorvaldsen endnu en Række Arbeider at udføre i Kiøbenhavn, — i hans Hviletid — større end hvad mangen anden turde overtage som Opgave for et heelt Kunstnerliv. Men en saadan Skabekraft føler sig ikke begrændset; og af Thorvaldsens Uttringer i denne Henseende maatte man antage, at han endnu var lige beredt til at paatage sig, hvad det skulde være.

Han blev ogsaa kort Tid efter forsøgt i denne Retning, da flere Hundrede af Universitetets Studerende i April d. A. overrakte ham følgende Adresse, hvori han paamindedes om at giøre en Statue af Kirkens og Skolens Reformator, Martin Luther, et Arbeide, ligesom ogsaa Melanctons Statue, han, som tidligere omtalt, i sin Tid havde lovet at udføre for Kirken.

De Studerendes Adresse lyder saaledes:

„Det er et seldent, men lykkeligt, Tilfælde, naar store Aander række hinanden Haanden, saaledes at Mindet

om de Mænd, der ved deres Virksomhed og Charakter indtage en ophøiet Plads i Verdenshistorien, forherliges af store Kunstnere og Digtere.

„Et saadant Tilfælde have vi Haab om at opleve idet De, den nyere Billedhuggerkunsts ypperste Mester! har bestemt at forfærdige en Billedstøtte af Luther for Frue Kirke.

„Det er naturligt, at dette Foretagende i højeste Grad maa interessere Universitetets studerende Ungdom, thi Luther betegner et Hovedpunkt i Kirkens, og derved tillige i hele Culturudviklingens, Historie; enhver dansk Student føler dybt, hvad han har været og virket, og seer i hans Personlighed et af de største Forbilleder paa kraftig Stræben og freidig Opoffrelse i Sandhedens Tjeneste.

„Vi imødesee derfor med Længsel Luthers Billede, udført af en Kunstner, hvis skabende Genius vil mægte at fremstille Reformatoren i hans fulde Kraft og Sandhed, og opstillet paa dets rette Plads i Kirken ved Universitetets Side; og med vor Glæde over Deres Tilbagekomst til Fædrelandet forbinder sig det Ønske, at deres Nærværelse her maatte blive en Anledning til at fuldføre dette Værk.

„Naar vi vove at frembære dette Ønske for Dem, da skeer det med den Følelse, at det ungdommelige Sind, der aabenbarer sig i ethvert af Deres Manddoms og Alderdoms udødelige Værker, vil forstaa den Begejstring for det Store og Skønne, som ligger til Grund for vort fælles Ønske.“

Kjøbenhavn i April 1843.

(253 Underskrifter.)

At Thorvaldsen har givet et tilfredsstillende Svar, lader sig ikke betvivle. Skizzen til denne, ligesom ogsaa til Melanchtons, Statue havde han allerede længe hængsaaende, og vi skulle snart see, at han indtil sit Livs sidste Timer gav denne Tanke Rum i sit store Kunstnerhierte.

XXVIII.

Paa Nysø. Basr. Amors Svanesang. Basr. Chalia og Melpomene. Basr. Malerkunstens Genius. Basr. Poesien og Harmonien. Statuen Herkules. Statuen Æskulap, anlagt. Retouche af Basr. Kierlighedens Aldere.

Da den mildere Aarstid nærmede sig, drog Thorvaldsen atter til Nysø, hvor han i Løbet af to Maaneder efterhaanden modelerede en Række af mindre Arbeider, som vi her skulle nævne.

Det første af disse fuldendte han i Model den 1ste Juli. I en af disse forunderlige Forudsølelser kaldte han spøgende dette Arbeide: Amors Svanesang, og det blev ogsaa den sidste Gang, i Rækken af hans mangfoldige Bærker om Amor, at han behandlede et saadant Emne.

Han havde oftere i muntre Timer, naar han fremviste sine Basrelieffer om Kierlighedsguden, spøgende yttret, at det var paa den høie Tid, „at han rystede Amor ud af Ærmet“, og en saadan Beslutning syntes han nu at ville betegne, ved i et Basrelief at lade Amor flyve bort med en Lyre, hvis Strænge han berører. For tydeligere at angive, at det skulde være en Svanesang, anbragte han, nedenunder Kierlighedsguden, en Svane.

Arbeidet egnede sig, ifølge Fremstillingen, bedst til en Medaillon; han ridsede det altsaa rundt af, da det var færdigt paa Skifertavlen; — men denne saa uvæsentlige Omstændighed, at det var bleven en Medaillon, var nu nok til at fremkalde en heel Række af paafølgende Medaillon-Basrelieffer!

Som oftest, naar han begyndte et Arbeide, var dets fremtidige Anbringelse eller Bestemmelse ham aldeles ligegyldig. Men bagefter gjorde han ikke sieldent strax den Bemærkning ved et saadant Arbeide, at nu skulde det dog have en Pendant, og passede saa ikke denne Pendant til det første Arbeide, saa kom det undertiden til, at han gjorde en Pendant til Pendanten.

Saaledes gif det her! Han modelerede nemlig strax, efterat Amor var fløiet bort, en anden Medaillon i den omtrentlige Størrelse, og det blev Thalia og Melpomene, et Basrelief, hvori den muntre Thalia, med den comiske Maste hængende paa Hyrdestaven, svæver henimod sin tragiske Søster, for, — som han selv forklarede — „at spørge hende, hvorfor hun altid er saa alvorlig?“

Men dette Basrelief passede, paa Grund af Gienstanden, ikke som Pendant til det foregaaende; derimod ledede det ham ind i en Cyklus, der efterhaanden udvidedes og først blev afbrudt ved hans Død.

Vi finde nemlig i hans Op-tegnelser, at han, endnu førend Juli Maaned var udløben, havde fuldført tre andre Modeller til tilsvarende Medailloner: Malerkunsten, Billedhuggerkunsten og Poesien og Harmonien, under Billeder af Genier.

Billedhuggerkunstens Genius havde han fremstillet siddende paa en lille Colonne med høire Fod paa en dorisk Capitæl, isærd med et Basrelief, Minerva's Fødsel.

Denne Fremstilling af sin egen Kunsts Billede tilfredsstillede ham imidlertid ikke, og det vil af det Følgende sees, at han, i Forhold til hans egen store Anskuelse, her havde indladt sig i en Kamp med Ideen, der blev ligesom — Dødskampen i hans Kunstnerliv.

Det her omtalte Basrelief var fuldført i Model og blev afføbt den 21de Juli 1843; Gientagelserne skulde vi udsætte at omtale indtil den sidste Afslutning.

I August Maaned drog Thorvaldsen igien tilbage til Charlottenborg, hvor større Arbejder nu skulde foretages.

Det var nemlig Udførelsen af Modellerne til de fire colossale Statuer til Slottet, som, en efter anden, skulde fremtræde af Leret, for derefter at foreviges i Bronze.

Den første, han foretog, var Herkules, som, udfordrende til Kamp, hæver den sankede Kælle, medens han med den venstre Haand griber i Lovehuden, der hænger over hans Skulder.

Det varede ikke mange Dage, førend Skikkelsen bevægede sig ud af de raa Leermasser; men Kunstnerens Benner kunde ikke være uden Bekymring, ved at see den gamle Mand saaledes betro sig til de falske Brædder og Underlag, hvilke han selv havde opstablet, for at kunne komme til at arbejde paa Statuens øverste Dele i en saa ualmindeelig Høide. Naar man advarede ham, svarede han: „Falder jeg ned, saa døer jeg paa Valpladsen!“

Paa samme Tid lod han en af sine herværende Elever forberede den næste Statue, Hekulap, i det tilstødende Værelse, da det var hans Hensigt, strax at begynde paa den, naar Modellen til Herkules var frahaanden.

Men, ihvorlangt han var fra, selv at ville tilstaa det, kunde han dog ikke skiule, i hvilken Grad dette Arbeide, som han rastløs hengav sig til, anstrængede og træt-ede ham.

Henimod Slutningen af November var han kommen saavidt, at Statuen kunde affstøbes, uden dog at være ganske fuldendt, og nu afleverede han sin Model til Gipseren og reiste til Nysø, for at udhvile.

Men, førend vi følge ham did, maa vi endnu omtale et Foretagende, hvori han under det strænge Arbeide paa Herkules havde søgt lidt Hvile.

Som allerede omtalt havde Dalhoff's Forsøg paa at brænde Leer i hoi Grad vaft hans Interesse. En Dag i September bragte denne driftige, og i disse Forsøg saa lovende, Techniker vor Kunstner et Leerastryk af Basreliefet Kiærlighedens Aldere, hvilket han havde taget i en Form, der havde henligget i Studiet og tidligere var blevet benyttet til Gipsafføbninger.

Dette Leerastryk bragte han Thorvaldsen, for at han, efter Aftale, skulde give det en Retouche, førend Brændingen.

Det blev stillet tilrette paa en Stafeli, for at Thorvaldsen kunde benytte ledige Dieblikke til at rette, hvad der kunde være at rette.

Men da vor Kunstner en Dag begyndte derpaa, over-ræffedes han ved den Opdagelse, at dette Basrelief led under mange Svagheder, der nu stødte hans friske Die, og

som han maatte tilskrive den Omstændighed, deels at han i sin Tid havde modeleret det paa en eneste Megndag, deels at han ikke selv havde retoucheret Udførelsen i Marmor-exemplaret, hvorover denne Form var tagen, men havde overladt dette til en af sine Elever.

Denne Opdagelse krænkede ham bittert, og havde han kunnet udslutte dette sfionne Baæreliefs Tilværelse, saa havde han, efter hvad han yttrede, i dette Dieblif giort det.

I lang Tid saae man det paa Stafelien, og af og til beskæftigede han sig dermed, indtil han ved Reisen til Nysø blev afbrudt, og saaledes henstod det.

XXIX.

Paa Nysø. Basr. Architecturens Genius. Basr. De tre dannende Kunster. Basr. Hymen. Statuen Æskulap falder sammen. Thorvaldsen er syg. Nytaarsdag hengaaer uden Arbeide. Basr. Fredens Genius. Andet Udkast til Basr. Sculpturens Genius. Endnu et Forsøg; men forgieves. Luthers Buste paabegyndes.

Døden indfinder sig.

Paa Nysø opholdt Thorvaldsen sig denne gang kun et Par Uger; men ikke destomindre, da det var ham en Trang at producere, betegnedes dog ogsaa dette korte Besøg med tre nye Arbeider.

Bed Giensynet af de forladte Medaillonbasrelieffer, som han sidst der havde modeleret, og uden andre, mere virksomme, Inspirationer, tog han sig nu for at forsøge denne Cyklus.

Han havde endnu ikke mellem de dannende Kunsters Emblemer behandlet Bygningskunsten, og han havde under Opholdet i Kiøbenhavn givet Akademiet det Løfte, engang at modelere en Avers til en Medaille, der kunde afløse den ældre Store=Guldmedaille. Altsaa var her strax Noget at tage fat paa.

Det første Medaillon=Basrelief, han saaledes udkastede, fremstiller Architecturens Genius; i det andet gav han en Gruppe af De tre dannende Kunster. Han

fremstillede Architecturens Genius, som svævende i Midten, omslynger med sine Arme Malerkunstens og Billedhuggerkunstens Genier.

Men, med alle disse Medailloncompositioner var det dog endnu ikke kommet saavidt, at Basrelieffet Amor flyver bort, havde fundet sin Pendant.

Dette skulde ogsaa bringes istand, og han modelerede nu Basrelieffet Hymen, svævende med en Fakkell i hver Haand, ledsaget af to elskende Duer, en Composition, hvortil der, saavidt vides, ikke var nogen ydre Foranledning, men som rimeligviis allerede havde foresvævet ham, da han i 1840 behandlede samme Opgave og foretrak en rigere Composition.

Allerede ved Udgangen af December var Thorvaldsen tilbage paa Charlottenborg, og begyndte, skiondt ikke med synderlig Iver, at arbejde paa Modellen til *Æskulap*, der nu stod anlagt og ventede paa ham.

Men det var ligesom om han manglede indre Opfordring til at give sig hen i dette Værk, — han troede ikke paa *Æskulap*, saaledes som han havde troet paa *Herkules*, der stod færdig fra hans Haand i det næste Bærelse, medens Lægedømmens Gud Dag for Dag forsomtes. Og en tidlig Morgen fandtes Modellen sammenstyrtet!

Grunden, hvorfor han ikke, som sædvanligt, havde grebet Arbeidet med Lyst, kom snart for Dagen. Han sølte sig ikke vel; hans ene Been, som havde et gammelt Saar, smertede ham, saa at han omsider blev nødt til at holde sig rolig paa sin Sofa. Om at søge Lægehjælp vilde han Intet høre, og alle Bønner og Overtalelser vare forgieves.

Imidlertid fik man dog, under Skin af tilfældigt Besøg, en af vore første Læger kaldet, og, som i Spøg, ind-

smugledes de gode Raad, og Wilkens underrettedes om, hvad der var at iagttage.

Et Par Fonteneller havde i en Række af Aar befriet Thorvaldsen for endeel Usundhed; men dem havde han været vant til at behandle efter sit Lune. Da nu hans Tilstand var bleven Gjenstand for Dmtale, sendte Dronningen ham sin Livlæge, og det syntes at han en Tid fandt sig villigere i Lægebehandlingen. Men Fontenellerne lukkede sig, og de Bestræbelser, man gjorde sig, for nu at aabne dem igien, bleve frugtesløse.

I sin Utaalmodighed over dette „Sofaliv“ erklærede han, at indtil Juul vilde han holde sig rolig, men saa heller ikke længer, — Nytaarsdag maatte og vilde han arbejde, thi, „kom han ikke til at arbejde paa Nytaarsdag, saa vilde det gaa ham galt hele Aaret igiennem“.

Dette Løfte blev ogsaa givet ham, og da Nytaarsmorgen kom, havde Wilkens forberedet Alt i det tilstødende Værelse, for at han, med Benet hvilende paa en Skammel og opstablede Puder, kunde sidde foran Stafelien ved Skifertavlen.

Efter Løfte indfandt Lægen sig tidligt og bifaldt de trusne Foranstaltninger; men, da Saaret var undersøgt, fandtes det dog tilraadeligere, at lade al Tanke om Arbejde endnu i nogle Dage bero, og at blive rolig paa Sofaen; saa vilde Patienten maaskee om ganske kort Tid igien være fuldkommen paa Benene.

Denne Dom gif Thorvaldsen nær til Hierte, og den hele Dag var han mørk og nedstemt og erklærede i sit Mismod, at dette Been vilde blive hans Død.

I Midten af Januar var han igien saa vel, at han kunde gaa lidt omkring i Værelset, og nu varede det ikke mange Dage, før der stod et Udkast paa Stafelien til et Basrelief, som han kaldte: Fredens Genius.

Han havde her fremstillet en Løve og en Orn, som ved hinandens Side fredeligt æde af det samme Kar, hvilket en bevinget Genius knælende holder hen for dem begge; bag ved Genien anbragte han den tro Hund, der sidder rolig og seer derpaa.

Denne Composition vakte, allerede før den var fuldført, megen Opmærksomhed. Med god Grund meente man, at Thorvaldsen havde taget Anledning til denne Fremstilling af en forestaaende Formaling mellem en russisk Storfyrstinde og en Prinds af den danske Kongefamilie, og Kunstneren, som saaledes var kommen ind paa det politiske Gebeet, undgik ikke Oppositionspressens Bemærkninger.

Da nu Wilkens fortalte Thorvaldsen, at „Bladene“ havde omtalt hans Basrelief og forklaret det saaledes, svarede han: „Ja, det kan være meget rigtigt! Jeg har rigtignok ikke tænkt det! — Men nu vil jeg sætte Frihedshuen paa!“ Og samme Dag forandrede han Basrelieffet ved at give Genien Frihedshuen paa Hovedet, og bagved at tilføie et Frihedstræ, som, til yderligere Betegnelse, ogsaa blev forsynet med Frihedshuen, og dernæst en Trophæ paa en gammel Egebul, — altsammen Til sætninger, hvorved han neppe forfionnede den oprindelige Composition.

Midt i Februar, da dette Basrelief var blevet afstøbt, foretog han endnu en Medaillon til Fortsættelse af den

oftere omtalte Cyklus, nemlig Poesiens Genius, som med himmelvendt Blik udstrækker den høire Hæand med Plectret, medens Lyren hviler i den venstre Arm. Ved Siden er stillet en Gista med Skriftruller, hvorover der der hænger en Laurbærkrands.

Alle Genier fra Skionhedens Rige havde saaledes besøgt ham, en efter anden, ligesom for at leire sig om ham til hans Nands Flugt bort fra Verets Rige.

En af dem, — hans Nærmeste, — Sculpturens Genius, dvælede endnu, uagtet han havde paakaldet hende!

Som anført, havde han under Sommeropholdet paa Nysø modeleret et Basrelief, hvori denne hans Genius sidder foran et Basrelief, Minerva's Fødsel, men dette Arbejde tilfredsstillede ham ikke; derfor foretog han nu en ny Behandling, hvori Genien har taget Sæde paa Ornen ved den olympiske Jupiterstatues Fod, isærd med at efterarbejde dette mægtige Kunstværks lavere Regioner.

Han fuldførte denne Composition netop paa sin saakaldte „romerske Fødselsdag“, den 8de Marts, men endnu blev han ikke tilfredsstillet, og denne Dag, som ellers var ham en Fæst mellem Venner, sad han eensom og stille.

Han havde lige fra Morgenen af været mørk og indsluttet i sig selv, og paa den Tid, da Vennerne pleiede at komme, for at lykønske ham, havde han givet Wilckens Ordre til at sige, at han ikke var hjemme, og ikke at indlade Nogen. I en saadan Stemning tilbragte han hele Dagen ene, indtil han om Aftenen dog søgte hen til den italienske Opera.

Onsdagen den 20de Marts yttrede Thorvaldsen for Wilckens, at han ikke befandt sig vel, og at han sølte en besværlig Trykken for Brystet. Forgieves bad Wilckens om Tilladelse til at maatte kalde Lægen; det blev ham paa det Strengeste forbudt! Men da det ikke var bedre med ham om Aftenen, raadførte Wilckens sig dog med Andre, og det blev nu besluttet, at Lægen endnu samme Aften skulde underrettes, for at han, som ved et Tilfælde, kunde indfinde sig næste Morgen.

Men, da Lægen kom og raadede til en Aareladning, erklærede Thorvaldsen, at han ikke vilde høre Noget derom, — han var nu vel og seilede Jntet!

Han vilde arbejde; Stafelien blev flyttet hen til Binduet, og med et Stykke Krid gjorde han nu Udkast paa Skifertavlen til et nyt Basrelief, og dette Basrelief var — Sculpturens Genius, som han for tredje og sidste Gang paabegyndte.

Da Wilckens nærmede sig og saae det Udkast, han gjorde, sagde Thorvaldsen spøgende: „Billedhuggeren maa høiere op!“

Han havde nemlig nu i disse løse Streger anvist sin Genius, der i det forrige Basrelief sad ved Jupiters Fod, — en høiere Plads; han havde med Riækhed her sat ham op paa Skulderen af den Olympiske Jupiter!

Det blev hans sidste Composition, og den sorte Tavle med de hvide Træk giemmes nu i Museet, som det Gnefte, der er tilbage af hans himmelstræbende Tanke!

Næste Dag befandt han sig, som det syntes, bedre. Om Aftenen gik han i Theatret, og derfra besøgte han en Familiefreds, som han først forlod henimod Midnat.

Løverdagen den 23de Marts befandt han sig saa vel, at han allerede tidligt om Morgenen stod ved Cavaletten, hvorpaa han havde anlagt Luthers Buste. Ved dette Arbeide traf Forf. ham om Formiddagen, da han som Kunstakademiets Secretair havde et Brev at bringe fra Kronprindsen, Akademiets Høie Præses.

Thorvaldsen var ualmindelig stille og ordknapp. Brevets Indhold ledede hans Tanker hen paa Tildelelsen af Boliger paa Charlottenborg Slot. — „Hvem mon der faaer min Bolig, naar jeg døer?“ spurgte han efter en Pause. Overrasket ved dette Spørgsmaal, søgte jeg at aflede hans Tanker, som om der var al Rimelighed for, at vi endnu længe skulde beholde ham. Men han afbrød mig med et ganske usædvanligt Alvor. — „Siig ikke det!“ sagde han, „Med mig er det snart forbi! — Førend Nogen tænker derpaa! — Og jeg vilde ret ønske“ tilføiede han, idet han foldede sine Hænder paa Brystet, „at det maa skee snart, førend jeg falder mig selv og Andre til Byrde!“

Han stod som i Bøn foran mig, og den indre Bevægelse, som lyste ud af hans store Øie, greb mig, saa at jeg forstummede. Der indtraadte nu en lang Pause, som det var mig umuligt at afbryde. Imidlertid tog han atter fat paa Arbeidet, medens jeg i en smertelig Følelse søgte efter en nogenlunde passende Anledning til at bryde Tausgheden, der med hvert Dieblik blev pinligere.

Hans forehavende Arbeide var min eneste Udflugt. Jeg fortalte ham da, at David Hopfer, en Samtidig af den store Reformator, havde i et raderet Blad skienket Efterverdenen en aandrig Profil af Luther, som det maaskee kunde interessere ham at have ved Haanden under dette

Arbeide. Han svarede, at han kiendte det ikke, men kunde vel have Lust til at see det. Jeg tilbød da, at jeg strax vilde hente det fra den Kongl. Kobberstiksamlng, hvorfor han takkede mig meget venligt, og jeg forlod ham. Efter en halv Times Forløb kom jeg tilbage med Bladet i det Haab, at det skulde give hans Tanker en ny Retning, men jeg traf ham ikke længer hjemme og saae ham ikke mere ilive.

Wilckens sagde mig, at Thorvaldsen havde yttret, at da Kronprindsen var kommen til Byen, vilde han gaa op paa Slottet, for at gjøre sin Opvartning. Da Kronprindsen ikke havde været tilstede, havde Thorvaldsen skrevet sit Navn i Forgemakket, formodentlig sidste Gang, han skrev det, og var gaaet hen i Museumsbygningen. Efter et Par Besøg, blev han hos Overpræsident Kiærulff om Middagen og indtil sildigt ud paa Natten.

Uagtet det var langt over Midnat, da han kom hjem, gif han dog ikke tilsengs, men blev siddende i sin Sofa, da Wilckens forlod ham.

Klokken var endnu ikke Fem, da han næste Morgen, Søndagen den 24de Marts, ringede paa Wilckens og flagede over, at han aldeles ikke havde kunnet sove. Uagtet Wilckens søgte at berolige ham, stod han dog op, satte sig i sin Sofa og begyndte at læse. Men strax efter faldt han i Sovn og sov indtil Kl. 8. Da han havde druffet den sædvanlige Portion Mælk og spist sine Tvebækker, gif han, forfrisket, som det syntes, til sit Arbeide paa Luthers Buste og foretog nogle Forandringer efter den nævnte Radering af Hopper.

Han vedblev med dette Arbeide den hele Formiddag, og da der kom Bud fra Baronesse Stampe med Ind-

bydelse til at spise der om Middagen, afflog han det og erklærede, at han vilde blive hjemme hele Dagen. Ikke desto mindre lod han sig dog overtale, da Baronessen selv indsendt sig og opmuntrede ham til, først at følge med i et Par-Bisiter og derefter at spise til Middag med Dehlens-
 slæger, Andersen, Ernst Meyer og flere gode Venner, førend han om Aftenen gik i Theatret.

Han stod endnu foran Luthers Buste, hvoraf kun den høire Side var nogenlunde sammenarbejdet, da han gav efter for disse Overtalelser. Han trykkede den lille Leerklump, som han holdt mellem Fingrene, fast paa Bustens Brystflade, stødte Modeleerstoffen ind i det bløde Leer og — forlod Arbejde!

Han sad allerede i Bognen hos sin Vedsagerinde, da Wilkens af den Ordre, Kudsken fik, erfarede, at der skulde gøres Bisit hos en Fru Smith. Wilkens, der var Thorvaldsens Hufommelse i alle deslige Sager, gik til Karet-Biduet med de Ord: „Saa glemmer Conferentsraaden ikke at giøre Undskyldning for, at De ikke kom der sidst?“ Thorvaldsen gav sig til at lee over denne Formaning, men lovede, at han nok skulde huske det, og Bognen rullede ud af Charlottenborg. Ved Maaltidet var han i Bennernes Kredss ualmindelig munter, fortalte Anecdoter, lo af „Corsarens“ Bittigheder og talede om en forestaaende Reise til Italien. Mærkeligt blev det, at han, ved at tale om Museet, i Spøg tilføiede: „Ja! nu kan jeg gierne dø, for Bindeesbøll har min Grav færdig!“

Da han gik til Theatret mødte han Bindeesbøll, som fulgte ham derhen. Ved Indtrædelsen i Hosparquettet mødte han Conferentsraad Collin og hilsende paa ham

med den sædvanlige Venlighed. Dækket var endnu ikke hævet, da han indtog sin Plads, men pludselig boiede han sig, som om han vilde tage noget op fra Gulvet. Det næste Dieblik greb hans nærmeste Omgivelse med Skræk, og saasnart det kunde skee, blev hans Legeme livløst baaret ud i Forhallen.

Faa Minutter efter rullede en Karet ind i Charlottenborg, og fra det aabne Vindue lod en Stemme: „Han er død!“ Det tunge Legeme blev vaersomt baaret ind paa Sofaen, en Aare blev aabnet, men ikke en Draabe Blod kom tilsynne.

Bed den, nogle Dage efter, foretagne Obduction viste det sig, at Døden, som jo skulde have en legemlig Aarsag, maatte antages at være udgaaet fra en organisk Feil ved Hjertet, en Forhærdelse, som formodentlig i henved tredive Aar havde brudt paa hans ellers stærke Legeme og allerede, som foransført under 1817, af en Læge var blevet formodet at ville blive hans Bane.

XXX.

Sorgfest og Bisættelse i Frue Kirke. Akademiets Jubelfest i Sorg.
Secretairens Tale. Begravelsen i Museet.

Fredag Middag den 29de Marts 1844 bevægede et stille Tog af unge Kunstnere sig over Charlottenborgs Gaardplads. Imellem deres Arme hvilede den elskede Mesters affælede Vegeme, som saaledes blev baaret op i Akademiets Festsal, hvorfra den høitidelige Liigfærd skulde udgaa.

Omgivet af sin Kunsts klassiske Forbilleder og af en-
deel af sine egne Bærker, hvilede Thorvaldsen der, skion
i Døden som i Livet. Ved hans Baare holdt unge Kunst-
nere Sørgevag, Nat og Dag, og hans tro Tiener, Wil-
kens, veg næsten ikke fra Baaren.

Løverdagen den 30te Marts 1844 var berammet til
Thorvaldsens Bisættelse. Over den hele Stad sporede man
en Familieforg, som omfattede Alle, fra Fyrsten af og til
den simple Arbeidsmand. I Morgentimerne vare alle Gader
og Torve, hvor Liigtoget skulde vandre, ved det Offentliges
og ved private Foranstaltninger, rensede og smykkede. Fra
Charlottenborgs Port, over Kongens Nytorv, giennem Øster-
gade, Amagertorv, Bimmelskæftet og Nygade dannede sig

Rækker af de forskjellige Haandværkslaug, som mødte sørgeflædte, med florombundne Faner og Sørgemusik, og holdt Veien aaben for det kommende Ligtog.

Den aarlige Udstilling var allerede tidligere ordnet i Salene paa Charlottenborg, hvor Kunstens Farvepragt brød igiennem de sortbeklædte Gange. Der samlede alle de mange, som, udsendte fra de offentlige Autoriteter eller fra private Foreninger, skulde danne Sørgetoget.

Da Tiden nærmede sig, ordnedes dette Følge og skred, saavidt Rummet tillod det, ind i den sortbehængte, i mat Lampestin dæmrende, Antiksal, hvor Thorvaldsen stille blundede med Laurbærkrandsen om de hvide Lokker, i en Eggekrandse, rigt behængt med større og mindre Krandsje, som Kiærligheden havde flettet til hans Grav.

Da istemmede Kunstnerne deres Afledsång:

„Med tunge Laarer

Vi bære Danmark's Stolthed nu til Graven!“

og nu lukkedes Kisten, paa hvis Laag man saae den for-evigede Kunstners Billede i den Statuette, som var Skizzen til hans bekiendte Portraitstatue. Foran paa Kistelaaget laa Kunstnerens Meisel, bekrandsjet af Palmer og Laurbærgrene; over hans Hoved hvilede en rig Blomsterkrands, flettet ham af Landets Dronning, og ved dens Side en Eggekrands af drevet Sølv, som bragtes til hans Kiste fra en Forening af flere Skolers Elever.

Da fremstod Dr. og Prof. theol. Clausen og skildrede i en Tale det Betydningsfulde i disse Diebliffes Handling. Under Kunstnerens Afledsqvad førtes Liget ned og stillede i Porten, medens Sørgetoget ad en anden Bei-

sluttede sig til det. Døren aabnedes til det forladte Studio i Gaardens Baggrund, og i Italiens Navn bragte det italienske Operapersonale ham deres eget Fædrelands adopterede Son, et kjærligt Farvel.

Nu skred Toget ud fra Slottet paa det, med en tæt Mennekkemasse bedækkede, Torv, men idet Thorvaldsen saaledes sidstegang forlod dette Sted, tonede Kunstnernes Farvel ud fra Balconen henover den af usædvanlige Følelser stærktgrebne Mængde.

Igiennem stille Rader af Stadens Haandværkere vandrede det festlige Tog. Kisten blev baaren af 40 Kunstnere, og ved dens høire Side vandrede Thorvaldsens kiære Wilkens.

Alt som Toget skred frem under Klokkernes Ringning og Choral Musik fra Kirketaarnene, sluttede de opstillede Haandværkere sig dertil med deres Faner og Sørgemusik, og i de tætsyldte Gader, hvis Binduer vare fulde af deltagende Tilskuere, faldt der nu og da en skøn Blomsterregn ned over Kisten.

Da dette Tog Kl. 2½ nærmede sig Stadens Hovedkirke, dannede 800 Studenter med deres Sangforening en Kredss paa Pladsen udenfor Kirken, hvor Toget skred ind under Portalet.

Kirken, hvor Thorvaldsens Bærker i christelig Kunst skulde modtage den forklarede Mester, var blindet med sorte Drapperier, og fra Lysekroner og Candelabre udbredte sig en høitidelig Dæmring. Men mest gribende virkede Hartmanns grandiose og hierteknugende Sørgemarsch, som fra Orgel og med Basuner modtog den indtrædende Skare og opsyldte Alt med et Udtryk af Storhed og dyb Resignation.

Ved Indgangen tog Kongen imod Rigskæren og førte med sin Søn, Akademiets Høie Præsæs, i Spidsen, Toget op gennem Kirkens Skib, hvor Kisten henstilledes foran Choret.

Da Orgeltonerne vare hendsøde, blev en Sørge=Cantate af Dehlenshlaeger affunget af det Kongelige Theaters Sangere og Sangerinder til en Musik af Capelmester Glaeser, hvorefter Stiftsprøyst Tryde holdt en Tale. En Sang af H. C. Andersen, til Musik af Hartmann, istemmedes af Studenternes Sangforening og sluttede Festen.

Denne Slutningsangs Dpfordring:

„Træd hen til Kisten her! Kom, fattig Mand!
I din Kreds fødtes han, og du tør sige:
Han blev en Stoltthed for vort Folk og Land!“

viste sig nu som en Tanke, grebet ud af Folkets egen Følelse og Bevidsthed; thi Thorvaldsens Kiste blev den Dag ikke forladt i den eensomme Kirke. Det var efter Høitideligheden, som om der valfartedes til dette Sted af stille Kredse fra alle Samsfundets Klasser, og først da Natten indtraadte, gjorde den følgende Dags Gudstieneste det nødvendigt, at Kisten blev henstillet i Sacristiet.

Da Thorvaldsen ved sin Tilbagekomst i Maret 1842 besøgte sit Museum, var det ikke undgaaet hans Dpmærksomhed, at Bygmesteren, ifølge hans eget, tidligere Dnske, havde redet ham hans sidste Leie midt i den lille Gaard, som Museet indeslutter. Han taledede ikke derom, dog stod han engang ved sin Grav og sænkede sit tankefulde Blik ned i dens Dyb.

Skionnere skulde ingen Kunstner, ingen Fyrste hvile, end han, hvis Bærker tillige blev hans Monument. At han ikke skulde opleve Guldførelsen af dette Kunstens Tempel, var en Sorg i Sorgen, men maaskee ogsaa formeget at ønske for en Dødelig, var han end ydmyg og beskeden som Thorvaldsen.

Dagen efter, den 31te Marts, Akademiets Stiftelsesdag, havde allerede længe været imodseet som Thorvaldsens akademiske Jubilæum.

Det faldt i Forf.s Lod, som Akademiets Secretair, her at skulle fremtræde som denne Stiftelses Organ, og han tolkede de fælles Følelser i følgende Ord:

„Det var en Glædensfest, vi havde tænkt at berede her i disse Sale; men vore Krandsse visnede, da en dyb Sorg udbredte sig over Danmark!

„Her, hvor vi Aar for Aar samledes til akademiske Fester, staaer nu Kunstens Muse indhyllet i Flor!

„En Fest af fielden Betydning havde vi tænkt at fejre i disse Dage for den elskeligste Kunstner, en Jubelfest, som vi aldrig skulde oplevet Mage til!

„Thi for 50 Aar siden fremkaldtes her af de unge Kunstneres Skare en fattig Yngling af ringe Herkomst, — og et halvt Aarhundrede derefter stod han i denne Kredssom en af Tidens navnkundigste Mænd!

„Hvilken Fest vinkede os da ikke til at flette Thorvaldsen Krandsse!

„Men vore Krandsse visnede og en dyb Sorg udbredte sig over Danmark, da Livets Engel lukkede Bogen og sagde: „Endt er hans Bedrift!“

„Da sankede Dødens Genius sit Hoved og sluffede
 „sin Fakkell, — da sang Amor Klagesange ved Gratier=
 „nes Fod, og Ratten indhyllede sig tættere i sit Slør —
 „Dagen tabte sine skønneste Blomster!

„Dg nu samles vi her, — vi, som uden ham skulle
 „feire den aarlige Fest, — til en Fest, der skal fuldbyrdes
 „i dyb og stille Sorg! —

„Om ham skulle vi tale! Hans Storhed skal fylde
 „vore Hierter! Men, — kan der siges mere til hans Hæder
 „og Ære, end hvad Tusinder af Hierter have følt, Tusin=
 „der udtalt i Lovsange ved Bestuelsen af hans Værker? —
 „Har ikke den Dag, da vi nyligt bragte hans jordiske Lev=
 „ninger til Hvile, baaret et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om,
 „at vor Tale ikke behøver at kundgiøre hans Storhed og
 „hans Fortienester? Digtere og Talere, — men meer end
 „nogen anden — Folket selv, har holdt ham en Lovtale,
 „hvis Fylde gjør, hvad vi end kunde tilføie, overflodigt!

„Dog skal denne Stiftelse, der som en Moder engang
 „bar ham ved sit Bryst, ikke forstumme i sin Sorg! —

„Tillad derfor, høie og hæderlige Forsamling! at jeg
 „paa Akademiets Begne lader Hiertet tale til Hierterne, —
 „ikke for at belære, — ikke for at fuldstændiggjøre Thor=
 „valdsens Lov; — men kun for at udtale vor Smerte!

„Her, hvor for faa Dage siden den skønne, selv=
 „haarede Olding, laa henstrakt i sin dybeste Slummer med
 „brustent Die, — her, paa dette samme Sted, fremtraadte
 „for 50 Aar siden en guldkloftet Yngling med himmelblaa,
 „nordiske Blik! Besseden og frygtsom traadte han frem,
 „thi, under Mistro til sine egne Kræfter, havde han ud=

„ført det Arbeide, som de Andre priste, og for hvilket han
 „skulde modtage Præmien. Mismod fulgte ham, da hans
 „Genius, nogle Aar derefter, førte ham bort fra disse Kyster,
 „og med Kummer betraadte han, — med Taarer vandede
 „han, — den klassiske Grund, hvor hans Kunstens Træ,
 „engang rodfæstet, skulde bære de skønneste Frugter ud
 „over hele Europa!

„Vi vide det af hans egne, lunefulde Fortællinger,
 „hvoreledes han endnu længe havde at stride med sig selv
 „og med sin Kunst, og at man her hjemme næsten havde
 „opgivet de Forventninger, som vare satte til ham. — Da
 „aabenbaredes det vidunderligt, at Guds Haand var over
 „ham, og i Følelsen af en Kraft herovenfra udslog han sine
 „mægtige Binger, og begyndte en Flugt henover Jorden,
 „som bragte alt Folket til at studse!

„Og, da denne Flugt var begyndt, — hvor culmi-
 „nerede han da i sin Kunstnerhøide? — Var det, da han
 „med ungdommelig Barme fortolkede Grækenlands Digter-
 „værker i sine beundrede Basrelieffer? — eller, da han
 „med mandig Kraft og Villie overvandt alle Hindringer og
 „triumferede med Alexander? — eller, da han ligesom for-
 „klaredes i sin Kunst mellem Kristus og Apostlene? eller,
 „da han som en Olding gik med sin ungdommelige, frække
 „Herkules, forynget ind i Olympen? —

„I Sandhed! en mærkeligere Gang over Jorden gif
 „ingen Kunstner! Et halvt Aarhundre var ham nok, til i
 „hundredevis at frembringe Værker, hvoraf hvert enkelt var
 „nok til en Kunstners Berømmelighed.

„Og hvor rolig og usforstyrret var dog ikke hans Virken?
 „Medens i det samme halvhundrede Aar Verden forandredes

„under svære Omvæltninger, — medens Blodstrømme hen-
 „skyllede over Jorden, — bevægede han sig som et Him-
 „mellegeme, i sin mægtige Gang henover Verdens Ufred,
 „og aldrig droges han ud af sin Bane. Paa det samme
 „Blad i Historiens Aarbøger, som skildre de sildigste Slæg-
 „ter en af Verdensbegivenhedernes indskydelsesrigeste Epoker,
 „vil Thorvaldsens stille Kunstnerliv læses interlinieret som
 „den vidunderligste Gienfødelse af Oldtidens Kunst.

„Da et halvt Aarhundrede næsten var tilbagelagt i
 „Rom under en altid stigende Hæder og Ære, da længtes
 „Oldingen omsider efter sit Hiem i Norden. Thi andet
 „Hiem havde han ikke; den lange Række af Aar havde han
 „levet som paa en Rejse. Fattig var han reist ud med
 „Reisepenge fra denne Skole; nu vilde han bringe den ham
 „betroede Sum tilbage med Renter. O, hvilken Rente af en
 „ringe Sum! Aldrig har en Capital i Danmark været saa
 „frugtbar, og ved den Rigdom, han bragte, blev Dan-
 „mark evindeligt hans Skyldner!

„Det simple Bærksted i Rom var hidtil blevet regnet
 „mellem Italiens Smykker; snart skulde nu hans Museum
 „i Kiøbenhavn tælles mellem Nordens stolteste Prydelser!

„O, vel var det en Sorg i Sorgen, at Himlen ikke
 „forundte ham den Glæde, at see hans Gave til Danmark
 „i dens fulde Skønhed og Heelhed; thi i Tanken om sit
 „Museums Fuldendelse levede han dog sine bedste Timer.
 „Men som Moses fordum fra Bierget skuede ind i det for-
 „jættede Land, saaledes stod Thorvaldsen, Dagen før sin
 „Død, i henrykt Betsken af sit Museum!

„Der skal nu hans udødelige Aands Billede bevares;
 „der vil han derfor aldrig dø. Mellem Kunstnere og for

„Kunsten vil han der leve som en evig Mester og med en
 „sydlig Barme smelte den nordiske Is! Og, at ikke hans
 „egen, skionne Kunst alene her skulde finde Liv og Barme,
 „men, at enhver ædel og værdig Bestræbelse i Kunsten
 „her maatte kunne finde Opmuntring, har han ved sin
 „sidste Villie kiærligt sørget, for, atj Danmarks Kunstskole
 „Aar for Aar kan udstro sine skionneste Blomster paa
 „hans Grav!

„Men ikke alene ved saadanne Gaver berigede han sit
 „Fædreland! En misundelsesværdig Rigdom efterlod han os
 „allerede i sit herlige Navn, — et Navn, som Kunstskolen har
 „maattet dele med Danmark, — Danmark med Europa, —
 „Europa med Tidsalderen! Ved Glandsen af dette Navn
 „er Danmarks Kunstskole stillet i en europæisk Berømthed;
 „thi saa stor var hans Navnkundighed, at Dronet af det
 „Tordenslag, som her sældede den stolteste Geg i vore
 „Skove, vil endnu længe, naar Alt atter er tyft omkring
 „os, rulle i den fiernefte Horizont. Og medens vi, Dag
 „for Dag, blive mere og mere fortrolige med vort Tab og
 „med vor Smerte, drager dette Sorgens Budskab hver Time
 „i Døgnet videre i en altid større og større Kredts rundt om
 „os; — og allevegne, hvor det moder noget Spor af høiere
 „Dannelse, vil der i mange forskjellige Tungemaal siges
 „med Hiertets Bevægelse: „Den store Thorvaldsen er død!“
 „Som naar en Steen er kastet i Vandet, og Strømmen
 „iler ud til alle Sider i vogende Kredse, vil dette Slag,
 „som traf Danmarks Hierte, virke ud mod Europa's fier-
 „neste Kyster og kun standse en Tid, for atter at ile videre
 „paa hin Side Atlanterhavet.

„Saaledes blev Danmark, der ellers stille og besfeden
 „ligger udenfor Verdensbegivenhedernes almindelige Sphære,
 „— saaledes blev denne Stad, — dette Huus, — ved
 „ham et Centrum for den hele cultiverede Verden!

„Vor eneste Trost i Sorgen maa vi søge selv i hans
 „bratte Død; thi i sin Hedenfart blev han sig selv og sit
 „grandiose Kunstnerliv lig, og i hans pludselige Borttagelse
 „fra vor beundrende Kredss erkiende vi den skionneste Af-
 „slutning af hans store, syndige Liv!

„Himlen være takket for hans Liv, takket for hans
 „Død; thi Gud bønhorde ham og gav ham en Hensfart,
 „som han har ønsket sig den.

„Kongen har villet, at denne Akademiets Festsf ulde
 „iaar være en Sorgens Festsf, og hvorledes skulde vi ogsaa
 „kunne have dulgt vor Smerte?

„Men, Han har ogsaa villet, „at den store Kunst-
 „ners Minder paa en særegen Maade skal knyttes
 „til hans Kunstnervirksomhed i det Hele, og, —
 „hedder det i et Allernaadigst Rescript af 31 Marts d. A., —
 „hvor er dennes Mindesmærker bedre samlede,
 „end i det Museum, som vort Fædreland skylder
 „hans Kiærlighed til Kunsten og til Kunsten i
 „Danmark!“

„Hans Majestæt har derfor allernaadigst befalet at
 „ville pryde dette hans Museum med den Seiersgudinde
 „paa en Biga, som Thorvaldsen selv har ønsket at see an-
 „bragt paa dets Tinde, og har Allerhøiøst samme derfor aller-
 „naadigst overdraget Akademiet, at have Tilsyn med dette
 „Kunstværks Udførelse i Bronze, overeensstemmende med de

„Tegninger og Forslag, som Akademiet vil have allerunderdanigst at forelægge til Approbation.

„Den Jubelfest, som, — saa nær forestaaende, — dog ikke skulde fuldbyrdes iblandt os, havde Hans Majestæt allernaadigst befalet at skulle betegnes ved Udprägningen af en ny „Store = Guldmedaille“, som skulde bære Halvhundredsaarsfestens Datum og fremstille paa sin Revers et af Thorvaldsens sidste Arbejder: Architecturen, Malerkunsten og Plastiken i en skøn Forening.

„Denne Hans Majestæts allernaadigste Befaling er stadfæstet, uagtet denne Medaille nu vil bære et andet Minde til vore Esterkommere, og det har endvidere allernaadigst behaget Hans Majestæt at bemyndige Akademiets Secretair til endnu at tilføie, at Allerhøiøstamme har befalet, at en Medaille skal udpræges til Grindring om Thorvaldsens Død.“

Imedens Museet var under Arbejde, henstilledes Kisten med hans Støv i et Gravkammer i Frue Kirke, og havde end ikke Andre bragt Kranse til dette eensomme Sted, saa glemte Wilckens det dog ikke, hverken den 8de Marts, eller den 19de November.

Aar 1848, den 6te September, medens Ufred og svære Omkøbstninger havde grebet Mængdens Tanker, og det stille Hierte søgte sin Fred i det eensomme Kammer, gik Morgensolen deiligt op over de danske Sletter. Lette, rosenrøde Morgenskyer seilede hen over den stille Gaardsplads i

Museet og kastede Skæret ned paa de Palmer, Roser og Lilier, som smykkede Gravstedets himmelblaa Bægge.

I den aarle Stilhed rullede en Vogn hen for Indgangen til Museet. Det var den fiære Gamles Stov, som nu skulde forenes med alle hans Lands vidunderlig skionne Værker. En lille Kreds sluttede sig omhyggeligt og fortroligt omkring den Elskedes Leiested. En Marmorsteen med en Indskrift, den lille Egekrands af Sølv og nogle hemmelige Taarer fulgte med Kisten i Graven, og de svære Steen lukkede, en efter anden, det trygge Siemmeded.

Register

Tidsfølge

over

alle Thorvaldsens Arbejder.

T. I—IV.

1789.

- Vasrel. En hvilende Amor. I. 21.
Fire Løver ved Frederiksberg. I. 23.
Vasrel. over en Port. I. 22.
Vasrel. Det kongelige Vaaben. I. 23.
Skibsgallion, Neptunus. I. 36.

1790.

- Medaillon, Kronprindsesse Maria Sophia Frederikke. I. 25.
Tre Statuer til en Gæstport. I. 24.
Fronton-Vasrel. paa Toldbodværten. I. 25.
Eget Portrait, Tegning. I. 114.

1791.

- Vasrel. Helioborus. I. 29.
Vasrel. Priamus og Achilles. I. 31. 250.

1792.

- Vasrel. Herkules og Omphale. I. 33.
Vasrel. Numa og Egeria. I. 33. 39. 40.

1793.

Vasrel. Peder og Johannes helbrede de Syge. I. 34.

1794.

Vasrel. Aarets Lider. I. 38.

Vasrel. Dagens Lider. I. 38.

Fire Muser, Statuer paa Amalienborg. I. 39.

Buste, ubekjendt. I. 20.

1795.

Buste af Bernstorff. I. 41. 42. 46. 49. 105. 108. 115. 117—19. 124.
125. 128. 137. 142. 148. 155. 157. 187. 198. 214. 217. 220. II.
4. 72. 116.

Medaillon af Bernstorff. I. 118. 121. 129.

Buste af Lyge Nothe. I. 46. 105. 108. 119. 124. 128. 132. 133. 140.
141. 146. 147. 155. 156. 171. 186. 188. II. 4. 5. 59. 64. 272.

Medaillon af Prof. Sartorff. I. 16. 166. 168. II. 65.

Medaillon af Løffler. I. 46.

Medaillon af Hammer. I. 46.

Buste af Willerup. III. 50.

Portrait af Fru Fisser, (Tegning). I. 49.

Portrait af Schmidt, (Tegning). I. 71.

Portrait af Lieutenant Grove, (Tegning). I. 63.

Buste, af Struensee, Bestill. II. 398.

1798.

Gruppe, Bacchus og Ariadne. I. 123. 128. 132. 133. 140. 141. 145.
146. II. 4. 18. 109.

1799.

Buste, Homers (Cop.). I. 137. 142. 147. 222. 242. II. 21. 42. 100.

Buste, Pollux (Cop.). I. 137. 148. 151.

Statuen, Pollux (Cop.), I. 137. 142. 148. 151.

Buste, Antinous (Cop.). I. 222.

Buste, Apollo (Cop.). I. 222.

Buste, Ariadne (Cop.). I. 222.

Buste, Bacchus (Cop.). I. 132. 146.

Buste, Jupiter (Cop.). I. 122.

Buste, Melpomene (Cop.). I. 222.

Buste, Minerva (Cop.). I. 222.

Buste, Venus (Cop.). I. 222.

Buster af romerke Keisere (Cop.). I. 214.

Buster, copierede efter Antikken. I. 105. 119. 123. 132. 137. 147. 151.
166. 172. 222. 243.

Marmor-Arbejder, de første. I. 119. 145.

Buster, hjemsendte. I. 155. 187. 209. 210. 214. 217.

1800.

Statue, Fredens Gudinde. I. 157. 160.

Buste, Raphael (Cop.). I. 147. 151. 160. 162. 172. 209. 214. II.
21. 42. 100.

Buste, Cicero (Cop.). I. 157. 158. 160. 222. II. 272.

Buste, Agrippa (Cop.). I. 157. 158. 160. II. 272.

Pallas, Skizze. I. 158.

Melpomene, Skizze. I. 158.

Tegninger efter N. J. Carstens. I. 134.

1801.

Gruppe, en ubekendt. I. 165.

Gruppe, Achilles og Penthesilea, Skizze. I. 165. II. 47. 162. III. 263.

Statue, Jason. I. 159. 160. 165. 167. 172. 179. 181—183. 186. 193.
205. 216. 217. 230. 244. 245. II. 10. 15. 45. 54. 55. 129. 228.
230. 371. 436—440. III. 107. 108. 197. 198. 290. 341. 342.
380. 409. 476.

Buste af Kammerherre Bourke. I. 166. 172. 176. 177.

Buste af Prof. Saxtorff. I. 166. 168. 239. II. 65.

Hygæa, Sizzeret Statue. I. 172.

Monument for de Faldne 2. April 1801. Bestill. I. 168.

1803.

Buste af Prindsesse Galizien. I. 200.

Buste af Grev Worenzoff. I. 200.

Buste af Grev Adam Moltke. I. 201. 242. II. 90.

Basrel. Achilles og Briseis. II. 15. 31. 262. 306. 307. 381.

1804.

Basrel. Musernes Dands. I. 246. 252. 258. 261. 264. II. 21. 24.
25. 61. 62. 72. 80. 94. 113. 147. 242. 272. 292.

Buster af Baron og Baronesse Schubart. I. 240. 242. 246. 252. 258.
261. 264.

Statue, Diomedes. I. 250. 261. 264.

Tegning, Achilles og Chiron. I. 71. 250. II. 171.

Tegning, Achilles og Agamemnon. I. 250. 256. 261. 264. II. 15

Tegning, Achilles med Hector's Liig. I. 250.

Gruppe Amor og Psyche. I. 230. II. 54. 88. 118. 134. 135. 164.
170. III. 254.

1805.

Statue, Bacchus. I. 200. 220. 230. 249. 257. 259. 260. 264. II. 14.
73. 122. 170.

Statue, Ganymed. I. 200. 221. 230. 249. 260. II. 14. 291. 349.
III. 254.

Statue, Apollo. I. 200. 201. 222. II. 14.

Statue, Venus. I. 200. 222. II. 14. 25. 118. 170. 291. 292. III.
58. 200. 254. 331. 369. 468. 609.

Statue, Ariadne, Bestill. I. 201. 220.

Buste af Grey Rangau Breitenburg. II. 32. III. 253.

Buste af Prof. Jacob Baden. II. 5. 43. 59. 64. 65. III. 253.

Buste af Bartholin Sichel. II. 40.

Buste af Fru Caroline v. Humboldt. II. 40.

Fire Staturer til Christiansborg. Bestill. I. 265. II. 3. 5. 130. 132.
278. IV. 65. 216. 219. 220. 222. 227.

Mars og Venus, Gruppe. I. 165. II. 47. 48. 93. 96. 162. 258.

Monument for Dante, Bestill. II. 49.

Monument for Nord-Amerika, Bestill. II. 48. 63.

1806.

Statue, Hebe. II. 68—71. 290. 371. 394. III. 28. 254.

Statue, Psyche med Urnen. II. 68. 70. 71. 118. 239.

En Døbevasse, Bestill. II. 13. 14. 25. 29.

Døbefont for Brahe-Trolleborg. I. 253. 256. 260. 262. 263. 264. II.
13. 14. 28. 36. 39. 60—62. 68. 69. 72. 73. 80. 88. 90. 94. 95.
102. 103. 106. 113. 114. 132. 163. 260. 263. 264. 272. 274.
277. 280. 371. III. 12. 156. 458. 489.

Basrel. Jesu Daab. I. 263. 264. II. 36. 39. 90. 94. III. 44.

Basrel. Maria med Jesus og Johannes. II. 68. 69. 95.

Basrel. Jesus velsigner Børnene. II. 88.

Basrel. Glorie af tre Engle. II. 88. 113. III. 489.

1807.

Fronton til Christiansborg. II. 79. 82. 91. 131. 132. 149. 150. 226.
III. 38. 157. 290. IV. 63—65. 213. 214. 216—21.

Fire runde Basrel. til Christiansborg. I. 265. II. 3. 36. 39. 79. 83.
90. 91. 103—5. 130. 131. 132. 148—50. 181. 226. 309. 310.
313. 314. III. 162. 251. 253. 290. 526.

- Vasrel. Jupiter og Nemesis. II. 3. 74. 79. 91. 105. 130. 132.
148. 149.
- Vasrel. Minerva og Prometheus. II. 3. 36. 39. 74. 79. 90. 91. 104.
132. 149.
- Vasrel. Herkules og Hebe. II. 3. 74. 79. 101. 105. 132.
- Vasrel. Ulfulap og Hvgæa. II. 79. 104. 105.
- „Sandhed“ Dygave. II. 74. 79. 104. 130. 132.
- Statuerne, Solon og Lycurg, Bestill. 75. 76. 79. 81. 82. 84. 85.
131. 278. 279. III. 38. 56. 96.
- Statue, Amor. II. 53. 88. 135. 320. 321. III. 90. 72. 254.
- Buste af Archit. Trane. II. 94.

1808.

- Statue, Mars. II. 48. 95—97. 117. 148. 162. 228. 230. 258. 371.
III. 89. 476. 477. 609.
- Statue, Adonis. II. 97. 98. 116. 126. 136. 148. 163. 168. 169. 245.
249. 371. 401. 436. 437. III. 90. 92. 163. 409. 410. 420. 428.
430—32. 449.
- Vasrel. A genio lumen. II. 98. III. 342.
- Statuette, Vesta. II. 106. 111. 138. 223. 224.
- Vasrel. Phædra og Hippolyt, Bestill. II. 100. 136.

1809.

- Vasrel. Hector, Paris og Helena. II. 136. 297.
- Vasrel. Amor paa Løven. II. 137.
- Vasrel. Aphrodites Fødsel. II. 137.
- Vasrel. Amor saaret af Bien. II. 137. IV. 88.
- Vasrel. Merkur, Bacchus og Ino. II. 137.
- Buste af Mad. Høyer. II. 137.
- Buste af Georg Zoëga. II. 139.

1810.

- Vasrel. Sommeren. II. 159.
- Vasrel. Høsten. II. 159.
- Vasrel. Amor og Psyche. II. 159. 168. 180.
- Vasrel. Bacchus og Amor. II. 163. 279.
- Vasrel. Caritas. I. 253. II. 163. III. 146. 147. 149. 253. IV. 60.
- Restauration af et ant. Vasrel. II. 151.
- Vasrel. efter en Tegning. II. 152.
- Buste af Ida Brun. II. 152. 272.
- Buste af Camuccini. II. 152.
- Buste af Zachar. Werner. II. 161.

Egen colosf. Buste. II. 154. 174. 176. III. 253. 397. 434.

1811.

Frise, Alexanders Indtog i Babylon. II. 200. 203. 206. 209. 221. 222. 244. 245. 246. 272. 274. 280. 281. 297. 314. 359. 361. 362. 364. 366. 369. 371. 374. 377. 378. 397. 404. 412—14. 436. III. 37. 55. 56. 58. 91. 110. 155. 156. 162. 178. 179. 197. 222. 255—57. 276—78. 290. 293. 296. 302. 307. 308. 310. 314. 333. 359. 375. 428. 433. 435. 468. 471—73. 478. 484. 496. 497. 526. 529. 535. 579. IV. 64. 216.

Buste af Geheimeraad Hjelmsfierne. II. 194. III. 253.

1813.

To Caryatider. II. 222. 250. 255. 259. 260. 368. 369. 371. 374. 375. 377. III. 28. 37. 55. 56. 292. 302—305. 307. 308. 312—14. 323. 526.

Basrel. til Behmanns Monument. II. 242. 250. 349. 436. III. 10. 407.

Basrel. Virgil hos Augustus. II. 343.

Buste af Benvenuti. II. 243. 254.

1814.

Statue, Dbmyghed. II. 256.

Basrel. til Gravmæle for Baronesse Schubart. II. 254. 255.

Basrel. Nessus og Dejanira. II. 257.

Basrel. Vulkans Bærsted. II. 258. 297. III. 477.

Basrel. til Gravmæle for Aug. Böhmer. II. 258.

Buste. Augusta Böhmer. II. 258.

1815.

Statue, Fanciulla. II. 262. III. 254.

Basrel. Priamus og Achilles. II. 268. 307. 381. III. 370.

Basrel. Natten. II. 265. 266. 342. 343. 381.

Basrel. Dagen. II. 265. 267.

Portraitstatue, Grevinde Ostermann. II. 268.

Basrel. Victoria bekrædter en falden Kriger. II. 269.

Monument over faldne Generaler, Bestill. II. 270.

1816.

Restauration af Cegineterne. II. 293. 294. 315. 316. 320. 348. 351. III. 58. 252.

Basrel. til Gravmæle for Borckowski. II. 298.

Buste af Sorgen Knudsen. II. 296.

- Buste af H. C. Knudsen. II. 296. 339.
 Buste af Alex. Baillie. II. 296.
 Buste af Lady Sandwich. II. 298.
 Buste af Lord Ermouth. II. 298.
 Buste af Sir. Will. Bentinck. II. 298.
 Buste af W. Haldimand. II. 298.
 Buste af Eckersberg. II. 300. II. 253.

1817.

- Frise, Jesu Liv paa Jorden. II. 315. 317. 342. 401. 413. 437.
 Basrel. Dvinderne ved Graven. II. 317. 342. 401.
 Basrel. til Gravmæle for Grevinde Pore. II. 348.
 Gruppe, Ganymed med Ornen. II. 349. III. 90. 254. 337.
 Statue, Hyrbedrengen. II. 350. III. 28. 90. 112. 185. 222. 254.
 Statue, Haabet. II. 351—53. III. 376—78. IV. 72. 73.
 Gravmonument over Fru Caroline v. Humboldt. II. 353.
 Statue. Dandsferinden. II. 321. 322. 339. 348.
 Buste af Lord Byron. II. 340—42. 348. III. 282. 371.
 Buste af Prinds og Prindsesse Butera. II. 304.
 Basrel. til Colonel Bonars Gravmæle. II. 342.
 Buste af Colonel Bonar. II. 343. 348. III. 337.
 Buste af Fyrst Esterhazy. II. 320.
 Restauration for Kronprindsen af Bayern. II. 223. 245. 249. 320.
 III. 163. 197.

1818.

- Monument i Warschau for Napoleon, Bestill. II. 359.
 Basrel. til Monument for Baron Chandry. II. 382.
 Basrel. til Monument for Lady Newboock. II. 382.
 Basrel. til Monument for Lord Maitland. II. 308. 382—84. III. 28.
 Buste. Lord Maitland. II. 381. III. 28.
 Buste af G. Agar Ellis. II. 381.
 Buste af Comtesse de Poisse. II. 381.
 Buste af Veronica Zauli Guerini. II. 381.
 Monument for Kong Ferdinand, Bestill. II. 384.
 Basrel. Kristus med Disciplene i Emaus. II. 385. 386.
 Statue. Merkur. II. 394. 400. 426. III. 58. 72. 131. 143. 222.
 254. 468.
 Buste af Kronprinds Ludwig. II. 401. III. 100. 163.
 Buste af Grev Sommariva. II. 361.
 Buste af Grev v. Ingenheim. II. 401.
 Buste af Hertugen og Prindsen af Augustenborg. III. 131.

Portraitstatue af Grevinde Baryatinska. II. 411. 412.

Basrel. Christus giver Peder Nøglerne. II. 415.

1819.

Løven, til Monument i Luzern. II. 423. 424. III. 110. 111. 238.
IV. 167.

Gruppe, Gratiernerne. II. 322. 414. 423. 425. 426. 427. III. 21. 40.
41. 131. 222. 254. 475. IV. 88.

Basrel. Mariæ Bekudelse. II. 437.

Buste af Hertuginde af Sagan. II. 437.

Buste af Hr. v. Bunsen. II. 437.

Statue, Religionen. Project. III. 55.

Udkast til et Crucifix. III. 55.

1820.

Buste af Frederik den Sjette. III. 43. 61. 164. 173. 251. 253. 293. 334.

Buste af Dronning Maria Sophia Frederikke. III. 43. 61. 164. 173.
251. 253. 293. 334.

Buste af Kronprindsesse Caroline. III. 43. 61.

Buste af Prindsesse Wilhelmine. III. 43. 61. 173. 175.

Buste af Prinds Frederik Carl Christian. III. 34. 43. 59. 61. 175.

Basrel. Jesu Daab. III. 44. 52. 61. 164. 302. 314. 323. 484.

Basrel. Nadveren. III. 44. 52. 164. 302. 314. 323. 484.

Buste af et Barn. III. 50.

Basrel. Tre Engle med en Guirlande. III. 52. 165. 458. 490.

Buste af Comtesse Danneviold-Samsø. III. 70. 131.

Buste af Grey Chr. Danneviold-Samsø. III. 70. 131.

Monument for Statsraad Scavenius, Bestill. III. 71.

Monument for N. Abildgaard, Bestill. III. 61.

Buste af Keiser Alexander. III. 75. 77.

Monument for Fyrst Schwarzenberg, Bestill. III. 87. 88. 118. 119. 120.
206. 238. 239.

Statue, Nemesis. Bestill. III. 119. 120.

Statue, Victoria. Bestill. III. 119. 120.

Basrel. til Schwarzenbergs Monument. III. 118. 120.

Buste af Fyrst Metternich. III. 87. 121.

Buste af Prof. Dahl. III. 97.

Buste af Prinds Christian Frederik. III. 34. 97. 131. 173. 293. 303.
304. 305. 308. 333.

Buste af Prindsesse Caroline Amalie. III. 34. 98. 110. 131. 252. 293.
303—305. 308. 333. 481.

Buste af Albaneserinden Vittoria. III. 104. 161.

Monument for Keiser Alexander. Project. III. 63. 64. 273. 285.
 Monument for Grev Kinsky. Proj. III. 92.

1821.

Buste af Lord Gower. III. 107. 337.
 Buste af Lord Lucans Døtre. III. 107.
 Buste af Mad. Bernot. III. 107.
 Buste af Comtesse Nugent. III. 107.
 Buste af Prindsesse Juliane. III. 131.
 Buste af Elisa Thorvaldsen. III. 107.
 Monument for Grev Potocki. II. 299. III. 86. 115. 116. 132. 133.
 139. 375. 380. 410. 411. 523.
 Buste af Grev v. Schwarzenberg. III. 119. 121.
 Statue, Apostelen Peder. III. 127. 129. 130. 132. 428. 464.
 Statue, Apostelen Paulus. III. 127. 129. 130. 132. 428. 464.
 Basrel. til Appiani's Monument. II. 113. III. 4—6. 128. 129. 197.
 201. 279. 316.
 Buste af Appiani. III. 6.
 Fronton til Frue Kirke. III. 52. 104. 129. 159. 160. 162. 290. 301.
 308. 313. 326. 348. 359. 361. 465. 468. 472. 484. 526. IV.
 40. 45.
 Statue, En staaende Kriger. III. 162.
 Statue, En siddende Kriger. III. 162.
 Statue, Kristus. III. 9. 37. 51—55. 96. 97. 127. 129. 130. 132.
 142. 144. 167. 251. 290. 291. 293. 301—304. 307. 308. 310.
 311. 313. 314. 318. 322. 333. 343—45. 357. 359. 360. 362. 384.
 457. 464. 466. 468. 472. 483. 496. 497. 526. 528. 529. IV. 39.
 42. 43. 66. 77. 81. 128. 218.
 Statue, Apostelen Mathæus. III. 129. 130.
 Statue, Apostelen Jacobus. III. 129. 130.
 Statue, Apostelen Thomas. III. 129. 130.

1822.

Monument over Fyrst Joseph Poniatowski. III. 64. 74. 79. 80. 82.
 116. 133. 136. 138. 140. 153. 155. 158. 180. 183. 202. 267—69.
 289. 326. 351.
 Basrel. til Piedestalen for Poniatowski. III. 82. 140.
 Monument over Mikolaus Kopernikus. III. 75. 181. 182.
 Gravmæle for Grev Mokronowski. Bestill. III. 153. 158.
 Gravmæle for Mr. Cooper. Bestill. III. 154.
 Buste af St. Apollinari. III. 155.
 Døbefonten til Island. III. 156. 303—305. 359. IV. 66.

1823.

- Statue, Apostelen Philippus. III. 167.
 Statue, Apostelen Jacobus Alphæi. III. 167.
 Statue, Apostelen Simon Zelotes. III. 167.
 Statue, Apostelen Bartholomæus. III. 167.
 Statue, Apostelen Andreas. III. 167.
 Statue, Apostelen Johannes. III. 96. 167. 198. 299.
 Statuer, Apostlene. III. 52. 54. 56. 84. 96. 97. 123. 127. 129. 140.
 167. 168. 198. 252. 290. 291. 299. 301—304. 308. 311. 313.
 323. 345. 346. 357. 361. 428. 463—65. 469. 529. 535. 541. 543.
 IV. 39. 40. 42. 43. 66. 128. 218..
 Statuer, Fire Apostle. Bestill. III. 52. 302. 314. 360. 362. IV.
 40. 42. 44. 177. 180.
 Statuer, Evangelisterne. Bestill. III. 96. 302.
 Vasrel. Vinteren. III. 185.
 Statue, Døbefont til Frue Kirke. III. 186—88. 313. 347. 348. 359.
 384. 465.
 Statue, Daabens Engel, staaende. III. 187.
 Statue, To Sybiller. Bestill. III. 52. 302. 314.
 Buste af Cardinal Consalvi. III. 192. 194.

1824.

- Vasrel. Kierlighedens Aldere. III. 199. 285. 446. IV. 228.
 Vase med Vasrel. Project. III. 199.
 Monum. for Gouverneur Bianchi. Bestill. III. 217.
 Monum. for Lasco. Proj. III. 217. 219.
 Buste af en indisk Fyrste, Gazi-eddin Heider. III. 200.
 Buste af Baron v. Dornberg. III. 220.

1825.

- Monument for Pius den Syvende. III. 188—91. 197. 223. 238. 245.
 258. 318. 337. 384. 385. 389. 409. 421. 423. 426. 431.
 Buste af Pius den Syvende. III. 191. 193. 223.
 Monument over v. Rothmann. Bestill. III. 259.
 Statue. Den christelige Bisdom. III. 237. 258.
 Statue, Den christelige Styrke. III. 237. 258.
 Et Crucifix for Capuccinerne. III. 238.
 En liggende Løve. III. 8. 119. 120. 238.
 Vasrel. til Consalvi's Monument. III. 193. 195. 196. 239—41. 245.

1826.

- Statue. Apostelen Thaddæus. III. 168. 198. 299. 361.

- Portraitstatue af Prindsesse Caroline Amalie. III. 98. 109. 175. 252.
293. 300. 305. 309. 334. 478. 481. 482.
- Buste af Mad. Røffues. III. 301.
- Buste af Lorfonia III. 301.
- Basrel. til Monum. for Vacca. III. 316. 317. 337. 338. 390.
- Gandelabres til Frue Kirke. Project. III. 292. 308. 313. 314. 347.
348. 359. 360.
- Monument for Hertugen af Leuchtenberg. III. 206. 225. 275. 283.
319—21. 384. 389. 390. 400. 402. 434. 435.
- Statue, Historiens Musa. III. 211. 212. 215. 226—28. 230. 234. 320. 402.
- Gruppe, Livets og Dødens Genier. III. 212. 213. 227. 234. 320. 402.
- Basrel. til Eugens Monum. III. 228. 230.
- Victoria paa en Biga. Project. III. 306. 309. 325. 327—29. IV. 249.

1828.

- Basrel. Amor med Løven. III. 334—36.
- Basrel. Amor paa en Delphin. III. 334—36.
- Basrel. Amor. paa Ornen. III. 334—36.
- Basrel. Amor med Cerberus. III. 334—36.
- Statue, Daabens Engel, knælende. III. 187. 188. 313. 347. 348. 359.
384. 465. 468. 484. IV. 66.
- Statue, Luther. Bestill. III. 313. IV. 40. 42. 44. 222—24.
- Statue, Melanchton. Bestill. III. 313. IV. 40. 42. 44. 222—24.
- Basrel. til Graymæle over en engelst Dame. III. 336. 422.
- Buste af Marchese Firenze. III. 337.
- Buste af George Barlow. III. 337.
- Buste af Hertugen af Sutherland. III. 337.

1829.

- Buste af Storsyrstinde Helene. III. 365. 369.
- Statue, Achilles. Bestill. III. 369. 432. 564. 565. 566.
- Monument for Drake Garrard. Bestill. III. 370.
- Buste af Grev Arthur Potocki. III. 375. 523. 548.
- Basrel. Manden med Hesten (til Alex. Toget). III. 375. 433.
- Basrel. Dødens Genius. III. 117. 379. 411.
- Monument for Grev Reipberg. Bestill. III. 370.

1830.

- Buste. Napoleon. III. 410. 411.
- Tre Basrel. Victoria sriyende paa Skjolbet. III. 86. 117. 410.
411. 559.
- Basrel. Crato og Amor. III. 420—21.

- Vasrel. Sangens Genius. III. 421. 429.
 Statuer, To siddende Engle til Pavemonum. III. 422.
 Graymonum. over Sra. Ricci. III. 438.

1831.

- Portrait-Medaillon af den unge Goethe. III. 425.
 Monument over Lord Byron. III. 371. 412. 420. 424. 425. 428—30.
 Vasrel. Achils Vaaben. III. 432. 501.
 Vasrel. En gammel Satyr og en ung Faun. III. 433. 486.
 Vasrel. En Moder lader BARNET ride paa Vædderen (til Alex. Toget).
 III. 433.
 Vasrel. Jupiter dicterer Amor Love. III. 440.
 Vasrel. Amor i Baaden, siddende. III. 440.
 Vasrel. Amor i Baaden, staaende. III. 440.
 Vasrel. Amor flyver over Stranden. III. 442.
 Vasrel. Amor og den tro Hund. III. 441.
 Vasrel. Amor stetter et Net. III. 441.
 Vasrel. Amor samler Conchylier. III. 441.
 Vasrel. Amor med Rosen for Jupiter og Juno. III. 442. 443.
 Vasrel. Amor antænder Klippen. III. 443.
 Vasrel. Amor og Hymen spinde. III. 443.
 Vasrel. Amor og Ganymed spille Terre. III. 443.
 Vasrel. Amor, bunden af Gratierne. III. 445. 501.
 Vasrel. Hylas, røvet af Nymferne. III. 445.
 Vasrel. En Hyrbinde med en Amarinrede. III. 446. IV. 88.
 Vasrel. Amor paa Løven. III. 446.
 Buste af Mr. Wyllie. III. 447.
 Buste af Labouchère. III. 447.
 Buste af v. Löwenstern. III. 447.
 Buste af Baron v. Gichtal. III. 447.
 Buste af Walter Scott. III. 447.

1832.

- Monument for Churfyrst Maximilian. III. 391. 393. 435. 450—52.
 485. 491. 501. 502. 504. 505. 515. 527. 528. 538. 545. 554. 557.
 575. 581. IV. 24. 88. 100. 162. 164. 165.
 Buste af Maximilian. III. 452.
 Monument for Joh. Guttenberg. III. 460. 461. 505. 506. 508. 509.
 510. 558.
 Vasrel. til Guttenbergs Monum. III. 508. 509. IV. 160. 164.
 Vasrel. Alexander. antænder Persopolis. III. 452. 453.
 Frise, Parnasset. III. 453. 460.

1833.

- Basrel. En Bachantinde med en lille Faun. III. 486.
 Basrel. Hylas, røvet af Nymferne (2den Behandl.). III. 486. 501.
 Basrel. Ganymed og Hebe. III. 487.
 Basrel. Ganymed bortføres af Ornen. III. 487.
 Basrel. De fire Evangelister. III. 487. 488.
 Basrel.. Parcerne. III. 488. 501.
 Basrel. Tre spillende Engle. III. 489. 523.
 Basrel. Tre syngende Engle. III. 490. 523.
 Basrel. Tre Engle med en Guirlande. III. 458. 489.
 Basrel. Raphael. III. 494.
 Buste af Mr. Mahon. III. 495.
 Buste af Horace Vernet. III. 495. 532.
 Fire Statuer til et Gemak paa Christiansborg. Bestill. III. 470. 471.
 474. 476. 477. IV. 64. 215. 220. 222.
 To Statuer til Portalet i den indre Gaard. IV. 216. 219. 220. 222.
 Statue Medea. Bestill. III. 476.
 Statue, Paris med Gblet. Bestill. III. 476. 477.
 Gruppe, Juno og Minerva. Bestill. III. 477.

1834.

- Basrel. Nemests. III. 239. 245. 457. 511. 512. 514. 522.
 Monum. for Grev Arthur Potocki. Bestill. III. 523.
 Basrel. Tre bedende Dreng. III. 523. 524.
 Basrel. En Jægerinde tilhest. III. 524.
 Basrel. En Jæger tilhest. III. 524.

1835.

- Monument for Grevinde Poninska. Bestill. III. 547.
 Basrel. Passaggio d'un mondo ad altero. III. 547.
 Basrel. Fronton til Slotskirken. III. 165. 474. 548. IV. 63—65.
 213. 216—20.
 Basrel. Fronton til Raad- og Domhuset. Skizze. III. 37. 38. 56.
 157. 165. 200. 548. IV. 63—65. 213.
 Restauration af Marc-Aurel Statuen. III. 549.

1836.

- Basrel. Aarstiderne. III. 551—53. IV. 88.
 Basrel. Tro, Haab og Kierlighed. III. 553.
 Statue, Conradin. III. 555. 557.
 Basrel. til Samme. III. 556.

Monument for Friedrich Schiller. III. 404. 421. 429. 545. 546. 557.
558. 559. 560. 568. 569. 570. IV. 83. 86. 161.

Basrel. til Schillers Monum. III. 559. 560.

Basrel. Genio con la lira. III. 560.

Fiorten Medaillon-Basrel. Apollo, Musen Gratier m. fl. III. 558.

1837.

Basrel. Homer synger for Grækerne. III. 565.

Basrel. Achilles og Lhetis. III. 565.

Basrel. Achilles og Briseis (2den Behandl.). III. 370. 565.

Basrel. Hector, Paris og Helena (2den Behandl.). III. 565.

Basrel. Hectors Afstæb. III. 565.

Basrel. Achilles og Penthesilea. III. 566.

Basrel. Achilles og Patrokles. III. 566.

Basrel. Achilles og Chiron. III. 566.

Basrel. Alexander antænder Persepolis (2den Behandl.). III. 566.

Basrel. Retfærdigheden. III. 575.

Basrel. Statsstyrelsen. III. 575.

Statue, En dansende Pige. III. 588. 589.

Basrel. Amor og Hygæa. III. 589.

Fiorten Basrel. til Mythen om Diana. III. 590.

Sexten Basrel. Mythen om Amor og Psyche. III. 590.

Tyve Basrel. Genier med Atributer. III. 590.

Fronton-Basrel. Apollo blandt Hyrderne. III. 590.

Basrel. En Bacchantinde med en Fugl. III. 590.

Basrel. Amor med Tidslerne, siddende. III. 591.

Basrel. Amor med Tidslerne, staaende. III. 591.

Monument for Goethe. III. 65. 66. 99. 151. 573. 593. 594. 595. 596.
599. IV. 89. 91. 130—35. 160.

Basrel. til Goethes Monum. Proj. III. 66. 595. 597.

1838.

Basrel. Adam og Eva. III. 608.

Statue, Vulkan. III. 477. 609. IV. 100. 176. 180.

Basrel. Barnets Skytsengel. IV. 61.

1839.

Buste af L. Holberg. IV. 70. 72.

Buste af Dehenschlaeger. IV. 72.

Portraittstatue, Thorvaldsen. IV. 72. 73. 241.

Statue, Psyche med Amors Piiil. IV. 73.

Skizze til en knælende Engel. IV. 73.

- Frise. Jesu Indtog i Jerusalem. IV. 73. 80.
Frise. Jesu Gang fra Pilati Huus til Golgatha. IV. 40. 44. 77. 78.

1840.

- Skizze til et Monument for Frederik den 6te. IV. 106—108.
Monument for Christian den Fjerde. IV. 109. 110. 138. 171. 179. 201.
Bastrel. Danmark beder for Kongen. IV. 112.
Bastrel. Amor og Hymen. IV. 112.
Bastrel. Amor og Psyche, svævende. IV. 113.
Bastrel. Diana hos Jupiter. IV. 114.
Bastrel. Hygæa og Amor. IV. 114.
Bastrel. Kristus med Disciple i Emaus. IV. 114. 115.
Medaillon, Portrait af Henrik Steffens. IV. 117.
Bastrel. Perseus og Andromeda. IV. 118.
Bastrel. Jesus velsigner Børnene. IV. 118.
Bastrel. Thorvaldsen paa Nysø. IV. 118.
Bastrel. Badescene ved Stranden. IV. 119.
To Bastrel. Amor paa Svanen. IV. 121.
Bastrel. Rebekka og Elieser. IV. 122. 153.
Buste af Grevinde Danneberg-Samsø. IV. 122.
Buste af Admiral Hans Holsten. IV. 123.
Buste af Genr. Heinrich Donner. IV. 123.
Monument for Napoleon. Project. IV. 125.

1841.

- Bastrel. Aarets Genius. IV. 151.
Bastrel. Jupiter og Leda. IV. 152. 153.
Bastrel. Jesus og den samaritanste Kvinde. IV. 152. 153.
Bastrel. Amor forlader Psyche. IV. 152. 153.
Bastrel. Psyche ved Amors Leie. IV. 152. 153.
Bastrel. Hans Madsen og Johan Rangkau. IV. 153.
Bastrel. Jesus lærer i Templet. IV. 154.
To Bastrel. En Satyr med en Bachantinde. IV. 154.
Bastrel. Lysets Genius. IV. 155.
Bastrel. Rejsfærdigheden. IV. 156. 157.
Bastrel. Amor og Psyches Afsted. IV. 157.
De syv Ugedage. Tegninger. IV. 179.
Bastrel. Regna firmat pietas. IV. 172. 201.

1842.

- Bastrel. Hyrderne tilbede Jesus i Krybben. IV. 174. 179.
Bastrel. Flugten til Egypten. IV. 174.

- Vasrel. Børnemordet i Bethlejem. IV. 174.
 Vasrel. Jesus lærer i Templet. IV. 175.
 Vasrel. Jesus rider ind til Jerusalem. IV. 175.
 Statue, Apostelen Andreas. (2den Behandl.). IV. 118. 170. 177. 179.
 Statue, Apostelen Thaddæus. (2den Behandl.). IV. 170. 177—79.
 Gruppen Gratierne. (2den Behandl.). IV. 181. 182. 187.
 Vasrel. En Engel med Vasunen. IV. 183.
 Vasrel. En anden Engel med Vasunen. IV. 184.
 Vasrel. En Engel med Sværdet. IV. 183.
 Buste af Baronesse Stampe. IV. 184.
 Monument for Kong Ludvig af Bayern. Project. IV. 184.
 Monument for Frederik den 6te ved Skanderborg. IV. 202.
 Vasrel. Stavnshaandets Løsning. IV. 202.
 Vasrel. Provindsialstændernes Indførelse. IV. 203.
 Vasrel. Juleglæde i Himlen. IV. 204.

1843.

- Statue, Alberto Paulsen, som Jæger. IV. 205.
 Vasrel. Retfærdigheden og Styrken. IV. 203.
 Vasrel. Videnskabens og Kunstens Beskyttelse. IV. 203.
 Vasrel. Retfærdighedens Pleie. IV. 203.
 Vasrel. Amor flyver bort. IV. 225. 230.
 Vasrel. Thalia og Melpomene. IV. 226.
 Vasrel. Malerkunstens Genius. IV. 226.
 Vasrel. Billedhuggerkunstens Genius. IV. 226. 227.
 Vasrel. Poesiens og Harmoniens Genier. IV. 226.
 Statue, Herkules. IV. 227. 228.
 Statue, Orfulap. IV. 228. 231.
 Vasrel. Architecturens Genius. IV. 230.
 Vasrel. De tre dannende Kunster. IV. 230. 250.
 Vasrel. Hymen med to Fakler. IV. 231.

1844.

- Vasrel. Fredens Genius. IV. 233.
 Vasrel. Poesiens Genius. IV. 234.
 Vasrel. Billedhuggerkunstens Genius (2den Behandl.). IV. 234.
 Udfast til Billedhuggerkunstens Genius (3die Behandl.). IV. 235.
 Buste af Martin Luther. IV. 236. 237. 238.

Personaf-Register.

- Agard, III. 30.
 Abildgaard, Nic. I. 17. 20. 21. 26.
 31. 33. 38. 39. 41. 42. 44. 50.
 123. 129. 133. 137. 139.—41.
 143. 145. 146. 149. 150. 152.
 155. 161. 166. 167. 169. 173.
 176. 179. 187. 188. 190. 208—
 12. 217. 225. 227. 238. 265. II.
 3. 4. 7. 9. 11. 12. 18—21. 41.
 43. 44. 46. 53. 55. 57. 58. 59.
 63. 66. 71. 88. 109. 140. 146.
 155. 179. III. 61.
 Abrahams. III. 361.
 Abrahamson. I. 36.
 Akerblad. II. 240. 345. 346.
 Adler. III. 97. 148. 306. 325.
 Agefandro Rodio. III. 264.
 Agincourt, Seraur. II. 16.
 Agricola. III. 176.
 Agrippa. I. 157. 158. 160. II. 272.
 Agrippina. I. 259.
 Ahorn, Lucas. II. 425. III. 112.
 Aigner, P. II. 221.
 Alborggetti. II. 16. III. 5.
 Aldobrandini, Cintio. III. 219.
 Alexander I. II. 329. 387. III. 63.
 64. 74. 75. 77. 86. 164. 273. 285.
 Alexander Nikolajewitsch. III. 336.
 Alfieri. I. 259.
 Altemann. II. 351.
 Altieri. III. 219.
 Altishofer, Pfyffer v. II. 423.
 Amadeo. III. 126. 148. 157.
 Anafreon. II. 159. 258. III. 185.
 438. 441. 445. 477.
 Andersen, S. G. I. 8. II. 341. III.
 494. 520. IV. 30. 32. 81. 82.
 112. 113. 120. 238. 243.
 Andrea. II. 88. 89. 98.
 Angelis, De. III. 126.
 Anguilessi. III. 337.
 Anfarvård. I. 164.
 Antonelli, Aless. III. 458.
 Antonio. II. 161. 266. III. 28.
 Apollinari, St. III. 155.
 Appiani, Andr. II. 113. III. 4—6.
 128. 129. 197. 201. 279. 316.
 Appleton, W. II. 48.
 Arata, Sr. Teofano. I. 264.
 Archilochus. III. 440.
 Asgrimsbatter, Gudrun. I. 3.
 Atterbom. II. 407.
 Augustenborg, Hertuginde af. III. 12.
 Augustenborg, Hertuginde og Prindsen
 af. II. 394. 426—429. III. 9.
 70. 130. 133.

- Augustus. II. 534.
 Babone. III. 126.
 Baden, Jac. II. 5. 20. 22. 43. 59.
 64. 65. 97. III. 253.
 Baggesen, Jens Em. III. 22. 23.
 55. 259. 262.
 Baillie, Alex. II. 296. 297. 412.
 III. 152. 220. 331. 428.
 Balck, P. de. II. 100. 136. 297.
 Balsungo, Dr. III. 17.
 Bang, D. IV. 41.
 Bang. II. 20.
 Barberini, Don. Franc. II. 283.
 Bardenfleth. IV. 67.
 Bardi. III. 126.
 Barlow, George. III. 337.
 Barone, Signor. I. 109.
 Barring, Alex. II. 291. 394.
 Bartholdi, W. II. 268.
 Bartholin Cichel. II. 38. 39. 40.
 301.
 Baryatinski. II. 411.
 Baryatinska. II. 411. 412.
 Bassi, Carlo. I. 109. 110. 114
 Bathyllus. II. 159.
 Beck. I. 129.
 Bedford, Hertugen af. II. 262. 306.
 307. 310—12. 314. 368. 380.
 381. III. 197.
 Begasse. IV. 159.
 Bellanti, Cte. Piccolom. III. 217. 317.
 Bendz, W. III. 479. 482. IV. 57.
 Bentlei. IV. 47.
 Benvenuti. II. 243. 252. 254.
 Bentinck, Will. II. 298.
 Bendtsen. III. 14.
 Berge. III. 406. IV. 87.
 Berger. II. 4.
 Bernstorff. I. 41. 42. 46—49. 105.
 108. 115. 117—19. 121. 124.
 125. 128. 129. 137. 142. 148.
 155. 157. 187. 198. 214. 217.
 220. II. 4. 43. 61. 72. 109.
 116.
 Bernstorff, Grevinde. I. 42.
 Berthier. I. 127.
 Bertouch. III. 71.
 Bethmann, Fru. II. 234. 236.
 Bethmann, Ph. Holweg. II. 233.
 234. 242. 250. 349. 436. III. 10.
 407.
 Bethmann. II. 223. 236. III. 10.
 Betti, Salvat. III. 563.
 Bianchi. III. 217.
 Bieganski. III. 134.
 Bienaimé. II. 398. 423. 425. 435.
 III. 28. 126. 127. 129. 145. 161.
 162. 167. 223. 318. 344. 407.
 Bierre, A. G. IV. 48.
 Bille, G. S. I. 51.
 Bille, Steen. I. 117.
 Bille. I. 161. 162.
 Bindesbøll, Gottf. III. 531. 559.
 582. 592. IV. 96. 104. 125. 126.
 211. 238.
 Bissen, Wilh. II. 412. 417. III.
 165. 175. 253. 294. 305. 309.
 334. 344. 433. 434. 469. 478.
 483. 506. 509. 310. 529. 530.
 584. IV. 73. 105. 211.
 Blankfort. I. 51.
 Blessington, Lady. III. 220.
 Blom. I. 51. 72.
 Blücher-Altona. III. 11.
 Blunck, G. Ditt. III. 496. 612.
 617.
 Boddington. II. 291.
 Boehm, v. III. 119.
 Bogazzi. III. 108. 126. 157.
 Boquet. III. 550.
 Bolzano. I. 147.
 Boisferée, Sulp. III. 10. 65. 66.
 69. 99. 151. 593. IV. 162.
 Bombelles, Grevinde (f. Ida Brun.)

- Bonaparte. I. 120. 154.
 Bonaparte, Joseph. I. 121.
 Bonaparte, Lucien. III. 479.
 Bonar. II. 317. 342. 343. 348.
 Bonstetten. II. 208.
 Borgen. IV. 48.
 Borghese, Prindsesse. I. 259.
 Borgia, Cardinal. I. 134. 155. 161.
 162. 173. 176. 210.
 Borgo, Olinto dal. II. 139. 195.
 Borfowski. II. 298.
 Bornemann, M. F. IV. 41.
 Borup, G. II. 92. IV. 221.
 Bourke, Edm. II. 270. 298.
 Bourke. I. 85. 166. 172. 176. 177
 180.
 Bournonville, Mad. I. 129.
 Brandis. II. 346.
 Brandt. II. 98. III. 222.
 Braun, G. G. III. 460. 463. 508.
 Bravo, Joh. III. 616. IV. 55. 98.
 100—102. 180. 187.
 Brentano, Bettina. III. 599.
 Brignesi, Ge. III. 29.
 Briem, Gunlög G. I. 32. 36.
 Brown, Baron. I. 109. 110. II.
 121—23. 142. 406.
 Brun, Fru Fr. I. 151. 153. 167.
 181. 182. 193. 243. II. 42. 86.
 87. 91. 97. 99. 121—23. 134.
 135. 145. 152. 158. 191. 196.
 198. 208. 260. 272. 350. 352.
 364. 365. 367. 394. III. 30.
 54. 60.
 Brun, Ida. II. 87. 152. 158. 196.
 272. 321.
 Brun, G. II. 107.
 Bruun, Dr. II. 353. 354.
 Brüggemann. III. 11.
 Brøndsted. II. 145. 146. 148. 152.
 224. 237. 240. 272. 273. 275.
 292. 343. 350. 365. 413. 426.
 431. 435. III. 1. 2. 7. 11. 25.
 30. 39. 62. 63. 91. 100. 119.
 138. 139. 142. 144. 145. 157.
 169. 170. 173. 184. 197. 366.
 413. 458. 491. 492. IV. 111.
 Bülow, Geheimeraad. I. 424. III. 12.
 Bulgo. II. 318. 319. 383.
 Bunsen, v. II. 437. III. 264. 378.
 379.
 Butera, Prindsen af. II. 304. 305.
 Buti, Madam. II. 182. 255. 356.
 393. III. 100. 101. 169. 170.
 283. 364. 378. 492.
 Byron. II. 339—42. 348. III. 282.
 371. 412. 420. 424. 425. 428—
 30. 447.
 Bystrom, Joh. Nic. II. 162. III.
 103. 165. 326.
 Behmer, Dr. II. 185.
 Behmer, Augusta. II. 185. 186.
 Boie, G. IV. 3.
 Bettger, Ludvig. III. 499. 502.
 505. 509. 542. 567.
 Caledon, Carl af. III. 156.
 Cali. III. 126.
 Camporese, Giulio. III. 349.
 Camuccini. I. 259. II. 106. 107.
 112. 152. 320. III. 90. 176. 264.
 384.
 Canova, Ant. I. 181. 193. 194.
 205. 206. 259. II. 15. 16. 29.
 45. 47. 63. 95. 97. 107. 109.
 110. 116. 165. 166. 302. 303.
 368. III. 75. 77. 88. 152. 168.
 169. 212. 218. 264. 383. 384.
 588.
 Capo d'Istria. III. 77—79.
 Carboneau. III. 136. 181. 183.
 Cardelli, Dom. I. 158.
 Cardoni, Vittoria. III. 102. 103.
 104. 161.
 Carignan, Arthur. II. 357. 403.

- Carlest. III. 126. 161. 162.
 Carli, Tomasio. II. 247.
 Carneseccia, Giuf. I. 101.
 Carnevalini, Angelo. III. 218. 219.
 Caroline Amalie, Dronning. III. 34.
 97. 131. 173. 293. 303—305.
 308. 333. IV. 241.
 Caroline, Kronprindsesse. III. 43. 61.
 Carstens, Nsm. Jac. I. 28. 29. 108.
 111. 134. 159. 164. II. 148.
 188. 267. III. 222.
 Caspersen, S. IV. 48.
 Catel. III. 363.
 Cerbara. III. 143.
 Chandry. II. 382.
 Chateanneuf. III. 379. IV. 125.
 Charlotte Frederikke, Prindsesse. III.
 556. IV. 172. 179.
 Chiaveri, F. II. 162. 440. 441.
 III. 108. 303. 334. 341. 374.
 379. 616. 617.
 Chigi, Prinds. II. 295.
 Chaudoir, Stanisf. II. 382.
 Christel. II. 147.
 Christensen, Chr. III. 294. 334. IV.
 21.
 Christian den Fierde. IV. 108—10.
 164. 201.
 Christian Frederik, Prinds (Chr.
 VIII). II. 183. 192. 193. 197.
 198. 200. 201. 203. 206. 212—
 214. 216. 219. 227. 229. 230.
 232. 273. 274. 281. 284. 285—
 287. 288. 306. 308. 312. 360.
 364. 365. 367. 370. 373. 374.
 376. 378. III. 10. 33. 43. 58. 60.
 69. 94. 95. 97. 109. 110. 114.
 156. 172. 174. 177. 188. 251.
 253. 255. 293. 295. 300. 303.
 304. 307. 309. 310. 325. 327.
 333. 407. 416. 472. 477. 479.
 480—483. 495. 528. 530. 534.
 535. 540. 541. 578. 580. 600—
 602. 604. IV. 16. 23. 24. 88.
 94. 108—112. 130. 138. 155.
 160. 165. 166. 171. 172. 176.
 178. 186. 204. 243. 249. 250.
 Christie. II. 192. 214. 225.
 Christine, Erkehertuginde. III. 88.
 Cicero. I. 157. 158. 160. 222. II.
 272.
 Clausen & Comp. II. 264.
 Clausen, S. N. III. 577. 584. IV.
 29. 38. 41. 95. 128. 211. 241.
 Clemens. I. 243. II. 287.
 Cleo, Hans. I. 14.
 Clifden, II. 381.
 Cobronchi, Ant. III. 155.
 Colds. II. 365.
 Collin, Jonas. I. 218. III. 434.
 496. 498. 499. 502. 517. 519—
 521. 525. 527. 530—31. 576.
 577. 578. 580. 584—586. 587.
 591. 600. 602. 603. 606. IV.
 56. 68. 95. 98. 100—103. 128.
 170. 211. 238.
 Conning, F. de. III. 540—542.
 Conrabin. III. 355—57.
 Consalvi. I. 257. III. 188—96. 239—
 41. 245. 314. 426.
 Contavia, Bartol. III. 490.
 Cooper, Edw. J. III. 154.
 Cornelius. II. 223. III. 396. 397. 399.
 Correggio. III. 3.
 Cotta, G. v. IV. 87.
 Cramer. II. 157.
 Grantsley. II. 351.
 Crelius. II. 112.
 Cremaschi, Angelo. II. 242. 243.
 Crozatier. III. 510.
 Cuming, Mrs. II. 403.
 Czarneski, Edw. III. 269.
 Czartorinski, Prinds Adam. II. 422.
 III. 133. 135. 202.

- Dahl. IV. 47. 48.
 Dahl, S. G. III. 72. 97.
 Dahlerup. III. 605. 611. IV. 2.
 11. 12.
 Dajon. I. 155. 188. 265. II. 20.
 74. 130. III. 51.
 Dalgas. IV. 189.
 Dalhoff, S. III. 358. 371. IV. 110.
 114. 116. 118—21. 228.
 Dalmar. II. 159.
 Dam. I. 129.
 Dannecker. III. 8. 9. 66. 67. 99.
 404. 405. 407. 572.
 Dannekiold Samsø. III. 70. 131.
 Dannekiold = Samsø, Grevinde. IV.
 122.
 Dannekiold = Samsø, Comtesse. III.
 70. 131.
 Dante. II. 49.
 Devonshire, Hertuginde af. II. 291.
 292. III. 192.
 Dietrich. III. 406. 572. IV. 87.
 Dietrichstein, Prindsesse af. II. 152.
 Diwet, M. II. 290. 350.
 Doerr. Alb. IV. 87.
 Donner, Conr. Heinr. II. 351. 427.
 III. 11. 475. IV. 52. 123.
 Dräger. III. 222.
 Driefer. IV. 47.
 Dungsfelt, W. IV. 48.
 Duphot. I. 121.
 Dernberg. III. 220.
 Ebbesen. I. 129.
 Eberhard. II. 248. 249. III. 397.
 Eberlein. II. 89. 101. 147.
 Eckersberg, W. II. 215. 220. 265.
 266. 271—74. 280. 287. 288.
 300. 308. 311. 345. III. 12.
 253. IV. 9.
 Eckmann, Dr. I. 164. 172. II. 162.
 Eddelsen. III. 605.
 Egilsson, Gunlog. I. 2.
- Eichel, Bartholin. II. 38. 39. 40.
 301.
 Eichthal, v. III. 403. 447.
 Einarson, Jon. I. 2.
 Eiben, K. IV. 87.
 d'Elci, Ang. Maria. III. 438.
 Ellis, George Agar. II. 381.
 Engelstoft, L. II. 194. IV. 41.
 Ercole. III. 28. 126.
 Erhard, K. IV. 41.
 Eschricht. IV. 41.
 Eskildsen. I. 9.
 Espolin, Jon. I. 1.
 d'Este, Ant. III. 220.
 Esterhazy, Fyrst. II. 320. 321. 348.
 III. 88. 156.
 Estrup, Dr. II. 413. III. 71.
 Eugen, Hertug af Leuchtenberg. II.
 413. 427. III. 206. 225. 275.
 283. 319—21. 384. 389. 390.
 400. 402. 434. 435.
 Ermouth. II. 298.
 Fabris. III. 219. 220. 237.
 Falsen, Capt. S. de. II. 343. 344.
 Favre, G. II. 291.
 Faye, Planat de la. III. 321.
 Fearnley. III. 482.
 Federer, F. IV. 87.
 Feddersen. III. 250.
 Fedor, Swanowisch. I. 125.
 Ferdinand, Kong. II. 384.
 Ferenczy, Franr. III. 126.
 Fernow. I. 109. 111. 181. 193.
 Ferrini. I. 20. 44.
 Fischer, M. IV. 87.
 Finelli. I. 186. 244. 245.
 Fiobo. I. 172. 204.
 Firenze. III. 337.
 Fischer. III. 572.
 Fisser. I. 129.
 Fisser, Lorents. I. 47. 48. 52. 64. 68.
 70. 73. 75. 76. 100. 113. 130.

- Fisser, Fru. I. 48. 49. 107. 113. 116.
 Flarman. I. 108.
 Flint. I. 129.
 Folkhi. IV. 167.
 Formenti, Fra Luigi. I. 192.
 Franciscus, St. III. 238.
 Franciska. II. 429. 431.
 François. I. 92.
 Franz, Keiser. III. 87. 118.
 Frederik, Kronprinds. I. 214. 215. 217—219. 237. II. 43.
 Frederik d. 6te. II. 271. 272. III. 43. 61. 69. 164. 173. 251. 253. 293. 334. 366. 517. 519. 577. IV. 94. 106—108. 118. 202.
 Frederik, Arveprinds. I. 38. 153.
 Frederik Carl Christian, Prinds (Fred. 7de.) III. 34. 43. 59. 61. 175. 332. 366. IV. 113. 236. 237. 243.
 Freuchen. IV. 71.
 Freund, Herman. I. 14. II. 92. 282. 365. 366. 372. 377. 395—98. 435. III. 1. 29. 37—40. 51. 53. 56. 58. 61—63. 89. 92. 95—98. 113. 126—28. 173—75. 177. 186. 249. 251. 252. 253. 294. 295. 305. 308. 323. 338. 344. 358. 361. 543. 583. 613. IV. 9. 12. 45. 50. 56. 66. 78. 206.
 Friedenreich, P. IV. 48.
 Friis, P. I. 36. 113. 151. 190. II. 398.
 Friis, F. F. III. 358. 464. 468. 481.
 Fridsch, Cl. Ditlew. I. 27. 29. 45. 115. 138. 170. II. 177. IV. 16.
 Frosch. I. 174. III. 434. IV. 30.
 Forster, Ernst. IV. 163.
 Gaertner. IV. 89.
 Gaeti. III. 126. 201.
 Galigien, Prindsesse. I. 200. 217. 220.
 Gall, Fruen. III. 30.
 Galli. III. 126. 155. 156. 589. 613. IV. 50. 180. 206.
 Gamst, G. III. 485. IV. 48.
 Garrard, Dr. III. 370.
 Gaggi-Eddin Heider. III. 200.
 Geer, de. IV. 70.
 Geng. II. 177.
 George, Geo. de St. III. 593. IV. 132. 133.
 Ghiberti. I. 125.
 Gianelli. I. 36. 45. 109. 114. 116. 129. 153. 156. 171. II. 45. 109.
 Girometti. III. 101. 192.
 Giustiniani, Card. IV. 176.
 Glaeser. IV. 243.
 Gmelin. I. 163.
 Goethe. II. 153. III. 10. 65. 66. 151. 425. 462. 573. 593—597. 599. IV. 130—35. 160.
 Goerge. III. 298.
 Gontard, Mad. L. IV. 160.
 Gotfalkson, Thorvald. I. 3. III. 156.
 Gotfalksbatter, Oluf. I. 3.
 Gower, Lord. II. 349. III. 107. 337.
 Grabowssi, Stanisl. Cto. III. 84. 134. 135. 137. 139. 180. 182. 186. 202. 271—273. 288. 319. 351. 352.
 Gracieuse, la. I. 59.
 Gregoire, Mr. II. 353.
 Grosch, G. A. I. 27. 28.
 Grove, L. J. I. 51. 63. 64. 72.
 Grüneisen. III. 406.
 Grundtvig, N. F. S. IV. 30. 71.
 Grønlund, Dav. I. 5.

- Grönlund, Karen. I. 4—6.
 Grönlund. I. 4. 51.
 Guattani. II. 252.
 Gudrid. IV. 17.
 Guerini, Veronica Zauli. II. 381.
 Guerra. III. 524.
 Gummer, Gius. I. 147.
 Gunløgen, Thorvald. I. 3.
 Gunnerus. G. G. III. 146. 148.
 149. 253.
 Gutenberg, Joh. III. 460. 461. 505—
 10. 558. 593. 598. IV. 160. 164.
 Gutensohn. III. 210—12.
 Haal. II. 52. 53.
 Haeffelin. II. 127. 128. 168.
 Hage. IV. 71.
 Hagemann. I. 182. 183.
 Hagen, F. P. IV. 48.
 Hagen, v. d. II. 302.
 Hahn, Th. de. II. 135. 177.
 Halbimand, W. II. 298.
 Hallerstein, Haller v. II. 145.
 Hambro, Jof. III. 434.
 Hammer. I. 44. 46. 189.
 Hammerich, Joh. IV. 48.
 Hansen, M. III. 434.
 Hansen, G. F. I. 208. 215. 233—
 235. 263. II. 27. 74. 76. 79.
 81. 82. 84. 107. 109. 117. 118.
 131. 132. 150. 171. 173. 205.
 215. 216. 219. 220. 227. 230.
 235. 274. 277. 278. 282. 284.
 285. 306. 310. 311. 366. 375—
 77. III. 36. 38. 39. 54. 60. 62.
 95. 165. 291. 293. 301. 303.
 311. 312. 315. 348. 359. 362.
 467. 470. 478. 526. 527. IV. 12.
 64. 221.
 Hansen. I. 51. 71.
 Hansen, G. P. IV. 48.
 Hansen, P. G. IV. 48.
- Hardenberg, Fyrst. 263.
 Harsdorff. I. 131. 139. III. 45. 62.
 165.
 Hartmann. IV. 30. 35. 242. 243.
 Hassing. I. 51.
 Haste. I. 6. 37. 42. 51. III. 15.
 Hauch. II. 132. 150. 227. 285.
 310. 365. 367. 375. III. 36. 39. 58.
 Hauff, Dr. W. IV. 87.
 Hedemann, G. IV. 48.
 Heger, Carl. III. 250.
 Heger, Steph. III. 250.
 Heger, Karen Margr. I. 26.
 Heiberg, P. A. I. 153.
 Heiberg, J. E. IV. 10. 30.
 Helene, Storfyrstinde. III. 364. 365.
 369.
 Hemmelinck. III. 9.
 Henriksen. I. 44. 113. 116. 138.
 Henschel. III. 462.
 Heramb. I. 5.
 Herder. III. 511. 512.
 Herman, Joseph. III. 126. 162. 167.
 Hermogenes. III. 441.
 Herz, Henr. IV. 30.
 Herz, Hofraabinde. II. 407.
 Herz, S. W. IV. 87.
 Hese. III. 403.
 Hetsch. III. 315. 530. 584. IV.
 77. 110. 201. 202.
 Heuß, Dr. III. 461. 506.
 Heydeck, v. IV. 162. 184.
 Hielmstjerne. II. 194. 195. III. 253.
 Hillerup, F. G. III. 105.
 Hiorth, P. II. 407.
 Hobhouse, Sohn. II. 340. 341. III.
 371—73. 375. 412. 413.
 Hocheder. IV. 163.
 Hochstetter. III. 406. IV. 87.
 Hoe. II. 132. 150. 227. 285. 310.
 375. III. 36. 54.

- Hofer. III. 126.
 Hohlenberg, J. G. G. I. 51.
 Hohlenberg, M. H. IV. 41.
 Holberg, E. IV. 70. 72.
 Holm, Nabez. II. 42.
 Holmer. IV. 47.
 Holst, H. P. IV. 22. 28. 30. 34.
 169. 172. 173. 182. 199.
 Holsten, Hans. IV. 123.
 Holstein. III. 13.
 Holten, M. N. III. 44. 434. 527.
 Homer. I. 137. 142. 147. 207. 222.
 242. 250. 264. II. 5. 21. 42.
 100. III. 454.
 Høye, Thomas. I. 178. 183. 186.
 II. 54. 55. 71. 437—40. III.
 107—109. 177. 178. 342. 380. 381.
 Høpfer, Dav. IV. 236. 237.
 Høpfgarten. II. 351. 384. III. 28.
 96. 98. 252.
 Høppe. II. 370.
 Hornbech. I. 200. 223. 238. II.
 6. 64.
 Hornemann, Arn. I. 147.
 Hornemann, Chr. IV. 16.
 Hornemann, J. W. III. 36. 54.
 348. 465. IV. 15. 41.
 Hornslyd. II. 367.
 Høstrup-Schulz. IV. 48.
 Huhn, Otto v. III. 63. 64. 69.
 Humboldt, W. v. I. 197. 198. 214.
 251. II. 61. 86. 121. 161. 165.
 166. 175. 178. III. 377. 378.
 Humboldt, Caroline v. II. 40. 122.
 123. 133. 145. 146. 151. 153.
 160. 161. 163. 181. 350. 352—
 54. 361. 364. 394. III. 11. 376.
 Huth, v. II. 146. 172. 173.
 Hvidt. III. 312. 323. 345.
 Høyen, M. III. 583.
 Høyer. I. 18. 19. 232. III. 125.
- Høyer. I. 18. 146.
 Høyer, G. F. II. 66. 71. 88. 107.
 137. 139. 140. 147. 154. 180.
 III. 62.
 Høyer, Mad. II. 137.
 Jacobi. IV. 73.
 Jagemann. II. 147.
 Jasper. III. 12.
 Jefferfon. II. 48.
 Jensen, G. N. III. 252.
 Imhoff. III. 420.
 Ingemann, B. S. II. 413.
 Ingenheim, v. II. 401.
 John, F. IV. 91. 92. 135.
 Johnsen, Steingrim. IV. 67.
 Jøllage. II. 351. 384. III. 98.
 Jønsdatter, Sigrid. I. 3.
 Jønsen, Egil. I. 2.
 Jørgens-Berg. III. 380.
 Italienski, v. II. 269. III. 79.
 Juel, Jens. I. 50. 156. 188. II.
 109. 195.
 Juliane Maria, Enkedronning. I. 107.
 Juliane, Prindsesse. III. 131.
 Karleby. I. 153.
 Karlsefne, Thorfin. IV. 17.
 Kaufmann. I. 222. 242. III. 126.
 Kaufmann, Angelica. II. 86.
 Keller, G. I. 186. 244. 245. II. 86.
 Kerll. III. 222.
 Kern. IV. 48.
 Kesfeld. III. 126.
 Kestner, v. III. 102. 103. 425. 448.
 506.
 Kiærulff. IV. 46. 47. 128. 129.
 156. 199. 237.
 Kiærulff. III. 483.
 King. III. 262.
 Kinsky. III. 92.
 Kirkerup. I. 24.
 Klauemann. III. 254.

- Klenze, Leo v. II. 314—17. 413.
 414. 426. III. 162. 206. 211—
 14. 227. 229. 231—35. 275. 387.
 388. 391—93. 395. 449. 554.
 Klinkowstrohm, v. II. 182.
 Kniep. I. 223.
 Knott. III. 397.
 Knudsen, Søren. II. 132. 136. 150.
 168. 227. 258. 296—98. 338.
 412. III. 152. 220. 331. 332.
 336. 338. 341. 428. 564.
 Kundsén, S. G. II. 296. 339.
 Koch, Joseph. I. 163. 164. II. 137.
 138. 144. 172. 182. III. 28. 363.
 Kock, J. S. III. 29. 89. 584.
 Koes, Georg. II. 124. 125. 128.
 134. 138. 142. 143. 145. 152.
 153. 237. 275.
 Kohlrausch, Dr. II. 120. 124.
 Kolb, v. III. 511. 546. 557. 568.
 569. 572. 573. 596. 598. IV. 85.
 Kongeslev. IV. 221.
 Kopernikus, Mik. III. 75. 139. 155.
 158. 168. 181. 182. 183. 269.
 270. 319. 353.
 Kosewitz. II. 45.
 Kosjakowski. III. 204. 205. 263.
 285. 286.
 Kogebue. I. 193. 194. II. 45.
 Kragenstein-Stub. II. 180.
 Krause, v. II. 291. 351.
 Krieger. III. 483. 491.
 Krüger. IV. 159.
 Krohn, Fr. III. 294. 334. IV. 110.
 Kruse, L. II. 304. 305. 339. 359.
 360. 364. 365. 367. 370. 371.
 382. 397.
 Krøyer, S. IV. 31.
 Kückler, Alb. III. 496. 616. 617.
 IV. 55.
 Küster. II. 112.
- Kulle, v. III. 406. 407. 546. IV
 85. 87.
 Kestlin, v. IV. 161.
 Kuhlau. IV. 30.
 Kyhl, S. IV. 48.
 Labouchere, S. II. 291. 292. III.
 152. 153. 199. 331. 336. 369.
 370. 432. 447. 564. 565.
 Labruzzi. I. 163. II. 121. 122. 133.
 Lahde. I. 32.
 Landini, Camillo. I. 222. 241. 242.
 II. 46. III. 126. 146. 148.
 Larsen, J. G. IV. 41. 42.
 Larsen, Lars. I. 9. 10. 14. 116.
 Lassen. II. 132. 150. 285. 287. III.
 36. 54. 311. 348. 467.
 Lassen, G. L. IV. 22.
 Launig. III. 91. 126. 164. 538. IV.
 194. 195.
 Lavaggi, Dom. I. 165.
 Lawrence, Th. III. 192.
 Leeb. III. 126. 208.
 Lemoyne. III. 550.
 Lengerich. III. 377.
 Leo X. III. 264. 285.
 Leuchtenberg, Hertugen af (see Eugen).
 Leuchtenberg, Hertuginde af. III.
 206. 211. 213. 214. 216. 229.
 232. 234. 284. 320. 321. 325.
 326. 333. 383. 386. 389. 401.
 Leu, Hertuginde af St. III. 207.
 Lewehau, J. G. v. IV. 221.
 Leybold. III. 572.
 Lidnowski, Alex. II. 422.
 Liewens. III. 32.
 Lindff. II. 145.
 Livi. III. 28. 126.
 Lorenzen. I. 188. II. 20.
 Louis Philippe. III. 414.
 Louise Augusta, Hertuginde. I. 116.
 IV. 5.

- Louisa, Dronning af Preussen. II. 160. 165. 166. 175. 178. 301. III. 316.
 Lucan. II. 268. 291. 292. 361. III. 187.
 Luchner. I. 64.
 Ludwig, Kronpr. og Konge af Bayern. II. 96. 97. 116. 126. 127. 167. 168. 183. 210. 223. 243. 244. 246. 248. 249. 250. 314. 320. 342. 400. 401. 413. 436. III. 92. 100. 101. 163. 164. 197. 232. 282. 337. 363. 364. 390. 393. 395. 408. 419. 431. 449. 451. 503. 555. 566. 575. 576. IV. 24. 87. 88. 165. 184. 185.
 Luini. III. 7.
 Lütfen, H. G. I. 51. 58. 68.
 Lütgen, v. III. 611.
 Lund, J. G. IV. 48.
 Lund, J. H. IV. 48.
 Lund, J. P. I. 200. 222. 226. 241. 242. II. 86. 89. 93. 96. 101. 154. 158. 165. 194. 287. 300. 306. 308. 345. 440. III. 1—3. 9. 10. 12. 34. 53. 60. IV. 5.
 Lund, T. III. 14. IV. 129.
 Lundbye. II. 53. 57. 60. 203.
 Lunzi. II. 276. 346. III. 184. 458.
 Luppi. II. 355.
 Luther, Mart. III. 313. IV. 44. 223. 236—38.
 Lyncurg. II. 75—76. 79. 81. 82. 84. 85. 131. 278. 279.
 Løffler, G. H. I. 14. 15. 46.
 Löwenstern, v. III. 447.
 Løye, Jens. III. 71.
 Mackenzie, Francisca. II. 358. 403. 404. 406—408. 410. 428—31. 433. 434. 441.
 Madjen, Hans. IV. 153.
 Mäntler. III. 406.
 Magens. II. 20.
 Magnani, Anna Maria. II. 29. 33. 112. 154. 192. 193. 222. 241—43. 347. 409. III. 454.
 Mahler. I. 129. 138.
 Mahon, Mr. III. 495.
 Majerski, Valent. III. 77.
 Majo, Giovanni di. III. 218. 219.
 Maitland. II. 308. 318. 381—84. III. 28.
 Malinskfi. III. 85. 117.
 Malling, Ove. III. 356. 358. 465.
 Malling, P. I. 200. II. 180. 200. 204. 206. 207. 215. 216. 219. 220. 264. 272. 273. 276. 280. 311. III. 36. 54. 164. 302. 311. 315. 348.
 Mandern, G. v. IV. 110.
 Manno, Fr. I. 80.
 Manno, Vinc. I. 79. 80. 93.
 Marasfi. III. 147.
 Marc-Aurel. II. 324. 331. 337. 419. 420. III. 267. 549.
 Marchese. III. 457.
 Marchetti, P. I. 244. 253. II. 49. 255. III. 129. 161. 198. 282.
 Marconi, Mad. II. 347.
 Marcori. I. 246. 254. 257.
 Marcusfen. IV. 48.
 Marefcalchi, Mich. Ang. III. 126.
 Margrethe. I. 114.
 Marie Soph. Frederikke, Kronprindsesse. I. 25. III. 43. 61. 164. 173. 251. 253. 293. 334.
 Maria Louise, Erkehertuginde. III. 370.
 Martens. III. 496.
 Martius. IV. 162.
 Marulli. II. 257.
 Masfa-Carrara, Hertugin af. III. 318.
 Masfaroni, Dr. III. 145.

- Masfimi. II. 151.
 Mathæi. I. 198. 247. 252. II. 28.
 38. 51. 53. 61. 62. 73. 81. 100.
 101. III. 73.
 Mathé. I. 78. 81. 92. 93.
 Mathix. III. 548. 558. 612. IV.
 73. 218.
 Mäntler, L. IV. 87.
 Max, Kronprinds af Bayern. IV. 166.
 Maximilian, Churfyrst. III. 391.
 393. 435. 450—52. 485. 491.
 501. 502. 504. 505. 515. 527.
 528. 538. 545. 554. 557. 575.
 581. IV. 24. 88. 100. 162. 164.
 165.
 Mazzæi, Filippo. II. 48.
 Mecklenborg-Strelig, Storhertuginde
 af. IV. 172. 179.
 Meinert. IV. 48.
 Melancton, Ph. III. 313. IV. 40.
 42. 44. 223.
 Mendelsohn-Bartholdy. IV. 160.
 Meißner. II. 182.
 Menzel, Dr. III. 406. IV. 87.
 Metternich. II. 268. III. 87. 118.
 119. 121.
 Meyer, Ernst. IV. 238.
 Meyer. III. 208.
 Meyn. I. 50. II. 20.
 Mezeri. I. 163.
 Michael, Storprst. III. 364.
 Michaelis. II. 185.
 Miguel, Don. III. 364.
 Milo, Croton. III. 237.
 Miobuffi. III. 135.
 Miollis. II. 119.
 Miserini. III. 219. 277. 280. 349.
 Moglia, Ant. II. 243. III. 126.
 Moglia, Cor. II. 161.
 Mohl. III. 406.
 Noir, Patrick. II. 54. 55.
- Moise. III. 126. 148.
 Mokronowski. II. 325. 326. 329.
 333. 335. 387—90. 392. 417.
 419. 422. III. 65. 74. 81. 82.
 86. 115. 116—18. 133. 134. 153.
 158. 271.
 Moltke, Adam. I. 201. 217. 219.
 220. 222—24. 227. 241. 242. II.
 30. 33. 90.
 Moltke, A. B. III. 44. 434. 529.
 541. IV. 221.
 Moltke, Carl. I. 201.
 Moltke, Godtfe. I. 214.
 Monrad. III. 45. 285. 310. 375.
 III. 39.
 Monti. III. 126.
 Morace, G. I. 101.
 Moretta. III. 101.
 Morhauer. I. 129.
 Mori, Ferd. II. 144. 248. 265. III.
 248.
 Müffelmann. IV. 48.
 Müller, Ad. III. 605. IV. 170. 171.
 Müller, F. II. 183.
 Müller, L. IV. 171.
 Münter, Dr. Fr. I. 103. 104. 109.
 151. 168. 178. 239. II. 15. 16.
 Münter, Th. IV. 47.
 Mundt, K. G. IV. 47. 48.
 Murray, Alex. III. 410.
 Mustiani, Franc. III. 317. 318.
 Mylius, G. III. 457. 511. 512. 514.
 Mynstler, Dr. III. 30.
 Møller, S. P. III. 32.
 Møller, Jens. II. 431.
 Møsting. II. 285. 310. 375. III.
 39. 434. IV. 139.
 Napoleon. II. 119. 134. 199. 221.
 359. III. 410. 411. IV. 125.
 Naranzi, Spiridion. II. 318. 319.
 383.

- Nathanson, M. II. 345.
 Nebelong, N. S. III. 605.
 Neipperg, Grev. III. 370.
 Nelson. I. 170.
 Neumann. IV. 163.
 Newboock, Lady. II. 382.
 Ney. II. 400.
 Niebuhr. II. 346.
 Nielsen, N. P. IV. 63.
 Norblain. III. 181. 319. 353.
 Nugent. II. 416. 418. III. 107.
 Obelisk. I. 164. 239. 240.
 Obbsen, Cinar. I. 2.
 Oehlschlaeger, Nb. II. 128. 134.
 135. 138. 143. 145. 301. III. 1.
 16. 17. 19. IV. 26. 30. 31. 41.
 62. 63. 71. 72. 238. 243.
 Olaydatter, Gudrun. I. 2.
 Olayfen, Olav. II. 396. 397.
 Olinto dal Borgo. II. 139. 195.
 Orlowski, Boris. III. 126.
 Ostermann. II. 268. III. 254.
 Overbeck. III. 462.
 Overkou, Lh. IV. 30.
 Ovid. IV. 169.
 Paa, Oluf. I. 2.
 Pacca, Cardinal. II. 121. 134. 302.
 303.
 Pacetti. III. 161. 162. 167. 198.
 Pappiani. II. 56. 60. 61. 63. 72.
 80. 106.
 Pasfavant, Dr. III. 594. 595.
 Pauli. IV. 134.
 Paulsen. III. 454. 456. 497. 500.
 526. 527. 613—15. IV. 50. 51.
 52. 172. 179.
 Paulsen, Alb. IV. 52. 53. 205.
 207. 208.
 Paulsen, Aug. IV. 207. 208.
 Paulsen, Carl. IV. 52. 53. 207.
- Pavels. I. 51. 58. 64. 73. 74. 106.
 130. IV. 71. 72. 124. 125.
 Pederson, Ob. I. 2.
 Petrarcha. II. 254.
 Piacetti. III. 299.
 Pettrich, Ferd. III. 126. 167.
 Pichler. III. 120. 121.
 Pietruccidi, Maria. I. 112. II. 120.
 Pio, Angelica. II. 399.
 Piranesi, Franc. I. 127.
 Pistrini. III. 110.
 Pittschast, J. B. III. 463. 508.
 Pius den 6te. I. 120. 127.
 Pius den 7de. II. 99. 119. 134.
 255. III. 188—91. 193. 197. 223.
 236. 238. 245. 258. 318. 337. 384.
 385. 389. 409. 421. 423. 426.
 431.
 Poniatowski, Fyrst Jof. II. 324. 326.
 388. 416. 419. III. 64. 74. 79.
 80. 82. 83. 116. 118. 132—34.
 136. 138. 140. 153. 155. 158.
 168. 180. 183. 197. 202. 267—
 71. 283. 286. 289. 295. 319.
 326. 351.
 Poniatowski, Stanisl. II. 326. 327.
 329. 330. 335. 389. 390. III. 268.
 Peninska, Helena. III. 547.
 Pontoppidan, S. G. III. 70. 87.
 Pore. II. 348.
 Poesse, Arvid de. I. 381.
 Poesse, Bonap. de. I. 381.
 Potocki, Vladimir. II. 229. 299.
 III. 86. 115. 116. 132. 133. 139.
 375. 380. 410. 411. 522. 523.
 Potocki, Bern. Cte. III. 117.
 Potocki, Leon. II. 389. 390. 394.
 419. 422. III. 82. 202. 204. 271.
 Potocki, Stanisl. III. 85. 134.
 Potocka. II. 299. 392. 418. III.
 86. 115. 375. 522. 523.

- Praimowsti, Ad. III. 77.
 Prangen, v. III. 583.
 Preisler. I. 30. IV. 153.
 Preisler, Mad. I. 129.
 Preussen, Kongen af. II. 175. 351.
 IV. 185.
 Primon. I. 171.
 Probsthann, Dav. I. 27. 36. 116.
 171.
 Proby, Mad. II. 403. 406.
 Propalendi, Paolo. II. 318.
 Prætorius. IV. 48.
 Puggaard. III. 555. 583.
 Putbus, Fyrst Maltse v. II. 137.
 170. 175. 177.
 Rabe-Holm. II. 42.
 Radzivil, Bal. III. 82.
 Raggi. III. 108. 126.
 Rahbek, R. L. I. 16. 26. 36. 170.
 193.
 Rangau, Joh. IV. 153.
 Rangau Breitenburg. II. 15. 31—
 33. 58. 94. 440. III. 2. 11. 253.
 332. 366. 498.
 Rapp. III. 406.
 Raphael. I. 147. 151. 156. 160.
 162. 172. 209. 214. II. 5. 21.
 42. 100. 399. III. 409. 493. 494.
 Rauch, Chr. II. 86. 136. 146. 151.
 153. 160—63. 165. 167. 175.
 178. 182. 212. 252. 301. III.
 72. 99. 316. 377. 599. IV. 159.
 Raumer. II. 302.
 Rawert. II. 20.
 Ré, v. II. 413. 414. III. 212—14.
 Reden, v. III. 102. 192—94. 239.
 241. 243. 246.
 Regoli. I. 25. 115. 189.
 Rehberg. II. 146.
 Rehseus, Mad. III. 301.
 Reinbeck, Dr. III. 406. 546. 569.
 571. IV. 83—85. 87. 161.
 Reinhart. I. 163. II. 86. III. 363.
 Reinhart, S. IV. 38. 41. 42.
 Reni, Guido. II. 267.
 Rengmann. IV. 48.
 Repholz. I. 154.
 Repnin, Prinds. III. 79.
 Restalbi. III. 126.
 Reventlow, Chr. I. 31. 34. 41. 42.
 187. 205. 208. 214. 415. 234.
 253. II. 4. 107. 108. 111. 114.
 117. 122. 130. 132. 150. 227.
 263. III. 30—33. 71.
 Reventlow, L. III. 12.
 Reventlow, Grevinde. II. 27. 69. 264.
 Ricci, Angel. Maria. II. 329. 437—
 44. 451. 452. 589.
 Ricci, Gra. III. 438.
 Ricci. II. 50.
 Ricci, Filippo. IV. 55.
 Riepenhausen. II. 134. 144. 148.
 182. 191. 223. 238. 345. III.
 242. 244. 245. 258.
 Riis-Lowfen. IV. 47.
 Rinalbi, Mariana. II. 180.
 Ritter, G. II. 223. 232—35. 237.
 IV. 87.
 Ritter, W. III. 406.
 Roberto (Thorvaldsen). II. 303.
 Roller. IV. 87.
 Ronghetti, Ans. III. 280—82.
 Ropp, Theod. v. I. 222. II. 15. 31.
 32. 177.
 Rosencrone, Grevinde. II. 194.
 Rosencranz. II. 176.
 Rosenvinge, Kolberup. III. 49.
 Roscini. III. 339.
 Roth. III. 222.
 Rothe, Lyge. I. 46. 105. 108. 119.

124. 128. 132. 133. 140. 141.
146. 147. 155. 156. 171. 186.
188. II. 4. 5. 59. 64. 272.
- Rothe, W. II. 4. 64.
- Rothmann, de. III. 259.
- Rothschild. III. 148.
- Rüttimann, Vinc. II. 423. 424.
- Rumohr, C. F. v. IV. 111.
- Rung. IV. 28.
- Rusfel, Georgiana Elis. II. 262.
- Rorby, G. I. 51.
- Rorby, Mart. III. 605. IV. 21.
- Sadacchi. II. 240.
- Safzowfski, Franc. III. 354.
- Sagan, Hertuginde af. II. 437.
- Sager, S. C. IV. 22.
- Salle, Mad. de. IV. 191.
- Salvi, G. III. 563.
- Sandwich, Lady. II. 298.
- Sanguška, Brindfese. III. 153.
- Santarelli. II. 243. 357.
- Santi. III. 126.
- Sappho. III. 439. 442.
- Sartorff, Math. I. 16. 166. 168.
239. II. 65.
- Sartorff. IV. 41.
- Scavenius. III. 71. 583.
- Schadow. I. 33. II. 242. 245. 405.
III. 103. 262. 263. 377.
- Schäffer. IV. 47.
- Schaper, G. IV. 48.
- Scharling, C. C. IV. 41.
- Scheel, Dr. I. 154. 161. 164. 166.
239. II. 65.
- Scheel, N. W. IV. 38. 41. 42.
- Schelling. II. 185. 187—89. 258.
259. IV. 162. 163.
- Schelling, Karoline. II. 185.
- Schenck, Eby. v. III. 399.
- Schick. II. 182.
- Schiller, Fr. III. 397. 404. 407.
421. 429. 545. 546. 557—60.
568. 569. 570. 593. 598. IV.
135. 161. 162. 164.
- Schimmelmann. I. 217. 218. II. 27.
78. 82. 278. III. 17. 21. 223.
- Schimmelmann, Grevinde. I. 202.
203. 208. 213. 214. 216. 233
234. 236. 252. 256. 260. 262.
264. II. 3. 13. 28. 36. 62. 65.
66. 72. 79. 80. 102. 106. 107.
111—15. 195. 203. 263.
- Schimmelmann, Frøken Louise. II.
195.
- Schinkel. II. 353. III. 220. 222.
264. 377.
- Schiott. II. 11. 12. 34. 35. 45.
- Schlegel, N. W. II. 185.
- Schlegel, Fr. II. 298.
- Schlosser. II. 147. 184.
- Schmidl. II. 413.
- Schmidt, S. N. I. 51. 53. 71.
- Schmidt. I. 36. III. 295. 305. 309.
- Schneider. III. 126.
- Schiott, Dr. III. 406.
- Schoepf, P. III. 556.
- Scholl. III. 506.
- Schorn, Dr. III. 401.
- Schott, Dr. IV. 87.
- Schouw, N. II. 20.
- Schouw, F. III. 584. IV. 27. 101.
102. 108. 128. 211.
- Schram. IV. 221.
- Schubart, v. I. 188. 195—98. 202.
211. 213—216. 218—20. 223.
226. 227. 229. 231—34. 236.
240. 242. 246. 251—258. 263—
266. 269. II. 3. 13. 24—26. 37.
38. 51. 52. 56—58. 60. 61. 65.
66. 69. 72. 73. 78. 88. 91. 92.
95. 96. 100—102. 106. 108. 109.
112. 115. 120. 121—25. 130. 133.

138. 141. 144. 146. 147. 153.
 156. 161. 170—73. 191. 192. 196.
 197. 200. 202. 204. 212. 216.
 217. 223—25. 229. 238. 240.
 241. 246. 251. 253. 256. 260.
 261. 263. 271. 273. 278. 280.
 308. 312. 346. 347. 370. 373.
 374. 378. 379. 399. 400. 404—
 409. III. 34. 113. 156.
- Schubart, Baronesse. I. 198. 205.
 240. 242. 245. II. 24. 51. 57.
 61. 73. 101. 105. 143. 144. 157.
 159. 161. 163. 170. 180. 223.
 251. 254. 255. 272.
- Schultheis. II. 123. 124. 133. 141.
 142. III. 29. 57.
- Schulz, Dr. IV. 167.
- Schumacher. I. 164. 239. 240.
- Schumacher. IV. 5.
- Schwab, G. III. 406.
- Schwanthaler, L. III. 282. 536.
 537. 539. 574.
- Schwarzenberg, Fyrst. III. 87. 88.
 118—21. 206. 238. 239.
- Schweicker. IV. 87.
- Schweickle. I. 179. 252. 259.
- Schenberg, Dr. Albr. v. II. 353.
 356.
- Schenborn, v. II. 351. III. 185.
 186.
- Scott, Walthar. III. 447. 448.
- Seaforth, Miss Mackenzie. II. 358.
 400—408. 410. 428—31. 433.
 434. 441.
- Seeger. III. 406.
- Seidelin, N. IV. 48.
- Seidelin. IV. 68.
- Seidewig. II. 22.
- Seinsheim, Carl v. III. 400. IV.
 162.
- Senger. IV. 87.
- Sergell. I. 39. II. 43.
- Serre, de. IV. 160.
- Sestini, Bartol. III. 104. 105. 142.
 143.
- Seyfried, Dr. II. 223.
- Sibbern, F. G. IV. 41.
- Sibbern, G. IV. 48. 125.
- Sickler. II. 182.
- Siemsen, B. IV. 91.
- Sierakowski, Joseph. III. 82. 134.
 182. 202. 271. 272.
- Simonides. III. 440. 443.
- Simonsen, N. III. 334.
- Sibicki, Franc. III. 134.
- Sibsted. IV. 47.
- Smith. II. 398.
- Smith, Fru. IV. 238.
- Snabel. I. 44. 115. 138.
- Snome. IV. 18.
- Sobolewski, Val. III. 134. 272.
- Sola. III. 219.
- Solon. II. 75. 76. 79. 81. 82. 84.
 85. 131. 278. 279.
- Somariva. II. 243. 361. 363.
 364. 367. 368. 412. 436. III.
 3—5. 109. 128. 163. 177—79.
 255. 256. 257. 276. 277. 295.
 297.
- Sonin. I. 129. 152. 154. 188.
- Sonnleitner. III. 118.
- Soyer. III. 327. 361.
- Stadelberg, D. v. II. 145. 147.
- Stadelbauer. III. 406.
- Staffelbt, Schack. III. 12.
- Stampe, H. IV. 69. 71. 156. 180.
- Stampe, Baronesse. IV. 81. 114.
 172. 180. 184. 237. 238.
- Stanley, Justizr. I. 170.
- Stanley, Charles. I. 170. 175.
 180. 195. 197. 199. 223. 224.
 235. 237. 246. 247. 249. 269.

270. II. 7. 8. 11. 32—35. 41.
46. 57. 58.
- Staszic, Stanisł. III. 75. 77. 182.
269.
- Steffens, G. I. 36. II. 301. 302.
III. 73. IV. 116—118.
- Steinkopf. III. 572.
- Stemann. IV. 139.
- Stephan. III. 126.
- Stern. II. 199. 209.
- Stich, Mad. III. 87.
- Stiegelmayr. III. 537. 554. 560.
IV. 184.
- Stieglitz. IV. 163.
- Stieler. III. 163. 232.
- Stobaus. III. 440. 442.
- Struense. II. 398.
- Stuart, Christine Dudley. III. 370.
- Stub. I. 266. II. 25. 28. 36. 37.
57. III. 147.
- Stub, Krakenstein. II. 180.
- Stuhr. II. 69. 71.
- Suenson, N. IV. 22.
- Suhr, Th. III. 434.
- Sutherland, Hertugen af. III. 337.
- Sørensen. I. 3.
- Tacca. III. 126. 161.
- Taddei, Rosa. III. 274.
- Taddolini. III. 474.
- Tanzi. III. 126.
- Tarent, Erkebist. af. III. 155.
- Tartakiewitj. III. 351.
- Tasso, Torq. III. 217—220. 339.
- Tenerani. II. 255. 292. 322. 405.
423. 426. 435. III. 1. 39. 58.
63. 82. 89. 91. 92. 103. 116.
117. 126. 128—30. 144. 145. 161.
208. 211. 213. 231. 233. 234.
275. 283. 320. 322. 384. 388.
523. IV. 176.
- Terziani, Theresje. II. 346.
- Tiber, Keiser. II. 176.
- Tischbein. I. 87. 88. 97. 98. III.
525.
- Thaarup, Thomas. I. 36.
- Theofrit. III. 441. 442. 443.
- Thiele, J. W. I. 165. III. 21.
198. 237. 247. 250. 382. 584.
IV. 9. 19. 23. 56. 58. 72. 95.
128. 153. 211. 244.
- Thiersch. III. 397. IV. 162. 163.
- Thomsen. III. 527. 584.
- Thompson. III. 336.
- Thorvaldsen, Gotfalk. I. 3. 4. 6.
7. 13. 19. 44. 106. 113. 118.
128. 152. 169. 175. 180. 187.
188. 190. 209. 211. 212. 270.
II. 5. 7. 8. 9. 11. 12. 14. 22.
34. 35. 43. 59. 64—67. 116.
- Thorvaldsen, Karen. I. 4. 5. 8. 9.
22. 44. 51. 87. 106. 115. 116.
121. 130. 132. 138. 152. 153.
188. 190. 191. 209. 210. 227.
228. 270. II. 87.
- Thorvaldsen, Ari. I. 3. 4.
- Thorvaldsen, Eliza. II. 241. 347.
406. 408. III. 91. 107. 246.
333. 367. 418. 454—56. 497.
500. 518. 526. 529. 613—15.
IV. 50. 52—54. 207—209.
- Thouret. III. 406. 572. IV. 87.
- Thyberg, G. IV. 48.
- Tieck. II. 186. 353. III. 73. 376.
377.
- Tomassini, Dr. III. 157.
- Tordoro, Bened. III. 4. 5.
- Torriani. IV. 49.
- Torlonia. I. 185. 198. 200. 221.
261. II. 26. 47. 48. 63. 68. 93.
162. 362. 436. 439. 440. III.
107—109. 177. 178. 192. 193. 197.
276. 277. 278. 301. 309. 311.

319. 341. 353. 354. 364. 381.
410. 412. 427. 466. 488. 489.
- Torstenjen. I. 153.
- Toskana, Storchertuginde af. II. 242.
292. 385.
- Trane. II. 94.
- Trentanova. III. 103.
- Trestew. I. 117.
- Tryde. IV. 243.
- Tuxen, P. M. III. 584.
- Tyffskiewitz. III. 354.
- Uhden, Anna Maria. (See Mag-
nani.)
- Ulbahl, J. J. I. 51. 60. 69.
- Ulrich. I. 149. 174. 225—27. 229.
237. 238. 244. 247. II. 21. 42.
55. 339. III. 333.
- Ulstrup. I. 21. 44. 50. 51. III. 250.
- Ursula. I. 164. 175.
- Vacca, Berlinghieri. Dr. III. 126.
316. 317. 337—339. 390.
- Valadier. III. 409.
- Vafari. III. 493.
- Vernet, Horace III. 103. 532. 533.
550. 551.
- Vernot, Mad. III. 107.
- Verri, Carlo. III. 5.
- Verri, Mad. II. 347.
- Virgil. II. 343.
- Visconti. II. 240. III. 219.
- Vittoria, Signora. II. 157.
- Voigt. III. 333.
- Voigt. III. 575.
- Volkonsky, Prinds. III. 78.
- Voss, v. III. 390.
- Vaagen. III. 222.
- Wach, W. III. 376. 377.
- Waddington. II. 437.
- Waechter, C. III. 572.
- Wagner. II. 238. 413. III. 572.
582. IV. 162.
- Wahl, J. G. II. 81. 88. 89. 92.
100. 101. 105. 109. 156—58.
III. 32.
- Wallich, Arn. I. 191. 200. 228.
238.
- Wallich, Frederikke. IV. 188. 192.
193. 196.
- Walther. IV. 162.
- Walz, Dr. IV. 87.
- Warschau, Prinds af. III. 354.
- Wasslewski. III. 81.
- Webb, Th. S. IV. 17.
- Weidenhaupt. II. 5. 18. 19. 41.
- Weinwich. III. 16.
- Weichselbrenner. IV. 163.
- Weitbrecht. III. 406. 407. 546.
- Welder. II. 182. III. 11.
- Wellington, Hertugen af. II. 297.
412.
- Welauff. IV. 41.
- Werner, Zach. II. 146. 148. 161.
182.
- West, Søren. I. 44. 51. 114. 117.
132. 138. 151. 170. 171. 188.
239. II. 11. 21. 42. 44. 45.
- West. II. 154. 174. 176. 215. 220.
III. 253.
- Weyse, C. W. C. III. 45.
- Wiedemann, Dr. II. 186. 188—90.
- Wiedewelt. I. 17. 148. 153. 156.
188. 212. II. 109.
- Wilckens. IV. 121. 137—45. 149.
150. 157. 158. 183. 232—238.
240. 242. 250.
- Wilhelmine, Prindsesse. III. 43. 61.
173. 175.
- Willerup, Fr. I. 9. 43. 116. 130.
III. 50.
- Wilster, Chr. III. 16.
- Winther, Chr. IV. 15.
- With, P. IV. 108.

- Wittelsbach, Otto v. IV. 163.
 Wolanski. III. 523.
 Wolff, Emil. III. 126. 167. 263.
 Wolff, Nicolai. I. 24. 25. 26. 31.
 III. 32.
 Woronzoff. I. 200.
 Woronzoff, Greyinde. I. 200. 217.
 221. 230. 256. 261. II. 14. 54.
 88. 135. 291.
 Württemberg, Kongen af. III. 324.
 553. 568. 569. 570. IV. 87. 88.
 176. 180.
 Wulffen. I. 233. II. 53. III. 12.
 Wyatt. II. 297. 412.
 Wybicki, Sof. II. 221.
 Wylkie. III. 447.
 Zabetto, Henry. III. 134.
 Zahrtmann. IV. 2. 5. 6.
- Zirletti. III. 30.
 Zoëga, G. I. 103. 108. 109. 112.
 127. 137. 147. 151. 158. 163.
 165. 177. 181. 182. 200. 207.
 233. 235. 236. 258. 269. II. 15.
 16. 38. 58. 60. 81. 86. 91. 92.
 120. 121. 124. 125. 128. 133.
 139. 142. 171—73. 260. 267.
 347. III. 190.
 Zoëga, Signora. I. 112. II. 120.
 Zoëga, Federigo. II. 121. 260.
 Zoëga, Laura. II. 121. 122. 133.
 260. 261. 347.
 Zoega, Mimma. II. 121. 196.
 Ørsted, J. C. IV. 41.
 Ørsted, N. S. III. 502. 504. 518.
 527. IV. 26. 27. 139.
 Øst, N. IV. 48.
-

